

Α.Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΔΡ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΣΚΑΡΗΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΒΑΣΙΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΤΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2004

*Ευχαριστώ τον καθηγητή μου Δρ. Σπυρίδων Λάσκαρη
για την συνεχή υποστήριξη και βοήθεια που μου προσέφερε για την πραγματοποίηση της
πτυχιακής μου εργασίας.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	
1. 1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	10
1. 2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.....	10
1. 3. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	12
1. 4. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ.....	12
ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ	
2. 1. ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ - Η ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	14
2. 1. 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	14
2. 1. 2. ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.....	15
2. 1. 3. ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ.....	15
2. 1. 4. ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΑΙ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ.....	16
2. 1. 5. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ, ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ.....	19
2. 2. ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ.....	20
2. 3. ΔΗΜΟΙ ΒΡΑΧΝΕΪΚΩΝ, ΔΥΜΗΣ ΚΑΙ ΜΟΒΡΗΣ.....	21
2. 4. ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΟΥ.....	21
2. 5. ΔΗΜΟΙ ΕΡΙΝΕΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.....	21
2. 6. ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ.....	22
2. 6. 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	22
2. 6. 2. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ, ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ.....	23
2. 7. ΔΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ.....	24
2. 8. ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ.....	24

2. 9.	ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΙΡΑΣ.....	24
2. 10.	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ.....	25
2. 10. 1.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	25
2. 10. 2.	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	25
2. 10. 3.	ΟΔΟΝΤΩΤΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ.....	26
2. 11.	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ.....	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΝΩΔΟΜΗ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

3. 1.	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ.....	28
3. 2.	ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	34
3. 3.	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001	36
3. 4.	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001	37
3. 5.	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001	38
3. 6.	ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2000	39
3. 7.	ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΡΙΕΤΙΑ.....	41
3. 7. 1.	ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΓΙΑ ΕΚΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	41
3. 7. 2.	ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΣ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΒΕΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ.....	43
3. 7. 3.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

4.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	45
4.2.	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	45
4.3.	ΝΕΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ΠΑΤΡΩΝ	45
4.3.1.	ΤΟ ΝΕΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ	46
4.4.	ΓΕΦΥΡΑ ΡΙΟΥ-ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ - ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	46
4.4.1.	ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	46
4.4.2.	ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ	48
4.4.3.	ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	48
4.4.4.	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΡΕΚΟΡ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ	50
4.5.	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ, ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	51
4.5.1.	Π.Α.Θ.Ε. ΤΜΗΜΑ ΠΑΤΡΩΝ - ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΘΗΝΩΝ	51
4.5.2.	ΔΥΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΤΜΗΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	52
4.5.2.1.	ΤΜΗΜΑ ΡΙΟ - ΠΑΤΡΑ - ΠΥΡΓΟΣ - ΟΛΥΜΠΙΑ	53
4.5.2.2.	ΣΥΝΔΕΣΗ ΓΡΑΜΜΗΣ ΡΙΟΥ - ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ - Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

5.1.	ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	54
5.1.1.	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ	55
5.1.2.	ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ	55
5.1.3.	ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	58
5.1.4.	ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ	59
5.1.5.	ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	59
5.1.6.	Ε.Ο.Τ - CVB	59
5.1.7.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	60
5.2.	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ - INCENTIVES	61

5.3.	ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	61
5.4.	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	63
5.4.1.	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	63
5.4.2.	ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ	65
5.5.	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	67
5.5.1.	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΤΡΩΝ	69
5.5.2.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	71
5.6.	ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	72
5.6.1.	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	73
5.6.2.	ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ	75
5.6.3.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	75
5.6.4.	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	77
5.7.	ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	78
5.7.1.	ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	79
	- ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ	79
	- ΠΟΤΑΜΟΙ - ΧΕΙΜΑΡΟΙ	80
	- ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ - ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	80
	- ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΔΑΣΗ	81
	- ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ	82
5.8.	ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	82
5.9.	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ	83
5.10.	ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	83
5.10.1.	ΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ	83
	- ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	84
	- ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ (TREKKING)	84
	- ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ	85
	- ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΣΚΙ - ΔΡΟΜΟΙ ΑΝΤΟΧΗΣ	85
	- ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΥ ΟΡΟΥΣ	86
5.10.2.	Ο ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (Ή ΩΛΕΝΟΣ)	86
	- ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	86
	- ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΕΡΥΜΑΝΘΟ (TREKKING)	87
5.10.3.	ΧΕΛΜΟΣ (Ή ΑΡΟΑΝΙΑ)	87
	- ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	88
	- ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΛΜΟΥ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ)	88
	- ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΧΕΛΜΟ (TREKKING)	90
5.11.	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΤΕΤΕΙΑΣ	91
5.11.1.	ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ - ΟΙ ΑΧΑΪΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ	91
5.11.2.	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	

	ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ	93
5. 11. 3.	ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	95
5. 12.	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ	96
5. 13.	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	98
5. 13. 1.	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ	99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

6. 1.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004	100
6. 1. 1.	ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.	101
6. 1. 2.	ΕΛΛΑΔΑ 2004	102
6. 2.	ΠΑΤΡΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 2006	102
6. 2. 1.	ΝΕΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	103
6. 3.	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ 2006 ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ	104
6. 4.	ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ : ΠΟΜΠΟΣ, ΔΕΚΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	105
6. 4. 1.	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	106
6. 5.	Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ	107

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

7. 1.	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΟΡΕΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ	109
7. 2.	ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	111

7. 3.	ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ	112
7. 3. 1.	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ	112
7. 3. 2.	ΣΤΑΘΜΟΙ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ (Κ.Τ.Ε.Λ.)	112
7. 3. 3.	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ - ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ	113
7. 4.	ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΡΑΞΟΥ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ	113

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

8. 1.	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΥΠ.ΑΝ.) - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Ε.Ο.Τ.): ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	116
8. 1. 1.	ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	116
8. 1. 2.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ. ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ	119
8. 1. 3.	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	119
8. 1. 4.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	120
8. 1. 5.	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	120
8. 1. 6.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	121
8. 2.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	122
8. 3.	ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	125
8. 4.	Τ.Ε.Δ.Κ. ΑΧΑΪΑΣ	126
8. 5.	ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ	127
8. 6.	Ε.Τ.Α.Α. (ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΧΑΪΑΣ).....	129
8. 6. 1.	INFO CENTER ΠΑΤΡΑΣ	130
8. 7.	Ε.Τ.Ε.Δ.Ε. (ΕΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ)	130
8. 8.	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΚΡΑΤΑΣ	131
8. 9.	Δ.Ε.Π.Α.Π.Ο.Ζ.	131

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ	132
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	144

Η παρούσα μελέτη αποτελεί πτυχιακή εργασία του τμήματος Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων της Σχολής Διοίκηση και Οικονομίας του Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της εργασίας αφορά στην υπάρχουσα τουριστική ανάπτυξη του νομού Αχαΐας και στις δυνατότητες που υπάρχουν για περαιτέρω ανάπτυξη.

Μέσα από την ιστορική αναδρομή της περιοχής και στη συνέχεια από μία νοητή περιήγηση στο νομό, ξεκινά η γνωριμία με την Αχαΐα και τις φυσικές δυνατότητες στις οποίες στηρίζεται η προσπάθεια ανάδειξης του τουριστικού της προσώπου.

Ακολουθεί μία αναφορά στην υποδομή του νομού σε ξενοδοχειακές μονάδες και τουριστικά καταλύματα, η οποία υποδεικνύει κατά πόσο είναι επαρκής η σημερινή υποδομή και ποια προβλήματα δυσχεραίνουν το έργο και την ανάπτυξη του κλάδου τοπικά και πανελληνίως.

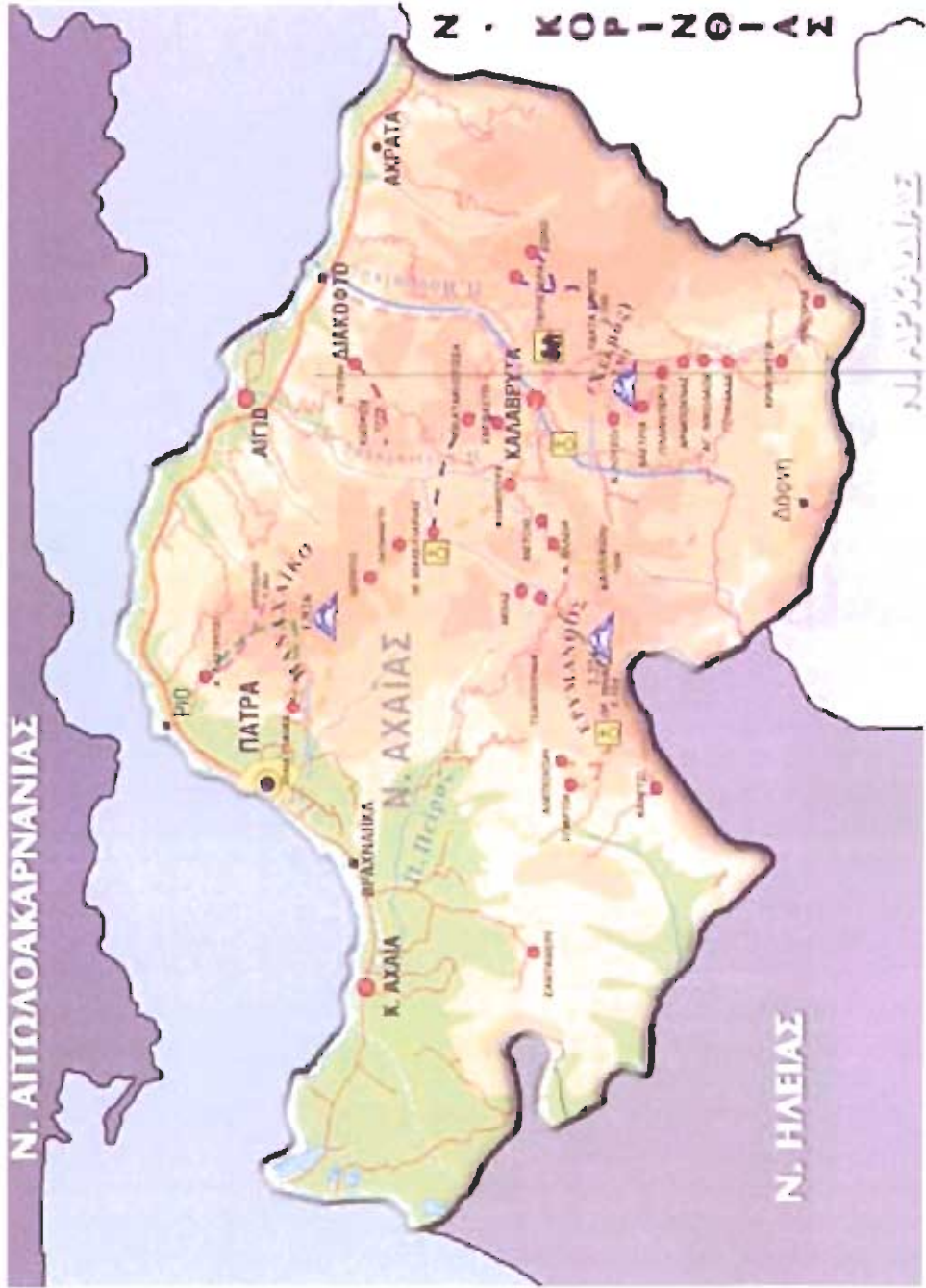
Η περιγραφή των έργων συγκοινωνιακής υποδομής που ολοκληρώνονται στον νομό γίνεται με σκοπό την παρουσίαση των θετικών για την ανάπτυξη του τουρισμού και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στο νομό Αχαΐας επιδράσεων τους.

Στη συνέχεια γίνεται μία διεξοδική παρουσίαση των ειδών τουρισμού που ευδοκούν ή βρίσκονται σε πορεία ανάπτυξης στο νομό, και αναφέρονται όλα τα αξιόλογα τουριστικά ενδιαφέροντα ανά περιοχή. Επιχειρείται ο διαχωρισμός τους σε θεματικές ενότητες: ιστορικά, αρχαιολογικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά, μορφωτικά, οικολογικού ενδιαφέροντος και αθλητικά. Οι μορφές τουρισμού ειδικού ενδιαφέροντος όπως ο χειμερινός τουρισμός και ο αγροτουρισμός και οι προσπάθειες που γίνονται ή θα πρέπει να γίνουν στο μέλλον για την αξιοποίηση και ανάπτυξη αυτών έχουν σαν επιπλέον στόχο την άμβλυση της εποχικότητας του τουρισμού στο νομό.

Διοργανώσεις και δράσεις που θα λάβουν χώρα στην περιοχή, με σημαντικότερους τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την ανάδειξη της πόλης της Πάτρας σε "Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 2006", το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ρυθμικής κ.α., θα συμβάλουν στην προσέλκυση κόσμου και στην προβολή του τόπου, δίνοντας προοπτικές εξέλιξης και τουριστικής ανάπτυξης. Επίσης παρουσιάζονται σχέδια και προτάσεις, που θα δώσουν περαιτέρω ώθηση στην προσέλκυση τουρισμού.

Κλείνοντας, γίνεται αναφορά στις δράσεις και στα προγράμματα των κρατικών φορέων που στηρίζουν την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη του νομού Αχαΐας, έχοντας ως στόχο την συνεχή αξιοποίηση και εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που διαθέτει η περιοχή ώστε να καταφέρει να αποτελέσει ένα δυναμικό τουριστικό προορισμό στο κοντινό μέλλον.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

1. 1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο νομός Αχαΐας έχει μία πολύ πλούσια και μακρόχρονη ιστορία. Πρώτοι κάτοικοι της Αχαΐας θεωρούνται οι Ίωνες. Ολόκληρη η περιοχή ονομαζόταν τότε Ίωνία αλλά και Αιγιαλός, είτε από το όνομα του βασιλιά της Σικυώνος Αιγιαλέα, είτε γιατί εκτεινόταν κατά μήκος του αιγιαλού. Με την εισβολή των Δωριέων στην Πελοπόννησο το 1100 π.χ., αναγκάστηκαν οι Αχαιοί της Σπάρτης και οι Αχαιοί του Άργους να εγκαταλείψουν τις πόλεις τους και να εγκατασταθούν στην περιοχή αυτή διώχνοντας τους Ίωνες. Αυτοί με τη σειρά τους αρχικά κατέφυγαν στην Αθήνα και εν συνεχεία στη Μικρά Ασία όπου ίδρυσαν δώδεκα πόλεις, την Ίωνική Δωδεκάπολη, σε ανάμνηση των δώδεκα πόλεων που άφησαν πίσω τους. Οι Αχαιοί μετονόμασαν την περιοχή που κατέλαβαν σε Αχαΐα δίνοντάς της έτσι το όνομά τους.

Η Αχαΐα, πολιτικά σήμαντη κατά την αρχαιότητα αφού έμεινε αμέτοχη στις μεγάλες πολεμικές συγκρούσεις και τα πολιτικά γεγονότα του 5^{ου} αιώνα, διαδραματίζει ενεργό ρόλο το 280 π.χ. όταν κάτω από την απειλή της Μακεδονικής επέκτασης και με αφορμή την εγκατάσταση Μακεδονικών φρουρών στις Αχαικές πόλεις, αυτές αναδιοργανώθηκαν ιδρύοντας την Αχαική Συμπολιτεία. Το 146 π.χ. όταν η Αχαΐα, όπως ολόκληρη η τότε Ελλάδα υποτάσσεται στους Ρωμαίους, η Συμπολιτεία διαλύεται. Η περιοχή αυτή της Πελοποννήσου ασπάζεται τον Χριστιανισμό νωρίτερα απ' την υπόλοιπη Ελλάδα όταν ο Απόστολος Ανδρέας έφτασε να διδάξει και να μαρτυρήσει στην πόλη της Πάτρας (68 μ.Χ.), της οποίας σήμερα είναι ο προστάτης Άγιος.

Ο τόπος γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά τη Βυζαντινή εποχή και γι αυτό έγινε συχνά στόχος επιθέσεων από Σλάβους και Άραβες. Το 1295 καταλαμβάνεται από τους Φράγκους οι οποίοι χωρίζουν την περιοχή σε βαρονίες και ιδρύουν το Πριγκιπάτο της Αχαΐας ή Μορέως. Ύστερα περνάει στα χέρια των Παλαιολόγων του Μυστρά, ενώ μετά την πτώση της Κωνσταντινούπολης καταλαμβάνεται από τους Τούρκους. Μικρό διάλειμμα στην Τουρκική κατοχή θα αποτελέσει η Ενετοκρατία κατά τα έτη 1687-1715. Την άνοιξη του 1821, από το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας στα Καλάβρυτα, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός κηρύττει τον ξεσηκωμό των Ελλήνων απέναντι στους Τούρκους. Η Ελληνική Επανάσταση βρίσκει την Αχαΐα απελευθερωμένη από τους κατακτητές το έτος 1828 συνδέοντας πλέον την νεότερη ιστορία της με αυτήν της υπόλοιπης Ελλάδας.

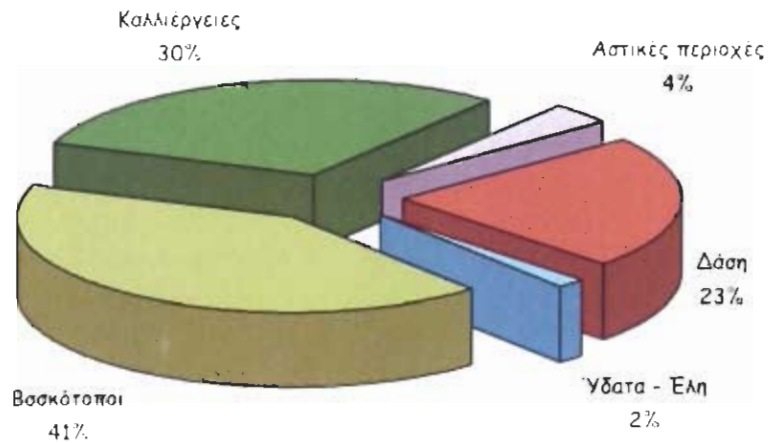
Στις αρχές του προηγούμενου αιώνα αναπτύχθηκε η καλλιέργεια και το εμπόριο της σταφίδας στις πόλεις των Πατρών και του Αιγίου, δυναμώνοντας τις τοπικές οικονομίες. Όμως κατά τη διάρκεια και στο μεσοδιάστημα των δύο παγκοσμίων πολέμων ολόκληρος ο νομός γνώρισε την παρακμή και την εξαθλίωση. Από τη δεκαετία του 1950 και ύστερα αναπτύχθηκε η βιομηχανία, το εμπόριο και ο τουρισμός με επακόλουθο την αύξηση του πληθυσμού του νομού αλλά και την αστικοποίηση του μεγαλύτερου μέρους αυτού.

1. 2. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Ο νομός Αχαΐας βρίσκεται στο δυτικό τμήμα της κεντρικής Ελλάδας και συγκεκριμένα στο βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου, καταλαμβάνοντας έκταση 3.271,5 km². Συνορεύει με τους νομούς Ηλείας στα νότιο-δυτικά, Αρκαδίας νότια και Κορινθίας ανατολικά. Βορείως βρέχεται από τα νερά του Κορινθιακού (βορειοανατολικά) και του Πατραϊκού (βορειοδυτικά) και δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος. Η πλεονεκτική γεωγραφική θέση της Αχαΐας, που την

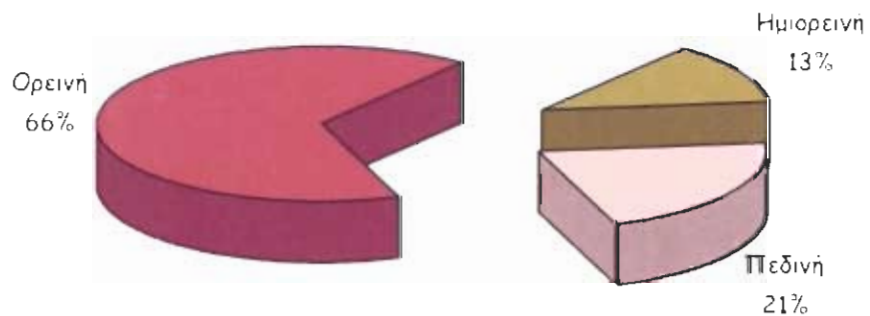
καθιστά πύλη της Ελλάδας προς τη Δύση, συμβάλει στην ανάδειξή της σε ένα από τα σημαντικότερα κομβικά σημεία της χώρας.

Το μεγαλύτερο ποσοστό της Αχαικής γης καταλαμβάνουν δάση και βοσκότοποι που βρίσκονται κυρίως στην ορεινή ζώνη του νομού και γεωργικές καλλιέργειες που βρίσκονται στην ημιορεινή και πεδινή ζώνη (Σχέδιο 1.1).

[ΣΧΕΔΙΟ 11: ΚΑΤΑΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΧΑΙΚΗΣ ΓΗΣ]

Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι σχεδόν άγνωστη σε ένα καθαρό και προστατευόμενο περιβάλλον. Ο βαθμός φυτοκάλυψης του νομού αγγίζει το 97% και εδώ συναντώνται τα περισσότερα είδη θάμνων και αυτοφυών δέντρων στη χώρα. Η Αχαική γη παρουσιάζει μεγάλη μορφολογική ποικιλία, με το ορεινό ανάγλυφο να κυριαρχεί αφού καταλαμβάνει το 66,2% της συνολικής της έκτασης (Σχέδιο 1.2).

[ΣΧΕΔΙΟ 12 ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΤΗΣ ΑΧΑΙΚΗΣ ΓΗΣ]

Το Παναχαϊκό (1926 μ.), ο Ερύμανθος ή Ωλενός (2224 μ.) και ο Χελμός ή Αρσανία (2355 μ.) συνθέτουν τον ορεινό της όγκο. Το μεγάλο μήκος των ακτών της (περίπου 100 χλμ.), και ένα πλήθος στοιχείων ιδιαίτερου φυσικού κάλους όπως ποτάμια, λίμνες, φαράγγια, βιότοποι, σπήλαια, καθώς επίσης και αρχαιολογικά μνημεία και ιστορικά αξιοθέατα αποτελούν σπάνιο συνδυασμό φυσικής ομορφιάς και μακρόχρονης ιστορίας. Το ήπιο και εύκρατο κλίμα της Αχαιάς, η πλούσια εναλλαγή των τοπίων και η ποικιλία δραστηριοτήτων που προσφέρονται συνθέτουν ένα τόπο ιδανικό για διακοπές όλες τις εποχές του χρόνου.

1.3. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Οι νομοί Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, αντιστούν την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Π.Δ.Ε.). Με συνολικό πληθυσμό 740.331 κατοίκους -που αντιστοιχεί στο 7% του συνολικού πληθυσμού της χώρας- είναι η τέταρτη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας. Η εξέλιξη του πληθυσμού της Π.Δ.Ε. για τα έτη 1971, 1981, 1991 και 2001, (Πίνακας 1.1) παρουσιάζει την Αχαΐα σαν τον πολυπληθέστερο νομό αυτής. Σήμερα αριθμεί 322.789 κατοίκους. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού της Αχαΐας είναι θετικός και για τις τρεις τελευταίες δεκαετίες και ξεπερνά αυτόν της χώρας. Αντίθετα, οι γειτονικοί νομοί παρουσίασαν πληθυσμιακή μείωση κατά τη δεκαετία 1971-1981, η οποία όμως ανατράπηκε κατά τη δεκαετία 1981-1991. Σε αντίθεση με τους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας, όπου ο πληθυσμός είναι κυρίως αγροτικός με μόνο το 33% και 25% αντίστοιχα να είναι αστικός, το 66,2% του πληθυσμού στον νομό Αχαΐας είναι αστικός, το 3,2% ημισιαστικός και το 30,6% αγροτικός πληθυσμός.

Νομός	Συνολικός Πληθυσμός				Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (%)		
	1971	1981	1991	2001	'71-'81	'81-'91	'91-'01
Αιτωλοακαρνανία	228.989	219.764	228.180	224.429	-0.04	0.04	-0.02
Αχαΐα	240.854	275.193	300.078	322.789	0.14	0.09	0.09
Ηλεία	164.061	160.305	179.429	193.133	-0.02	0.12	0.07
Σύνολο Π.Δ.Ε.	633.904	655.262	707.687	740.331	0.03	0.08	0.05
Σύνολο χώρας	8.768.128	9.740.417	10.259.900	10.939.771	0.11	0.05	0.07

Πηγή: ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδος - ΕΣΥΕ

[ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1971 - 2001]

1.4. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Το νομό Αχαΐας πολιτικά αποτελούν τρεις επαρχίες: η Επαρχία Πατρών με πρωτεύουσα την Πάτρα (που είναι και η πρωτεύουσα του νομού), Αιγιαλείας με πρωτεύουσα το Αίγιο και Καλαβρύτων με πρωτεύουσα τα Καλάβρυτα. Σύμφωνα με την διοικητική διαίρεση του 1999 σε 23 Ο.Τ.Α. (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης), ο νομός σήμερα διαίρεται (διοικητικά) σε 21 Δήμους (Πατρών, Παραλίας, Μεσάτιδος, Ρίου, Βραχνεϊκών, Δύμης, Μόβρης, Λαρισσού, Ωλενίας, Τριταίας, Αιγίου, Ακράτας, Αιγείρας, Αροανίας, Ερινεού, Συμπολιτείας, Ξαρρών, Διακοπτού, Καλαβρύτων, Λευκασίου, Παΐων), και 2 Κοινότητες (Καλεντζίου και Λεοντίου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

2. 1. ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΩΝ - Η ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η Πάτρα, απλώνεται στο Βορειοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου, ανάμεσα στον Πατραϊκό κόλπο και τους πρόποδες του Παναχαϊκού όρους. Περιορισμένη από τη μια πλευρά από τη θάλασσα και από την άλλη από το λόφο του Κάστρου (υπώρειες Παναχαϊκού με μεγάλες κλίσεις) αναπτύσσεται κατά μήκος δύο κύριων αξόνων: τον κυρίαρχο Βορρά - Νότου και τον Βορειοδυτικό - Νοτιοανατολικό, ενώ οι γύρω οικισμοί υφίστανται έντονη την επιρροή της αστικοποίησης της περιοχής. Σε γενικές γραμμές μπορεί να χωρισθεί σε δύο μεγάλα ευδιάκριτα τμήματα την "πάνω" ή "παλιά πόλη" και την "κάτω πόλη" που ξεχωρίζει με τη ορθογωνισμένη ρυμοτομία της και τις πολλές πλατείες. Διαθέτει ένα αρκετά ισχυρό και πυκνοδομημένο κέντρο, σε αντίθεση με το γεγονός ότι η έκταση που καταλαμβάνει το σχέδιο πόλεως σε συνδυασμό με τον πληθυσμό της είναι δυσανάλογα μεγάλη. Ο πληθυσμός της - τρίτος μεγαλύτερος αστικός πληθυσμός στη χώρα - ανέρχεται σε 188.523 κατοίκους.

Η θέση της Πάτρας ως πλησιέστερου σημαντικού ηπειρωτικού λιμένος προς τη Δυτική Ευρώπη, ως αστικού κέντρου υπερτοπικής κλίμακας και συγκοινωνιακού κόμβου, ευνόησε τη χρησιμοποίησή της από τους τουρίστες είτε ως σημείο εισόδου - εξόδου στη χώρα, είτε ως σημείο διέλευσης. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη επαγγελματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών, το εμπόριο και τον τουρισμό. Το παγκοσμίως αναγνωρισμένο Πανεπιστήμιο των Πατρών αλλά και το Τεχνολογικό Ίδρυμα συνέβαλαν στην βελτίωση και ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου αλλά και στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης στην οποία διαμένουν και φοιτούν περισσότεροι από 26.000 φοιτητές προερχόμενοι από όλα τα μέρη της χώρας αλλά και από άλλες χώρες. Οι ετήσιες πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως το Καρναβάλι και το Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας φέρνουν κάθε χρόνο την πόλη στο επίκεντρο του πολιτιστικού ενδιαφέροντος διεθνώς.

2. 1. 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η πόλη της Πάτρας, πρωτεύουσα του Νομού Αχαΐας, ιδρύθηκε από τους Αχαιοούς της Σπάρτης οι οποίοι εκδιωγμένοι από τους Δωριείς και με επικεφαλής τον Αρειγένη και τον γιο του Πατρέα ήρθαν και εγκαταστάθηκαν εδώ το 1100 π.Χ. Ο Αρειγένης με τον Πατρέα συνένωσαν τρεις Ιωνικές πολίχνες τις οποίες ο αρχαίος περιηγητής Πausανίας (2ος μ.Χ. αιώνας) θεωρεί πυρήνα της Πάτρας: την Αρόη (στην περιοχή του σημερινού Κάστρου), που είχε ιδρύσει ο Εύμηλος τον 14° π.Χ. αιώνα και πρώτος αυτός καλλιέργησε δημητριακά ξεκινώντας έτσι τον εκπολιτισμό της περιοχής, την Μεσάτη (στην περιοχή του Γηροκομείου) και την Ανθεία (στην περιοχή της Εγλυκάδας, η οποία πήρε το όνομα του Ανθεία, γιου του Ευμήλου) και ίδρυσαν τις Πάτρες (από το όνομα του Πατρέα).

Το διάστημα μετά την Μυκηναϊκή εποχή έως τον 3° αιώνα π.Χ. η πόλη της Πάτρας δεν παίζει ουσιαστικό ρόλο σε σχέση με τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Σπάρτης. Μετά την ίδρυση της Αχαϊκής συμπολιτείας το 800 π.Χ., ο χαρακτήρας της οποίας ήταν στην αρχή καθαρά θρησκευτικός και ύστερα (280 π.Χ.) έγινε πολιτική και στρατιωτική οργάνωση με στόχο την άμυνα κατά των κοινών εχθρών, έφερε την πόλη στο προσκήνιο. Ιδρύει με γειτονικές πόλεις το Β' Αχαϊκό Κοινό. Μετά το 146 π.Χ. κατά την διάρκεια των Ρωμαϊκών χρόνων η πόλη γνώρισε πραγματική ακμή όταν κέρδισε την εύνοια πολλών Ρωμαίων αυτοκρατόρων. Έγινε κοσμοπολίτικο κέντρο καταλήγοντας να γίνει Ρωμαϊκή αποικία από τον αυτοκράτορα Αύγουστο το 14 π.Χ., και από τις πολυπληθέστερες περιοχές της τότε Ελλάδας. Η αγορά και το Ωδείο είναι από τα οικοδομήματα που έκτισε ο αυτοκράτορας Νέρωνας και

ερείπιά τους σώζονται μέχρι σήμερα. Στην Πάτρα έζησε, δίδαξε και το 68 μ.Χ. μαρτύρησε και άφησε την τελευταία του πνοή ο Απόστολος Ανδρέας που έγινε ο πολιούχος της. Η εξάπλωση του Χριστιανισμού επηρέασε σημαντικά την ιστορία της πόλης. Από το 300 μ.Χ. και μετά η πόλη υπέφερε από πολλές επιδρομές από πειρατές και από ισχυρούς σεισμούς. Μετά τον 9^ο αιώνα μ.Χ. όμως, γνώρισε μεγάλη οικονομική ανάπτυξη. Το 1205 πέρασε στα χέρια των Φράγκων, και το 1360 στην εξουσία του Πάπα, οπότε αναπτύχθηκε η υφαντουργία του μεταξιού και των χαλιών και η πόλη έγινε σπουδαίο βιοτεχνικό και εμπορικό κέντρο. Το 1460 περνά στα χέρια των Οθωμανών, εκτός από ένα μικρό διάστημα (1687-1715) που βρίσκεται υπό Ενετική κατοχή (Μοροζίνης). Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους το 1828, η Πάτρα αναπτύσσεται ταχύτατα χάρη στο λιμάνι της και το εμπόριο.

2.1.2. ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γίνεται η πρώτη πόλη του σύγχρονου Ελληνικού κράτους που αποκτά πολεοδομικό σχέδιο. Στις 5 Δεκεμβρίου 1826, ο τότε μηχανικός του γαλλικού στρατού Σταμάτης Βούλγαρης, ανέλαβε να ετοιμάσει το πολεοδομικό σχέδιο της πόλης των Πατρών. Στις 26 Ιανουαρίου του 1829, το σχέδιο εγκρίθηκε από στον Κυβερνήτη Καποδίστρια. Χωρίζοντας την Πάτρα σε Άνω και Κάτω Πόλη, σχεδίασε ισομεγέθη οικοδομικά τετράγωνα δίνοντας έτσι έναν ορθογωνικό τύπο στη ρυμοτομία της και κυρίως σε αυτήν της κάτω πόλης όπου ακόμα δεν υπήρχαν κτίσματα παρά μόνο ρυάκια και αμπελώνες. Χαρακτηριστικό του σχεδίου είναι ότι δεν περιελάμβανε μόνο τις εξωτερικές οικοδομικές γραμμές, αλλά και τις εσωτερικές οικοδομικές γραμμές κάθε τετραγώνου καθορίζοντας έτσι τον εσωτερικό ακάλυπτο χώρο, που θα αποτελείτο από τα πεζοδρόμια και τις υποχρεωτικές αυλές των οικοδομών. Με αυτό το σχέδιο σαν πρότυπο, 126 χρόνια αργότερα, έγινε πανελληνίως νόμος που να υποχρεώνει την τήρηση αυτού του ακάλυπτου χώρου σε όλες τις οικοδομές. Το σχέδιο του Βούλγαρη τροποποιήθηκε το 1858, και αυτό είναι που τελικά άρχισε να εφαρμόζεται επί δημαρχίας Γ. Ρούφου (1872), με την κάτω πόλη να αποτελεί ένα κανονικό ορθογώνιο, διαστάσεων περίπου 500 επί 1.000 μέτρων. Κάτω όμως από την πίεση ισχυρών οικονομικών συμφερόντων δημιουργήθηκαν οικοδομικά τετράγωνα και κάτω από την οδό Αγίου Ανδρέα, όπου αρχικά είχε προβλεφθεί δημιουργία χώρου πρασίνου.

Από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα στην Πάτρα δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν βιοτεχνίες κλωστούφαντουργίας, οινοποιίας και χαρτοποιίας, ενώ σημαντικό ρόλο στην οικονομία της πόλης έπαιξε και η εξαγωγή της σταφίδας. Η εισροή προσφύγων και πληθυσμού από την επαρχία, συντέλεσε στην εντυπωσιακή αύξηση του αριθμού των κατοίκων της πόλης. Ακολούθως η οικοδομική ανάπτυξή της υπήρξε ραγδαία αλλά χωρίς προγραμματισμό. Η επέκταση της πόλης νομιμοποίησε πολλές αυθαίρετες κατασκευές χωρίς πρόβλεψη για τις δημιουργημένες νέες ανάγκες. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η πόλη να αναπτύσσεται και να επεκτείνεται χωρίς ουσιαστικό έλεγχο ώστε σήμερα να παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά και τις αντινομίες ενός αναπτυσσόμενου ελληνικού αστικού κέντρου.

2.1.3. ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την πολεοδομική της διαμόρφωση, το λιμάνι, η σιδηροδρομική γραμμή και ο σταθμός, που καταλαμβάνουν σημαντικό αν όχι ολόκληρο μέρος από την παραλία της πόλης, και που σε συνδυασμό με την ύπαρξη των βιομηχανιών στα νοτιοδυτικά παράλια (Ακτή Δυμαίων) καθιστούν την Πάτρα μια "παραθαλάσσια πόλη χωρίς θάλασσα". Όμως το λιμάνι -μεγαλύτερο και σπουδαιότερο λιμάνι στα δυτικά της χώρας σήμερα- εκτός από την επιρροή που είχε στην πολεοδομική διαμόρφωση, ανέκαθεν έπαιζε έναν από τους σημαντικότερους ρόλους στην οικονομία αλλά και την διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας. Η θέση-κλειδί στο χάρτη καθιστά σήμερα το λιμάνι και την πόλη σπουδαίο συγκοινωνιακό κόμβο. Η πόλη που αποτελεί τη βασική θαλάσσια πύλη της Ελλάδας προς τη Δύση, είναι και το σημαντικότερο σημείο πορθμειακής σύνδεσης της χώρας με την Ιταλία, ενώ

παίζει επίσης σημαντικό ρόλο και στην ακτοπολιτική σύνδεση της ηπειρωτικής χώρας με τα νησιά του Ιονίου (Κέρκυρας, Κεφαλονιάς). Στις αρχές του προηγούμενου αιώνα γνώρισε μεγάλη άνθηση σαν κέντρο σταφιδεμπορίου, την οποία όμως ακολούθησε περίοδος παρακμής του εμπορίου και κατά συνέπεια και του λιμανιού. Η περίοδος του μεσοπολέμου χαρακτηρίστηκε από έντονη εμπορευματική δραστηριότητα. Υπήρχε ναυτική σύνδεση των Πατρών με όλη σχεδόν τη Δυτική Ελλάδα καθώς και με την Ιταλία και Αλβανία. Στη δεκαετία του '40 (Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και μεταπολεμικά χρόνια) το λιμάνι περνά από μία φάση απραξίας και αναδιοργάνωσης. Από το 1951-52 αρχίζει πάλι να ανακάμψει εμπορευματική δραστηριότητα.

Λόγω της γεωγραφικής θέσης της Πάτρας ως πλησιέστερου ηπειρωτικού λιμανιού προς την Ιταλία και τη Δυτική Ευρώπη, τη δεκαετία του '60 θα αρχίσουν να αναπτύσσονται οι πορθμειακές μεταφορές. Συγκεκριμένα, το έτος 1960 δρομολογείται το πρώτο πλοίο στη γραμμή Ελλάδας - Ιταλίας, το οχηματαγωγό "Εγναντία", το οποίο αποτελούσε προϊόν της συνεργασίας της ελληνικής ναυτιλιακής εταιρίας ΕΛ.ΜΕΣ (Ελληνικά Μεσογειακά Γραμμάι) και της ιταλικής *Adriatica di Navigazione*. Η αποσταθεροποίηση της κατάστασης στα Βαλκάνια με αποκορύφωμα τον πόλεμο στην πρώην Γιουγκοσλαβία, φέρνουν το λιμάνι της Πάτρας στο προσκήνιο του δικτύου διεθνών μεταφορών της Ελλάδας στις αρχές της δεκαετίας του '90. Η κρίση των Βαλκανίων έχει σαν αποτέλεσμα την εκτροπή πολύ σημαντικού τμήματος του διεθνούς εμπορίου της χώρας στη θαλάσσια οδό εξυπηρέτησης από την οποία ευνοήθηκε κυρίως η Πάτρα και το λιμάνι της. Από αυτό, σήμερα, διακινείται ο μεγαλύτερος όγκος επιβατών και εμπορευμάτων προς και από την Ιταλία και την κεντρική και δυτική Ευρώπη (ΠΙΝΑΚΕΣ I, II, σελ. 133) σε σχέση με το δεύτερο μεγάλο λιμάνι της δυτικής Ελλάδας, την Ηγουμενίτσα. Οι προβλεπόμενοι φόρτοι για το 2010 ανέρχονται σε 190.000 - 280.000 φορτηγά, 280.000 - 300.000 ιδιωτικά αυτοκίνητα, 10.000 λεωφορεία, 40.000 δίκυκλα και 1.700.000 επιβάτες το χρόνο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 1992 τα αντίστοιχα νούμερα ήταν: 948.226 επιβάτες, 110.999 φορτηγά, 6.806 λεωφορεία, 153.096 επιβατικά και 17.883 δίκυκλα¹.

2. 1. 4. ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΑΙ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ

Το σύστημα δόμησης της πόλης είναι το συνεχές, με κύριο χαρακτηριστικό τους υψηλούς συντελεστές δόμησης (κυρίως στο κέντρο) και τους μικρού πλάτους δρόμους. Τα παλιά σπίτια δίνουν τη θέση τους στις πολυκατοικίες, ενώ αδύναμη η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να επέμβει καθοριστικά για να διατηρήσει τον κτιριολογικό χαρακτήρα της πόλης, με αποτέλεσμα υπέροχα νεοκλασικά κτίρια να καταστρέφονται λόγω ανυπαρξίας ουσιαστικών μέτρων διατήρησής τους. Το φαινόμενο αυτό επέτεινε και ο πρόσφατος σεισμός του 1993. Η παλιά πάνω πόλη, στα πόδια του φράγκικου κάστρου, διατηρεί ακόμα αρκετά νεοκλασικά σπίτια. Αρκετά αρχοντικά διατηρεί και η κάτω πόλη, δημιουργήματα φημισμένων αρχιτεκτόνων, όπως του Τσίλλερ, Κλεάνθη, και άλλων. Τα μεγαλόπρεπα νεοκλασικά αρχοντικά που κτίστηκαν τον 19^ο αιώνα είναι κομμάτι της ιστορίας και του πολιτισμού της πόλης, τα οποία πρέπει να αναδειχθούν και να γίνουν αντικείμενα παρατήρησης και θαυμασμού από τους περιηγητές.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του νεοκλασικισμού, τον οποίο γνωρίζουν πολύ καλά οι κάτοικοι της Ευρώπης, υπάρχουν θαυμάσια ενταγμένα στην ελληνική μικροκλίμακα και στο ήρεμο ελληνικό τοπίο. Οι μεγαλοπρεπείς κατασκευές της Δύσης έχουν μεταλλαχτεί σε ανάλαφρες κατασκευές, με πιστή απόδοση των κλασικών προτύπων. Εξάλλου ο νεοκλασικισμός αν και ξενόφερτος, παρέπεμπε στην κλασική Ελλάδα και έτσι έγινε απόλυτα αποδεκτός από έναν κόσμο, που μετά την απελευθέρωση αναζητούσε εναγωνίως την εθνική του ταυτότητα. Τα νεοκλασικά αυτά κτίρια, εδρασμένα στις μαρμάρινες ή λίθινες βάσεις τους, τις πορτοσιές, την απόλυτη συμμετρία των όψεων, τα μαρμάρινα μπαλκόνια με τα γλυπτά

1. Στοιχεία Ο.Λ.Π.Α.

μαρμάρινα φουρούσια, τις τραβηχτές κορνίζες και την στέψη από ανθεμωτά πήλινα ακροκέραμα ή αγάλματα αντίγραφα αρχαίων έργων, εκφράζουν την ψυχασύνθεση και τον πολιτισμό των πατέρων μας, που τα δημιούργησαν, και κοσμούν την πόλη μας. Αυτά τα αισθήματα πρέπει να μεταδώσουμε στον επισκέπτη, να τον κάνουμε κοινωνό της περηφάνιας μας, της ιστορίας μας και των μελλοντικών μας στόχων. Σημαντικότερα νεοκλασικά κτίρια της πόλης των Πατρών είναι:

— Μέγαρο Θωμόπουλου

Ένα από τα πρώτα και λαμπρότερα αρχοντικά της Πλατείας Γεωργίου Α' που κτίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1860. Ήταν τέτοια η αίγλη του κτιρίου αλλά και της οικογένειας που το κατοικούσε, ώστε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, η πλατεία ήταν γνωστή και ως Πλατεία Θωμοπούλου. Εικάζεται ότι είναι έργο του Τσίλλερ. Σήμερα στεγάζει το Πολιτιστικό Κέντρο της Πάτρας και φιλοξενεί εκθέσεις καλλιτεχνών (ζωγραφική, φωτογραφία, κ.α.).

— Το Δημοτικό Θέατρο Απόλλων

Έργο του Βαυαρού αρχιτέκτονα Ερνέστου Τσίλλερ, που κτίστηκε το 1872. Η κατασκευή του χρηματοδοτήθηκε από τους έμπορους της πόλης. Αποτελεί ένα εντυπωσιακό αρχιτεκτονικό στολίδι της Πάτρας και βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, στην πλατεία Γεωργίου Α'. Φιλοξενεί κυρίως θεατρικές παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Πάτρας και περιοδεύοντων ανά την Ελλάδα θιάσων, της Ορχήστρας Πατρών, άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και φυσικά τα Μπουρμπουλικά, μακροχρόνιο θεσμό του καρναβαλιού της πόλης.

— Δημαρχείο

Πρόκειται για την οικία Μακρυγιάννη, την οποία αγόρασε ο Δήμος το 1910. Οικία μεγαλέμπορου, κτισμένη γύρω στο 1880. Το 1936 διακοσμήθηκε εσωτερικά από τον Επαμεινώνδα Θωμόπουλο με ωραιότατες τοιχογραφίες.

— Το Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο

Νεοκλασικό κτίριο του Δανού αρχιτέκτονα Ch. E. Hansen, που θεμελιώθηκε από τον Βασιλέα Όθωνα το 1857 και το οποίο λειτούργησε σαν νοσοκομείο από το 1872 έως το 1973. Από το 1991 λειτουργεί ως πολιτιστικό πολύκεντρο της Πάτρας.

— Χαμάμ

Διατηρητέο κτίριο στην άνω πόλη, χτίστηκε πριν από 500 χρόνια και από τότε μέχρι σήμερα λειτουργούν σ'αυτό τα χαμάμ (τούρκικα θερμόλουτρα). Είναι το μοναδικό που λειτουργεί σήμερα στην Ελλάδα και με ένα όμοιό του στο Παρίσι είναι τα μοναδικά που απόμειναν ενεργά στην Ευρώπη.

— Το σπίτι του Κωστή Παλαμά

Διατηρητέο κτίριο στο κέντρο της πόλης όπου έζησε ο ποιητής Κωστής Παλαμάς αλλά και η Ιταλίδα πεζογράφος Ματθίλδη Σεράο. Πρόκειται για απλό αστικό διώροφο σπίτι, που το διακοσμή η διάτρητη τοξοστοιχία του ισογείου, χτισμένο γύρω στο 1840 από τον Αθ. Πόγγη. Αρχικά στέγασε το Παρθεναγωγείο της πόλης. Αργότερα, το 1857, αγοράστηκε από τον πατέρα του Κωστή Παλαμά, ο οποίος γεννήθηκε εκεί το 1859. Σήμερα δυστυχώς το κτίριο είναι παρατημένο και εγκλωβισμένο από τις πολυκατοικίες του αστικού κέντρου, και κανένας δημόσιος φορέας δεν φαίνεται να έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον ώστε να το αγοράσει να το αναπαλαιώσει και να το αξιοποιήσει καταλλήλως.

— Κτήριο εξαγωγικού εμπορίου "Ερμής"

Οικία του μεγαλέμπορου και εφοπλιστή Παπαγιάννη, αξιόλογο νεοκλασικό επί της πλατείας Γεωργίου, με θαυμάσιες οροφωγραφίες της δεκαετίας 1870-80. Δικό του και το εξοχικό, νυν Σιγαλού, στον Προφήτη Ηλία, κτισμένο το 1882.

— Οικία Περιβολαρόπουλου (νυν Μελιγκώνη)

Κτίστηκε περί το 1900, μάλλον σε σχέδια του Τσίλλερ. Είναι από τα ωραιότερα και επιβλητικότερα κτήρια της πόλης, με καλοδουλεμένα μαρμάρινα γλυπτά στοιχεία και θαυμάσιες οροφωγραφίες.

— Οικία Άγγελου Βλάχου (Σαβανή)

Αξιόλογο νεοκλασικό, κατοικία της οικογένειας Βλάχου, της οποίας ο γόνος Ιωάννης Βλάχος διετέλεσε επανειλημμένα Δήμαρχος της Πάτρας. Διακρίνεται ο πλούσιος διάκοσμος των εσωτερικών χώρων, με τις λεπτοδουλεμένες οροφωγραφίες στυλ Liberty. Το κτήριο επισκευάστηκε πρόσφατα με ιδιωτική πρωτοβουλία.

Εκτός από την αρχιτεκτονική για την οποία εκλήθησαν πολλοί επώνυμοι αρχιτέκτονες να εργασθούν στην πόλη μας, όπως ο Χάνσεν, ο Ziller, ο Λυσ. Καυταντζόγλου, μεγάλη άνθιση γνώρισαν η γλυπτική και η ζωγραφική. Εξάλλου η Πάτρα είναι γενέτειρα σπουδαίων ζωγράφων, όπως ο Επαμεινώνδας Θωμόπουλος ή ο Ανδρέας Βουρλούμης, Σπ. Σώκαρης κ.α., γλυπτών επωνύμων και ανωνύμων, των οποίων τα έργα έχουν αποτυπώσει όλη την νεώτερη ιστορία της πόλης. Διακοσμητικά σχέδια, όπως ανθέμια, ρόδακες, διάφορα φυτικά κοσμήματα στολίζουν συνήθως τις φατνωματικές οροφές στα δωμάτια νεοκλασικών σπιτιών, πιο πλούσια και μνημειακά στα μεγάλα αρχοντικά και τα δημόσια κτήρια, πιο απλά και λαϊκότροπα στα πιο απλά κτήρια. Τα πιο προσφιλή θέματα είναι οι θεοί του Ολύμπου, οι 9 μούσες, οι τέσσερις εποχές, αγγελάκια και ερωτιδείς, μυθικά όντα και γύπες, καθώς και απεικονίσεις αρχαίων μνημείων.

Μετά το 1880, εποχή που αποτελεί το ζενίθ του νεοκλασικισμού και ενώ συνεχίζονται να χτίζονται σπίτια σε αυτό το ρυθμό μέχρι και το 1914, εμφανίζονται σιγά-σιγά τα νέα ρεύματα που πνέουν ήδη στην υπόλοιπη Ευρώπη, με έντονα μορφοκρατικά στοιχεία, όπως η Art Nouveau, η Art Deco κ.α., προσαρμοσμένα πάντα στην Ελληνική και μάλιστα επαρχιώτικη μικροκλίμακα. Χαρακτηριστικά δείγματα της Art Nouveau στην Πάτρα είναι:

— Οικία Πραπόπουλου, επί της Κορίνθου και Αγ. Νικολάου, με χυτοσιδηρές διακοσμήσεις στις όψεις και στοιχεία που αποπνέουν το Baroque και την Art Nouveau.

— Αγ. Νικολάου 34, πιο αμιγούς εμφάνισης είναι φανερή η χρήση της καμπύλης γραμμής της φυτικής διακόσμησης και γενικά της γλυπτικής απόδοσης του όγκου.

— Κτήριο Γεροκοστοπούλου 29, του γάλλου αρχιτέκτονα Gerard Noubard. Του 1928.

— Κτήριο Αθ. Διάκου και Γούναρη, με στοιχεία τόσο Art Nouveau όσο και γραφικής δυτικής αρχιτεκτονικής.

Χαρακτηριστικές της περιφέρειας Πατρινης Belle Epoque, είναι οι βίλες που βρίσκονται στην περιοχή από τις Ιτιές έως το Μιντιλόγλι, σε ρυθμό νέο-μπαρόκ ή νέο-Γοτθικό, με στοιχεία Ιταλικά αλλά και παραδοσιακά, που απευθύνονταν σε μια πελατεία με σαφείς εμπορικούς και άλλους δεσμούς με την Ευρώπη, ασφαλώς με οικονομική άνεση μεγάλη και κοσμοπολίτικη κοινωνική διάθεση. Αυτές οι εκλεκτικιστικές κατοικίες συνδυάζουν πολυάριθμα ρυθμολογικά προηγούμενα, με περισσότερο ή λιγότερο έντεχνη συρραφή τους. Σαν πρότυπα χρησιμοποιούνται κυρίως τα λαϊκά αγροτόσπιτα της Ιταλικής επαρχίας και τα

κτίσματα των αγγλικών προαστίων, εμπλουτισμένα με στοιχεία κλασσικά, μεσαιωνικά και αναγεννησιακά.

Τέλος, δεν λείπουν από την πόλη της Πάτρας και τα κτήρια της περιόδου του μεσοπολέμου. Αυτά τα παλιά κελύφη, προσιτά και εμφανή σε όλους, δεν χρειάζεται να τα ανασκάψουμε για να τα προσεγγίσουμε. Μια καλαίσθητη παρουσίαση τους σε φυλλάδιο με πληροφορίες για τα νεότερα μνημεία αρκεί ώστε να δείξει πιο ελκυστική η πόλη μας. Επίσης μπορούν και πρέπει να αξιοποιηθούν εκ νέου, αποδίδοντας τους νέες χρήσεις, ώστε να μην παραμείνουν μόνο ως τουριστικά αξιοθέατα. Μπορούν να γίνουν κέντρα πληροφόρησης, ξενώνες, γκαλερί, αίθουσες συναυλιών. Παράδειγμα το προτεινόμενο έργο από την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων είναι η αποκατάσταση του κτηρίου της πρώην Γεωργικής Σχολής και η μετατροπή του σε αρχαιολογικό μουσείο.

2.1.5. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ, ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

— Φάρος

Κοντά στη νότια είσοδο του λιμανιού, σε ένα χώρο πρασίνου, το Λιμενικό Ταμείο Πατρών κατασκεύασε το πιστό αντίγραφο του φάρου της Πάτρας που παλιά βρισκόταν στο μόλο Αγίου Νικολάου και είχε γκρεμιστεί στα χρόνια της δικτατορίας. Το κύριο υλικό κατασκευής του νέου φάρου, η πέτρα, πάρθηκε από παλιά ακατοίκητα και κατεδαφισμένα κτίρια της άνω πόλης ώστε να θυμίζει σε όλα τον παραδοσιακό φάρο. Από εδώ ο πεζόδρομος των Τριών Ναυάρχων καταλήγει στα σκαλοπάτια που οδηγούν στα «Ψηλαλώνια».

— Ψηλά Αλώνια

Μια όμορφη μεγάλη πλατεία με θέα τον Πατραϊκό. Στο μέσον αυτής κοντά στο σιντριβάνι υψώνεται το άγαλμα του Παλαιών Πατρών Γερμανού που κρατά το λάβαρο της επανάστασης. Γύρω-γύρω πράσινο και φοίνικες, ενώ εδώ υπάρχει και το ηλιακό ρολόι της πόλης.

— Θεατράκι Μαρίνας

Το Θεατράκι χτισμένο με θέα τον Πατραϊκό κόλπο και η ανάπλαση του γύρω χώρου της Μαρίνας σε πάρκο αναψυχής είναι έργο του Λιμενικού Ταμείου. Στο χώρο του φιλοξενεί διάφορες ψυχαγωγικές-καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και πολλοί δημότες, τις ηλιόλουστες ημέρες, επιλέγουν την περιοχή για ξεκούραση και αναψυχή.

— Δημοτικά σφαγεία

Πέτρινα χτίσματα με ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον κατά μήκος της νότιας παραλιακής εισόδου της πόλης. Παλαιότερα λειτουργούσαν ως σφαγεία. Στη δεκαετία του '90 έγιναν προσπάθειες να μετατραπούν σε χώρους διασκέδασης. Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη η αποκατάσταση και μετατροπή του χώρου σε μεγάλο εκθεσιακό κέντρο τοπικών προϊόντων ενώ λειτουργεί και χώρος μουσικών εκδηλώσεων.

— ΥΗΖ Γλαύκος

Βρίσκεται στο Γλαύκο, 8 χμ Νοτιοδυτικά του κέντρου της Πάτρας και είναι το πρώτο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της Ελλάδος. Λειτουργεί από το 1927 ως δημοτική επιχείρηση και από το 1967 ανήκει στη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού. Ο Γλαύκος ποταμός που ρέει ανάμεσα στα πλατάνια στο κέντρο του χωριού δημιουργεί ένα ειδυλλιακό κλίμα.

— ΑΧΑΪΑ CLAUSS

Το παραδοσιακό οινοποιείο της Αχαΐα Clauss ιδρύθηκε το 1861 στον ομώνυμο λόφο στη θέση Πετρωτό από τον Βαυαρό Gustav Clauss. Πύργος και κτίρια κτισμένα με παραδοσιακή αρχιτεκτονική και ένας υπέροχος κήπος δέχονται περί τους 150.000

επισκέπτες κάθε χρόνο στους οποίους δίνεται να δοκιμάσουν από την περιβόητη Μαυροδάφνη, ένα τοπικό κρασί που παράγεται εδώ από το 1873. Στους χώρους της Αρχαία Clauss περιλαμβάνονται το παλιό οινοποιείο, το παλιό και νέο εμφιαλωτήριο, ένα υπερσύγχρονο συνεδριακό κέντρο και το 'Αυτοκρατορικό Κελάρι' στο οποίο διατηρούνται παραδοσιακά βαρέλια με ξυλόγλυπτες παραστάσεις.

Η πόλη της Πάτρας αποτελεί επίσης και κέντρο μετάβασης προς σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της ευρύτερης περιοχής όπως η Αρχαία Ολυμπία (122 χλμ.), η Αρχαία Επίδαυρος (204 χλμ.) και οι Δελφοί (119 χλμ.). Όμως η ίδια η πόλη, αλλά και οι χώροι ολόγυρα της καταφέρνουν να πληγώνουν τόσο τους ίδιους τους Πατρινούς, που από την συνήθεια και από την γρηγοράδα της ζωής προσπερνούν αδιάφορα, όσο και τους ξένους που πρωτοέρχονται σαν ταξιδευτές. Θα πρέπει να δούμε την Πάτρα και την ενδοχώρα της ενταγμένη στους πολιτιστικούς και αρχαιολογικούς άξονες που την διαπερνούν, πέρα από την γεωγραφική της θέση και τις λοιπές παραμέτρους της. Ο ξένος που επισκέπτεται τους Δελφούς και θα προεκτείνει τις αρχαιολογικές του αναζητήσεις στην Ολυμπία, την Πύλο, την Αρχαία Φυγάλεια, θα περάσει από την Πάτρα υποχρεωτικά και συνεπώς ως καλοπροαίρετος δέκτης των όσων εμείς θα του δώσουμε, θα πρέπει να λάβει το σημαντικό πολιτιστικό στίγμα της ιστορικής αυτής πόλης και να το διαδώσει.

2. 2. ΔΗΜΟΣ ΡΙΟΥ

Ιστορικά το Ρίο ήταν σημείο ελέγχου της εισόδου πλοίων στον Κορινθιακό κόλπο καθώς είναι το κοντινότερο στις απέναντι ακτές της Στερεάς και συγκεκριμένα του Αντιρρίου. Αυτό εκμεταλλεύτηκε το 1499 ο Σουλτάνος Βαγιαζήτ Β' και για να ελέγχει το στενό πέρασμα, έχτισε δύο καστέλια στα αντίστοιχα ακρωτήρια του Ρίου και του Αντιρρίου τα οποία σήμερα σώζονται σε σχετικά καλή κατάσταση. Το Ρίο βρίσκεται 8 χμ βορειοανατολικά των Πατρών, και είναι πρωτεύουσα του ομώνυμου δήμου που αριθμεί 12 δημοτικά διαμερίσματα, με συνολικό πληθυσμό 13.291 κατοίκους. Το πορθμείο Ρίου - Αντιρρίου εξυπηρετεί καθημερινά την κίνηση εκατοντάδων τροχοφόρων οχημάτων αλλά και πεζών από και προς την Στερεά και την Ήπειρο, ενώ η υπό κατασκευή γέφυρα μήκους περίπου 2250 μέτρων, που θα είναι έτοιμη το χειμώνα του 2004, θα ενώσει κυριολεκτικά την Πελοπόννησο με την Ηπειρωτική Δυτική και Κεντρική Ελλάδα. Ο δήμος Ρίου, αποτελεί σημαντικό συγκοινωνιακό κόμβο συνδέοντας την Πελοπόννησο με την Στερεά Ελλάδα, αλλά παράλληλα είναι και ένα κοσμοπολίτικο παραθεριστικό κέντρο του νομού που συνδυάζει τόσο το θαλάσσιο όσο και το ορεινό στοιχείο.

Την θερινή περίοδο, το Ρίο διακρίνεται για τις βοτσαλένιες παραλίες του και τη νυχτερινή διασκέδαση. Το Porto Rio Hotel, ένα πολυτελέστατο ξενοδοχειακό συγκρότημα, διαθέτει το μοναδικό καζίνο στο νομό, καθώς και σύγχρονες αίθουσες συνεδρίων. Ανατολικότερα, τα Αραχωβίτικα και το Δρέπανο, λόγω και των δυνατών ανέμων που πνέουν στην περιοχή, προσφέρονται για wind-surfing. Ο Ψαθόπυργος, παραδοσιακό ψαροχώρι, διαθέτει πολλά παραθαλάσσια εστιατόρια που «ειδικεύονται» στο φρέσκο ψάρι. Στην ημιορεινή ζώνη το δήμου, το χωριό Πλατάνι, 13 χμ ΒΑ της Πάτρας, προσφέρει υπέροχη θέα από ψηλά προς το στενό του Ρίου-Αντιρρίου μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον με τρεχούμενα νερά. Στο Καστρίτσι σώζονται ερείπια του Κάστρου που χτίστηκε εκεί ταυτόχρονα με αυτό του Ρίου, σαν συμπληρωματικό του. Κάθε Ιούνιο, στην γιορτή του κερασιού, διοργανώνονται στο χωριό αυτό χοροί και άλλες υπαίθριες εκδηλώσεις. Τα Σελλά είναι ένα ορεινό χωριό σε αρκετά κοντινή απόσταση από την Πάτρα, όπου τα Σαββατοκύριακα του χειμώνα, πολλοί εκδρομείς συνδυάζουν το φαγητό σε παραδοσιακές με τζάκι ταβέρνες με το χιονοπόλεμο έξω στη φύση.

2. 3. ΔΗΜΟΙ ΒΡΑΧΝΕΪΚΩΝ, ΔΥΜΗΣ ΚΑΙ ΜΟΒΡΗΣ

Δυτικά της Πάτρας, ακολουθώντας τον κόμβο Κ7, διασχίζει κανείς με τη σειρά αυτούς τους γραφικούς παραλιακούς -επί το πλείστον- δήμους, όπου συναντά τις όμορφες ακρογιαλιές των Βραχνεϊκών, Τσουκαλείκων, του Αλισσού, της Κάτω Αχαγιάς και της Λακόπετρας. Παραλίες στρωμένες με αμμοβότσαλο, ενδείκνυνται για καλοκαιρινές εξορμήσεις. Κατά μήκος της παραλιακής οδού στα Βραχνεϊκά λειτουργούν κυρίως τη θερινή περίοδο πολλά εστιατόρια που προσφέρουν σε λουόμενους και επισκέπτες ξεκούραση πλάι στο κύμα συνοδεία ούζου και ντόπιων ψαρομεζέδων αλλά και την ευκαιρία να θαυμάσουν το φημισμένο ηλιοβασίλεμα. Έντονη επίσης είναι και η νυχτερινή ζωή και διασκέδαση εδώ. Δυτικότερα, τα Καμίνια αποτελούν ένα ήσυχο παραθαλάσσιο τουριστικό θέρετρο, και οφείλουν το όνομά τους στους φούρνους στους οποίους οι ντόπιοι έψηναν τα κεραμεικά τους που παραδοσιακά κατασκεύαζαν εδώ. Σήμερα το χωριό είναι γνωστό για τα εργαστήρια κεραμοποιίας-τουβλοποιίας και κεραμικής, ενώ ακόμα σώζονται κλίβανοι από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Η Άμμος ή Αμμούδα στην Κάτω Αχαγιά είναι μία μεγάλη και καλά οργανωμένη παραλία που διαθέτει δύο μεγάλες υπαίθριες καντίνες, ξαπλώστρες, ομπρέλες, ντους, εστιατόρια, ένα τεράστιο χώρο στάθμευσης οχημάτων και γήπεδα beach-volley και μίνι ποδοσφαίρου, με αποτέλεσμα κάθε καλοκαίρι να γίνεται τόπος συγκέντρωσης και ψυχαγωγίας της νεολαίας ολόκληρης της γύρω περιοχής. Η πόλη της Κάτω Αχαγιάς, με 7.000 κατοίκους πληθυσμό, είναι η πρωτεύουσα του Δήμου Δύμης και ταυτόχρονα το σημαντικότερο διοικητικό, εμπορικό και πνευματικό κέντρο της Δυτικής Αχαΐας. Απέχει 22 χμ από την Πάτρα.

2. 4. ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΟΥ

Βρίσκεται στο Δυτικό άκρο του νομού και συνορεύει με το νομό Ηλείας. Έχει να επιδείξει ένα πανέμορφο υδροβιότοπο που περιλαμβάνει το δάσος της Στροφυλιάς, τη λιμνοθάλασσα Πάπα και τη λίμνη του Πρόκοπου που αποτελούν φυσικά ιχθυοτροφεία, και απίστευτες αμμουδιές τουριστικά αξιοποιημένες με μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα όπως η παραλία του Μετοχίου (Καλόγρια) που εκτείνεται σε μήκος 7 χμ, η παραλία του Αράξου και η παρθένα παραλία του μικρού, περικυκλωμένου από καταπράσινους λόφους, κόλπου του Γιαννισκάρη. Ερείπια του Τείχους Δυμαίων, μιας Μυκηναϊκής κατασκευής με «Κυκλώπεια» τείχη που χρησίμευσε ως οχυρό της αρχαίας πόλης Δύμης σώζονται στον Άραξο, κοντά στο δάσος της Στροφυλιάς. Αξιόλογα επίσης είναι το βυζαντινό μοναστήρι του Φιλοκαλίου στο χωριό Πέτα και αυτό του Άγιου Νικόλα στα Σπάτα στο οποίο στις 6 Δεκεμβρίου που γιορτάζει γίνονται τάματα από πολλούς πιστούς.

2. 5. ΔΗΜΟΙ ΕΡΙΝΕΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

4 χμ δυτικά του Αιγίου, με κέντρο τη Ροδοδάφνη, απλώνεται ο Δήμος Συμπολιτείας. Τα παραθαλάσσια χωριά της Άκολης, του Λόγγου και των Σελιανίτικων αποτελούν πόλο έλξης μεγάλου αριθμού τουριστών το καλοκαίρι. Τα θερμά λουτρά στα Σελιανίτικα προσελκύουν τουρισμό από τις αρχές του 1960 και μαζί με την Άκολη, λόγω της φυσικής ομορφιάς, της καθαρής θάλασσας, των βοτσαλλένιων παραλίων και της ανεπτυγμένης τουριστικής υποδομής αποτελούν κοσμικά θέρετρα. Οι παραλίες του Λόγγου και ανατολικότερα αυτές των Καμαρών και Λαμπιρίου -που αποτελεί και την έδρα του δήμου Ερινεού-, βρίσκονται σε αρκετή απόσταση από τον επαρχιακό δρόμο και προσφέρουν φυσική ηρεμία και γαλήνη. Κυρίως προσελκύουν αλλοδαπούς τουρίστες κατά τη θερινή περίοδο.

Η ημιορεινή ζώνη των δύο δήμων, καλλιεργημένη σε μεγάλο βαθμό με σταφίδα, προσφέρεται για ημερήσιες εξορμήσεις στα γραφικά χωριά της Λάκκας, του Βερίνου και της

Ζήριας. Οι Καμάρες πήραν το όνομά τους από τα λείψανα ενός μεγαλοπρεπούς λουτρού με ψηφιδωτά και θολωτά κτίσματα που βρέθηκαν εκεί ύστερα από ανασκαφές. Στην περιοχή έχουν ανασυρθεί ευρήματα της αρχαίας πόλης των Ρυπών που πιστεύεται ότι καταλάμβαναν την έκταση δυτικά του ποταμού Φοίνικα, δηλαδή τη σημερινή θέση των Άνω Καμαρών και του Σαλμενίκου. Σημαντικά αξιοθέατα του δήμου είναι το Φράγκικο Κάστρο της Ωριάς στο Σαλμένικο, χτισμένο γύρω στο 1300 και η μεσαιωνική Μονή της Αγίας Ελεούσας.

2. 6. ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΟΥ

Το Αίγιο απλώνεται στα βορειοανατολικά παράλια του νομού Αχαΐας και βρέχεται από τα νερά του Κορινθιακού κόλπου. Είναι η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Αχαΐας και βρίσκεται 40 χλμ. ανατολικά της Πάτρας και 175 χλμ. δυτικά της Αθήνας. Είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε τρία επίπεδα και βρίσκεται ανάμεσα στους ποταμούς Σελινούντα και Μεγανίτη. Το Αίγιο παλαιότερα αποτελούσε εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο ενώ το λιμάνι του αναφέρεται από τα αρχαία χρόνια ως ένα από τα πιο σημαντικά σημεία εξαγωγής σταφίδας και εσπεριδοειδών. Το λιμάνι του Αιγίου στο οποίο γίνονται ήδη έργα επέκτασης, εξυπηρετεί μικρή διακίνηση εμπορευμάτων ενώ παράλληλα λειτουργεί και πορθμιακή γραμμή που σε περίπου 1 ώρα ενώνει την πόλη με το χωριό του Άγιου Νικόλα στη Στερεά Ελλάδα. Στο κατώτερο επίπεδο της πόλης συναντούνται επίσης μεγάλα - τα περισσότερα εγκαταλελειμμένα - οικοδομήματα που ήταν κάποτε εργοστάσια χαρτοποιίας, σαπυνοποιίας, παραγωγής γλυκών, κ.α. Μερικά από αυτά έχουν σήμερα αξιοποιηθεί σαν εστιατόρια, καφετέριες και κέντρα διασκέδασης. Παρόλα αυτά, η εικόνα της εγκατάλειψης είναι έντονη τόσο στα δυτικά όσο και στα ανατολικά παράλια της πόλης. Περνώντας το λιμάνι του Αιγίου ένας πετρόχτιστος δρόμος ανηφορίζει προς το κέντρο, ενώ λίγα μέτρα μακρύτερα βρίσκονται τα 172 σκαλοπάτια που επίσης ενώνουν την παραλιακή με την κυρίως πόλη. Χάρη στη γεωγραφική του θέση αποτελεί ένα ακόμη κέντρο τουριστικών εξορμήσεων του νομού προς τους Δελφούς, την Κόρινθο και την Αργολίδα.

2. 6. 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Κατά το 2100 π.Χ. ο Αιγιαλέας, ίδρυσε το βασίλειο των Αιγιαλέων στη περιοχή της σημερινής Αχαΐας. Το Αίγιο που θεωρείται η μεγαλύτερη σε ηλικία πόλη στο νομό, οφείλει το όνομά της είτε στο όνομα της περιοχής αυτής που ανήκε, είτε στην γίδα (αίγα) που σύμφωνα με το μύθο θήλαζε ο θεός Δίας, προστάτης της πόλης, όταν ήταν μωρό. Πρώτοι κάτοικοι του Αιγίου υπήρξαν οι Πελασγοί (2000-1400 π.Χ.). Το 1500 π.Χ. εγκαταστάθηκαν ειρηνικά οι Ίωνες και επικράτησαν μετά το γάμο του αρχηγού τους Ίωνα με την κόρη του Σελινούντα, αρχηγού των Πελασγών, ο οποίος δίνοντας το όνομα της κόρης του, ίδρυσε την πρωτεύουσα του βασιλείου του Ελίκη στα ανατολικά του Αιγίου. Η πόλη αυτή υπήρξε σπουδαίο θρησκευτικό και πολιτικό κέντρο της αρχαιότητας που βυθίστηκε το 373 π.Χ. από μεγάλο σεισμό στον Κορινθιακό Κόλπο. Άλλες σημαντικές πόλεις υπήρξαν η Υπηρεσία (σημερινή Αιγείρα), η Κερόνεια, οι Φαρές, η Βούρα, η Δύμη και το Αίγιο που αποτέλεσε μία εκ των πόλεων της ονομαζόμενης Ιωνικής Δωδεκάπολης. Σύμφωνα με τον Όμηρο, στο Αίγιο συγκέντρωσε ο Αγαμέμνωνας τους Έλληνες στρατηγούς για να αποφασίσουν την εκστρατεία στην Τροία (1200π.Χ.).

Μετά το 1100 π.Χ. όλη η ανατολική Αχαΐα κατακτήθηκε από τους Αχαιούς του Άργους με επικεφαλής τον Τισαμενό οι οποίοι και την κατέλαβαν ύστερα από πολιορκία της Ελίκης. Από το 800 π.Χ. έως το 300 π.Χ. ήταν η περίοδος της Α' Αχαϊκής Συμπολιτείας, μιας συμμαχίας περισσότερο θρησκευτικού παρά στρατιωτικού χαρακτήρα ονομαζόμενη και ως «Κοινών των Αχαιών». Το 281 π.Χ. ιδρύεται η Β' Αχαϊκή Συμπολιτεία με έδρα το Αίγιο, που εναντιώθηκε στην επέκταση των Μακεδόνων και ήταν πιο ισχυρή από πριν αλλά μικρότερη σε διάρκεια, αφού το 146 π.Χ. όλη η Αχαΐα κατακτείται από τους Ρωμαίους. Στις αρχές του 1^{ου} αιώνα μ.Χ. η πόλη καταστράφηκε από σεισμό. Μετά τους Ρωμαίους πέρασε στην κυριαρχία του

Βυζαντίου και επί Ιουστινιανού γνώρισε μεγάλη παρακμή. Τον 3^ο αιώνα μ.Χ. δέχτηκε εισβολή από τους Βησιγόθους. Τον 9^ο αιώνα μ.Χ. κατακτείται από τους Σλάβους οι οποίοι δίνουν στην πόλη το όνομα Βοστίτσα που σημαίνει 'πόλη των κήπων'. Εν συνεχεία έγινε Βενετική κτήση και αργότερα (1204 μ.Χ.) Φραγκική.

Το 1458 παραδόθηκε στους Τούρκους. Η πόλη έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αντίσταση από τον Τούρκικο ζυγό με τη λειτουργία κρυφών σχολειών. Συνέβαλε σημαντικά στον απελευθερωτικό αγώνα αφού εδώ πάρθηκε η απόφαση για τον ξεσηκωμό από τους Έλληνες οπλαρχηγούς. Το Αίγιο ήταν η πρώτη πόλη που απελευθερώθηκε στις 26 Μαρτίου του 1821. Από το 1870 αρχίζει να αναπτύσσεται η σταφιδοκαλλιέργεια και το σταφιδεμπόριο, και η πόλη γνωρίζει μεγάλη ακμή.

2. 6. 2. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ, ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

Επειδή η σημερινή πόλη είναι χτισμένη ακριβώς επάνω από την παλιά ιστορική πόλη, δε σώζονται παρά ελάχιστα λείψανα. Έχουν όμως ανακαλυφθεί δείγματα νεκροταφείων διαφόρων εποχών, όπως το Μυκηναϊκό νεκροταφείο στην περιοχή βόρεια του δημοτικού γυμναστηρίου, το Ελληνιστικό και Ρωμαϊκό που βρέθηκε στην παραλιακή ζώνη, πίσω από εγκαταλελειμμένο εργοστάσιο, και το νεκροταφείο της κλασικής εποχής στην κορυφή του λόφου της πόλης.

Η πόλη του Αιγίου περιλαμβάνει και μερικά υπέροχα σπίτια ιστορικής αξίας της περιόδου 1780-1920, ευρέως γνωστά ως τα 'Αρχοντικά'. Στο κέντρο της πόλης βρίσκεται το Μέγαρο Παναγιωτόπουλου, ένα από τα σημαντικότερα ιδιωτικά μέγαρα του 19^{ου} αιώνα, σχεδιασμένο από τον Π. Κάλκο, κορυφαίο Έλληνα κλασικιστή αρχιτέκτονα. Η όψη, οι αναλογίες του, ο μαρμαρίνος διάκοσμος και η εντυπωσιακή διάκοσμος των ταβανιών του το κατατάσσουν στα πιο αξιόλογα διατηρητέα κτίρια της πόλης. Άλλα σημαντικά αξιοθέατα είναι:

— Ο Πλάτανος του Πausανία και οι Δώδεκα Βρύσες

Είναι το δέντρο στη σκιά του οποίου είχε ξαποστάσει ο περιηγητής περνώντας από το Αίγιο. Επιστήμονες υποστηρίζουν πως η ηλικία του σημερινού πλατάνου που βρίσκεται στην ίδια θέση δεν ξεπερνά τα 600 χρόνια και το μέγεθός του είναι το 1/4 του μυθικού δέντρου. Κοντά στη θέση που βρίσκεται ο πλάτανος στο λιμάνι του Αιγίου, τα παλιά χρόνια έτρεχαν νερά προερχόμενα από πολλές πηγές. Σήμερα τα ύδατα αυτά χύνονται μέσα από δώδεκα χάλκινους κρουνοί που έχουν σχήμα κεφαλής λιονταριών και ονομάζονται 'οι Δώδεκα Βρύσες'.

— Πλατεία Υψηλών Αλωνιών - Πάρκο του Αιγίου

Τα Ψηλαλώνια του Αιγίου είναι η κεντρική πλατεία της πόλης. Χτισμένη στο ανώτερο επίπεδο σαν ένα μπαλκόνι με πανοραμική θέα από ψηλά στα γαλάζια νερά του Κορινθιακού και στις απέναντι ακτές της Στερεάς Ελλάδας. Απέναντι από την πλατεία βρίσκεται το καταπράσινο πάρκο στο οποίο υπάρχει το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, έργο του γλύπτη Δημητριάδη. Εδώ βρίσκεται ο μικρός Ενετικός Πύργος, περικυκλωμένος από χώρους πρασίνου, μέσα στον οποίο λειτουργεί κυλικείο του Δήμου.

— Δημοτική Αγορά - Αρχαιολογικό μουσείο

Αρχιτεκτονικό μνημείο του 1890, έργο του Ε. Τσίλλερ. Βρίσκεται στην παλιά πάνω πόλη, κοντά στο λιμάνι. Η ανέγερσή του έγινε με έξοδα του τότε Δήμου Αιγίων. Στο κτίριο στεγάζεται σήμερα το αρχαιολογικό μουσείο της πόλης.

— Δημοτικό ιστορικό και λαογραφικό μουσείο

Στεγάζεται στο αρχοντικό των Λόντων και παρουσιάζει την τοπική πολιτιστική κληρονομιά από την εποχή της Τουρκοκρατίας και ύστερα. Ιδρύθηκε το 1992.

— Τοπικό ιστορικό Αρχείο Δήμου Αιγίου

Στεγάζεται σε διατηρητέο νεοκλασικό κτίριο και εντός του φυλάσσονται πάνω από 280 ιστορικά αρχεία του τόπου καθώς και βιβλία, λαογραφικό υλικό, κ.α.

2. 7. ΔΗΜΟΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ

12 χμ ανατολικά του Αιγίου χτισμένη στα παράλια του Κορινθιακού βρίσκεται η κωμόπολη του Διακοπτού που αριθμεί 2000 κατοίκους. Ο τόπος εδώ είναι ιδιαίτερα γνωστός διότι αποτελεί την αφετηρία του οδοντωτού σιδηρόδρομου, του μοναδικού στην Ελλάδα. Η πρώτη ατμομηχανή της γραμμής που ξεκίνησε να λειτουργεί το 1890 με το όνομα «Μουντζούρης», τη θέση της οποίας πήρε το 1965 μία δεύτερη πιο σύγχρονη μηχανή, υπάρχει σήμερα στον σταθμό του Διακοπτού σαν έκθεμα. Μαζί με τα κοντινά παραθαλάσσια χωριά του Ελαιώνα, της Τράπεζας και της Ροδιάς, η κωμόπολη αποτελεί σημαντικό θερινό παραθεριστικό κέντρο.

2. 8. ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ

Στις εκβολές του ποταμού Κράθι, στην ανατολική Αιγιαλεία και σε απόσταση 70 χμ από την Πάτρα και 150 χμ από την Αθήνα, βρίσκεται η κωμόπολη της Ακράτας. Είναι η πρωτεύουσα της Ανατολικής Αιγιαλείας με πληθυσμό 5000 κατοίκους. Οι γραφικές παραλίες καθώς και η σύγχρονη τουριστική υποδομή της ίδιας αλλά και των γύρω χωριών Τράπεζας, Πλάτανου, Ελαιώνα, προσελκύει κατά τους καλοκαιρινούς μήνες πλήθος παραθεριστών που απολαμβάνουν τις ιδιαίτερες ομορφιές της περιοχής. Έτσι, η περιοχή μπορεί να αποτελέσει ιδανικό μέρος για θαλάσσιο αλλά και για ορεινό τουρισμό εφόσον μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν κέντρο εξορμήσεων προς το όρος Χελμό και την μαγευτική λίμνη της Τσιβλούς σε υψόμετρο 600 μ., την περίφημη βρύση της Γκόλφως, τα Ύδατα της Στυγός στη Νεραϊδοράχη και τα πανέμορφα και γραφικά Κλουκινόχωρια. Σε αυτά υπάρχει το χωριό της Αγίας Βαρβάρας με τα γραφικά πέτρινα σπίτια και τους πύργους των οπλαρχηγών Αργυριάδη και Θεοχαρόπουλου. Επίκεντρο είναι η Ζαρούχλα (1050 μ.), με αξιοθέατα τον πύργο του οπλαρχηγού της επανάστασης Ασημάκη Φωτήλα που έχει μετατραπεί σε ξενώνα και το ασύγκριτο σε ομορφιά ελατόδασος που περιβάλλει το χωριό.

2. 9. ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΕΙΡΑΣ

Ο ανατολικότερος δήμος του νομού με πρωτεύουσα την όμορφη παραθαλάσσια κωμόπολη της Αιγείρας, ομώνυμη της αρχαίας πόλης που ονομαζόταν και Υπηρεσία. Ήταν χτισμένη στην τοποθεσία που σήμερα ονομάζεται Παλαιόκαστρο, 3,5 χμ από την ακτή, κοντά στις Αιγές. Υπέστη καταστροφές κατά την αρχαιότητα από σεισμούς αλλά και επιδρομές άλλων φυλών. Την πλούσια ιστορία της μαρτυρούν ευρήματα των αρχαίων χρόνων που εκτίθενται στο αρχαιολογικό μουσείο της Αθήνας με χαρακτηριστικότερα τα τμήματα του υπερμεγέθους αγάλματος του Δία, την κεφαλή του οποίου ανακάλυψε Αυστριακό συνεργείο αρχαιολογίας που διενεργεί ανασκαφές στην περιοχή και έφερε στο φως και το - εξίσου σημαντικό - θέατρο της Αρχαίας Αιγείρας.

2. 10. ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ

Τα Καλάβρυτα είναι χτισμένα στο Χελμό σε υψόμετρο 750 μέτρων. Σήμερα, η ευρύτερη περιοχή αποτελεί αγροκτηνοτροφικό κέντρο. Ο πληθυσμός του δήμου Καλαβρύτων που αποτελείται από 10 Δημοτικά Διαμερίσματα είναι 8.346 κάτοικοι. Περίπου 2.000 κάτοικοι ζουν μόνιμα στην κωμόπολη που είναι και το εμπορικό κέντρο της περιοχής, ενώ τα τελευταία χρόνια εξελίσσεται σε χειμερινό τουριστικό και παραθεριστικό κέντρο λόγω των κοντινών χιονοδρομικών εγκαταστάσεων του Χελμού.

2. 10. 1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Στην αρχαιότητα στην θέση όπου σήμερα είναι κτισμένη η πόλη των Καλαβρύτων, βρισκόταν η πόλη Κύναιθα που καταστράφηκε το 220 π.Χ. από τους Αιτωλούς και ξαναχτίστηκε στη διάρκεια της Ρωμαιοκρατίας, επί Ανδριανού. Στις αρχές του 13^{ου} αιώνα πέρασε στα χέρια των Φράγκων και έγινε έδρα βαρονίας έως το 1330 που ανεκαταλήφθη από τους Βυζαντινούς. Από το 1460 ως το 1821 βρισκόταν υπό Τουρκικό ζυγό, εκτός της περιόδου 1687-1715 όπου για λίγο πέρασε στα χέρια των Ενετών. Σημαντικό ρόλο στην Επανάσταση του 1821 έπαιξε το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας αφού από εκεί ξεκίνησε η εξέγερση των Ελλήνων. Κάθε χρόνο στις 21 του μήνα Μαρτίου γιορτάζεται στην πόλη η απελευθέρωση από τους Τούρκους με αναπαράσταση της εξέγερσης. Τα Καλάβρυτα είναι επίσης γνωστά από το ολοκαύτωμα στη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής και την εκτέλεση από τους Γερμανούς όλων των Καλαβρυτινών άνω των δεκατριών ετών. Εις μνήμην των 1300 ανδρών που θυσιάστηκαν στις 13 Δεκεμβρίου 1943, στον τόπο της θυσίας, υψώθηκε ένας σταυρός ύψους 8 μέτρων, ενώ οι δείκτες του ρολογιού της εκκλησίας της Υπαπαντής της Θεοτόκου στην κεντρική πλατεία, είναι σταματημένοι στις 14:34, την ώρα δηλαδή της εκτέλεσης.

2. 10. 2. ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

— Σπήλαιο Λιμνών

Στο χωριό Κασριά, 16 χμ από τα Καλάβρυτα και 9 χμ από την Κλειτορία βρίσκεται το 'Σπήλαιο των Λιμνών'. Πήρε το όνομά του από τις λίμνες που υπάρχουν εντός και μάλιστα σε κλιμακωτή διάταξη τριών επιπέδων, κάτι που δεν συναντάται σε άλλο σπήλαιο στον κόσμο. Η εξερεύνησή του ξεκίνησε το 1964 όταν οι κάτοικοι της Κασριάς ανέβηκαν στον δεύτερο όροφο του σπηλαίου με σκάλες. Η εξερεύνηση συνεχίστηκε από τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο και η χαρτογράφηση του από την Ελληνική Σπηλαιολογική Υπηρεσία. Η αξιοποίησή του άρχισε το 1981 από τον Ε.Ο.Τ. και κατόπιν πέρασε στα χέρια των δημοτικών αρχών Λευκασίου. Το σπήλαιο είναι η παλιά κοίτη ενός υπόγειου ποταμού, άφθονο σε λαβυρινθικούς διαδρόμους και γεμάτο σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Έχει εξερευνημένο μήκος 1980 μέτρα και αξιοποιημένο 500 μ. Η είσοδος γίνεται μέσα από σήραγγα που οδηγεί στο δεύτερο όροφο και η διάβαση των λιμνών γίνεται πάνω σε τεχνητές γέφυρες. Την εποχή που λιώνουν τα χιόνια μετατρέπεται σε υπόγειο ποτάμι με φυσικούς καταρράχτες, ενώ το καλοκαίρι μεγάλο μέρος του αποξηραίνεται. Δεκατρείς λίμνες διατηρούν μόνιμα νερό. Παρουσιάζει επίσης παλαιοντολογικό ενδιαφέρον αφού στο τμήμα του κατώτερου ορόφου έχουν βρεθεί απολιθωμένα οστά ανθρώπου και ζώων.

— Τόπος Θυσίας

Είναι ο τόπος θυσίας και εκτέλεσης των 1.300 Καλαβρυτινών στις 13 Δεκεμβρίου του 1943. Εκεί υψώνεται σταυρός 8 μέτρων εις μνήμην των εκτελεσθέντων από τους Γερμανούς.

— Παλιό Δημοτικό Σχολείο:

Στο παλιό αυτό σχολείο ολοκληρώθηκε και λειτουργεί το Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος.

— Λαογραφικό Μουσείο Κλειτορίας

Ιδρύθηκε το 1989 από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Κλειτορίας. Εκτίθεται παραδοσιακός γεωργικός και αγροτικός εξοπλισμός, τοπικές φορεσιές, παραδοσιακά υφαντά, κεντήματα και σκεύη.

— Ύδατα Στυγός

Από την κορυφή της Νεραϊδοράχης πηγάζουν τα Ύδατα Στυγός και πέφτουν σε απότομο φαράγγι. Σύμφωνα με την Μυθολογία είναι τα αθάνατα νερά στα οποία οι Ολύμπιοι Θεοί έδιναν τον ιερότερο όρκο τους.

— Πεστροφείο Πλανητερού

Στο χωριό Πλανητερό λίγα χιλιόμετρα έξω από την Κλειτορία στο μαγνητικό πλατανόδασος βρίσκονται οι πηγές του Αροαίου ποταμού. Εδώ λειτουργούν ιχθυοτροφεία πέστροφας και σολομού.

2. 10. 3. ΟΔΟΝΤΩΤΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

Ο μοναδικός στη χώρα οδοντωτός σιδηρόδρομος έχει πλέον ξεπεράσει τα 100 χρόνια ζωής. Το 1889 ανατέθηκε από την τότε κυβέρνηση του Χαρίλαου Τρικούπη στο Γάλλο εργολάβο Ατόν η κατασκευή του έργου που για την εποχή του θεωρήθηκε σαν ένα μικρό θαύμα. Πρωτολειτούργησε το 1896 συνδέοντας την ευρύτερη περιοχή των Καλαβρύτων με την Πάτρα και την Αθήνα δεδομένου ότι τότε δεν υπήρχε οδική πρόσβαση. Οι πρώτες μηχανές ήταν ατμοκίνητες με κάρβουνο, ενώ σήμερα ο συρμός αποτελείται από δύο βαγόνια και κινείται από ντιζελομηχανή που ευρίσκεται εις το μέσον του. Έχει το μικρότερο άνοιγμα σιδηροτροχιών (75 εκατοστά) που υπάρχει σε οδοντωτό στην Ευρώπη. Ακόμα και τώρα υπάρχουν σιδηροτροχιές στη γραμμή που φέρουν την ημερομηνία κατασκευής της. Όλες οι εγκαταστάσεις (σταθμοί, στάσεις κλπ.) καθώς και 20 μ. γης εκατέρωθεν της σιδηροδρομικής γραμμής έχουν χαρακτηριστεί ιστορικά μνημεία με απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού.

Το γραφικό τρενάκι που ξεκινάει από το χωριό Διακοπτό, περνά από τη χαράδρα του Βουραϊκού και μέσω της Ζαχλωρούς φτάνει στα Καλάβρυτα σε μία ώρα και δέκα λεπτά, καλύπτοντας συνολικά μια απόσταση 22,6 χιλιομέτρων, από το επίπεδο της θάλασσας μέχρι το υψόμετρο των 750 μέτρων. Το όνομά του οφείλεται στη διπλή οδοντωτή τροχιά που είναι τοποθετημένη ανάμεσα στις δύο συμβατικές σιδηροτροχιές προκειμένου, επάνω σε αυτές και με τη βοήθεια ειδικού μηχανισμού, οι συρμοί να "σκαρφαλώνουν" σε μεγάλες κλίσεις, εκεί όπου η κλίση του εδάφους υπερβαίνει το 3,5% και φτάνει μέχρι το 17,5% (145°). Οι οδοντωτές ράγες βρίσκονται σε τρία τμήματα του συρμού και καλύπτουν συνολικά μήκος 3.600 μέτρων.

Στην αρχή η διαδρομή είναι ομαλή και μετά τα πεδινά της παραλίας μπαίνει στο πρώτο στένεμα του φαραγγιού που αποτελείται από εντυπωσιακούς κοκκινόχρωμους τοίχους διαβρωμένους από το νερό. Μετά το πρώτο τούνελ το τρενάκι φτάνει στο πρώτο σταθμό, τα Νιάματα, σε ένα πλάτωμα ανάμεσα στα βουνά. Στη συνέχεια φτάνει στο πρώτο τμήμα όπου εμπλέκεται το "δόντι" και ο συρμός κινείται με αργή ταχύτητα. Μέσα από αρκετά τούνελ περνά από τον σταθμό των Τρικλιών και φτάνει στις Πόρτες, ένα εντυπωσιακό σημείο της διαδρομής. Εδώ είναι το πιο στενό σημείο του φαραγγιού και η γραμμή περνάει μέσα από σήραγγα. Στις δύο εισόδους της υπάρχουν ακόμα και σήμερα βαριές σιδερένιες πόρτες, σκουριασμένες τώρα, που άνοιγαν μόνο για να περάσει το τρένο και απέκλειαν τη διάβαση στους πεζούς με αποτέλεσμα η διέλευση του φαραγγιού να είναι δυνατή μόνο σιδηροδρομικά. Ακολουθώντας το τελευταίο ανηφορικό κομμάτι με "δόντια" το τρένο φτάνει στο σταθμό της

Ζαχλωρούς που είναι και ο πιο σημαντικός. Η περιοχή είναι ιδεώδης για το καλοκαίρι όπου τα πολλά μεγάλα πλατάνια μαζί με το νερό που κυλά στο ποτάμι δημιουργούν μία δροσερή και ευχάριστη ατμόσφαιρα. Επίσης από τον σταθμό αυτό με τα πόδια μπορεί να επισκεφτεί κάποιος το μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαίου. Η διαδρομή συνεχίζει ομαλά, περνά από το σταθμό της Κερπινής και καταλήγει στον τελικό σταθμό των Καλαβρύτων.

Το Μάιο του 2003 ξεκίνησαν εργασίες ανακαίνισης της γραμμής του οδοντωτού μετά από σχετική σύμβαση που υπογράφηκε στις 7/4/2003, με το κόστος του έργου να ανέρχεται σε 7 εκατ. EURO και να συγχρηματοδοτείται από την ελληνική κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα έργα προχωρούν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που εξήγγειλε στις 19/5/2003 ο Υπουργός Μεταφορών και αναμένεται να ολοκληρωθούν σε ένα έτος. Είναι τα πρώτα έργα εκτεταμένης ανακαίνισης στην ιστορία της γραμμής και αφορούν στην κατασκευή νέας επιδομής (νέες σιδηροτροχιές, νέοι στρωτήρες και σκύρο) και στη συντήρηση των μεταλλικών γεφυρών. Επιπλέον, αυτή την εποχή, ανοίγονται από τους αρμόδιους φορείς οι οικονομικές προσφορές για τη προμήθεια τεσσάρων νέων συρμών του οδοντωτού, που θα αντικαταστήσουν τους υπάρχοντες που λειτουργούν για περισσότερα από σαράντα χρόνια.

2. 11. ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ

Το Καλέντζι βρίσκεται σε απόσταση 45 χμ από την Πάτρα και είναι αμφιθεατρικά χτισμένο στις πλαγιές του Ερύμανθου, μέσα σε ελατόδασος, σε υψόμετρο 950 μέτρων. Έχει απέραντη θέα στην Αχαϊκή πεδιάδα και τον Πατράϊκό, ενώ μία καθαρή μέρα γίνονται ευδιάκριτα ακόμα και τα νησιά Ζάκυνθος και Κεφαλονιά στο Ιόνιο Πέλαγος. Το χωριό διαθέτει τουριστικό ξενώνα του Ε.Ο.Τ. και λόγω του κλίματος και της φυσικής ομορφιάς του αποτελεί ορεινό παραθεριστικό κέντρο, όλες τις εποχές του χρόνου. Τα μονοπάτια που περνούν μέσα από δάση και το συνδέουν με τις κορυφές του όρους προσφέρονται για περιπάτους και περιηγήσεις. Κοντά βρίσκεται η Πηγή της Ανάληψης και η Μονή του Προφήτη Ηλία, ενώ 14 χμ μακρύτερα βρίσκεται η Μονή των Αγίων Πάντων που διαθέτει και παραδοσιακό ελαιοτριβείο της εποχής του 1700. Στο χωριό που γεννήθηκε ο άλλοτε πρωθυπουργός της Ελλάδας Γ. Παπανδρέου βρίσκεται η οικία του, αλλά και το ομώνυμο μουσείο με προσωπικά αντικείμενα και έγγραφα, καθώς επίσης και μουσείο Λαϊκής Τέχνης με σπάνια τοπικά αντικείμενα περασμένων εποχών. Την ημέρα της Αγίας Παρασκευής, στις 26 Ιουλίου, η περιοχή γιορτάζει και διοργανώνεται πανηγύρι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΝΩΔΟΜΗ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

3.1. ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Στο νομό Αχαΐας, στις αρχές του έτους 2004, λειτουργούν 89 ξενοδοχειακές μονάδες και 68 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων. Ο νομός διαθέτει 6.257 συνολικά κλίνες στα ξενοδοχεία και 1.354 κλίνες στις επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων σε τουρίστες. Από αυτές οι 1.497 ανήκουν σε Α', οι 2.037 σε Β', οι 2.390 σε Γ', οι 293 σε Δ' και οι 40 σε Ε' κατηγορίας ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ενώ αντίστοιχα από τις κλίνες ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων οι 796 ανήκουν σε Α', οι 198 σε Β' και οι 360 σε Γ' κατηγορίας επιχειρήσεις (ΠΙΝΑΚΕΣ 3.1 & 3.2 - ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ, σελ. 134).

Στην πόλη της Πάτρας, των προαστίων αυτής και την ευρύτερη περιοχή (σε ακτίνα 12χμ), λειτουργούν συνολικά 26 ξενοδοχειακές μονάδες (5 Α', 8 Β', 14 Γ' και 4 Δ' κατηγορίας) δυναμικότητας 1.114 δωματίων και 2.109 κλινών, καθώς και 9 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων (5 Α', 1 Β' και 3 Γ' κατηγορίας), συνολικής δυναμικότητας 218 κλινών. Όπως συμβαίνει σε πολλές πόλεις τα ποσοστά πληρότητας των ξενοδοχείων στη διάρκεια του έτους παρουσιάζουν ανομοιομορφίες. Υψηλή τουριστική περίοδος για την Πάτρα είναι η θερινή με αποκορύφωμα τον μήνα Αύγουστο και η περίοδος του καρναβαλιού και ειδικότερα το τελευταίο Σαββατοκύριακο αυτού, κατά την διάρκεια του οποίου δεν επαρκεί ο αριθμός κλινών ακόμα και της ευρύτερης περιοχής, οπότε η πληρότητα φθάνει το 100%. Τον υπόλοιπο χειμώνα η πληρότητα είναι πολύ χαμηλή με κάποιες εξαιρέσεις τα τελευταία χρόνια όπου η πραγματοποίηση μεγάλων αθλητικών γεγονότων και εκδηλώσεων στην Πάτρα αυξάνει την κάλυψη κλινών για μικρές περιόδους σε όλη την διάρκεια του έτους.

Στην πόλη του Αιγίου και την ευρύτερη περιοχή λειτουργούν 18 ξενοδοχειακές μονάδες (5 Β' και 13 Γ' κατηγορίας) συνολικής δυναμικότητας 1.141 κλινών και 13 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων (5 Α', 2 Β' και 6 Γ' κατηγορίας) δυναμικότητας 426 κλινών. Εκτός των δύο ξενοδοχείων που βρίσκονται εντός του Αιγίου, οι υπόλοιπες μονάδες και επιχειρήσεις είναι παραθαλάσσιες σε κοντινά χωριά όπως ο Λόγγος, τα Σελιανίτικα, το Διακοπτό, η Ακράτα κλπ, που σημαίνει ότι δέχονται τον κύριο όγκο των επισκεπτών τους τη θερινή περίοδο, ενώ κάποιες δεν λειτουργούν το χειμώνα.

Στα Καλάβρυτα και την ευρύτερη περιοχή λειτουργούν 23 ξενοδοχειακές μονάδες (3 Β', 14 Γ', 2 Δ' και 2 Ε' κατηγορίας) και 30 επιχειρήσεις ενοικίασης δωματίων και διαμερισμάτων (20 Α', 8 Β' και 2 Γ' κατηγορίας) συνολικής δυναμικότητας 466 και 531 κλινών αντίστοιχα. Τα Καλάβρυτα και η γύρω ορεινή περιοχή λόγω και του χιονοδρομικού κέντρου, παρουσιάζουν αυξημένα ποσοστά πληρότητας κλινών την χειμερινή περίοδο με αποκορύφωμα την περίοδο των εορτών Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς.

Στην πόλη της Κάτω Αχαΐας και στην ευρύτερη περιοχή στα ανατολικά αυτής, όπου βρίσκονται οι τουριστικές παραλίες των Νιφορείκων, της Λακόπετρας και της Καλόγριας, λειτουργούν 14 ξενοδοχειακές μονάδες (2 Α' στη Λακόπετρα και στα Νιφορεία, 4 Β', 7 Γ' και 1 Δ' κατηγορίας) συνολικής δυναμικότητας 1.699 κλινών. Επίσης λειτουργούν 10 επιχειρήσεις ενοικιαζόμενων δωματίων Α' κατηγορίας, δυναμικότητας 128 κλινών. Ξενοδοχεία και επιχειρήσεις στην περιοχή είναι παραθαλάσσια και στοχεύουν στην προσέλκυση τουριστών κατά τη θερινή περίοδο όπου και παρουσιάζουν μεγάλα ποσοστά πληρότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1: ΟΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
(ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ)

	ΤΙΤΛΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΚΑΤΗΓ.	ΑΡ. ΔΩΜ.	ΚΛΙΝΕΣ
1	ΠΟΡΤΟ ΡΙΟ	ΡΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	Α'	235	456
2	ΑΣΤΗΡ	ΠΑΤΡΑ	Α'	120	222
3	ΠΑΥΛΙΝΑ	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΧΑΪΑΣ	Α'	91	168
4	ΓΚΡΕΚΟΤΕΛ - ΑΚΤΗ ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ	ΛΑΚΚΟΠΕΤΡΑ ΑΧΑΪΑΣ	Α'	199	385
5	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΚΤΗ	ΘΑΛΑΣΣΑ ΝΙΦΟΡΕΪΚΩΝ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	50	100
6	ΜΑΚΡΑ ΑΚΤΗ - ΛΟΝΓΚ ΜΠΗΤΣ	ΛΟΓΓΟΣ ΑΙΓΙΟΥ	Β'	139	267
7	ΑΚΤΗ ΚΑΛΟΓΡΙΑ	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	96	182
8	ΑΚΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	45	84
9	ΑΧΑΪΟΣ Ι	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	61	126
10	ΑΚΤΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ	ΝΙΚΟΛΕΪΚΑ ΠΑΤΡΩΝ	Β'	90	168
11	ΡΟΔΙΝΗ	ΡΟΔΙΝΗ ΠΑΤΡΩΝ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	66	132
12	ΕΔΕΝ ΒΕΑΧ	ΡΟΔΙΑ ΑΙΓΙΟΥ	Β'	24	48
13	ΦΛΩΡΙΝΤΑ	ΨΑΘΟΠΥΡΓΟΣ ΠΑΤΡΩΝ	Β'	81	156
14	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	26	48
15	ΑΧΑΪΑ ΜΠΗΤΣ	ΚΑΣ ΤΕΛΟΚΑΜΠΟΣ ΠΑΤΡΑΣ	Β'	87	165
16	Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΖΑΡΟΥΧΛΑΣ	ΖΑΡΟΥΧΛΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Β'	4	12
17	MARIE PALAIS	ΠΑΤΡΑ	Γ'	26	56
18	ΞΕΝΙΑ	ΚΑΛΕΝΤΖΙ ΠΑΤΡΩΝ	Γ'	22	43
19	ΡΑΝΝΙΑ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	30	54
20	ΓΑΛΑΞΙΑΣ	ΠΑΤΡΑ	Β'	53	98
21	ΓΕΩΡΓΑΚΕΙΟΝ	ΦΙΛΙΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Γ'	7	14
22	ΤΖΑΚΙ	ΜΠΟΖΑΪΤΙΚΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	50	96
23	Α.Μ.Σ.	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	Β'	20	42
24	ΟΛΥΜΠΙΚ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	35	75
25	ΚΑΣ ΤΕΛΟ	ΡΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	Β'	24	48
26	ΙΟΝΙΚΗ ΑΚΤΗ	ΛΑΚΚΟΠΕΤΡΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	79	150
27	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	10	18
28	ΡΙΟΝ ΜΠΗΤΣ	ΡΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	Γ'	85	162
29	ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	24	39
30	ΑΤΛΑΝΤΑ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	24	39
31	ΣΤΥΓΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	10	20
32	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΡΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	Γ'	14	26
33	ΓΙΩΤΗΣ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΠΑΤΡΩΝ	Γ'	20	38
34	ΑΧΑΪΑ	ΚΑΤΩ ΑΧΑΓΙΑ	Γ'	16	29
35	ΠΑΡΑΛΙΑ ΑΚΡΑΤΑΣ	ΑΚΡΑΤΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Γ'	30	56
36	ΦΤΕΡΕΣ	ΠΤΕΡΗ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	11	17
37	ΛΕΥΚΟ ΚΑΣΤΡΟ	ΠΑΡΑΛΙΑ ΝΙΦΟΡΕΪΚΩΝ Κ. ΑΧ.	Γ'	48	91
38	ΜΟΝΤ ΧΕΛΜΟΣ	ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	20	38
39	ΤΕΛΗΣ	ΑΙΓΙΟ	Γ'	34	64
40	ΑΛΦΑ - ΒΗΤΑ "Α-Β"	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	15	30
41	ΚΑΝΕΛΛΗ	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	36	68
42	ΑΚΤΗ ΣΠΕΗ	ΛΟΓΓΟΣ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	39	72
43	ΔΕΛΦΙΝΙ	ΤΕΡΨΙΘΕΑ ΠΑΤΡΩΝ	Γ'	71	135
44	ΑΔΩΝΙΣ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	56	107
45	ΒΙΛΛΑ ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Β'	8	16

ΑΡΧ	ΤΙΤΛΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΚΑΤΗΓ.	ΑΡ. ΔΩΜ.	ΚΛΙΝΕΣ
46	ΠΛΑΖ	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	25	48
47	ΓΑΛΗΝΗ	ΑΙΓΙΟ	Β'	31	59
48	ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ ΑΡΤ ΟΤΕΛ	ΠΑΤΡΑ	Β'	13	24
49	ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ	ΤΣΑΠΟΥΡΝΙΑ ΜΙΧΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	5	10
50	ΑΧΑΪΟΣ	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	39	76
51	ΜΑΡΙΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	15	29
52	ΜΕΝΤΙΤΕΡΑΝΕ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	96	165
53	ΑΡΟΑΝΙΟΣ	ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	11	26
54	ΧΡΗΣΤΟΣ-ΠΑΥΛΟΣ	ΔΙΑΚΟΠΤΟ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	24	46
55	ΔΥΜΗ	ΚΑΤΩ ΑΧΑΓΙΑ	Γ'	18	36
56	ΤΑΡΑΝΤΕΛΑ	ΚΑΤΩ ΑΛΙΣΣΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	32	62
57	ΧΡΥΣΕΛΕΝ	ΕΛΑΙΩΝΑΣ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	12	23
58	ΑΦΡΙΚΑ	ΕΛΑΙΩΝΑΣ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	20	37
59	ΑΠΟΛΛΩΝ	ΡΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	Β'	19	35
60	ΠΟΣΕΙΔΩΝ	ΚΑΜΙΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	49	93
61	ΘΕΜΙΣΤΩ	ΝΙΚΟΛΕΪΚΑ ΑΙΓΙΟΥ	Γ'	19	37
62	ΑΣΗΜΕΝΙΑ ΑΚΤΗ	ΑΚΡΑΤΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ	Γ'	34	65
63	ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΠΑΡ. ΡΟΔΙΝΗΣ ΠΑΤΡΩΝ	Δ'	9	19
64	ΡΟΜΑΝΤΖΟ	ΖΑΧΛΩΡΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	8	18
65	ΔΡΟΣΙΑ	ΚΑΜΙΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	4	10
66	Ο ΚΗΠΟΣ	ΚΑΜΙΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	12	22
67	ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΠΑΛΛΑΣ	ΚΑΜΙΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Α'	39	78
68	ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	5	12
69	ΑΜΑΛΙΑ	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	12	24
70	ΑΚΤΗ ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΙΙ	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	76	156
71	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΤΡΑ	Δ'	23	37
72	ΠΑΝΟΡΑΜΑ	ΔΙΑΚΟΠΤΟ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	21	39
73	ΛΕΜΟΝΙΕΣ	ΔΙΑΚΟΠΤΟ ΑΧΑΪΑΣ	Δ'	10	19
74	ΣΠΕΡΧΟΣ	ΑΝΩ ΛΟΥΣΟΙ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Γ'	8	11
75	ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ	ΠΑΤΡΑ	Α'	22	52
76	ΔΑΦΝΗ	ΔΑΦΝΗ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	Ε'	9	18
77	ΑΝΕΣΙΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Ε'	10	22
78	ΑΧΑΪΣ	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	5	10
79	ΤΟ ΞΥΛΙΝΟ ΣΑΛΕ	(ΒΑΛΤΟΣ) ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	Γ'	8	16
80	ΑΡΟΑΝΙΑ	ΖΑΡΟΥΧΛΑ	Β'	20	43
81	ΑΝΕΡΑΔΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	10	20
82	ΣΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ	ΖΑΡΟΥΧΛΑ	Γ'	6	12
83	ΛΗΔΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	12	24
84	ΜΠΕΛΕΝΗΣ	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	4	8
85	ΦΑΝΑΡΑΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	10	22
86	ΑΚΡΟΠΟΛ	ΠΑΤΡΑ	Γ'	27	51
87	ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΠΑΛΛΑΣ ΔΙΑΜ/ΤΑ	ΚΑΜΙΝΙΑ ΑΧΑΪΑΣ	Α'	14	28
88	ΑΙΘΡΙΟ	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΧΑΪΑΣ	Γ'	13	27
89	PATRA'S PALACE	ΠΑΤΡΑ	Α'	63	108

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ / ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓ.	ΚΛΙΝΕΣ
1	ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ του Μιλτιάδη	ΤΣΟΥΚΑΛΑΪΚΑ (ΠΑΤΡΑ)	Α	14
2	ΚΟΥΜΠΟΥΡΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του Αντωνίου	ΣΩΜΕΡΣΕΤ 93-ΡΙΟ (ΠΑΤΡΑ)	Α	12
3	ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Αποστόλου	ΠΑΤΡΕΩΣ 3 -ΠΑΤΡΑ (ΠΑΤΡΑ)	Γ	45
4	ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Βασιλείου	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΠΑΤΡΩΝ (ΠΑΤΡΑ)	Α	8
5	ΚΑΠΕΡΩΝΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ του Γεωργίου	ΚΑΜΙΝΙΑ ΠΑΤΡΩΝ (ΠΑΤΡΑ)	Β	15
6	ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Ανδρέα	ΑΡΑΧΩΒΙΤΙΚΑ (ΠΑΤΡΑ)	Γ	15
7	ΡΙΖΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Χαράλαμπος	ΤΣΟΥΚΑΛΑΪΚΑ (ΠΑΤΡΑ)	Α	16
8	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Δημητρίου	ΒΡΑΧΝΑΪΚΑ (ΠΑΤΡΑ)	Α	21
9	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ (γ/λ Γιαννόπουλος)	Π.Ε.Ο.-ΠΑΤΡΩΝ ΑΘΗΝΩΝ 67(ΠΑΤΡΑ)	Γ	72
10	ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	18
11	Ο.Ε. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ (αλλαγή επιχ/τία από ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ)	ΠΑΡΑΛΙΑ ΝΙΦΟΡΕΙΚΩΝ(ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	14
12	ΑΧΑΓΙΩΤΗ ΚΩΝ/ΝΑ & ΣΙΑ Ε.Ε.	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	14
13	ΒΥΘΟΥΛΚΑΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΜΕΤΟΧΙ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	8
14	ΓΟΥΝΑΡΙΔΟΥ - ΤΣΑΦΟΥ ΟΥΡΑΝΙΑ	ΑΡΑΞΟΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	10
15	ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ν.- ΖΑΦΕΙΡΗΣ Κ. ΟΕ	ΣΑΝΤΑΜΕΡΙ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	12
16	ΜΠΕΘΥΜΟΥΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΦΩΣΤΑΙΝΑ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	6
17	ΚΟΛΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ του Ανδρέα (Αλλαγή επιχ/τία από Πέτρος Σπηλιόπουλος & Σια Ε.Ε.)	ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ ΑΧΑΪΑΣ (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	14
18	ΤΡΑΧΑΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	ΑΝΩ ΑΛΙΣΣΟΣ ΠΑΤΡ. (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	18

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓ.	ΚΛΙΝΕΣ
19	ΤΡΑΧΑΝΗΣ ΣΠΥΡΟΣ	ΑΝΩ ΑΛΙΣΣΟΣ ΠΑΤΡ. (ΚΑΤΩ ΑΧΑΪΑ)	Α	14
20	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΠΑΡΑΛ. ΣΙΛΙΒΑΙΝΙΩΤΙΚΩΝ (ΑΚΡΑΤΑ)	Α	30
21	ΨΑΡΙΑΔΗ ΕΛΕΝΗ	ΖΑΡΟΥΧΛΑ (ΑΚΡΑΤΑ)	Γ	17
22	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΠΗΝΕΛΟΠΗ συζ. Ευαγγέλου	ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ ΑΚΡΑΤΑΣ (ΑΚΡΑΤΑ)	Γ	6
23	ΒΛΑΧΟΥ ΑΚΡΙΒΗ συζ. Νικολάου	ΤΣΙΒΛΟΣ ΑΚΡΑΤΑΣ (ΑΚΡΑΤΑ)	Α	8
24	ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ του Κων/νου	ΕΛΑΙΩΝΑΣ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Β	48
25	ΔΗΜΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΣ του Ασημάκη	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Α	61
26	ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ του Χρήστου	ΛΑΜΠΙΡΙ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Α	16
27	ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ του Γεωργίου	ΕΛΑΙΩΝΑΣ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Γ	70
28	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ του Παναζή	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Γ	14
29	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Β	28
30	ΠΑΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Β	57
31	ΚΑΠΙΡΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ του Θεοδώρου	ΚΑΜΑΡΕΣ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Α	30
32	ΚΟΚΟΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΣ του Παναγιώτη	ΡΙΖΟΜΥΛΟΣ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Γ	29
33	ΚΟΚΟΤΗ ΣΟΦΙΑ του Αθανασίου	ΡΙΖΟΜΥΛΟΣ ΑΙΓΙΟΥ (ΑΙΓΙΑΛΕΙΑ)	Γ	29
34	ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ του Αθανασίου	ΜΙΧΑ ΠΑΤΡΩΝ (ΜΙΧΑ)	Β	20
35	ΤΣΙΓΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ του Αθανασίου	ΜΙΧΑ ΠΑΤΡΩΝ (ΜΙΧΑ)	Β	12
36	ΤΣΙΓΚΑ ΦΙΛΙΩ συζ. Γεωργίου	ΜΙΧΑ ΠΑΤΡΩΝ (ΜΙΧΑ)	Β	12
37	ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ του Βασιλείου	ΖΑΧΛΩΡΟΥ ΚΑΛΥΤΩΝ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	Γ	32
38	ΑΜΠΑΤΖΗ ΓΕΩΡΓΙΑ του Γεωργίου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	Α	11

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓ.	ΚΛΙΝΕΣ
39	ΒΑΡΔΑΚΑΣΤΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ του Νικολάου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	16
40	ΖΟΥΜΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ του Ανδρέα	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	12
41	ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ του Δημητρίου	ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ ΚΛΕΙΤΟΡΙΑΣ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	4
42	ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Δημητρίου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	10
43	ΚΟΥΡΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Χρήστου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	10
44	ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ του Χρήστου (Αλλαγή επιχ/τία από Λαγιάκας Νικόλαος)	ΖΑΧΛΩΡΟΥ ΚΑΛ/ΤΩΝ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	16
45	ΜΑΓΚΑΦΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του Μιλτιάδη	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	27
46	ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΡΡΙΚΕΤΗ του Γρηγορίου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	12
47	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Ευθυμίου (Αλλαγή επιχ/τία από Παπαγεωργίου Πολυξένη)	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	Γ	4
48	ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ του Αθανασίου	ΚΑΤΩ ΛΟΥΣΣΟΙ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	16
49	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΟΥΡ/ΚΗ ΚΑΛ/ΤΩΝ Ε.Π.Ε. Εκπρόσωπος: Πετρόπουλος Πέτρος (Αλλαγή επιχ/τία - πώληση από Πλιατσικούρα Δημήτριο του Γερ.)	5ο χλμ.ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ - ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	8
50	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Κων/νου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	20
51	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΤΙΝΗ του Παν/τη	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	8
52	ΣΦΑΡΑΓΓΟΥΛΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Δημητρίου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	12
53	ΤΕΤΟΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ του Φωτίου	ΣΚΕΠΑΣΤΟ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	9
54	ΤΖΟΒΟΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ του Ευθυμίου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	21
55	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	10
56	ΓΚΙΟΡΚΑ -ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΥΣΗ του Κων.	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	14

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓ.	ΚΛΙΝΕΣ
57	ΤΣΙΩΡΑ ΒΑΪΑ (Αλλαγή ονόματος από ΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΓΕΡΟΥ ΒΑΪΑ)	ΣΚΕΠΑΣΤΟ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	16
58	ΚΟΥΡΟΥΚΛΗΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ του Ιωάννου	ΚΑΣΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡ. (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	25
59	ΤΣΑΒΑΛΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Παπανικολοπούλου 6 (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	25
60	ΚΑΪΜΑΚΗ ΜΑΡΙΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	14
61	ΔΑΦΑΛΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ του Κων/νου	Λοχ. Καποτά 20 (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	12
62	ΧΑΜΨΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ συζ. Νικολάου	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	12
63	ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ - ΖΗΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	14
64	ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ ΑΣΗΜΑΚΗΣ	ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	44
65	ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΗΣ ΧΑΡ/ΜΠΟΣ	ΠΡΙΟΛΙΘΟΣ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	B	6
66	ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΑΜΑΝΤΩ	ΣΚΕΠΑΣΤΟ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	6
67	ΖΕΖΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΚΕΡΤΙΝΗ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ)	A	26
68	ΒΑΖΟΥΡΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ του Θεοδώρου	ΤΟΦΑΛΟΥ 2 - ΠΑΤΡΑ (ΠΑΤΡΑ)	B	14

ΠΗΓΗ Ε.Ο.Τ.

3. 2. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

Με βάση την μείωση της τουριστικής κίνησης που παρατηρείται πανελλαδικώς και τη επακόλουθη μείωση του αριθμού των πελατών των ξενοδοχείων στη χώρα την τελευταία τριετία, είναι φυσικό να αντιμετωπίζει κρίση ο κλάδος των ξενοδοχείων και στο νομό Αχαΐας. Και ενώ υπάρχουν τα κοινά προβλήματα που απασχολούν το ίδιο όλους τους ξενοδόχους σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της Αχαΐας όπως επισημάνθηκε δια στόματος του προέδρου της Ένωσης Ξενοδόχων του νομού, κυρίου Ν. Παπαλέξη, σε τηλεοπτική εκπομπή τοπικού καναλιού (Tele Time, Σαβ. 20/12/03), έχουν να αντιμετωπίσουν κάποια επιπλέον πολύ σημαντικά προβλήματα που εμποδίζουν στην προσέλκυση νέων πελατών και δυσχεραίνουν τις προσπάθειες για αναβάθμιση αλλά και κρατούν χαμηλή την ποιότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες. Τα προβλήματα αυτά είναι:

- Μη ειδικευμένο προσωπικό. Στην ίδια τηλεοπτική εκπομπή, με συνομιλητές τέσσερις ιδιοκτήτες ξενοδοχείων της πόλης που τυγχάνουν να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Ένωσης Ξενοδόχων Αχαΐας, συζητήθηκαν τα προβλήματα του κλάδου των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε τοπικό κυρίως επίπεδο και ακούστηκαν κάποιες ιδέες-προτάσεις όπως η δημιουργία σχολής στην Πάτρα ή παρακλάδι της ΣΔΤΕ με αποκλειστική

εξειδίκευση στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Τονίστηκε πως αυτό που χρειάζεται είναι να ανέβει το επίπεδο των εργαζομένων μέσω της εκπαίδευσης και πως τα ξενοδοχεία της πόλης στελεχώνονται από ανειδίκευτο προσωπικό, κάτι που λειτουργεί αρνητικά στην προσπάθεια τήρησης κάποιων ποιοτικών προδιαγραφών. Δυστυχώς όμως η τάση για απασχόληση ανειδίκευτου προσωπικού επικρατεί λόγω του ότι κρατάει σε χαμηλά επίπεδα το κόστος λειτουργίας της επιχείρησης. Επίσης αναφέρθηκε ότι όποιοι απόφοιτοι του τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων της Σ.Δ.Ο. του ΤΕΙ Πάτρας κάνουν πρακτική ή ξεκινούν να εργάζονται σε ξενοδοχεία του νομού, σε σύντομο χρονικό διάστημα βρίσκουν εργασία με καλύτερες αποδοχές και προοπτικές καριέρας σε ξενοδοχεία τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών, όπως αυτά του Ιονίου (π.χ. Κέρκυρα κλπ), τα οποία οι ντόπιες επιχειρήσεις αδυνατούν να ανταγωνιστούν.

- Άνιση μεταχείριση από την πολιτεία σε θέματα οικονομικής φύσεως (επιβολή φόρων, ελαφρύνσεις) που αφορούν στη λειτουργία των ξενοδοχείων και διαφημιστικής προβολής σε σχέση με τη γειτονική Ηλεία, η οποία τυγχάνει καλύτερης μεταχείρισης και διαφημιστικής προβολής λόγω της Αρχαίας Ολυμπίας. Ο πρόεδρος της Ένωσης τόνισε πως δεν πρέπει να βλέπουμε την Αχαΐα ξεκομμένη τουριστικά, αλλά να πηγαίνει χέρι-χέρι με την Ηλεία και ύστερα από την ολοκλήρωση της γέφυρας και την Αιτωλοακαρνανία. Αυτό σημαίνει συνεργασία μεταξύ των ξενοδόχων αλλά και των φορέων των τριών νομών, χάραξη κοινής στρατηγικής, αλλά και απαίτηση για ίση μεταχείριση από την εκάστοτε κυβέρνηση σε θέματα οικονομικών ελαφρύνσεων, παροχών και προβολής εντός και εκτός των συνόρων.

- Τις τελευταίες δεκαετίες ο κλάδος αντιμετωπίζει προβλήματα τα οποία παραμένουν άλυτα και διαιωνίζονται. Τα στατιστικά στοιχεία του Ε.Ο.Τ. αναφέρουν ότι η μέση ετήσια πληρότητα της πόλεως των Πατρών την δεκαετία 1990 -2000 ανέρχεται στο ποσοστό του 45%, όμως ο μέσος όρος παραμονής ανά πελάτη είναι συνήθως μία νύχτα, ειδικά τη χειμερινή περίοδο. Αυξημένη πληρότητα στην Αχαΐα εμφανίζεται τους καλοκαιρινούς μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο με αποκορύφωμα τον Αύγουστο κάθε έτους όπου τα ποσοστά κατά μέσο όρο κυμαίνονται στο 70% - 80%, ενώ χαμηλότερη κίνηση παρατηρείται κατά τη διάρκεια του χειμώνα και πιο συγκεκριμένα τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο, Δεκέμβριο, Ιανουάριο, και Απρίλιο με ποσοστά κατά μέσο όρο της τάξης του 30% - 40% και με μικρή εξαίρεση τον μήνα Φεβρουάριο και άλλοτε τον Μάρτιο που ευνοούνται ελαφρώς από την κίνηση του καρναβαλιού (ΠΙΝΑΚΕΣ IV, σελ. 136, & V, σελ. 143). Από τα στοιχεία αυτά καταλαβαίνουμε ότι:

- Ο τουρισμός στο νομό είναι εποχιακός παρότι υπάρχουν τα περιθώρια για ανάπτυξη τουριστικής προσέλευσης όλο το χρόνο. Είναι αναγκαία η καλύτερη προβολή των υπάρχουσών μορφών μη εποχιακού τουρισμού στο νομό (ανάπτυξη αγροτουρισμού, τουρισμός περιπέτειας, οικοτουρισμός, συνεδριακός τουρισμός κλπ),
- Παρά το μεγάλο αριθμό διερχομένων, ιδιαίτερα από την πόλη της Πάτρας και του λιμανιού της, δεν έχουν ακόμα γίνει σοβαρές και οργανωμένες προσπάθειες προς την κατεύθυνση της προσέλευσης αυτών των τουριστών και της πρόκλησης στο να παραμείνουν για να γνωρίσουν, να γευτούν και να απολαύσουν όσα ο νομός Αχαΐας έχει να προσφέρει στους επισκέπτες.

Ο κλάδος χρειάζεται τον εκσυγχρονισμό των ξενοδοχειακών μονάδων ώστε να προσφέρουν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου που να ανταποκρίνονται στις σημερινές ανάγκες των τουριστών στοχεύοντας έτσι στην προσέλκυση τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης και την αύξηση ποιοτικού τουρισμού. Ο εκσυγχρονισμός λοιπόν συνεπάγεται νέες σύγχρονες μονάδες και αναπαλαίωση ή ανακατασκευή των παλαιών ξενοδοχειακών κτιρίων και εγκαταστάσεων ώστε να γίνουν ελκυστικές αφήνοντας θετικές εντυπώσεις σε διερχόμενους και επισκέπτες. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να γίνει αλλαγή του νομικού καθεστώτος που αφορά τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, δηλαδή αλλαγή στο νόμο περί εκσυγχρονισμού μόνο των ήδη υπάρχοντων ξενοδοχειακών μονάδων, ώστε σαν κορεσμένη περιοχή, η επιδότηση να αλλάξει από 25 σε 35-40%.

Η υπαγωγή της περιοχής μας στο Πρόγραμμα Ενέργειας που επιδοτεί την χρήση στις ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις ήπιων μορφών ενέργειας σε ποσοστό 50%, μπορεί να βοηθήσει στην εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση του λειτουργικού κόστους των ξενοδοχείων.

Σημαντική θα ήταν η διαμόρφωση ωραρίων άφιξης και αναχώρησης των πλοίων από και προς την Ιταλία, τέτοιων ώστε οι αφιχθέντες τουρίστες να μένουν στην πόλη μας έστω για μία νύχτα. Όταν ένα πλοίο φτάσει βράδυ στην Πάτρα, πολλοί τουρίστες θα επιλέξουν ή ίσως και θα έχουν ήδη προγραμματίσει για μία τουλάχιστον διανυκτέρευση στην πόλη.

3. 3. ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001

Νομός	ΕΤΟΣ					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Αιτωλοακαρνανίας	11.475	14.294	15.636	16.253	30.617	-
Αχαΐας	158.812	199.747	205.885	212.550	294.809	-
Ηλείας	299.166	242.069	343.933	298.442	324.962	-
ΣΥΝΟΛΟ	469.453	456.110	565.454	527.245	650.388	770.747

Νομός	ΜΕΤΑΒΟΛΗ				
	97/96	98/97	99/98	00/99	01/00
Αιτωλοακαρνανίας	24,57%	9,39%	3,95%	88,38%	-
Αχαΐας	25,78%	3,07%	3,24%	38,70%	-
Ηλείας	-19,09%	42,08%	-13,23%	8,89%	-
ΣΥΝΟΛΟ	-2,84%	23,97%	-6,76%	23,36%	18,51%

Προσωρινά Στοιχεία, Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ

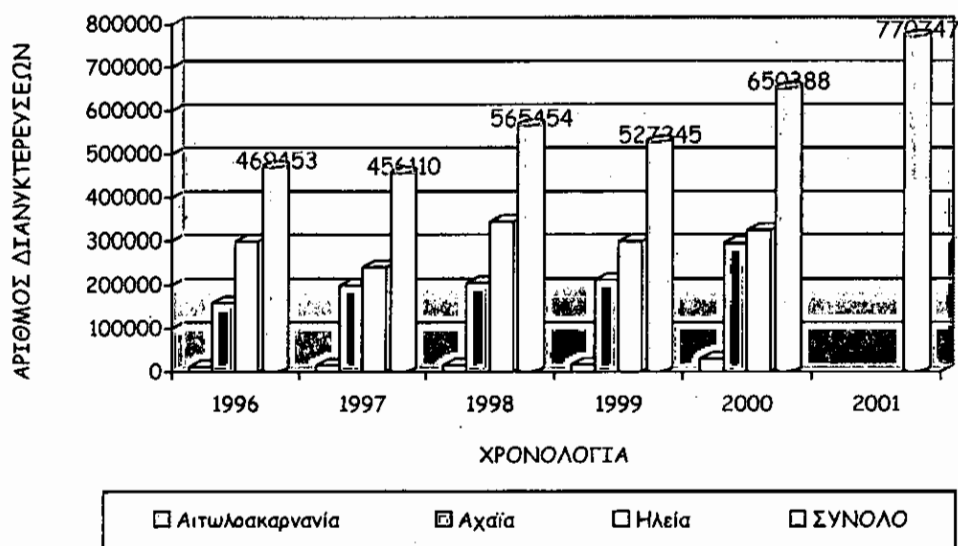
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3: ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

Εξετάζοντας τα στοιχεία του Ε.Ο.Τ στην περίοδο '96-'01 και για τους τρεις νομούς της Δυτικής Ελλάδας, παρατηρούμε ότι ο τουρισμός από αλλοδαπούς στον νομό Αιτωλοακαρνανίας τουλάχιστον σε συνδυασμό με κάποιες διανυκτερεύσεις στα καταλύματα του νομού είναι σχεδόν ανύπαρκτος σε σχέση με την Ηλεία και την Αχαΐα.

Η Αχαΐα γνωρίζει μία ανοδική πορεία και παρουσιάζει αύξηση η οποία το έτος 2000 φθάνει το 38,7% σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά. Ο νομός Ηλείας που έχει τα πρωτεία στην προσέλκυση αλλοδαπού τουρισμού, πιθανών λόγω των αρχαιολογικών χώρων που διαθέτει αλλά και των αξιόλογων ακτών, παρουσιάζει αυξομειώσεις στα ποσοστά διανυκτερεύσεων ανά έτος: το 1997 μείωση της τάξεως του 19,09% που πιθανών να σχετίζεται με την κρίση στη Μέση Ανατολή, το 1998 αύξηση που φθάνει το 42,08% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, το 1999 μείωση σε ποσοστό 13,23%, και το 2000 αύξηση 8,89%.

Δεν υπάρχουν αναλυτικά στοιχεία για το έτος 2001 κατά νομό, αλλά στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στο σύνολο των τριών νομών της, παρουσιάζεται αύξηση των συνολικών διανυκτερεύσεων αλλοδαπών σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ Π.Δ.Ε.

3. 4. ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001

Νομός	ΕΤΟΣ					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Αιτωλοακαρνανίας	272.671	266.774	291.803	268.506	253.887	
Αχαΐας	286.708	295.156	319.042	329.346	364.823	
Ηλείας	159.799	139.220	137.893	143.992	172.401	
ΣΥΝΟΛΟ	719.178	701.150	748.738	741.844	791.111	796.705

Νομός	ΜΕΤΑΒΟΛΗ				
	97/96	98/97	99/98	00/99	01/00
Αιτωλοακαρνανίας	-2,16%	9,38%	-7,98%	-5,44%	
Αχαΐας	2,95%	8,09%	3,23%	10,77%	
Ηλείας	-12,88%	-0,95%	4,42%	19,73%	
ΣΥΝΟΛΟ	-2,51%	6,79%	-0,92%	6,64%	0,71%

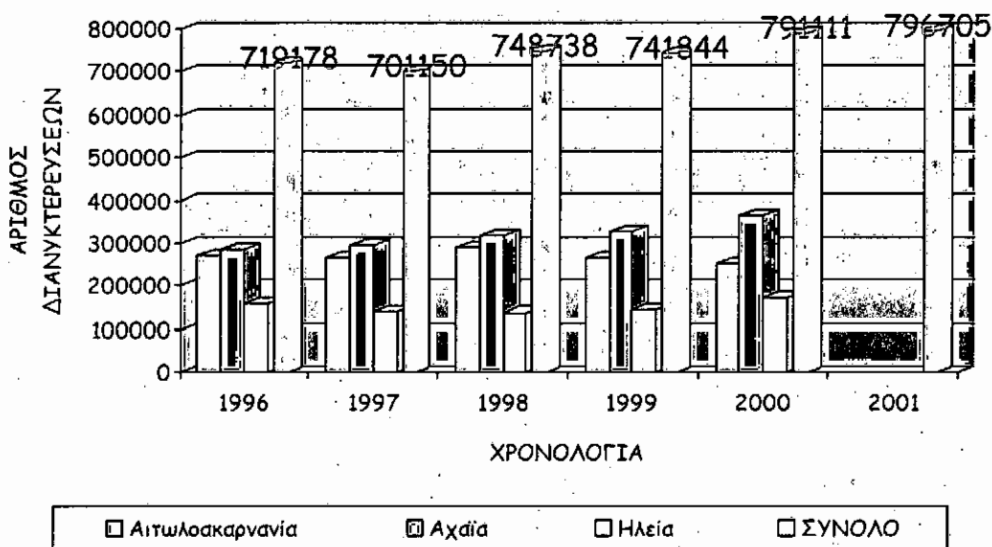
Προσωρινά Στοιχεία, Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4: ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

Χαρακτηριστικό είναι ότι οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών είναι αισθητά αυξημένες στην Αιτωλοακαρνανία σε σύγκριση με των αλλοδαπών, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στο νομό Ηλείας ο οποίος έχει και τις λιγότερες διανυκτερεύσεις. Ο νομός Αχαΐας είναι ο πρώτος σε διανυκτερεύσεις ημεδαπών και παρουσιάζει αύξηση σε σχέση με των αλλοδαπών. Ο νομός Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζει μείωση τα έτη 1997, 1999 και 2000 και αύξηση το 1998. Ο

νομός Ηλείας παρουσιάζει μείωση το 1997 και 1998 και αύξηση το 1999 και το 2000. Ενώ η Αχαΐα έχει μία συνεχή ανοδική πορεία που πιθανών να οφείλεται στον αστικό, εμπορικό, πολιτιστικό αλλά και χειμερινό τουρισμό στο νομό. Το 2001 παρατηρείται αύξηση των διανυκτερεύσεων στο σύνολο των νομών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ Π.Δ.Ε.

3. 5. ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2001

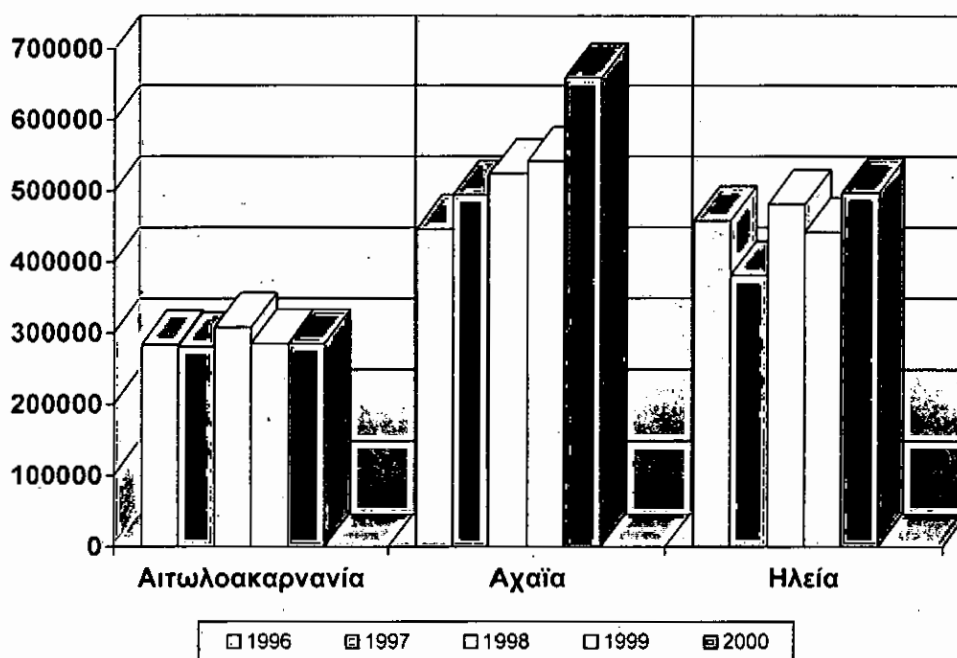
Νομός	ΕΤΟΣ					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Αιτωλοακαρνανίας	284.146	281.068	307.439	284.759	284.504	-
Αχαΐας	445.520	494.903	524.927	541.896	659.632	-
Ηλείας	458.965	381.289	481.826	442.434	497.363	-
ΣΥΝΟΛΟ	1.188.631	1.157.260	1.314.192	1.269.089	1.441.499	1.567.452
Νομός	ΜΕΤΑΒΟΛΗ					
	97/96	98/97	99/98	00/99	01/00	
Αιτωλοακαρνανίας	-1,08%	9,38%	-7,38%	-0,09%	-	
Αχαΐας	11,08%	6,07%	3,23%	21,73%	-	
Ηλείας	-16,92%	26,37%	-8,18%	12,42%	-	
ΣΥΝΟΛΟ	-2,64%	13,56%	-3,43%	13,59%	8,74%	
Προσωρινά Στοιχεία, Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ						

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5: ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

Στο σύνολο των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών και ημεδαπών ο νομός Αχαΐας κατέχει την πρώτη θέση, ακολουθεί η Ηλεία και τελευταία η Αιτωλοακαρνανία. Παρατηρείται ότι η Αχαΐα έχει μία συνεχή και σταθερή ανοδική πορεία, η Ηλεία παρουσιάζει μεγάλες αυξομειώσεις και η Αιτωλοακαρνανία αυξομειώσεις με μικρότερες διακυμάνσεις.

Δεδομένου ότι για την πενταετία '96-'01 ο νομός Αχαΐας παρουσιάζει συνεχώς αύξηση των διανυκτερεύσεων τόσο των ημεδαπών όσο και των αλλοδαπών, συμπεραίνουμε ότι υπάρχει μία αυξητική τάση για τουρισμό στην περιοχή που συνεπάγεται ότι υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές, τα φυσικά και τεχνητά θέλγητρα και γενικά οι τουριστικοί πόροι που διαθέτει η Αχαΐα μπορούν να αξιοποιηθούν ώστε να αναπτυχθεί ο τουρισμός με στόχο την ποιότητα και την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3: ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ

3. 6. ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1996 - 2000

Η πληρότητα στα ξενοδοχεία του νομού Αιτωλοακαρνανίας αυξάνεται μέχρι το 1998, ενώ μειώνεται το 1999. Ο νομός Ηλείας παρουσιάζει αύξηση μόνο το 1998 και μείωση για τα υπόλοιπα έτη. Η πληρότητα στο νομό Αχαΐας έχει μία ανοδική πορεία η οποία φθάνει το 52,07% κατά μέσο όρο για το έτος 1999. Το έτος 2000 δείχνει μία αύξηση της πληρότητας για τα ξενοδοχεία της περιφέρειας στην Δυτική Ελλάδα στο σύνολό τους, όμως δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για κάθε νομό χωριστά.

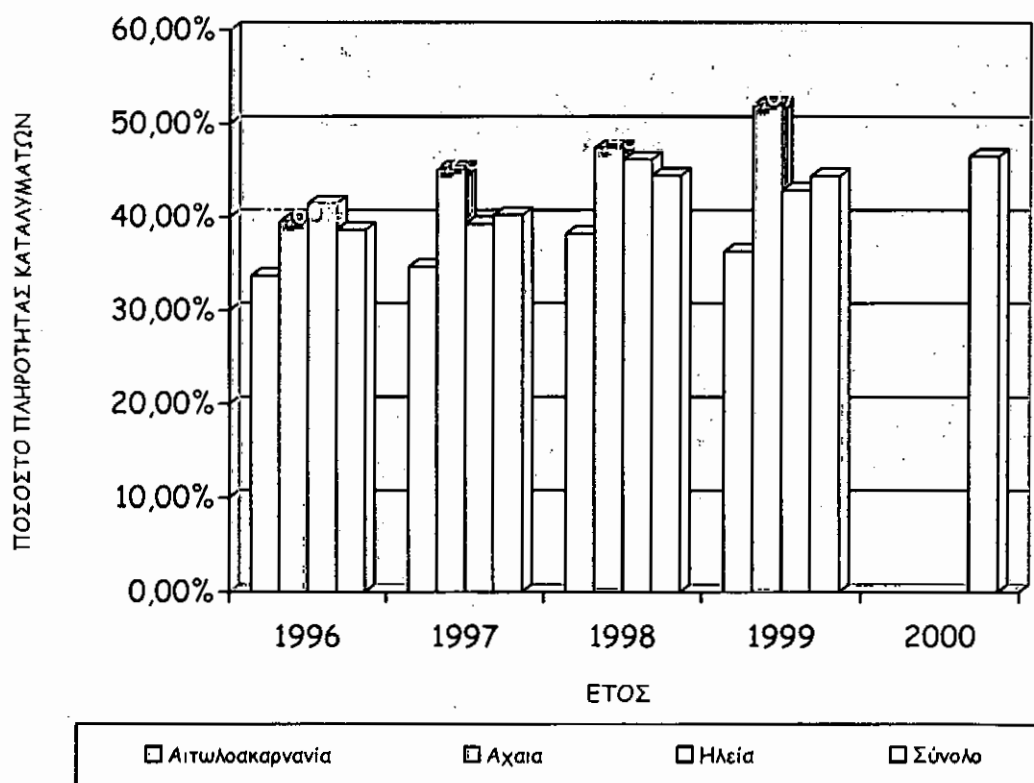
Νομός	ΕΤΟΣ				
	1996	1997	1998	1999	2000
Αιτωλοακαρνανίας	33,74%	34,71%	38,25%	36,37%	-
Αχαΐας	39,60%	45,25%	47,45%	52,07%	-
Ηλείας	41,49%	39,26%	46,19%	42,88%	-
ΣΥΝΟΛΟ	38,67%	40,26%	44,50%	44,45%	46,58%

Νομός	ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	97/96	98/97	99/98	00/99
Αιτωλοακαρνανίας	0,97	3,54	-1,88	-
Αχαΐας	5,65	2,20	4,63	-
Ηλείας	-2,23	6,93	-3,32	-
ΣΥΝΟΛΟ	1,58	4,24	-0,05	2,13

Προσωρινά Στοιχεία, Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6: ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ Π.Δ.Ε.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΤΗΣΙΩΝ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Π.Δ.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ '96-'01

3. 7. ΟΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑΣ ΕΝΩΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΡΙΕΤΙΑ

Τα τρία τελευταία χρόνια η τουριστική κίνηση στα καταλύματα της χώρας γενικότερα και του νομού Αχαΐας πιο συγκεκριμένα (δεν υπάρχουν ακόμα επίσημα στοιχεία διαθέσιμα από τον Ε.Ο.Τ. για αυτή την περίοδο) είναι σημαντικά μειωμένα και αυτό οφείλεται σε μία γενικότερη κρίση του παγκόσμιου τουρισμού και μία στροφή των τουριστών και των ξένων tour operators προς φτηνότερες τουριστικές αγορές που όμως, λόγω του χαμηλού κόστους λειτουργίας και συντήρησής τους, προσφέρουν συγκριτικά την ίδια ποιότητα στις υπηρεσίες τους σε σχέση με την Ελλάδα (π.χ. Τουρκία, χώρες Βορείου Αφρικής, Ισπανία). Και παρότι οι πολιτικοί προϊστάμενοι του Ελληνικού τουρισμού επιμένουν ότι στις δύσκολες αυτές εποχές που η διεθνής ανασφάλεια, οι πόλεμοι, οι ιοί και η ύφεση στις οικονομίες μειώνουν τις μετακινήσεις και το τουριστικό ρεύμα, υπάρχει μία στασιμότητα του Ελληνικού τουρισμού που μπορεί να θεωρηθεί επιτυχία, οι εκπρόσωποι των ξενοδοχείων επιμένουν ότι ο Ελληνικός τουρισμός κινείται καθοδικά. Αποκαλυπτικά είναι τα στοιχεία που παραθέτουν (εφημ. "ΤΟ ΒΗΜΑ", Κυρ. 19/10/03, σελ.β10) ο αντιπρόσωπος και ο γενικός γραμματέας της Πανελληνίας Ένωσης Ξενοδόχων, σύμφωνα με τα οποία:

- Νικητής στο Αιγαίο αναδεικνύεται και πάλι ο Τουρκικός τουρισμός ο οποίος παρά την διεθνή κρίση αυξάνει τις επιδόσεις του.
- Ο Σεπτέμβριος (2003) αποδείχθηκε πολύ χειρότερος τουριστικά μήνας και από τις πιο απαισιόδοξες προβλέψεις που είχαν γίνει στις αρχές της τουριστικής περιόδου.
- Η συνολική μείωση στις αφίξεις αλλοδαπών για το πρώτο εννεάμηνο (του 2003) αναμένεται να ξεπεράσει το 5% στο σύνολο της χώρας.
- Η μείωση των διανυκτερεύσεων έχει ξεπεράσει το 10%. Αντίστοιχα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας δείχνουν μείωση των συναλλαγματικών εισπράξεων για το πρώτο εννεάμηνο της τάξης του 9,1%.
- Η χαμηλή ζήτηση του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος επηρέασε την τιμή του. Έτσι παρατηρείται αισθητή απόκλιση από τις τιμές των αρχικών συμβολαίων που υπογράφονται με ξένους tour operators και τις τιμές που τελικώς αγοράζεται το τουριστικό προϊόν.
- Το πρόγραμμα προβολής του Ελληνικού Τουρισμού για το 2004 ανέρχεται στα 9 εκατ. ευρώ, όταν ο κλάδος ζητά το ποσό των 60 εκατ. ευρώ.
- Η μεγάλη υπερτίμηση του ευρώ έναντι της λίρας και του δολαρίου δεν δημιουργεί ιδιαίτερες ελπίδες για ανάκαμψη του τουρισμού το 2004. Και αυτό διότι οι Άγγλοι τουρίστες αποτελούσαν πάντα το σωσίβιο του Ελληνικού Τουρισμού, ενώ Ολυμπιακοί Αγώνες χωρίς Αμερικανούς επισκέπτες δεν γίνονται.

3. 7. 1. ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΓΙΑ ΕΚΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι διοικούντες την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων συγκέντρωσαν τα προβλήματα του ξενοδοχειακού κλάδου και τα κατένειμαν ανά υπουργείο προτείνοντας μάλιστα και λύσεις (εφημ. "ΤΟ ΒΗΜΑ", Κυρ. 19/10/03, σελ.β10):

Προς Υπουργείο Ανάπτυξης

- ο Να συσταθεί ενιαίος κρατικός φορέας προβολής και διαφήμισης των τουριστικών προορισμών της χώρας μας στο εξωτερικό.
- ο Να θεσμοθετηθούν πόροι για την προβολή και διαφήμιση τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, χωρίς να επιβαρυνθούν επιπλέον οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις.
- ο Να προχωρήσει με σύγχρονο και αντικειμενικό τρόπο η αστεροποίηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων.
- ο Να διευρυνθούν οι δικαιούχοι και οι επιλέξιμες δαπάνες στα προγράμματα του ΕΠΑΝ.
- ο Να γίνει επέκταση των ευνοϊκών διατάξεων που ισχύουν για τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, μικρά ξενοδοχειακά καταλύματα, ώστε να μην υφίστανται συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού.

ο Να επισπευσθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης που καθυστερούν την υλοποίηση του μεγάλου αναπτυξιακού έργου της ΠΟΤΑ Μεσσηνίας.

Προς Υπουργείο Οικονομίας

- ο Να μειωθούν οι συντελεστές φορολογίας εισοδημάτων νομικών προσώπων.
- ο Να ολοκληρωθεί η διαδικασία καθορισμού του ανώτερου και κατώτερου συντελεστή απόσβεσης πάγιων στοιχείων.
- ο Να μειωθούν σε λογικά επίπεδα τα πρόστιμα και οι προσαυξήσεις που επεβλήθησαν για τη χρήση τμήματος δημοσίων κτημάτων και να διασταλεί ή έννοια της απλής χρήσης, κατά τρόπο που να συμπεριλαμβάνει και τον καλλωπισμό των χώρων που βρίσκονται μπροστά από τις ξενοδοχειακές μονάδες.
- ο Να συγχωνευτούν όλοι οι φόροι που επιβάλλονται από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε έναν και μοναδικό φόρο. Να καταργηθεί το τέλος διαφήμισης που εισπράττουν οι Ο.Τ.Α.
- ο Το ίδιο θα πρέπει να ισχύσει και για όλους τους φόρους που βαρύνουν τα ακίνητα. Μπορούν να συγχωνευθούν σε ένα και μοναδικό φόρο.
- ο Να περιληφθούν στους επιλέξιμους δικαιούχους των Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) οι ξενοδοχειακές μονάδες μεσαίας διαθεσιμότητας.
- ο Να εξομοιωθούν οι συντελεστές ειδικού φόρου κατανάλωσης πετρελαίου, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ο νέος συντελεστής φορολόγησης θα πρέπει να κυμαίνεται κοντά στον σταθμικό μέσο όρο των δύο συντελεστών που ίσχυαν ως σήμερα.
- ο Να γίνει παγιοποίηση της διάταξης του Ν. 2459/97, άρθρο 14 και αναφέρεται στη μείωση των εσόδων των επιχειρήσεων που προέρχονται από ανείσπραχτα έσοδα λόγω πτώχευσης του operators.
- ο Να καταργηθεί η υποχρέωση υποβολής καταστάσεων συμβολαίων allotment με ταξιδιωτικούς πράκτορες κάθε τρεις μήνες, διότι συνιστά αναίτια γραφειοκρατική υποχρέωση, που δεν βοηθάει σε τίποτε τη φορολογική αρχή.

Προς Υπουργείο Περιβάλλοντος

- ο Να προχωρήσει σε τακτοποίηση πολεοδομικών υπερβάσεων ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Με το Ν. 2160/93 θεσπίστηκαν διαδικασίες χορήγησης ειδικού σήματος λειτουργίας των ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Με την ευκαιρία εφαρμογής του ο Ε.Ο.Τ. επέβαλε τα σχετικά πρόστιμα και νομιμοποίησε τις πολεοδομικές υπερβάσεις ως προς τη χρήση. Έκτοτε, αν και πέρασαν αρκετά χρόνια, το ΥΠΕΧΩΔΕ δεν προχώρησε σε ανάλογη ρύθμιση, με αποτέλεσμα η συγκεκριμένη εκκρεμότητα να έχει επιφέρει πολλές δυσλειτουργίες στα ξενοδοχεία. Δεν πιστεύουμε ότι θα πρέπει να νομιμοποιηθούν ακραίες περιπτώσεις καταστράτηγησης των υφιστάμενων πολεοδομικών διατάξεων.
- ο Να καταργήσει την υποχρέωση υποβολής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) για τα υφιστάμενα ξενοδοχειακά καταλύματα και τους χώρους οργανωμένης κατασκήνωσης.
- ο Για τα ξενοδοχεία εκτός σχεδίου πόλης να προβλεφθεί η δυνατότητα επαύξησης της επιφάνειας των κοινόχρηστων χώρων πέρα από τις ελάχιστες προδιαγραφές του Ε.Ο.Τ. κατά 25% χωρίς η επιφάνεια αυτή να προσμετρείται στον συντελεστή δόμησης και στο ποσοστό κάλυψης του κτιρίου.
- ο Να θεσπιστεί η ύπαρξη ελεύθερου χώρου από παρκαρισμένα αυτοκίνητα μπροστά από τις εισόδους των ξενοδοχείων πόλεων.
- ο Να δοθεί η δυνατότητα σε ξενοδοχεία που λειτουργούν για πάνω από 25 έτη να αλλάξουν τη χρήση των κτιρίων τους.
- ο Το ελάχιστο ύψος για ξενοδοχειακές επιχειρήσεις εντός και εκτός σχεδίου να ανέλθει στα 11.5 μ. όπου δεν συντρέχουν λόγοι προστασίας της ιδιομορφίας της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής φυσιογνωμίας (π.χ. Κυκλάδες, παραδοσιακοί οικισμοί κ.λ.π.)

Προς Υπουργείο Εργασίας

- ο Μείωση των ασφαλιστικών εισφορών που βαρύνουν την ξενοδοχειακή επιχείρηση.
- ο Μετάταξη διαφόρων κλάδων εργαζομένων από τα βαρέα και ανθυγιεινά σε χαμηλότερες κατηγορίες ασφάλισης, κατ' αναλογία με αυτά που ισχύουν στις υπόλοιπες ανταγωνίστριες χώρες.
- ο Επιδότηση της δημιουργίας των επιπλέον νέων θέσεων απασχόλησης και στις τουριστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχικά.
- ο Για τους εποχικά απασχολούμενους σε τουριστικά επαγγέλματα, οι οποίοι παραμένουν στο επάγγελμα μετά το 55^ο έτος της ηλικίας τους, θα πρέπει να υπάρξει ειδική μέριμνα. Η φύση της εργασίας των ξενοδοχείων δεν ευνοεί την απασχόληση τέτοιων ατόμων.
- ο Να αλλάξει τέλος σύστημα χορήγησης δελτίων κοινωνικού τουρισμού και να διευρυνθούν οι δικαιούχοι του.

3.7.2. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΣ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΒΕΙ Ο ΝΕΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος θα πρέπει, σύμφωνα με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων, να υιοθετηθεί τα παρακάτω:

- Αναμόρφωση των κριτηρίων υπαγωγής για τις τουριστικές επενδύσεις. Τα κριτήρια αυτά φτιάχτηκαν για την αξιολόγηση των νέων επενδύσεων και δεν έχουν κανένα νόημα στην περίπτωση των επενδύσεων εκσυγχρονισμού.
- Αύξηση του ποσοστού επιχορήγησης των επενδύσεων εκσυγχρονισμού ολοκληρωμένης μορφής κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες στις περιπτώσεις των μικρών ξενοδοχειακών μονάδων (κάτω από 50 δωμάτια) και των επιχειρήσεων camping.
- Διατήρηση του μέτρου της επιδότησης των τόκων.
- Σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού στο 70% των αδιανέμητων ή στο 35% του συνόλου των κερδών.
- Διατήρηση της δυνατότητας πραγματοποίησης δαπανών στα πλαίσια του επενδυτικού σχεδίου από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης υπαγωγής.
- Αποσύνδεση των ποσών επιχορήγησης με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Επαναπροσδιορισμός των περιοχών στις οποίες ενισχύονται με επιχορήγηση και επιδότηση επιτοκίου νέες ξενοδοχειακές κλίνες.
- Συμμετοχή του Ξενοδοχειακού Επιμελητήριο Ελλάδας και της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων στις γνωμοδοτικές επιτροπές του αναπτυξιακού νόμου.

3.7.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στην 19^η «Philoxenia» που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από τις 30/10 έως τις 02/11/03, έλαβε χώρα και η συνεδρίαση των προέδρων των τοπικών ξενοδοχειακών ενώσεων όλης της Ελλάδας. Τονίστηκε πως για τρίτη συνεχόμενη χρονιά οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της χώρας μας βιώνουν τη μεγαλύτερη κρίση των μεταπολεμικών χρόνων. Με σκοπό να προσελκύσουν πελάτες της τελευταίας στιγμής οι ξενοδόχοι προσέφεραν μεγάλες εκπτώσεις, γεγονός που έπληξε την ήδη μειωμένη κερδοφορία των επιχειρήσεών τους.

Αναζητώντας τα αίτια της κρίσης, έγινε αναφορά στη γεωγραφική απομόνωση της χώρας μας, στις εσωτερικές ανεπάρκειες που σχετίζονται με τις ελλείψεις σε έργα βασικών και ειδικών τουριστικών υποδομών, την περιορισμένη τουριστική προβολή σε σχέση με τους ανταγωνιστές, τη γραφειοκρατική διάρθρωση των δημοσίων υπηρεσιών και την έλλειψη μηχανισμών αντιμετώπισης των κρίσεων. Κοινή διαπίστωση αποτέλεσε ότι στον καθορισμό τουριστικής πολιτικής θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:

- ο Η βελτίωση της οδικής διασύνδεσης της χώρας μας με τις χώρες της Βορειοδυτικής Ευρώπης.

- ο Η εξασφάλιση επαρκών πόρων για τουριστική προβολή της χώρας και των περιφερειακών προορισμών.
- ο Η φορολογική ελάφρυνση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.
- ο Η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών
- ο Η εξασφάλιση αναπτυξιακής στήριξης προς όλες ανεξαιρέτως τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, προκειμένου να αναβαθμίσουν ποιοτικά τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.
- ο Η ανάληψη των θεσμικών παρεμβάσεων με στόχο τη μείωση της γραφειοκρατίας, τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης, την άρση της πάσης φύσεως αντικινήτρων στην τουριστική δραστηριότητα και τη βελτίωση της αστυνόμευσης των τουριστικών περιοχών.
- ο Η θέσπιση ολοκληρωμένου πλαισίου προσέλκυσης αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους σε περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.

4. 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ολόπλευρη αξιοποίηση του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, μπορεί να οδηγήσει σε μια Αχαΐα με αναπτυξιακή δύναμη. Αυτή η Αχαΐα του μέλλοντος πρέπει να συνδέεται με την υπόλοιπη Ελλάδα και τον κόσμο, μέσω ενός ολοκληρωμένου και σύγχρονου δικτύου συνδυσμένων μεταφορών. Οι υποδομές που συνδέονται κυρίως με το δίκτυο μεταφορών και την αντιμετώπιση των προβλημάτων του αποτελούν ένα σημαντικό τομέα δράσης και πρωτοβουλιών της αυτοδιοίκησης και των μαζικών φορέων. Ιδιαίτερης σημασίας είναι ο στόχος ένταξης της περιοχής στην Δ' ζώνη κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου καθώς και η προώθηση κινήτρων στον τουρισμό (ξενοδοχεία, μουσεία, αυτοκινητοδρόμιο).

4. 2. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Τον Δεκέμβριο του 2003 έκλεισε ένας επιτυχημένος χρόνος λειτουργίας της περιμετρικής οδού της Πάτρας. Σε αυτό το διάστημα η οδός χρησιμοποιήθηκε από περίπου 9.500.000 αυτοκίνητα και διευκόλυνε αρκετά την κίνηση των οχημάτων στους αστικούς δρόμους. Το έργο της κατασκευής του αυτοκινητόδρομου Πατρών - Κορίνθου δημοπρατείται μέσα στο Μάρτιο του 2004. Το κόστος κατασκευής υπολογίζεται σε 5 εκ. Ευρο για κάθε χιλιόμετρο. Οι τοπικοί φορείς προσπαθούν ήδη να πείσουν την πολιτεία για να δημοπρατηθεί ταυτόχρονα και το έργο της διαπλάτυνσης των δρόμων προς Καλάβρυτα.

4. 3. ΝΕΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ΠΑΤΡΩΝ

Το 1997, το Λιμενικό Ταμείο Πατρών (που σήμερα ονομάζεται Οργανισμός Λιμένος Πατρών, ή Ο.Λ.ΠΑ.) σε συνεργασία με το Υπουργείο Χωροταξίας Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων, ύστερα από την ολοκλήρωση της σχετικής μελέτης, προχώρησε στην έναρξη της κατασκευής του Νέου Λιμένα της Πάτρας, 1 χμ νότια του σημερινού λιμανιού, στην περιοχή της ακτής Δυμαίων. Σχεδιασμένο για να εξυπηρετήσει όλα τα είδη των συνδυσμένων μεταφορών, το Νέο Λιμάνι θα επωμισθεί το κυρίως βάρος της τουριστικής και εμπορευματικής κίνησης που σήμερα διαχειρίζεται με πολλές δυσκολίες το υπάρχον λιμάνι, αλλά και την αυξημένη κίνηση που προβλέπεται για τα επόμενα χρόνια. Σημαντικά θα συμβάλει η οδική σύνδεση με την περιμετρική οδό στην εύκολη και άνετη πρόσβαση των οχημάτων στο λιμάνι αλλά και στην αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας στο κέντρο της πόλης.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του Νέου Λιμανιού θα είναι τα εξής:

- ο Πριονωτά κρηπιδώματα μήκους 1000 μ και βάρους 11 μ.
- ο 5 νηοδόχοι για επιβατικά πλοία και 250.000 τ.μ. χερσαίων χώρων για την εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης.
- ο Εμπορική προβλήτα 300μ και 140.000 τ.μ. χερσαίων χώρων για εναπόθεση εμπορευμάτων και εξυπηρέτηση της εμπορευματικής κίνησης.
- ο Κυματοθραύστης μήκους 1500μ παράλληλος και σε απόσταση 350μ από τα κρηπιδώματα.
- ο Σύνδεση με την περιμετρική οδό των Πατρών μέσω του κόμβου Κ5 με συνδετήριους δρόμους παραπλεύρως του ποταμού Γλαύκου.
- ο Πρόβλεψη σιδηροδρομικής σύνδεσης από εγκεκριμένη μελέτη του Ο.Σ.Ε.

Το έργο με αρχικό προϋπολογισμό κατασκευής 21 δις Δραχμές είναι προγραμματισμένο να λειτουργήσει μέσα στο 2004 με έτοιμους τους τέσσερις από τους πέντε συνολικά νηοδόχους, ώστε να μπορέσει να εξυπηρετήσει την αναμενόμενη αύξηση της τουριστικής κίνησης εν όψει των Ολυμπιακών Αγώνων.

4.3.1. ΤΟ ΝΕΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΟΥ ΑΙΓΙΟΥ

Η καθυστέρηση αποπεράτωσης του νέου Λιμανιού στο Αίγιο είναι το αποτέλεσμα της έλλειψης αδρανών υλικών σύμφωνα με τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, ο οποίος έχει ανακοινώσει ότι συμφωνήθηκε με τον ανάδοχο κατασκευής του έργου να δοθεί παράταση στην ολοκλήρωσή του μέχρι τον Νοέμβριο του 2004.

4.4. ΓΕΦΥΡΑ ΡΙΟΥ-ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ - ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου είναι από τα μεγαλύτερα υπό κατασκευή έργα στην Ευρώπη και ένα από τα μεγαλύτερα έργα μεταφορικών υποδομών που έχουν γίνει στη χώρα μας, το οποίο συνδέει τα δύο διευρωπαϊκά δίκτυα χώρας, την Εγνατία Οδό και τον άξονα Πατρών - Αθηνών - Θεσσαλονίκης - Ευζώνων, όπως και τις δύο σημαντικές πύλες - λιμάνια της Ευρώπης προς την Ανατολή, το λιμάνι της Ηγουμενίτσα και το λιμάνι της Πάτρας. Αποτελεί μεγάλη τεχνολογική πρόκληση και πρόκειται για ένα έργο που προάγει την παγκόσμια τεχνολογία στον συγκεκριμένο τομέα αφού η κατασκευή ορισμένων τμημάτων της μελετήθηκε σε πολλά σημεία του κόσμου, από Ευρώπη και Αμερική μέχρι την Ιαπωνία και γίνεται πραγματικότητα με διασφαλισμένη συνολική χρηματοδότηση 230 δις. Δραχμές.

Είναι η πρώτη παραχώρηση έργου υποδομής στην Ελλάδα στον ιδιωτικό τομέα. Τα τραπεζικά δάνεια δόθηκαν στην παραχωρησιούχο εταιρεία χωρίς κρατική εγγύηση και ο ίδιος ο ιδιωτικός φορέας αναλαμβάνει το σύνολο της ευθύνης και του ρίσκου για την κατασκευή του έργου. Με τη Σύμβαση Παραχώρησης, η οποία υπεγράφη τον Ιανουάριο του 1996 μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της αναδόχου εταιρείας ΓΕΦΥΡΑ Α.Ε., ο ανάδοχος αποδέχθηκε να χρηματοδοτήσει, να κατασκευάσει και να εκμεταλλευτεί τη γέφυρα για περίοδο 42 ετών. Η υπογραφή των χρηματοοικονομικών συμβάσεων πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1997, γεγονός που επέτρεψε τη θέση σε ισχύ της Σύμβασης Παραχώρησης στις 24 Δεκεμβρίου 1997.

4.4.1. ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η γέφυρα που ουσιαστικά ενώνει αποκομμένες περιοχές με υπαρκτά αλλά αναξιοποίητα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα, ανοίγει νέους ορίζοντες για την βιώσιμη και ισόρροπη ανάπτυξη της Ελλάδας, για ένα εκατομμύριο κατοίκους και εκατομμύρια επισκέπτες και τουρίστες στις περιφέρειες της Πελοποννήσου, της Δυτικής Ελλάδας και των Ιονίων Νήσων. Η τάλαιπωρία, η όχληση και η ρύπανση της διέλευσης και της αναμονής των 35-40 λεπτών θα μειωθούν δραστικά και θα μεταβληθούν σε 4 λεπτά γρήγορης, ασφαλούς και φιλικής προς το περιβάλλον μετακίνησης.

Είναι γνωστό ότι τη διαδρομή από το Ρίο μέχρι το Αντίρριο και αντιστρόφως, την διανύουν ετησίως 6 εκατομμύρια άνθρωποι, 2 εκατομμύρια αυτοκίνητα, από τα οποία το 25% είναι φορτηγά και λεωφορεία. Ο μέσος όρος διερχόμενων αυτοκινήτων είναι 8.500 την ημέρα. Υπολογίζεται ότι μετά την απόδοση της γέφυρας στην κυκλοφορία, ο ετήσιος μέσος όρος θα φθάσει τα 10.000 την ημέρα, αν και σε ημέρες αιχμής ο αριθμός θα μπορούσε να φθάσει τα 25.000 αυτοκίνητα την ημέρα ή και περισσότερα. Προβλέπεται ότι η κίνηση θα αυξηθεί πάνω από τα νούμερα που υπολογίζονται με τα σημερινά στοιχεία, γιατί θα δημιουργηθούν νέα δεδομένα και νέες συνήθειες για τους ανθρώπους των γειτονικών περιοχών μετά την έναρξη

της λειτουργίας της γέφυρας. Αναμένεται λοιπόν να επιδράσει στον τομέα των μεταφορών, διευκολύνοντας και αυξάνοντας τις μετακινήσεις. Θα είναι πολύ πιο εύκολο να πάει κανείς από την Στερεά Ελλάδα στην Πάτρα και το αντίστροφο, γιατί οι αποστάσεις θα μειωθούν και η ευκολία της πρόσβασης θα κάνει τις μετακινήσεις ευκολότερες και συχνότερες.

Η διευκόλυνση των μεταφορών θα προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στα γενικότερα λειτουργικά, κοινωνικά, οικονομικά στοιχεία της περιοχής τα οποία έμμεσα ή άμεσα επιδρούν και στον τουρισμό. Η πρώτη σημαντική επίπτωση είναι ότι θα ενώσει δύο ετερογενείς περιοχές. Η περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας και η περιοχή προχωρώντας βορειότερα της Ηπείρου έχει τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά από την περιοχή της Πελοποννήσου και του κέντρου και η γέφυρα θα ενώσει αυτά τα δύο στοιχεία: Ήπειρο - Αιτωλοακαρνανία - Δυτική Στερεά Ελλάδα με την Πελοπόννησο, το νομό Αχαΐας και ευρύτερα με την περιοχή της πρωτεύουσας. Οι περιοχές αυτές είναι ετερογενείς, έχουν τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά, το ακαθάριστο προϊόν τους οριοθετείται από την πρωτογενή παραγωγή, ενώ αντίστοιχα η περιοχή της Αχαΐας και ευρύτερα του κέντρου, Κορινθία, κέντρο κ.λ.π., οριοθετούνται από τον τριτογενή τομέα της οικονομίας.

Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι θα αναμένεται μία σημαντική αύξηση της κινητικότητας των τοπικών πληθυσμών. Αυτό σημαίνει ότι θα έχουμε επιπτώσεις στην απασχόληση. Πολύ εύκολα δηλαδή κάποιος μπορεί να δουλεύει στην Πάτρα και να μένει στην Ναύπακτο και το αντίστροφο. Ο τρόπος και η ποιότητα ζωής θα αλλάξουν σημαντικά. Οι περιοχές της Ηπείρου, της Αιτωλοακαρνανίας θα έχουν πολύ πιο εύκολη πρόσβαση στις δομές και υποδομές εκπαίδευσης, υγείας, αναψυχής οι οποίες έχουν ήδη αναπτυχθεί στην περιοχή της Πάτρας και βέβαια οι αξίες της γης στην ευρύτερη περιοχή θα διαμορφωθούν προς τα επάνω και μετά από ένα εύλογο χρονικό διάστημα θα επέλθει και σχετική εξομάλυνση σε σχέση με το μεγάλο δυναμικό, με τη μεγάλη διαφορά που υφίσταται σήμερα.

Η ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου δεν πρέπει να μείνει μόνο ως έργο ποιότητας ζωής. Όταν ενταχθεί στη νέα Ιονία οδό, όταν συνδεθεί με τον κλειστό αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ, με σύγχρονο σιδηροδρομικό δίκτυο, με το ολοκληρωμένο νέο λιμάνι της Πάτρας και με το πολιτικό αεροδρόμιο Αράξου, τότε και η ζεύξη θα είναι έργο αναπτυξιακό που θα μετατρέψει την Αχαΐα σε δυναμικό σύγχρονο οικονομικό κέντρο. Το έργο της ζεύξης αλλάζει τον μέχρι σήμερα γεωγραφικό, οικονομικό και κοινωνικό χάρτη μιας ευρύτερης περιοχής της Ελλάδας. Είναι απολύτως αναγκαίο να συνδυαστεί με ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό για τη χωροταξική, οικιστική, περιβαλλοντική, παραγωγική ανασυγκρότηση και την ανάπτυξη ολόκληρης της περιοχής, με αιχμή τις παράκτιες περιοχές του Ρίου και του Αντιρρίου.

Ένα τόσο μεγάλο έργο μοιραία παρεμβαίνει αισθητικά στο φυσικό κάλος της περιοχής που το υποδέχεται, για αυτό η ανασυγκρότηση και ανάπτυξη οφείλουν να συμβαδίζουν με τον σεβασμό στον άνθρωπο, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη των κάστρων του Ρίου και του Αντιρρίου ως διατηρητέων βυζαντινών μνημείων, όσο και στην προστασία των θαλάσσιων και των παράκτιων οικοσυστημάτων του Κορινθιακού και του Πατραϊκού κόλπου. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η μελέτη για τις χωρικές επιπτώσεις της ζεύξης Ρίου - Αντιρρίου στην ευρύτερη περιοχή.

Την αναγκαιότητα των έργων υποδομής που πρέπει να πλαισιώσουν το αναπτυξιακό έργο της ζεύξης επεσήμαναν οι εισηγητές (έκδοση εφημερίδας ΕΞΠΡΕΣ, Ιούνιος 2003, σελ.55, "Δημερίδα - Θεσμός για την ανάπτυξη της περιοχής" του Πέτρου Μαντά) στο συνέδριο "Γέφυρες: Συνέπειες - Ανάπτυξη" που διοργάνωσε τον Ιούνιο του 2002 η "iForce Επικοινωνίες Α.Ε." στην Πάτρα. Μία από τις σημαντικές προτάσεις που κατατέθηκαν ήταν του αντιπροέδρου του Ινστιτούτου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδος, Κώστα Ζαΐμη, ο οποίος πρότεινε τη δημιουργία ενός δικτύου από τους δήμους της περιοχής που συνδέονται με τη Γέφυρα και επηρεάζονται από αυτή, στο οποίο να συμμετέχουν μη κυβερνητικά όργανα και επιστήμονες, με στόχο την διεκδίκηση επίλυσης των όποιων προβλημάτων προκύπτουν και των απαραίτητων έργων υποδομής.

4. 4. 2. ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Εγκατάσταση στην περιοχή ενός μεγάλου διεθνούς οίκου και είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό τα τελευταία χρόνια μετά από τις κρίσεις που υπέστη η περιοχή από πλευράς αποβιομηχάνισης και έλλειψης επενδυτικών δυνατοτήτων. Θα εγκατασταθεί λοιπόν ένας διεθνούς εμβέλειας επενδυτής για 42 χρόνια, ο οποίος ενδιαφέρεται για την αύξηση του μεταφορικού έργου προφανώς για ίδιο όφελος γιατί δεν θα κατασκευάσει απλά αλλά θα λειτουργήσει το συγκεκριμένο έργο για 42 χρόνια.

- Ενίσχυση και αναβάθμιση του ρόλου της Πάτρας ως μείζονος κόμβου των εθνικών και διευρωπαϊκών μεταφορικών δικτύων σε συνδυασμό με το λιμάνι, με την ΠΑΘΕ, με την Ιόνια Οδό καθώς και ως διοικητικού και οικονομικού κέντρου της ευρύτερης περιοχής και όχι μόνο της περιοχής της Αχαΐας, όπως περιορισμένα ήταν μέχρι σήμερα.

- Αύξηση της επιχειρηματικής μάζας στον τομέα των μεταφορών (εμπορευματικό / διαμετακομιστικό κέντρο).

- Η αύξηση του συνολικού μεταφορικού έργου σε συνδυασμό και με το είδος του μεταφορικού έργου το οποίο αναμένεται να διακινηθεί από τις διάφορες μεταφορικές υποδομές. Αυτή τη στιγμή και με αυτόν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η ζεύξη Ρίου - Αντιρρίου διέρχονται περίπου 2,5 εκατ. οχήματα τον χρόνο. Οι προβλέψεις είναι ότι το 2005, τον δεύτερο δηλαδή χρόνο λειτουργίας της γέφυρας, η κίνηση αυτή θα έχει αυξηθεί στα 4 έως 4,2 εκατομμύρια οχήματα, μία αύξηση του 60%. Πρόκειται λοιπόν για ένα τεράστιο έργο, το οποίο θα συμπαρασύρει και ένα άλλο σύνολο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων όπως π.χ. η δημιουργία ενός εμπορικού διαμετακομιστικού κέντρου, η αξιοποίηση του λιμανιού στον Αστακό.

4. 4. 3. ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Με την ολοκλήρωση της γέφυρας θα γίνει πραγματικότητα η ένωση δύο ετερογενών περιοχών με επακόλουθη αύξηση της κινητικότητας των τοπικών πληθυσμών και με άμεσες επιπτώσεις στην απασχόληση, τον τρόπο και την ποιότητα της ζωής τους. Θα διευκολυνθεί το επιχειρηματικό μεταφορικό έργο και σε εμπορεύματα, είτε στον πρωτογενή είτε στον δευτερογενή τομέα, αλλά και σε ανθρώπους σε τομείς όπως ο τουρισμός. Η ζεύξη θα συμβάλει στην κατακόρυφη αύξηση του τουρισμού, αφού μέσω της γέφυρας Ρίου - Αντιρρίου θα δημιουργηθεί μία έντονη κοινωνική, οικονομική και επιχειρηματική διαφοροποίηση η οποία έμμεσα θα διευκολύνει και τουριστικές δραστηριότητες, γεγονός που θα σημάνει και μία χωροταξική ανατροπή και αναπτυξιακή έκρηξη στις περιοχές Ρίου και Αντιρρίου, με επακόλουθη μεταβολή στην αξία της γης και της ευρύτερης περιοχής. Σύμφωνα με μελέτη το Αντίρριο θα αποκτήσει πληθυσμό που θα υπερβαίνει τους 15.000 κατοίκους την επόμενη 20ετία και θα μετατραπεί σε ένα είδος προαστίου της Πάτρας. Θα δημιουργηθεί λοιπόν μία ενιαία πολεοδομική ενότητα με άμεση αναφορά στον τουρισμό, ο οποίος μπορεί να οδηγηθεί σε ανάπτυξη αν δημιουργηθούν οι κατάλληλες τουριστικές υποδομές σε συνδυασμό με την τουριστική προβολή των γειτονικών νομών.

Πρέπει να αναπτυχθεί ένα πολύ προσεγμένο δίκτυο τουριστικών υποδομών και παροχής υπηρεσιών σε όλη την περιοχή σε λογικές για τον επισκέπτη τιμές. Η τουριστική αύξηση θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και θα δώσει οικονομική ανάσα στους επαγγελματίες που εμπλέκονται με τον τουρισμό, τις μεταφορές και το εμπόριο. Η περιοχή της Πάτρας παίρνει κάποιες κατευθύνσεις στον θεματικό τουρισμό, μεταφορές, εκπαίδευση, υγεία, αναψυχή, επομένως η αύξηση των επιχειρηματικών, παραγωγικών δραστηριοτήτων σε αυτούς τους τομείς συνεπακόλουθο θα έχει και την αύξηση των τουριστικών δραστηριοτήτων σε αντίστοιχους με αυτούς τομείς. Σε συνδυασμό με την ύπαρξη του Πανεπιστημίου και του Τ.Ε.Ι., διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις για την δημιουργία ενός τουριστικού ρεύματος επιστημόνων από όλο τον κόσμο, που θα επισκεφθούν την περιοχή μας για να δουν το έργο και να ενημερωθούν για τις σύγχρονες τεχνικές που εφαρμόστηκαν. Η γέφυρα θα είναι ένα

από τα σημεία αναφοράς της παγκόσμιας τεχνικής επιστημονικής κοινότητας. Στην Δυτική Ελλάδα, η οποία αποτελείται από το κομμάτι της Αιτωλοακαρνανίας, της Ηπείρου και της Δυτικής Πελοποννήσου θα ενισχυθεί η τουριστική ανάπτυξη, και ήδη αυτή τη στιγμή γίνονται σημαντικές κινήσεις για την δημιουργία τουριστικών εγκαταστάσεων.

- Ενεργοποίηση τριγώνου Ολυμπία - Δελφοί - Μυκήνες / Επίδαυρος.

Το τρίγωνο αυτό λειτουργεί σαν τρίγωνο Ολυμπία - Αργολίδα και μέσω Αθηνών στους Δελφούς, πράγμα που σημαίνει ότι η περιοχή της Αχαΐας ελάχιστα καρπούται από αυτή την κίνηση. Η ζεύξη Ρίου - Αντιρίου θα ενεργοποιήσει αυτό το τρίγωνο, έτσι ώστε η περιοχή της Αχαΐας να παίξει ένα κεντροβαρικό ρόλο.

- Αύξηση εσωτερικού τουρισμού.

Ο εσωτερικός τουρισμός ανάμεσα στις δύο περιοχές θα αυξηθεί σημαντικά. Για παράδειγμα, το χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων θα απέχει μέσω της γέφυρας από το Αγρίνιο λιγότερο χρόνο από ότι απέχει το χιονοδρομικό κέντρο του Παρνασσού. Πολύ πιο εύκολα λοιπόν ο κάτοικος του Αγρινίου θα πηγαίνει στα Καλάβρυτα από το Καρπενήσι ή τον Παρνασσό.

- Η ίδια η γέφυρα τουριστικός πόλος: αξιοθέατο και πληροφοριακό κέντρο.

Η γέφυρα θα αποτελέσει αξιοθέατο επειδή είναι ένα περιβαλλοντικά πολύ σωστά ενταγμένο μέσα στο χώρο έργο. Αυτή είναι η εικόνα της περιοχής σήμερα και αυτή προβλέπεται ότι θα είναι με την κατασκευή της γέφυρας. Πρόκειται λοιπόν για ένα όμορφο μεγάλο τεχνικό έργο, το οποίο όπως συμβαίνει με όλα τα παρόμοια έργα ανά τον κόσμο, αποτελούν τα ίδια ένα αξιοθέατο. Όπως χαρακτηριστικά είπε ο Δ. Πεφάνης, Αντιδήμαρχος Περιφερειακής Ανάπτυξης του Δήμου Πατρέων σε συνέντευξη του στην εφημερίδα 'ΕΞΠΡΕΣ', οι γέφυρες ανά τον κόσμο αποτελούν μνημεία της ανθρώπινης σκέψης και εργασίας, τα οποία συγκινούν φέρνοντας τους ανθρώπους πιο κοντά.

Εκτός όμως από το αξιοθέατο σαν φυσικό αντικείμενο, η γέφυρα έχει και το χαρακτηριστικό να αποτελεί αξιοθέατο και για τον τεχνικό κόσμο, άρα παγκόσμια αποτελεί, από τεχνικής πλευράς, υψηλής τεχνολογίας έργο. Έχουν εφαρμοστεί και θα εφαρμοστούν τεχνικές για πρώτη φορά και κάποια χαρακτηριστικά όπως το συνολικό μήκος σε σχέση με τα ανοίγματα ανάμεσα στους πυλώνες, αποτελούν σημαντική πρόοδο αναφορικά με τα πλέον δύσκολα μέχρι στιγμής έργα στο Χονγκ Κονγκ και στην Νορμανδία. Άρα από πλευράς τεχνικού αντικειμένου, θα είναι ένα έργο το οποίο θα θέλουν πολλοί να το επισκεφθούν. Ιδιαίτερα για αυτού του είδους την προβολή, θα ενδιαφέρονται ο κατασκευαστής και ο διαχειριστής του έργου. Ήδη έχει δημιουργήσει στο χώρο του εργοταξίου ένα πληροφοριακό κέντρο, αρκετά σύγχρονο, και με προηγμένες μεθόδους επικοινωνίας με σκοπό την προβολή του έργου σαν αξιοθέατο, που πρόκειται να αναβαθμιστεί και να λειτουργήσει σε μόνιμη βάση και όταν ακόμα το έργο θα έχει υλοποιηθεί έτσι ώστε να προσελκύει επισκέπτες. Αρκετοί tour operators προγραμματίζουν τη γέφυρα ως σταθμό επίσκεψης στα προγράμματα τους για το 2004. Ως σήμα κατατεθέν έχουν αρχίσει να το χρησιμοποιούν διάφοροι επαγγελματίες (είδη λαϊκής τέχνης, μπλουζάκια) και το θέμα της διαφήμισης και των πνευματικών δικαιωμάτων άρχισε ήδη να δημιουργεί τις πρώτες διενέξεις.

- Αξιοποίηση της ξηράς δεξαμενής (Dry Dock).

Η επόμενη τουριστική αξιοποίηση της γέφυρας είναι η αξιοποίηση του dry dock. Ο χώρος αυτός που έχει διαστάσεις 200 x 100 μ, όταν απελευθερωθεί θα είναι ένα μεγάλο λιμάνι, μία μεγάλη μαρίνα, η οποία θα συντελέσει στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.

Είναι γνωστό ότι ο Ε.Ο.Τ και το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε διαθέτουν μεγάλα κεφάλαια για τη κατασκευή μαρίνων. Εδώ θα έχουμε μία μαρίνα η οποία θα είναι έτοιμη να αποδοθεί για χρήση. Μία άλλη πρόταση είναι η δημιουργία ενυδρείου στο χώρο της τέως ξηράς δεξαμενής.

• Αξιοποίηση Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

Η γέφυρα αναμένεται να δοθεί στην κυκλοφορία στα τέλη του 2004. Το 2004 είναι και η χρονιά διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων και ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα της διεξαγωγής θα είναι όταν περάσει ο λαμπαδηδρόμος πάνω από την γέφυρα. Η επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων και η Επιτροπή Αθήνα 2004, εκτός των άλλων οργανωτικών και διαδικαστικών θεμάτων, έχει εκπονήσει ένα σχέδιο σύζευξης των Ολυμπιακών Αγώνων με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και ένα από τα βασικά σημεία αναφοράς είναι η συσχέτιση της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων με τα μεγάλα τεχνικά έργα. Ένα από αυτά είναι και η γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου, οπότε θα δημιουργηθεί ένα σύνολο γεγονότων, εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων γύρω από το φάσμα: Ολυμπιακοί αγώνες - Γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου, που θα αυξήσει σημαντικά την τουριστική κίνηση στην περιοχή εκείνη την περίοδο. Ο δρομέας που θα κρατά την ολυμπιακή φλόγα θα είναι ο πρώτος που θα διασχίσει την γέφυρα παραμονές των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Η κατεύθυνση θα είναι από Ρίο προς Αντίρριο με τελικό προορισμό το Ολυμπιακό Στάδιο της ελληνικής πρωτεύουσας. Θα είναι ένα επιβλητικό και συμβολικό θέαμα που θα κάνει ως εικόνα τον γύρο του κόσμου. Θα είναι η πρώτη φορά που η γέφυρα ως σύμβολο της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής θα έχει τόσο μεγάλη και άμεση διεθνή προβολή. Η διέλευση της φλόγας από τη γέφυρα, στα τέλη Ιουλίου του 2004, είναι αποφασισμένη και απομένει να καθοριστούν μόνο οι λεπτομέρειες σε συνεργασία με την Οργανωτική επιτροπή "Αθήνα 2004".

4. 4. 4. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΡΕΚΟΡ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Για τον σχεδιασμό και την τελειοποίηση του έργου έγιναν οι πιο εμπειριστατωμένες μελέτες και εφαρμόστηκαν οι πιο σύγχρονες τεχνικές για να προσδιοριστεί η αντοχή του έργου στην επιρροή των σεισμών, στην τυχόν πρόσκρουση πλοίων και στην επιρροή των ανέμων. Για την κατασκευή του έργου χρησιμοποιούνται δύο ιδιαίτερες τεχνικές:

- ο Η τεχνική των εξέδρων ανοιχτής θαλάσσης από σκυρόδεμα, παρομοίων με αυτές που κατασκευάστηκαν στη Βόρειο Θάλασσα, για τα θεμέλια.
- ο Η τεχνική των μεγάλων καλωδιωτών ανοιγμάτων για τα θεμέλια.

— Τα 5 παγκόσμια ρεκόρ του έργου* είναι:

- ✓ Έδραση σε βάθος 65 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας.
- ✓ Διάμετρος βάρθρου 90 μέτρα, η μεγαλύτερη που κατασκευάστηκε ποτέ για γέφυρα.
- ✓ Η μεγαλύτερη καλωδιωτή γέφυρα πολλαπλών ανοιγμάτων (συνολικό μήκος με προσβάσεις 2.862 μ.)
- ✓ Πλήρως αναρτημένο κατάστρωμα μήκους 2252 μ.
- ✓ Πρόβλεψη για αντοχή σε σεισμό και πάνω από 7 Ρίχτερ.

* Από ομιλία (12/1999) του J. P. Teyssandier.

— Σημαντικά στοιχεία που αφορούν την κατασκευή της γέφυρας:

- 230 δις δραχμές το κόστος - προϋπολογισμός χρηματοδότησης (ή 750 εκατομμύρια Ευρώ).
- 6 εκατομμύρια οι διερχόμενοι του πορθμείου το χρόνο σήμερα.
- 2 εκατομμύρια τα διερχόμενα οχήματα το χρόνο.
- 45' χρόνος διέλευσης σήμερα.
- 2,5' - 4' χρόνος διέλευσης από την γέφυρα.
- 900 εργαζόμενοι συνολικά και 200 συνεργαζόμενοι (υπεργολάβοι κ.λ.π.).

- 1889 έτος σταθμός, η πρώτη ιδέα.
- 7 χρόνια η συνολική διάρκεια κατασκευής.
- 2252 μ. μήκος καταστρώματος γέφυρας.
- 2883 μ. μήκος μαζί με τις γέφυρες πρόσβασης.
- 2 διάδρομοι πεζών.
- Έναρξη κατασκευής: 24/12/1997.
- Αγιασμός - τελετή θεμελίωσης: Ιούλιος 1998.
- Εξαιρετικά δυσμενές περιβάλλον: μεγάλο βάθος θάλασσας 65 μ., κακής ποιότητας εδάφη (άργιλοι και άμμοι, χωρίς κανένα προσιτό βραχώδες στρώμα), ισχυροί σεισμοί.
- Συνολικός προϋπολογισμός έργου 750 εκατομμύρια Ευρώ, με πηγές χρηματοδότησης: Ίδια κεφάλαια 10%, Ελληνικό Δημόσιο 40%, Δάνειο Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων 50%.
- Η μεγαλύτερη καλωδιωτή γέφυρα στον κόσμο με συνολικό μήκος καταστρώματος 2.252 μ. χωρίς γέφυρες πρόσβασης, τρία κεντρικά ανοίγματα 560 μ. το καθένα, δύο πλευρικά των 286 μ. το καθένα.
- Τα μεγαλύτερα θεμέλια που κατασκευάστηκαν ποτέ για μια γέφυρα: 4 θεμέλια με διάμετρο 90 μ. που επικάθονται στον πυθμένα της θάλασσας.
- Μία ασυνήθιστη ξηρά δεξαμενή για την κατασκευή αυτών των θεμελίωσης επιφάνειας 20000 τ.μ. που βρίσκεται 12 μ. κάτω από την στάθμη της θάλασσας.
- Μία μοναδική φορτηγίδα στον κόσμο, η LISA, η πρώτη με εντεταγμένα σκέλη ικανή για τις υποθαλάσσιες εκκαφές και για την έμπηξη των 450 σωλήνων που ενίσχυσαν το έδαφος κάτω από 65 μ. βάθος θαλάσσιου νερού.
- 250 στρέμματα η συνολική έκταση του εργοταξίου που βρίσκεται στο Αντίρριο.
- Συνολικά θα χρειαστεί σκυρόδεμα περίπου 300.000 κυβικών μέτρων και σίδηρος 74.000 τόνων.

4. 5. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ, ΤΗ ΝΟΤΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

Όλα τα έργα του Προγράμματος εκσυγχρονισμού του ελληνικού σιδηροδρομικού δικτύου εντάσσονται στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα τρένων υψηλών ταχυτήτων ή συνδυασμένων μεταφορών ή και συμβατικών τρένων, κατά περίπτωση. Απόρροια των ανωτέρω είναι η σημαντική χρηματοδοτική συνεισφορά των Ευρωπαϊκών Ταμείων στην υλοποίηση του Προγράμματος.

4. 5. 1. Π.Α.Θ.Ε. ΤΜΗΜΑ ΠΑΤΡΩΝ - ΚΟΡΙΝΘΟΥ - ΑΘΗΝΩΝ

Στο πλαίσιο του Γ' ΚΤΣ, εκσυγχρονίζεται η σιδηροδρομική σύνδεση Πατρών - Κορίνθου. Η νέα γραμμή θα είναι κανονικού πλάτους και όχι μικρότερων διαστάσεων όπως η σημερινή, ηλεκτροκινούμενη, με σύγχρονη σηματοδότηση και τηλεπικοινωνίες. Την περίοδο 2006-2008 θα ολοκληρωθούν τα έργα εκσυγχρονισμού του σιδηροδρομικού δικτύου σύνδεσης Αθήνας - Πάτρας που βρίσκονται σε εξέλιξη και μέχρι τότε θα παραδίδονται σταδιακά οι γραμμές με πρώτη την Αθήνα - Κόρινθος - Κιάτο, λίγο πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Με ταχύτητες που θα φτάνουν τα 160 - 200 χμ την ώρα, οι χρόνοι διαδρομής θα έχουν μειωθεί στη διαδρομή Αθήνα - Πάτρα σε λιγότερο από 2 ώρες έναντι 3 ωρών και 30 λεπτών που είναι σήμερα, ενώ η διαδρομή Δερβένι - Πάτρα θα διαρκεί περίπου 35 λεπτά. Επιπλέον θα έχει προχωρήσει σημαντικά και ο εκσυγχρονισμός και του λοιπού περιφερειακού δικτύου. Το έργο που μελετάται και κατασκευάζεται από την «ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε.» προβλέπει επίσης διάνοιξη σηράγγων συνολικού μήκους 14 χμ στις περιοχές του Μελισσίου, Πλατάνου, Τράπεζας, Αιγίου και Παναγοπούλας. Εντός των πόλεων μελετάται σε συνεργασία με τους αντίστοιχους τοπικούς φορείς, πλήρες δίκτυο κάθετων και παράλληλων οδών, ανισόπεδες

διασταυρώσεις οδών και διαβάσεις πεζών, και καλαίσθητα αντιθορυβικά πετάσματα. Ο σταθμός του Αιγίου θα στεγασθεί σε νέο σύγχρονο κτίριο με περιβάλλοντα χώρο πρασίνου, θέσεις στάθμευσης οχημάτων και στάσεις λεωφορείων, αφού το παλιό κτίριο δεν μπορεί να αξιοποιηθεί κατάλληλα, κάτι που όμως μπορεί να γίνει για την περίπτωση του σταθμού της Πάτρας.

4. 5. 2. ΔΥΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ: ΤΜΗΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τον Οκτώβριο του 2001 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρόταση για την αναθεώρηση της απόφασης 1692/96 για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών. Τα Κράτη Μέλη στη συνέχεια κλήθηκαν να υποβάλουν προτάσεις για την υιοθέτηση έργων προτεραιότητας. Η ελληνική πλευρά υπέβαλλε μία πρόταση με τον τίτλο: "Ιόνιος - Αδριατικός διάδρομος: ολοκλήρωση ελλειπουσών συνδέσεων του σιδηροδρομικού διευρωπαϊκού δικτύου και δημιουργία πυλών διατροπικών μεταφορών (intermodal transport) Ευρώπης - Ασίας - Μέσης Ανατολής". Το έργο αυτό, που είναι ο "Δυτικός Σιδηροδρομικός Άξονας", ενεκρίθη από την Ευρωπαϊκή επιτροπή και το Συμβούλιο των Υπουργών Μεταφορών τον Οκτώβριο του 2003 και έχει ήδη περιληφθεί στην πρόταση για την αναθεώρηση της απόφασης 1692/96 για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών. Επί πλέον, και με βάση τον σχεδιασμό των Διαδρόμων, έχουν καθορισθεί και οι Περιοχές Μεταφορών Πανευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος PETRAS (Pan European Transport Areas ή Πανευρωπαϊκές Περιοχές Μεταφορών), όπου έχει ενταχθεί η Αδριατική Θάλασσα και το Ιόνιο Πέλαγος.

Όλοι οι ανωτέρω διάδρομοι έμμεσα συνδέονται με το σιδηροδρομικό έργο προτεραιότητας, τον Δυτικό Άξονα, άμεσα δε συνδέεται η Πανευρωπαϊκή Περιοχή Μεταφορών Αδριατικής και Ιονίου Πελάγους. Επιπλέον η Πάτρα και η Ηγουμενίτσα αποτελούν τις πύλες της Ελλάδας στη Δυτική Ευρώπη μέσω του θαλάσσιου διαδρόμου της Αδριατικής με τακτικές συνδέσεις με την Ανκόνα και το Μπρίντζι όπου θα καταλήγει ένας από τους προταθέντες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ελεύθερους Σιδηροδρομικούς Διαδρόμους (Rail Freight Freeways). Με αυτό τον τρόπο το έργο επεκτείνει την ενδοχώρα των ελληνικών λιμένων ως τα Βαλκάνια και δίνει πρόσβαση στο παραγωγικό δυναμικό της Ελλάδας στην περιοχή ολόκληρης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Με την ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα (TEN) του δυτικού σιδηροδρομικού άξονα ενώνονται αφενός μεν η Κοζάνη, η Καλαμπάκα, τα Ιωάννινα και η Ηγουμενίτσα, ολοκληρώνοντας έτσι τη σιδηροδρομική Εγνατία, αφ' ετέρου δε τα Ιωάννινα, η Άρτα, το Αγρίνιο, το Πλατυγιάλι, το Μεσολόγγι, το Αντίρριο, το Ρίο, η Πάτρα, ο Πύργος, η Κυπαρισσία και η Καλαμάτα, δημιουργώντας έναν Ιόνιο σιδηροδρομικό άξονα.

Το έργο εντάχθηκε στα έργα προτεραιότητας, μετά την έγκριση από το Κολέγιο των Επιτρόπων την 1η Οκτωβρίου 2003, του Συμβουλίου Υπουργών Μεταφορών στις 9 Οκτωβρίου του 2003 και του Συμβουλίου Κορυφής της Ε.Ε. τον Οκτώβριο του 2003. Με το έργο αυτό ολοκληρώνεται το δίκτυο των σιδηροδρομικών υποδομών της χώρας και ενώνονται τα δυτικά λιμάνια της Ελλάδος με τον κορμό της σιδηροδρομικής υποδομής. Η Ελληνική Κυβέρνηση ανέλαβε τη δέσμευση έναρξης του έργου κατασκευής για μεν τα τμήματα Ηγουμενίτσας - Ιωαννίνων - Καλαμπάκας και Καλαμπάκας - Κοζάνης εντός του 2006 και ολοκλήρωσής τους μέχρι το 2012, για δε τα τμήματα Ιωαννίνων - Αντιρρίου και Πάτρας - Πύργου - Καλαμάτας εντός του 2008 και ολοκλήρωσής τους μέχρι το 2014. Σκοπός του έργου είναι η αναβάθμιση - βελτίωση της υποδομής της υπάρχουσας σιδηροδρομικής γραμμής, προκειμένου να δεχθεί κανονικού εύρους γραμμή, για ελάχιστη ταχύτητα χάραξης 160 χμ / ώρα, εκτός από κάποια σημεία που θα είναι 120 χμ / ώρα. Θα κατασκευασθεί εξ ολοκλήρου νέα υποδομή στην υπάρχουσα χάραξη, με παράλληλη βελτίωση της χάραξης σε μικρά τμήματα, έτσι ώστε η μέση ταχύτητα να είναι 160 χμ / ώρα. Προβλέπεται κατασκευή σύγχρονης επιδομής γραμμής καθώς και πλήρους συστήματος σηματοδότησης, τηλεδιοίκησης και ηλεκτροκίνησης της γραμμής.

4. 5. 2. 1. ΤΜΗΜΑ ΡΙΟ - ΠΑΤΡΑ - ΠΥΡΓΟΣ - ΟΛΥΜΠΙΑ

Από το τμήμα αυτό, το υποτμήμα Ρίο - Πάτρα (νέο λιμάνι Πάτρας) έχει ενταχθεί για συγχρηματοδότηση στο Πρόγραμμα του Β' Τ.Σ. Προβλέπεται η κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής, με σηματοδότηση και ηλεκτροκίνηση μέχρι το 2009. Από το νέο λιμάνι της Πάτρας μέχρι τον Πύργο το μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής είναι 99 χμ. περίπου. Στο Γ' Κ.Π.Σ. (Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας) έχει ενταχθεί η κατασκευή παραλλαγών μήκους 22 χμ και εγκεκριμένης χρηματοδότησης 10,3 εκ. Ευρώ. Ήδη, στα πλαίσια ανατεθείσας μελέτης, έχει εκπονηθεί το στάδιο της αναγνωριστικής, για τη βελτίωση της χάραξης στα τμήματα που η σημερινή ταχύτητα κυκλοφορίας είναι πολύ μικρή (κάτω από 100 χμ / ώρα). Η υπάρχουσα χάραξη οδεύει σε έδαφος πεδινό και στο μεγαλύτερο μήκος της σε μεγάλες ευθείες. Ως εκ τούτου, με τη σχεδιαζόμενη βελτίωση των καμπυλών και την πλήρη ανακατασκευή της υποδομής και της επιδομής, θα είναι δυνατή η επίτευξη ελάχιστης ταχύτητας χάραξης 160 χμ / ώρα, εκτός από κάποια σημεία που θα είναι 120 χμ/ώρα. Στο τμήμα αυτό εντάσσονται και οι συνδέσεις με τους Λιμένες Κυλλήνης και Κατακόλου μέσω των οποίων εξυπηρετούνται η πορθμειακή σύνδεση με την Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά κι η εξυπηρέτηση της τουριστικής ναυσιπλοΐας.

Προεκτιμώμενος Προϋπολογισμός:

ΤΜΗΜΑ	ΜΗΚΟΣ ΓΡΑΜΜΗΣ (βάσει μελετών και εκτιμήσεων)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ [Euro]
Ρίο - Πάτρα - Καλαμάτα	265 ΚΜ	415.000.000

ΠΗΓΗ: Ο.Σ.Ε.

Η συνδυασμένη λειτουργία σιδηροδρόμου και λιμένων της χώρας εξασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα των ενταγμένων έργων αφού εκτιμάται ότι ο ΟΣΕ λόγω των νέων συνδέσεων το 2015 θα αυξήσει σημαντικά το εμπορευματικό μεταφορικό του έργο φθάνοντας τα 3 εκατομμύρια τοννοχιλιόμετρα το χρόνο. Υπολογίζεται επίσης ότι κατά το πρώτο χρόνο λειτουργίας των τμημάτων του δυτικού σιδηροδρομικού άξονα, η μέση επιβατική κίνηση θα ανέρχεται:

- στο τμήμα Ιωάννινα - Ρίο σε 5.000 επιβάτες την ημέρα και
- στο τμήμα Πάτρα - Καλαμάτα σε 1.500 επιβάτες την ημέρα.

4. 5. 2. 2. ΣΥΝΔΕΣΗ ΓΡΑΜΜΗΣ ΡΙΟΥ - ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ

Η σύνδεση της γραμμής Ιωαννίνων - Αντιρρίου με την γραμμή Αθηνών - Πατρών θα υλοποιηθεί αρχικά με την δρομολόγηση ταχύπλων σκαφών για τη μεταφορά επιβατών στις απέναντι ακτές και σιδηροδρομικών ferry-boat για τις σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές. Ο Ο.Σ.Ε. μελέτησε σε ερευνητικό επίπεδο την εναλλακτική λύση της μελλοντικής σύνδεσης των δύο γραμμών με υποθαλάσσια σήραγγα ή σήραγγα επικαθήμενη στον πυθμένα. Λόγω της δυσκολίας του εγχειρήματος, του σημαντικού βάθους του πυθμένα (65 έως 70 μ) και των εδαφικών συνθηκών, η κατασκευή βρίσκεται προς το παρόν στο στάδιο της μελέτης. Όμως, μετά από έρευνα των διαφόρων εναλλακτικών λύσεων, έχει προταθεί ως επικρατέστερη, η κατασκευή σήραγγας συνολικού μήκους 9,5 χλμ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ - Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

5.1. ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Συνεδριακός τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και φαινομένων που απορρέουν από την μετακίνηση και την παραμονή ατόμων που συνδέονται με κοινά ενδιαφέροντα και στόχους, τα οποία συναντώνται, συνεδριάζουν, συσκέπτονται και ανταλλάσσουν απόψεις για λόγους επιστημονικούς και συναποφασίζουν. Ο τόπος συνάντησης δεν είναι ούτε κύριος ούτε προσωρινός τόπος παραμονής, αφού τα άτομα που συμμετέχουν σε ένα συνέδριο δεν προέρχονται από τον ίδιο γεωγραφικό χώρο, για αυτό καθορίζουν με κάποια κριτήρια ένα κοινό τόπο για τη συνάντησή τους. Με τον όρο συνέδριο περιγράφουμε τη γενική και επίσημη συνεδρίαση ενός νομοθετικού σώματος, μιας κοινωνικής, επαγγελματικής, θρησκευτικής ή οικονομικής ομάδας με σκοπό την ανάπτυξη ενός θέματος, την παροχή πληροφοριών για μια συγκεκριμένη κατάσταση, τη μελέτη των δεδομένων με αποτέλεσμα την κατάληξη σε συμπεράσματα.

Στον συνεδριακό τουρισμό υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως συνέδρια ή συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετεχόντων και σε οποιοδήποτε επίπεδο, τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές. Ανήκει στη γενικότερη κατηγορία των ταξιδιών για επαγγελματικούς λόγους. Επειδή είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας, συνδυάζεται με κάποια άλλη μορφή τουρισμού όπως τον μορφωτικό τουρισμό. Πρόκειται για αμετάθετο προϊόν που καταναλώνεται στον τόπο παραγωγής του που συνήθως είναι οι μεγάλες πόλεις. Η επιλογή του κατάλληλου τόπου για την διεξαγωγή ενός συνεδρίου εξαρτάται από τον οικονομικό παράγοντα, την απόσταση, την ποιότητα των εγκαταστάσεων που θα το φιλοξενήσουν, τις παρεχόμενες υπηρεσίες, τον τρόπο και το είδος των μεταφορικών μέσων και την ποιότητα του συνολικού προσφερόμενου πακέτου. Η χρονική περίοδος διεξαγωγής συνεδρίων είναι συνήθως από Απρίλιο μέχρι Ιούνιο και από Σεπτέμβριο μέχρι Οκτώβριο.

Ο συνεδριακός τουρισμός καθορίζεται από την κοινή γνώμη, αφού οι αποφάσεις για την διεξαγωγή ενός συνεδρίου λαμβάνονται συνήθως στα διοικητικά συμβούλια των επιχειρήσεων, οργανισμών, συλλόγων και ενώσεων που συγκεντρώνονται με σκοπό την ανάπτυξη εξειδικευμένων θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Αποτελεί βασικό κομμάτι της γενικότερης έννοιας του τουρισμού για επιχειρηματικούς λόγους και επειδή συνδυάζει ταξίδι και εργασία, αποτελεί ένα είδος τουρισμού λιγότερο ευάλωτο στις οικονομικές υφέσεις και πληθωριστικές τάσεις. Δεν το καθορίζει η ηλιοφάνεια και η θερμοκρασία, δίνει εργασία σε μια σειρά από επαγγέλματα και προσφέρει καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα σε επιχειρήσεις, πόλεις και χώρες.

Η ποιότητα των υπηρεσιών που απαιτεί ο συνεδριακός τουρισμός είναι υψηλή και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι συνέδριοι είναι υψηλότερης εισοδηματικής τάξης, συντελεί ώστε η μέση ημερήσια δαπάνη του συνεδριακού τουρίστα να είναι πολύ υψηλότερη από αυτή του τουρίστα αναψυχής. Επιπλέον, ο συνεδριακός τουρίστας εκτιμά περισσότερο τις πολιτιστικές και ιστορικές ρίζες ενός τόπου, αναζητά την ποιότητα στην εξυπηρέτηση και αν ικανοποιηθεί, πιθανότατα να αποζητήσει την ίδια περιοχή και για τις διακοπές του. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού σε μια περιοχή είναι η ύπαρξη της κατάλληλης υποδομής και συγκεκριμένα η δημιουργία σύγχρονων συνεδριακών κέντρων εξοπλισμένων άρτια τεχνολογικά και με βοηθητικούς χώρους κάθε είδους, όπως εστιατόρια, αναψυκτήρια, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ιατρεία, ταχυδρομεία, γραφεία εξυπηρέτησης συνέδρων. Επίσης απαιτείται η ύπαρξη ξενοδοχειακών μονάδων υψηλών

προδιαγραφών με συνεδριακές δυνατότητες που σημαίνει να διαθέτουν αίθουσες κατάλληλες για συνέδρια μεγάλης χωρητικότητας. Στην σημερινή εποχή, η ανάγκη ενημέρωσης και επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων αυξάνει συνεχώς περισσότερο. Τα συνέδρια είναι πλέον το απαραίτητο μέσο επαφής των ανθρώπων και των λαών για την ευρεία ενημέρωση σχετικά με επιστημονικά και τεχνολογικά επιτεύγματα που αναπτύσσονται με ραγδαίους ρυθμούς. Η εκμετάλλευσή τους είναι οργανωμένη και έχει δημιουργηθεί μια συγκεκριμένη συνεδριακή πολιτική σε πολιτιστικό και τουριστικό επίπεδο.

5. 1. 1. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Καθώς οι τάσεις διεξαγωγής συνεδρίων είναι αυξητικές, οι δυνατότητες ώστε ο νομός Αχαΐας να απορροφήσει ένα σημαντικό μερίδιο του συνεδριακού τουρισμού μπορούν να γίνουν πραγματικότητα. Ο νομός Αχαΐας διαθέτει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού :

- Φυσικές ομορφιές, συνδυασμός βουνού και θάλασσας, μοναδικές παραλίες και ποικιλία αξιοθέατων (αρχαιολογικών, θρησκευτικών μνημείων, κτιρίων, φυσικών τοπίων, κ.λ.π.).
- Ήπιο κλίμα.
- Ευνοϊκή γεωγραφική θέση που προσφέρεται για ημερήσιες αποδράσεις. Είναι το κέντρο του τριγώνου αρχαιολογικών χώρων (Ολυμπία - Επίδαυρος - Δελφοί), σε απόσταση μιας ώρας από την Αχαϊκή πρωτεύουσα βρίσκεται η Ολυμπία, ενώ σε δύο ώρες φθάνει κανείς στους Δελφούς ή στις Μυκήνες. Βρίσκεται ανάμεσα σε τουριστικά θέρετρα και αξιοθέατα, λιγότερο από δύο ώρες απέχει το χιονοδρομικό κέντρο Χελμού, η Αγία Λαύρα, τα Σπήλαια Λιμνών, η Κλειτορία ή το γραφικό Γαλαξίδι, και σε απόσταση 45 λεπτών η Ναύπακτος.
- Ικανοποιητικό οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, που σε συνδυασμό με την υπό κατασκευή γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου και το λιμάνι της Πάτρας το ήδη υφιστάμενο, αλλά και το κατασκευαζόμενο νέο λιμάνι, συνδέεται επαρκώς με τις γύρω περιοχές και τα Ιόνια νησιά όπου η πρόσβαση είναι πλέον εύκολη.
- Αξιόλογοι οι συνεδριακοί χώροι και η ξενοδοχειακή υποδομή, αλλά όχι οι απαιτούμενοι για την πλήρη ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού στο νομό.

5. 1. 2. ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

◊ Συνεδριακά Κέντρα:

1) ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ:

Το Πανεπιστήμιο Πατρών, το τρίτο Α.Ε.Ι. της χώρας σε αριθμό φοιτητών, ακαδημαϊκών Τμημάτων και προσωπικού, σχεδίασε και ανήγειρε στο χώρο της Πανεπιστημιούπολης το Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο (ΣΠΚ), αποσκοπώντας να συμβάλει στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη διεξαγωγή επιστημονικών και άλλων συνεδρίων και συναντήσεων, καθώς επίσης και την περαιτέρω πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης των Πατρών και της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Ελλάδας. Φιλοδοξία του Πανεπιστημίου Πατρών είναι το Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο να αποτελέσει έναν τέτοιο πόλο έλξης και μοχλό ανάπτυξης της πολιτιστικής ζωής της περιοχής.

Το Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών έχει ανεγερθεί στην Πανεπιστημιούπολη της Πάτρας, σε έκταση 25 στρεμμάτων. Έχει αναπτυχθεί σε δύο επίπεδα συνολικής επιφάνειας 9.300 τ.μ. και μπορεί να φιλοξενήσει έως και 2.000 συνέδρους ταυτόχρονα. Είναι σχεδιασμένο με διεθνείς προδιαγραφές, εφοδιασμένο με τον σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, ενώ ταυτόχρονα παρέχει και τη δυνατότητα διοργάνωσης πολιτιστικών εκδηλώσεων (θέατρο, μουσική, χορό) και εκθέσεων υψηλών απαιτήσεων. Στους ειδικότερους στόχους του ΣΠΚ του Πανεπιστημίου Πατρών είναι η φιλοξενία συνεδρίων, συμποσίων και σεμιναρίων, μουσικών, θεατρικών και

άλλων πολιτιστικών εκδηλώσεων υψηλού επιπέδου. Οι χώροι διατίθενται, μετά από αίτηση, και σε άλλους φορείς για τη διοργάνωση παρόμοιων εκδηλώσεων, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον κανονισμό λειτουργίας του.

Το ΣΠΚ ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιούνιο του 1999 και εγκαινιάστηκε από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλο τον Ιούλιο του 2000. Μέχρι και το τέλος του έτους 2002 φιλοξένησε με επιτυχία 498 εκδηλώσεις: επιστημονικά συνέδρια, ημερίδες, συμπόσια, διαλέξεις, εκθέσεις βιβλίου, εκδηλώσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Υπουργείων και άλλων φορέων, συναυλίες, χορευτικές και θεατρικές παραστάσεις.

Διαθέτει (στο ισόγειο):

- Κύρια Αμφιθεατρική Αίθουσα, χωρητικότητας 1080 ατόμων (προς το παρόν λειτουργεί μόνο η πλατεία, χωρητικότητας 700 θέσεων), με οκτώ μεταφραστικούς θαλάμους και ηλεκτρική οθόνη προβολής 6,00 X 5,00 μ., για την εξυπηρέτηση μεγάλων συνεδριακών εκδηλώσεων. Στην τελική της διαμόρφωση περιλαμβάνει σκηνή 700 τ.μ. (με τους βοηθητικούς χώρους), σχεδιασμένη έτσι ώστε να μπορεί να υποδεχθεί και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις (κονσέρτα, παραστάσεις όπερας, θεάτρου κ.ά.). Η αίθουσα διαθέτει κατάλληλη ακουστική για την υποστήριξη των εκδηλώσεων αυτών.
- Αμφιθέατρο χωρητικότητας 250 ατόμων, με παρασκήνια και βοηθητικούς χώρους, 4 μεταφραστικούς θαλάμους και ηλεκτρική οθόνη προβολής 4,00X3,00 μ., για την εξυπηρέτηση των εκδηλώσεων. Η σκηνή μπορεί να υποδεχθεί συνεδριακές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Το αμφιθέατρο αυτό επίσης διαθέτει κατάλληλη ακουστική μελέτη.
- Μία Αίθουσα παραλλήλων συνεδριάσεων, χωρητικότητας 130 ατόμων, εξοπλισμένη με 2 μεταφραστικούς θαλάμους και κινητά συνεδριακά καθίσματα με αναλόγιο, για να μπορεί να τροποποιηθεί.
- Τρεις Αίθουσες παραλλήλων συνεδριάσεων οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να ενοποιηθούν ανά δύο μεταξύ τους, χωρητικότητας 80 ατόμων, εξοπλισμένες επίσης με 2 μεταφραστικούς θαλάμους η κάθε μία και κινητά συνεδριακά καθίσματα με αναλόγιο.
- Κεντρικό φουαγιέ 750 τ.μ. με εσωτερικό αίθριο και Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων 200 τ.μ., η οποία συνδέεται άμεσα με τον χώρο του κεντρικού φουαγιέ αλλά μπορεί να λειτουργήσει και ανεξάρτητα, ως χώρος εικαστικών εκθέσεων.

(στον 1^ο όροφο):

- Εκθεσιακός χώρος 470 τ.μ. (II-3), ο οποίος συνδέεται με τους αντίστοιχους χώρους του ισογείου. Κατάλληλος για εκθέσεις (χορηγικές & εικαστικές) και δεξιώσεις.
 - Δύο (2) αίθουσες σεμιναρίων (II-8, II-9) χωρητικότητας 90 ατόμων έκαστη.
 - Δύο (2) αίθουσες σεμιναρίων (II-6, II-7) χωρητικότητας 60 ατόμων έκαστη.
 - Δύο (2) αίθουσες για συναντήσεις εργασίας, χωρητικότητας 15-20 ατόμων έκαστη.
- Όλες οι Αίθουσες του 1ου ορόφου διαθέτουν κινητά συνεδριακά καθίσματα και μπορούν να δεχθούν ποικίλες διαμορφώσεις. Στον 1ο όροφο του Κέντρου επίσης λειτουργούν:
- οι διοικητικές υπηρεσίες του ΣΠΚ
 - ο Σταθμός Πρώτων Βοηθειών, ο οποίος περιέχει βασικό εξοπλισμό αντιμετώπισης επειγόντων περιστατικών και
 - Βιβλιοθήκη - Αρχείο, η οποία περιλαμβάνει:
 - α) Πρακτικά επιστημονικών εκδηλώσεων που έχουν πραγματοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο τον συγκεκριμένο χώρο.
 - β) Εκδόσεις (βιβλία, άλμπουμ κ.α.) που αναφέρονται στην πόλη της Πάτρας και την ευρύτερη περιοχή, για την καλύτερη ενημέρωση των επισκεπτών του ΣΠΚ.
 - γ) Το Αρχείο Τύπου και το Φωτογραφικό Αρχείο του ΣΠΚ.

2) ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Τ.Ε.Ι.

Νεοαναγερθέν συνεδριακό κέντρο στο χώρο του Τεχνολογικού Ιδρύματος της Πάτρας το οποίο θα λειτουργήσει το τρέχον έτος (2004). Καταλαμβάνει χώρο 2500 τ.μ. και περιλαμβάνει 2 αμφιθέατρα 350 και 100 θέσεων αντίστοιχα, εκθεσιακό χώρο, αίθουσες συνεδρίων, σεμιναρίων και πολλαπλών χρήσεων, καθώς και χώρους υποδοχής του κοινού.

3) ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΧΑΪΑ CLAUD

(Πάτρα, Τηλ.:2610-325051-6, fax:2610-338269)

Διαθέτει:

- Δύο αίθουσες συνεδριάσεων έκτασης 300 τ.μ. και 250 τ.μ. αντίστοιχα, με πλήρη παροχή υπηρεσιών στήριξης, σύγχρονο εξοπλισμό, κλιματισμό, coffee breaks, πλήρες service και υποδομής 350 και 200 ατόμων αντίστοιχα.
- Δύο αίθουσες συνεδριάσεων 60 τ.μ. η κάθε μία, σε ένα μοντέρνο κλιματιζόμενο κτήριο, που προσφέρουν πλήρη οπτικοακουστικό εξοπλισμό.
- Επιπλέον υπάρχει δυνατότητα διοργάνωσης εκδηλώσεων στο "Κελλάρι Δανιέλλη" χωρητικότητας 200 ατόμων και στον μεγάλο κήπο χωρητικότητας 2000 ατόμων.

◇ Συνεδριακοί χώροι:

1) EUROPA CENTER

Διαθέτει δύο αίθουσες.

2) ΠΑΡΚΟ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

◇ Ξενοδοχεία με συνεδριακές δυνατότητες:

1) PORTO RIO (Κατηγορία Α' Superior)

Ρίο, τηλ.: 2610-992102, fax: 2610-992115.

Αριθμός αιθουσών: 3

Χωρητικότητας έως 860 άτομα

2) ΑΣΤΗΡ (Α' Κατηγορίας)

Πάτρα, Αγίου Ανδρέου 16, τηλ.:2610-277502, fax: 2610-271644

Αριθμός αιθουσών: 5

Χωρητικότητας έως 1060 άτομα

3) ΑΧΑΪΑ BEACH (Β' Κατηγορίας)

Καστελόκαμπος, τηλ.:2610-991801

Αριθμός αιθουσών: 2

4) ΤΖΑΚΙ (Β' Κατηγορίας)

Παραλία Προαστίου, τηλ.:2610-453960

Αριθμός αιθουσών: 2

Χωρητικότητας έως 300 άτομα (150 άτομα η κάθε μία)

5) POSEIDON (Γ' Κατηγορίας)

Καμίνια, τηλ.:2610-671602

6) GRECOTEL LAKOPETRA BEACH (Α' Κατηγορίας)

Λακκόπετρα, τηλ.:26930-51080

- 7) RODINI BEACH HOTEL (B' Κατηγορίας)
Ψαθόπυργος, τηλ.:2610-931300
- 8) FLORIDA (B' Κατηγορίας)
Ψαθόπυργος, τηλ.:2610-931978
Αίθουσες συνεδριάσεων : 1
Χωρητικότητας έως 100 άτομα
- 9) ACHAIOS (A Κατηγορίας)
Νιφορέικα, τηλ.:26930-25370
- 10) PATRA' S PALACE (A Κατηγορίας)
Πάτρα, Όθωνος Αμαλίας 15, τηλ.:2610-623131
Αριθμός αιθουσών : 1
Χωρητικότητας έως 450 άτομα.
- 11) BYZANTINO (A' Κατηγορίας)
Πάτρα, τηλ.:2610-243000
Αίθουσες συνεδριάσεων : 2
Χωρητικότητας έως 220 άτομα (110 άτομα η κάθε μία)
- 12) PRIMAROLIA ART HOTEL (A' Κατηγορίας)
Πάτρα, τηλ.:2610-624900
Αίθουσες συνεδριάσεων : 1
Χωρητικότητας έως 10 άτομα

◇ Επιβατηγά πλοία (Ελληνικής Σημαίας) με συνεδριακές δυνατότητες, τα οποία εκτελούν δρομολόγια στις γραμμές Πάτρας - Ιταλίας :

- 1) MINOAN LINES:
- EUROPA PALACE : μία αίθουσα χωρητικότητας 200 ατόμων.
 - OLYMPIA PALACE : μία αίθουσα χωρητικότητας 200 ατόμων.
- 2) SUPERFAST FERRIES:
- SUPERAFST V: μία αίθουσα
 - SUPERFAST VI : μία αίθουσα

5.1.3. ΟΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

ο Οικονομική ανάπτυξη

Οι οικονομικές διαστάσεις του συνεδριακού τουρισμού μπορούν να επηρεάσουν θετικά δεκάδες επαγγελματικούς κλάδους που σήμερα αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης. Η ανάπτυξη του συνεδριακού τομέα δίνει διέξοδο στην γενικότερη ανάπτυξη του τουρισμού, αφού τα συνέδρια προσφέρουν ποιοτικό τουρισμό και οργανώνονται σε περιόδους εκτός αιχμής με αποτέλεσμα να ενισχύουν όλους τους επαγγελματικούς κλάδους σε όλες τις τουριστικές επιχειρήσεις.

ο Πολιτιστική ανάπτυξη - Προβολή

Η προσφορά του συνεδριακού τουρισμού δεν έγκειται μόνο στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής αλλά και στο μεγάλο κεφάλαιο του πολιτισμού. Οι συνεδριακοί τουρίστες, λόγω του

υψηλού επιπέδου είναι φορείς προβολής του πολιτισμού κάθε περιοχής που γίνεται το συνέδριο.

ο Διαφήμιση

Επιτρέπει ανέξοδη διαφήμιση μέσω των συνεδριών, οι οποίοι λόγω της υψηλής κοινωνικοοικονομικής θέσης που συνήθως κατέχουν, αποτελούν σημαντικό μοχλό διάδοσης και διαφήμισης.

ο Προσέλκυση νέων συνεδριών

Δημιουργεί προϋποθέσεις για επαναλαμβανόμενες διεξαγωγές συνεδριών, αλλά και για νέες επισκέψεις των συνεδριών στην περιοχή με την προϋπόθεση ότι έμειναν ευχαριστημένοι από την πρώτη τους επίσκεψη.

5. 1. 4. ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Η σύγχρονη συνεδριακή υποδομή υστερεί στην ευρύτερη περιοχή παρά το γεγονός ότι ο κρατικός μηχανισμός έχει κατανοήσει την ανάγκη ανάπτυξης του συνεδριακού κλάδου. Η Πάτρα και γενικότερα η Αχαΐα φιλοδοξεί να εκμεταλλευτεί τα οφέλη του συνεδριακού τουρισμού. Η ξενοδοχειακή υποδομή που απαιτείται για να υποστηρίξει μεγάλα συνεδριακά κέντρα ώστε να μπορούν πραγματικά να επιτελούν στο έπακρο το σκοπό τους, όπως είναι η φιλοξενία μεγάλων διεθνών φόρουμ και συνεδριών, δυστυχώς είναι ελλιπής. Η επιχειρηματική ιδιωτική πρωτοβουλία θα μπορούσε να σχεδιάσει και να υλοποιήσει σημαντικές επενδύσεις υψηλής απόδοσης. Υπάρχει ανάγκη για δημιουργία ξενοδοχείων υψηλών προδιαγραφών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς αυτής όπως είναι η δημιουργία συνεδριακών χώρων μεγάλης δυναμικότητας, η εκπαίδευση του προσωπικού τους, υποδομή για ψυχαγωγία των συνεδριών, παροχή απόλυτης και ποικίλης τηλεπικοινωνιακής κάλυψης, διαφήμιση και προβολή τους στις ειδικές αυτές αγορές.

5. 1. 5. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

Τα τελευταία χρόνια δημόσιοι, ιδιωτικοί και άλλοι φορείς πραγματοποίησαν, σχεδίασαν ή απλώς ανακοίνωσαν τις προθέσεις τους για δημιουργία συνεδριακών κέντρων. Όμως, δεν έγινε καμία προσπάθεια συντονισμού και συνεργασίας ώστε να μελετηθούν οι ανάγκες της περιοχής και να καταλήξουν σε προτάσεις υλοποιήσιμες. Τέτοιες περιπτώσεις φορέων είναι ο Δήμος Πατρών, ο Οργανισμός Λιμένος Πατρών, η Εκκλησία του Αγ. Ανδρέα, που συμφωνώντας ότι ένα βασικό έργο υποδομής είναι η δημιουργία συνεδριακού κέντρου, έχουν ήδη ξεκινήσει προσπάθειες. Ένας μόνο νέος χώρος υποδοχής συνεδριών δεν καλύπτει τις ανάγκες της περιοχής γιατί υπάρχει ανάγκη για υποδομή που να καλύπτει πολλαπλές τεχνολογικές και λειτουργικές ανάγκες, ώστε να ανταποκρίνεται στις αυξημένες απαιτήσεις της συνεδριακής αγοράς. Το Συνεδριακό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών έχει τη δυνατότητα να καλύψει επαρκώς επιστημονικά συνέδρια μέσης εμβέλειας, οπότε υπάρχει ανάγκη για υποδομή φιλοξενίας μεγάλων διεθνών συνεδριών δυναμικότητας πλέον των 1500 - 2000 συνεδριών, τα οποία καθίστανται ιδιαίτερα ελκυστικά για την ανάπτυξη και προβολή της περιοχής.

5. 1. 6. Ε.Ο.Τ - CVB

Το γραφείο προσέλκυσης συνεδριακού τουρισμού ή Convention Bureau (CVB), αποτελεί αναγκαία οργανωτική δομή για την προσέλκυση συνεδριακού τουρισμού για την οποία απαιτείται η συνεργασία πολλών φορέων και κυρίως της αυτοδιοίκησης, των οργανώσεων των

τουριστικών επαγγελματιών και των ίδιων των επιχειρηματιών που προσφέρουν υπηρεσίες στον συνεδριακό τουρισμό. Δεν συναντάται ένα ενιαίο μοντέλο στη σύσταση ενός CVB, αλλά πολλά διαφορετικά μοντέλα ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε προορισμού και τη βούληση των εταίρων του.

Τα CVB υποστηρίζουν κάθε μορφή επιχειρηματικού συνεδριακού τουρισμού και βοηθούν στην εξοικονόμηση χρήματος και κόπου. Η περίπτωση σύγκρουσης ρόλων και συμφερόντων μεταξύ CVB και επιχειρηματιών είναι περιορισμένη και μπορεί να προληφθεί μέσα από τον ίδιο τον σχεδιασμό του. Τα CVB υλοποιούν εξαιρετικά στοχευόμενα προγράμματα marketing με εξειδίκευση στην κάθε μορφή συνεδριακού και επαγγελματικού τουρισμού (συνέδρια, incentives, εκθέσεις) που προσπαθούν να προσελκύσουν. Κύριες δραστηριότητες τους είναι η δικτύωση τους με τους τοπικούς επιχειρηματίες και η σωστή ενημέρωση των αγοραστών - διοργανωτών.

Η δημιουργία ενός τέτοιου γραφείου στην Πάτρα φαίνεται απολύτως αναγκαία. Οι υπεύθυνοι του Ε.Ο.Τ αντιλαμβανόμενοι αυτή την ανάγκη επιχείρησαν στα τέλη του προηγούμενου χρόνου να διερευνήσουν τις προϋποθέσεις σύστασης γραφείου προσέλκυσης συνεδριακού τουρισμού στην Πάτρα ώστε ο προγραμματισμός των συνεδρίων που θα φιλοξενηθούν στην ευρύτερη περιοχή να γίνεται με γνώμονα την οργανωτική τελειότητα και την μεγιστοποίηση των τουριστικών κερδών. Ένα τέτοιο γραφείο αναλαμβάνει την προσέλκυση νέων συνεδριακών οργανώσεων, καλύπτοντας τις ανάγκες δημοσίων σχέσεων που έχουν όλοι οι τοπικοί συνεδριακοί και ξενοδοχειακοί φορείς. Σύμφωνα με την πρόταση του Οργανισμού, ο ΕΟΤ θα προσέφερε όλη την σχετική τεχνογνωσία, συνεργασία με γραφεία του εξωτερικού και ζητούσε από τους τουριστικούς και συνεδριακούς εταίρους της Αχαΐας να ανταποκριθούν με παροχές στο επίπεδο της οικονομικής υποστήριξης και των ανθρωπίνων πόρων.

Ο ΕΟΤ έχει ιδρύσει ειδικό τμήμα για το συνεδριακό τουρισμό στο γραφείο του της Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας στο Λονδίνο, και έχει δρομολογήσει ανάλογες πρωτοβουλίες, συναντήσεις και ημερίδες με τις περιφερειακές και τοπικές αρχές και τους εκπροσώπους των οργανώσεων του τουρισμού εκτός από την Πάτρα, την Αθήνα, τη Ρόδο, την Κω, την Κέρκυρα, την Ζάκυνθο και την Χαλκιδική. Τελικά η πρωτοβουλία του ΕΟΤ δεν ευοδώθηκε γιατί οι φορείς της πόλης καθυστέρησαν να αντιδράσουν, αδράνησαν πραγματικά αφού ακόμα και τώρα κανένας από τους εμπλεκόμενους παράγοντες (Δήμος, Νομαρχία, ΕΤΑΑ, Περιφέρεια) δεν έχει δώσει μια επίσημη εξήγηση για την αδυναμία της πόλης να φιλοξενήσει τις δραστηριότητες ενός τέτοιου γραφείου. Είναι προφανές ότι δημιούργησε και εσωτερικές αντιθέσεις ανάμεσα στους τουριστικούς φορείς όσον αφορά στο ποια πλευρά θα έχει τον κυρίαρχο λόγο και ποια θα πρέπει να καταβάλει το μεγαλύτερο μέρος των απαιτούμενων εξόδων.

5.1.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο συνεδριακός τουρισμός αποτελεί το μεγαλύτερο κομμάτι του επιχειρηματικού τουρισμού και είναι μία συνεχώς αναπτυσσόμενη αγορά που ακολουθεί τις σύγχρονες ανάγκες για ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων μεταξύ επιστημόνων, επαγγελματιών, εταιρειών κ.λ.π. Η σημασία αυτής της τουριστικής αγοράς, όπως επίσης και του τουρισμού κινήτρων, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο και φαίνεται πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος τους αφού προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες στα ξενοδοχεία της πόλης. Με δεδομένες τις περιορισμένες προοπτικές του τουρισμού διακοπών, τα ξενοδοχεία πρέπει να εστιάσουν τις προσπάθειες τους στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού τουρισμού με στόχο την προσέλκυση τουριστών υψηλής στάθμης και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

5. 2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΙΝΗΤΡΩΝ - INCENTIVES

Ο τουρισμός κινήτρων είναι μια σχετικά νέα μορφή τουριστικής δραστηριότητας που αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς και υπόσχεται σημαντικά οικονομικά οφέλη. Αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο του σύγχρονου μάρκετινγκ που χρησιμοποιούν οι μεγάλες επιχειρήσεις και εταιρείες με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων που απασχολούν και την ανταγωνιστικότητά τους στην ευρύτερη αγορά. Προκειμένου να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, οι επιχειρήσεις προσφέρουν διάφορα κίνητρα στους εργαζόμενους μεταξύ των οποίων και τουριστικά πακέτα διακοπών. Αυτή η μέθοδος υποκίνησης των εργαζομένων έχει αποδειχθεί αποτελεσματική για αυτό και έχει ήδη εξαπλωθεί στο εξωτερικό.

Ο τουρισμός κινήτρων είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας που φθάνει μέχρι τέσσερις ημέρες με κυρίαρχο πρωταρχικό σκοπό την αναψυχή. Δίνεται έμφαση στις προσφερόμενες υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, στην άνεση και την πολυτέλεια που προσφέρουν τα ξενοδοχεία και οι συμπληρωματικές τους εγκαταστάσεις. Σε ένα ταξίδι "κινήτρων" συναντάται κάποιο είδος συνεδριακής εκδήλωσης με τη μορφή σεμιναρίων ή ομιλιών. Η επιλογή του τόπου προορισμού ενός ταξιδιού κινήτρων είναι επιλογή της επιχείρησης που προσφέρει το ταξίδι χωρίς να επηρεάζεται από άλλες παραμέτρους. Επιλέγονται συνήθως προορισμοί με βασικό κριτήριο τα θέλητρα της τοποθεσίας και της ευρύτερης περιοχής του ξενοδοχείου.

Η δαπάνη για τον τουρίστα "incentives" είναι συνήθως μεγαλύτερη από τον συνεδριακό τουρίστα. Η ανάπτυξη αυτού του είδους του τουρισμού που έχει πολλά κοινά γνωρίσματα με τον συνεδριακό τουρισμό, απαιτεί την ύπαρξη πολυτελών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων με παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου, ποιότητα διατροφής, εξυπηρέτησης και διασκέδασης. Συγκεκριμένα για την πόλη της Πάτρας και την ευρύτερη περιοχή, θα ήταν ευκαιρία να προσφέρονται ταξίδια κινήτρων με αφορμή το Πατρινό Καρναβάλι, με σκοπό την προσέλκυση τουριστών υψηλού επιπέδου, δίνοντας πλέον έμφαση στον ποιοτικό και όχι τον ποσοτικό τουρισμό.

5. 3. ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Νομός Αχαΐας παρουσιάζει πολύ μεγάλη μορφολογική ποικιλία. Το βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα του βρέχεται από θάλασσα σε μήκος περίπου 120 χιλιομέτρων. Υπάρχουν παραλίες με καταγάλανα νερά με βότσαλο ή αμμουδιά που προσφέρονται για κολύμβηση τουλάχιστον έξι μήνες το χρόνο, και ιδιαίτερα ακόμα για ψάρεμα, θαλάσσιο σκι, κωπηλασία, καταδύσεις, ιστιοπλοΐα και εκδρομές στα νησιά του Ιονίου πελάγους. Αυτή η τελευταία μορφή τουρισμού που αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας ή μεταξύ διαφορετικών χωρών ονομάζεται Θαλάσσιος τουρισμός.

Κύρια δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι οι κρουαζιέρες, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει διεθνώς σημαντική αύξηση. Οι σύγχρονες τάσεις της αγοράς κρουαζιέρων συγκλίνουν στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα κρουαζιερόπλοια, τα οποία εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα διαμονής και ψυχαγωγίας στους πελάτες τους. Όμως η πιο παραγωγική δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι η ναύλωση σκαφών αναψυχής κάθε είδους όπως πολυτελών θαλαμηγών, ιστιοφόρων, ταχύπλων σκαφών κ.λ.π., απευθύνεται σε τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης και αναμφίβολα αποτελεί μια από τις δυναμικότερες μορφές τουρισμού που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής - λόγω των ευνοϊκών γεωγραφικών και κλιματολογικών συνθηκών - και προσπάθειας για ανάπτυξη στην Αχαΐα και ιδιαίτερα στην πόλη της Πάτρας που υπάρχει μία στοιχειώδης υποδομή.

Η Πάτρα διαθέτει αξιόλογη μαρίνα, την Μαρίνα Τερψιθέας (Τηλ: 2610 435274) η οποία ανήκει στο Οργανισμό Λιμένος Πατρών. Τα χαρακτηριστικά της είναι:

- Θέση: Β 38° 15' Α 21° 44'
- Απόσταση από το λιμάνι του Πειραιά : 296 ναυτικά μίλια
- Χωρητικότητα: 450 σκάφη
- Βάθος: 1 - 4 μέτρα
- Παροχές: νερό, ρεύμα, τουαλέτες, μπάνια
- Καύσιμα: η τροφοδοσία των σκαφών γίνεται προσωρινά από ιδιώτες ενώ είναι στα σχέδια ο σταθμός καυσίμων
- Τιμές: Δίνεται έκπτωση 50% για τα επαγγελματικά και τα τουριστικά σκάφη, ενώ τα αλιευτικά σκάφη έχουν 50% έκπτωση και χαμηλότερες τιμές. Η διαφορά τιμής ανάμεσα στην καλοκαιρινή και την χειμερινή περίοδο κυμαίνεται στο 10%. Τα μόνιμα σκάφη έχουν ίδιες τιμές όλο το χρόνο. Οι τιμές υπολογίζονται ανά μέτρο, μέχρι 4 μέτρα είναι μία τιμή και από εκεί και πάνω υπολογίζεται η τιμή ανά μέτρο επιπλέον. Οι τιμές της μαρίνας της Πάτρας είναι στο ένα τρίτο μικρότερες σε σχέση με αυτές της Αθήνας (Πειραιά). Λόγω αυτού, πολλοί Αθηναίοι αφήνουν το σκάφος τους στην μαρίνα της Πάτρας για όλη την χειμερινή περίοδο.

Στη μαρίνα Πάτρας φιλοξενούνται 15 περίπου επαγγελματικά ιστιοπλοϊκά σκάφη τα οποία κατά την χειμερινή περίοδο χρησιμοποιούνται για μαθήματα ιστιοπλοΐας. Υπάρχουν τρεις σχολές ιστιοπλοΐας στην Πάτρα που παραδίδουν μαθήματα στους ενδιαφερόμενους και μετά από εξετάσεις, παρέχουν δίπλωμα, αναγνωρισμένο από το κράτος, για σκάφη ανοιχτής θαλάσσης. Από Απρίλιο μέχρι Οκτώβριο τα σκάφη είναι διαθέσιμα προς ενοικίαση. Συνήθως ενοικιάζονται σε γραφεία της Λευκάδας και της Κέρκυρας όπου υπάρχει μεγάλη τουριστική κίνηση και ζήτηση αφού τα νησιά του Ιονίου προσφέρονται για τουρισμό με ιστιοπλοϊκό σκάφος. Αυτή η μορφή τουρισμού δεν υπάρχει στην Πάτρα στο βαθμό που υπάρχει στα νησιά. Η έλλειψη κινήτρων και υποδομής όσον αφορά μία μεγάλη οργανωμένη μαρίνα με δυνατότητα φιλοξενίας σκαφών κάθε είδους και μεγέθους, και η διαθεσιμότητα ιστιοπλοϊκών και cruiser προς ενοικίαση από οργανωμένα γραφεία στο χώρο του θαλάσσιου τουρισμού είναι το βασικό στοιχείο που εμποδίζει την ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού.

Η μαρίνα της Πάτρας δεν διαθέτει την κατάλληλη υποδομή για να αναπτυχθεί ο θαλάσσιος τουρισμός. Πριν από πέντε χρόνια υπήρχαν 250 θέσεις, τώρα έχουν δημιουργηθεί άλλες 150, όμως κάποιες έχουν κοπεί γιατί δεν βόλευαν και χρησιμοποιούνται μόνο για φιλοξενία. Δεν μπορεί να φιλοξενήσει σκάφος άνω των 20 μέτρων γιατί οι θέσεις για τόσο μεγάλα σκάφη είναι λίγες και δίνονται σε μόνιμα σκάφη. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη για δημιουργία νέων θέσεων ώστε να μπορεί να δέχεται περισσότερα μεγάλα σκάφη. Υπάρχει επίσης η ανάγκη για κατάλληλα οργανωμένο χώρο συντήρησης και φύλαξης σκαφών. Ο εξωτερικός χώρος πλάι στη μαρίνα που χρησιμοποιείται σήμερα για το σκοπό αυτό, δεν επαρκεί σε χωρητικότητα αλλά και σε σύγχρονο εξοπλισμό υποδοχής και συντήρησης σκαφών, ενώ αποτελεί παραφωνία στο γενικότερο σκηνικό αφού είναι αστάγαστος και ανοικτός με αποτέλεσμα τα υπό συντήρηση σκάφη και οι χώροι εργασιών να βρίσκονται σε κοινή θέα σε μία περιοχή της πόλης που κυριαρχούν τα καφέ, τα μεζεδοπωλεία και τα πάρκα αναψυχής και περιπάτου.

Απαραίτητη λοιπόν προϋπόθεση για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στην περιοχή είναι η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής, το κόστος της οποίας είναι ιδιαίτερα υψηλό αφού αφορά την κατασκευή σύγχρονης και άρτιας εξοπλισμένης μαρίνας για τον ελλιμενισμό, τον ανεφοδιασμό και γενικά την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής είτε ενοικιαζόμενων είτε ιδιωτικής χρήσης και στη συμπλήρωση και ανανέωση του στόλου των σκαφών αναψυχής και των κρουαζιερόπλοιων. Η λειτουργία μαρίνας προσελκύει τουρίστες υψηλού εισοδήματος και μορφωτικού επιπέδου που συνδυάζουν την παραμονή τους στην περιοχή με επισκέψεις στην ενδοχώρα. Θα πρέπει να έχει άρτιο εξοπλισμό, να είναι επανδρωμένη με ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό, να έχει τη δυνατότητα για εφοδιασμό σκαφών, παροχή πόσιμου νερού, ηλεκτροδότηση, συγκομιδή σκουπιδιών, δυνατότητα επισκευής και συντήρησης σκαφών, αστυνόμευση.

Η περιοχή της Αχαΐας προσφέρεται για θαλάσσιο τουρισμό αφού διαθέτει καθαρές θάλασσες και ακτές μοναδικού φυσικού κάλους. Οι ακτές της έχουν πολυμορφία και η

ευρύτερη περιοχή διαθέτει καταλύματα αλλά και όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες ακόμα και αξιοθέατα και προσφέρει διασκέδαση. Στο εγγύς μέλλον, με τη μεταφορά του εμπορικού λιμανιού της Πάτρας στο νέο χώρο 1 χμ νοτιότερα του σημερινού και την αποπεράτωση της γέφυρας Ρίου-Αντιρρίου, θα βοηθηθεί ο θαλάσσιος τουρισμός στην περιοχή αφού:

1. Θα απομακρυνθούν τα μεγάλα πλοία που αγκυροβολούν σήμερα μεταξύ της πύλης Νο1 μέχρι και την πύλη Νο7, με αποτέλεσμα να ελευθερωθούν οι υπάρχουσες προβλήτες. Ο κεντρικός μόλος της Αγ. Νικολάου, όπως και η γύρω περιοχή μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μαρίνα για φιλοξενία μικρών αλλά κυρίως μεγάλων σκαφών. Θα αλλάξει η όψη της περιοχής η οποία βρίσκεται στον κέντρο της Πάτρας, θα ομορφύνει η πόλη μας.
2. Παράλληλα, η κίνηση των μεγάλων επιβατηγών πλοίων θα μεταφερθεί δυτικά ελευθερώνοντας έτσι τις θαλάσσιες εισόδους της πόλης, δίνοντας χώρο και μεγαλύτερη ελευθερία κινήσεων στα ιστιοπλοϊκά σκάφη τόσο εντός όσο και εκτός του χώρου του (σημερινού) λιμανιού.
3. Η ευρύτερη περιοχή ενδείκνυται για θαλάσσιες κοντινές αποδράσεις και μετά την αποπεράτωση της γέφυρας Ρίου-Αντιρρίου η κίνηση των τοπικών ferry boat θα μειωθεί στο ελάχιστο, κάνοντας εύκολο και πιο θεαματικό το πέρασμα από το στενό.

5. 4. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ:

Ο θρησκευτικός τουρισμός είναι μία μορφή τουρισμού που αφορά μια συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων που επισκέπτονται θρησκευτικούς τόπους οι οποίοι βρίσκονται στη χώρα μόνιμης διαμονής τους ή κάποια άλλη. Οι μετακινήσεις αυτές μπορεί να γίνονται είτε για λόγους λατρείας, είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές είτε για να εκπληρώσουν κάποιο τάμα. Αυτή η μορφή τουρισμού είναι περιορισμένης διάρκειας, μέχρι τρεις ημέρες το περισσότερο. Απευθύνεται συνήθως σε άτομα μεγάλης ηλικίας που ανήκουν στη μεσαία εισοδηματική στάθμη και για αυτό τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνότερα από εκείνα των άλλων μορφών τουρισμού.

Τα οικονομικά οφέλη για τους τόπους που αποτελούν θρησκευτικό προορισμό είναι σημαντικά διότι ο αριθμός των επισκέψεων αλλά και των επισκεπτών σε τέτοιους τόπους είναι μεγάλος και σταθερός. Η Αχαΐα διαθέτει αξιόλογα και μοναδικά θρησκευτικά θέληγτρα όπως είναι τα μοναστήρια της Αγίας Λαύρας και το Μέγα Σπήλαιο, και ένα πλήθος από μονές και εκκλησίες με σημαντικό ιστορικό παρελθόν που προσελκύουν πλήθος πιστών και όχι μόνο. Συγκεκριμένα για την πόλη της Πάτρας, η ύπαρξη και μόνο της εκκλησίας του Αγ. Ανδρέα, μίας από τις μεγαλύτερες Ορθόδοξες Εκκλησίες των Βαλκανίων, παίζει το βασικό ρόλο στην προδότηση ανάπτυξης του θρησκευτικού τουρισμού της πόλης.

5. 4. 1. ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

- Νέος και Παλιός Ιερός Ναός Αγίου Ανδρέα:

Στην κάτω πόλη, και στην Νότια είσοδο της υψώνεται μεγαλόπρεπος ο ιερός Ναός του Αγίου Ανδρέα, του πολιούχου της. Επιβλητικός ναός Βυζαντινού ρυθμού που εγκαινιάστηκε το 1974, είναι ο μεγαλύτερος ναός των Βαλκανίων και από τους μεγαλύτερους στην Ευρώπη. Εδώ φυλάσσεται η Κάρα του Απόστολου και ο σταυρός του μαρτυρίου του. Το ύψος του τρούλου φτάνει τα 46 μέτρα και από εκεί στηρίζονται ένας επίχρυσος σταυρός πέντε μέτρων και δώδεκα μικρότεροι που συμβολίζουν τον Χριστό και τους μαθητές του. Στο χώρο του μπορούν να εκκλησιαστούν περίπου 5.500 άτομα. Δίπλα του σώζεται η παλαιότερη εκκλησία που είχε κτισθεί στη θέση της καταστραμμένης απ' τους Τούρκους Βυζαντινής εκκλησίας. Ο παλιός ναός του Αγίου, αρκετά μικρότερος σε διαστάσεις από τον νέο, είχε πρωτοκτιστεί την μεσοβυζαντινή περίοδο και στο πέρασμα του χρόνου ανοικοδομήθηκε

αρκετές φορές με τελευταία την περίοδο 1836-1843, σε ρυθμό βασιλικής. Είναι κτισμένος ακριβώς στο σημείο όπου μαρτύρησε ο Απόστολος Ανδρέας.

- Ιερός Ναός Παντοκράτωρος:

Στην Άνω Πόλη, πρωτοχτίστηκε το 900 μ.Χ. αλλά καταστράφηκε, και μετά την απελευθέρωση από την Τουρκοκρατία πήρε τη σημερινή του μορφή από σχέδια αντίγραφα του ναού της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη.

- Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου:

Πρωτοχτίστηκε από τους Λατίνους τον 14^ο αιώνα ως μοναστήρι. Βρίσκεται στην αρχή των σκαλοπατιών, στο τελείωμα της ομώνυμης οδού. Στα τέλη της Φραγκοκρατίας λειτούργησε σαν μητροπολιτικός ναός.

- Αγγλικανική Εκκλησία (Άγιος Ανδρέας):

Χτίστηκε το 1872 από την Αγγλική Προτεσταντική παροικία της Πάτρας σε ρυθμό νεογοθικό. Σήμερα το κτίριο αναστηλωμένο, μετά από μία περίοδο εγκατάλειψης, χρησιμοποιείται ξανά από την Αγγλικανική κοινότητα και σαν χώρος εκθέσεων.

- Ιερός Ναός Παντανάσσης:

Χτίστηκε το 1857 στη θέση του μικρού ναού της Παναγίας της Οδηγήτριας, σε νεοκλασικό ρυθμό βασιλικής. Χαρακτηριστικό το γαλάζιο της χρώμα. Εντυπωσιακή η ξυλόγλυπτη Ωραία Πύλη, ο κατάλευκος Δεσποτικός Θρόνος, οι επιχρυσωμένες εικόνες, οι βυζαντινές τοιχογραφίες και η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας. Ο Ναός βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την κεντρική πλατεία Γεωργίου Α', με τα δύο μεγάλα καμπαναριά της να είναι ορατά από μεγάλη απόσταση.

- Βυζαντινός ναός του Αγίου Νικολάου:

Βρίσκεται στο χωριό Πλατάκι. Χτίστηκε τον 10^ο με 11^ο αιώνα μ.Χ.. Πήρε το όνομά του όταν τα λείψανα του Αγίου μεταφέρθηκαν και φυλάχτηκαν εκεί για να γλιτώσουν από την επιδρομή των Τούρκων στα Μύρα της Λυκίας. Απλός αλλά εντυπωσιακός, έχει σχήμα τρίκογχου με τρούλο, ο οποίος τρούλος θεωρείται νεότερας κατασκευής από το υπόλοιπο κτίσμα. Ο εσωτερικός διάκοσμος του ναού είναι σχεδόν κατεστραμμένος από τις επιδρομές.

- Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Μπάδα:

Στην περιοχή της κοινότητας Πετροχωριού του Δήμου Δύμης, βρίσκεται το μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου που χτίστηκε τον 12^ο αιώνα και ανακαινίστηκε το 1750. Το σχέδιο του καθολικού είναι ελεύθερος σταυρός με μεταγενέστερο νάρθηκα, η εξωτερική του πλευρά είναι διακοσμημένη με κεραμοπλαστικά τούβλα και εσωτερικά σώζονται τοιχογραφίες του 18^{ου} αιώνα. Πιο ψηλά υπάρχει σπηλιά όπου λειτουργεί μια δεύτερη μικρή εκκλησία.

- Ιερός Ναός Ζωοδόχου Πηγής (Παναγία Τρυπητή):

Είναι η πολιούχος του Αιγίου. Χτίστηκε εντός ενός βραχώδους σπηλαίου, σε μια πλαγιά λίγες εκατοντάδες μέτρα απ το σημερινό λιμάνι, εκεί όπου το έτος 1650 βρέθηκε εικόνισμα της Παναγίας.

- Μητροπολιτικός Ναός της Παναγίας Φανερωμένης:

Σχεδιασμένος από τον Ε. Τσίλλερ βρίσκεται στη θέση παλαιότερου ναού που είχε καταστραφεί από σεισμό το 1861.

- Ναός των Εισοδίων της Θεοτόκου:

Κτισμένος πριν από το 1700 στο χώρο του αρχαίου Ηραίου. Κατά τα χρόνια της Βενετοκρατίας υπήρξε μητροπολιτικός ναός και ονομαζόταν 'Παναγία των Ξένων'.

5. 4. 2. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

- Μονή Γηροκομείου:

Στον ομώνυμο πευκόφυτο λόφο βρίσκεται το αντρικό μοναστήρι, χτισμένο το 1204. Εκεί σώζεται σήμερα η εικόνα της Παναγίας της Γηροκομίτισσας.

- Μονή Προφήτη Ηλία:

Το ονομαστό γυναικείο μοναστήρι βρίσκεται στους πρόποδες του λόφου του Γηροκομείου.

- Μονή Ομπλού:

Στην καταπράσινη πλαγιά του όρους του Ομπλού και σε υψόμετρο 860 μέτρων ιδρύθηκε το 1315 το μοναστήρι με την πλούσια ιστορική δράση, το οποίο γνώρισε καταστροφικές επιδρομές από τους κατά καιρούς εισβολείς. Η Μονή εορτάζει την ημέρα των Εισοδίων της Θεοτόκου.

- Ιερά Μονή της Αναλήψεως και Μεταμόρφωσης του Σωτήρος:

Στην περιοχή Μιντιλόγλι του Δήμου Παραλίας στην πλαγιά του λόφου υπάρχουν δύο γραφικές Μονές. Της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος και της Αναλήψεως. Από τη δεύτερη που χτίστηκε πριν το 1699 και ανακαινίστηκε το 1703, σώζεται ο Ναός και ερείπια των κελιών και της εισόδου. Δεν κατοικούνται πλέον από τους μοναχούς όμως μπορεί κάποιος να τις επισκεφθεί στην διάρκεια θρησκευτικών εορτασμών.

- Μονή Παπουλάκου - Άρμπουνα Δήμη Λευκασίου:

Στον Άρμπουνα, κοντά στην Κλειτορία βρίσκεται το ασηκλήριο του Παπουλάκου. Ο καλόγερος-ασηκτής Χριστόφορος, γνωστός ως Παπουλάκος υπήρξε σημαντική μορφή του 19^{ου} αιώνα.

- Μοναστήρι της Παναγίας του Φιλοκάλη:

Κοντά στο χωριό Πέτα, στη δυτική πλευρά του λόφου Μόβρη στον ομώνυμο δήμο, είναι κτισμένο ένα από τα πιο φημισμένα βυζαντινά μοναστήρια της περιοχής που ιδρύθηκε τον 17^ο αιώνα από τον στρατηγό Ευμάθιο Φιλοκάλη. Ο ναός είναι αφιερωμένος στα γενέθλια της Θεοτόκου και γιορτάζει στις 8 Σεπτεμβρίου. Είναι σταυροειδής με θόλο περιμέτρου 20 μ. Στο Ιερό σώζεται εικόνα του Χριστού του 1831 και αργυροστόλιστη εικόνα της Παναγίας.

- Μοναστήρι Αγίου Νικόλα Σπάτα:

Στο χωριό Σπάτα του Δήμου Λαρισσού και σε υψόμετρο 400 μ σε μια όμορφη τοποθεσία είναι χτισμένο το μοναστήρι του Αγίου Νικόλα από τα τέλη του 18^{ου} ή τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Αφορμή της οικοδόμησης του ναού ο οποίος αρχικά είχε μικρές διαστάσεις, ήταν η εύρεση της σεπτής εικόνας του αγίου. Το μοναστήρι σήμερα επιτελεί και πλούσιο κοινωνικό έργο διατηρώντας ορφανοτροφείο.

- Μονή Αγίας Ελεούσας:

Χτισμένη το 1510 σε ένα πανέμορφο λόφο στα σύνορα των δήμων Ερινεοῦ και Ρίου, με πανέμορφη θέα προς το Παναχαϊκό, η γυναικεία αυτή μονή κατοικείται από δώδεκα μοναχές που ασχολούνται με την αγιογραφία.

- Μέγα Σπήλαιο:

Το μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαιίου που υψώνεται σε οχτώ ορόφους είναι χτισμένο σε υψόμετρο 924 μ στη πλαγιά ενός πανύψηλου βράχου και σε απόσταση 10 χμ από τα Καλάβρυτα. Κτίστηκε το 362 μ.Χ. από τους αδερφούς Συμεών και Θεόδωρο. Έχει

καταστραφεί πολλές φορές από πολεμικές συγκρούσεις. Η εκκλησία της μονής έχει τοιχογραφίες του 1653. Στο Μέγα Σπήλαιο φυλάσσεται η εικόνα της Παναγίας της Δεξιοκρατούσας έργο του Ευαγγελιστή Λουκά. Επίσης λειτουργεί ξενώνας.

- Αγία Λαύρα:

Σε απόσταση 7 χμ από τα Καλάβρυτα βρίσκεται το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας που ιδρύθηκε τον 10^ο αιώνα από τον ασκητή Αθανάσιο Αθωνίτη και πυρπολήθηκε από τους Τούρκους το 1585 και το 1827 αλλά και από τους Γερμανούς το 1943. Στο μοναστήρι φυλάσσεται το λάβαρο της επανάστασης του 1821. Εδώ έγινε η ορκωμοσία των οπλαρχηγών της επανάστασης όπου ακούστηκε το μήνυμα «Ελευθερία ή Θάνατος».

- Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου (Μακελλαριάς):

Το μοναστήρι της Μακελλαριάς χτίστηκε από τον Βελισάριο, στρατηγό του Ιουστινιανού, σε απότομο βράχο πάνω από το φαράγγι του Σελινούντα. Ανακαινίσθηκε το 1784 και αποτέλεσε για λίγο καταφύγιο του Α. Ζαΐμη.

- Ιερό προσκύνημα Παναγία η Πλατανιώτισσα:

Στο χωριό Κλαπατσούνα βρίσκεται ένα ιδιότυπο ιερό προσκύνημα. Στο κοίλωμα ενός πλατάνου υπάρχει προσκύνημα της Παναγίας το οποίο συνδέεται με την εικόνα του Μεγάλου Σπηλαίου που 'άφησε' το αποτύπωμά της στην κουφάλα του πλατάνου. Χρησιμοποιείται σαν ναΐσκος και χωράει μέχρι 20 άτομα.

- Μονή Ταξιαρχών Αιγιαλείας:

Το μοναστήρι χτισμένο σε υψόμετρο 450 μ., απέχει 15 χμ απ'το το Αίγιο. Ιδρύθηκε το 1450 από τον Όσιο Λεόντιο. Στο Μουσείο της Μονής φυλάσσονται κειμήλια μεγάλης ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας. Εδώ παρασκευάζεται η περίφημη ροδοζάχαρη. Απέναντι από την Ι.Μ. Ταξιαρχών, στην δεξιά όχθη του ποταμού Σελινούντα, βρίσκεται η γυναικεία Μονή Πεπελενίσσας, κτισμένη τον 15ο αιώνα.

- Ιερά Μονή Αγίας Τριάδας Ακράτας:

Ιδρύθηκε το 1396 κοντά στο χωριό Τράπεζα, κτισμένο πάνω σε ερείπια ναού της αρχαιότητας και οι τοιχογραφίες του χρονολογούνται από το 1757.

- Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου:

Πρόκειται για μία γυναικεία μονή στο Βερίνο Αιγίου σε υψόμετρο 870 μ. Ιδρύθηκε στο τέλος του 16^{ου} αιώνα.

- Μοναστήρι Αγίων Θεοδώρων:

Το ιστορικό μοναστήρι βρίσκεται κοντά στην Αροανία. Δεν υπάρχουν στοιχεία για την ίδρυσή του παρά μόνο για την ανακαίνιση του που έγινε το 1724. Στο εσωτερικό του υπάρχουν αγιογραφίες του 1746.

Ο πλούτος του νομού Αχαΐας σε θρησκευτικά θέλητρα είναι τόσο μεγάλος που απαιτείται να γίνει ένας σωστός προγραμματισμός ο οποίος θα υλοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, ώστε να μην παραμείνει άλλο ανεκμετάλλευτος. Ο προγραμματισμός ανάπτυξης θα πρέπει να κινείται σε τρεις βασικούς άξονες :

- 1) Βελτίωση της εικόνας της Πάτρας ως προορισμού και τόπου επίσκεψης για τους προσκυνητές, του τόπου όπου μαρτύρησε ο Άγιος Ανδρέας.
- 2) Ενθάρρυνση των επισκέψεων σε διάφορους χώρους θρησκευτικής κληρονομιάς της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής.
- 3) Ανάπτυξη νέων πόλων έλξης με θρησκευτικό θέμα θα αποτελούσε οπωσδήποτε ένα μουσείο θρησκευτικής - εκκλησιαστικής τέχνης και ένα θρησκευτικό συνεδριακό κέντρο.

5. 5. ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αθλητικός τουρισμός ήταν όταν αθλητές και θεατές από όλη την Ελλάδα ξεκινούσαν με τα πόδια οι περισσότεροι και με άλογα ή γαϊδούρια οι πλουσιότεροι για να πάνε στην Ολυμπία να συμμετάσχουν και να παρακολουθήσουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Έτσι, ιστορικά, η έναρξη του αθλητικού τουρισμού μπορούμε να πούμε ότι άρχισε το 776 π. Χ., ημερομηνία της τέλεσης των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων, σύμφωνα με την Αμερικανίδα καθηγήτρια DR. Lisa Delpy η οποία συμμετείχε στο παγκόσμιο συνέδριο αθλητικού τουρισμού στο Πανεπιστήμιο GEORGE WASHINGTON το 1998.

Η χώρα μας, σαν κοιτίδα του κλασσικού αθλητισμού, εκτός της οργάνωσης των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων του 1896, έχει στο ενεργητικό της πάρα πολλές επιτυχίες διεθνείς οργανώσεις και όχι μόνο. Ειδικότερα μετά τον ΙΙ Παγκόσμιο πόλεμο η χώρα μας έχει οργανώσει διεθνείς αγώνες και στα άλλα Ολυμπιακά αθλήματα. Συμμετέχει με τις Εθνικές Ομάδες σε όλα τα Παγκόσμια Πρωταθλήματα όπου και αν γίνονται, άρα δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Παγκόσμια ολυμπιακή Κοινότητα εμπιστεύεται την οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 στην Αθήνα.

Τα τελευταία χρόνια ο αθλητισμός όλο και περισσότερο γίνεται αντικείμενο μελετών σε μια προσπάθεια καταγραφής και κατανόησης της χρησιμότητας και της λειτουργίας του και έχει εξελιχθεί σε μια δραστηριότητα που συνδυάζει πολλές άλλες, σε βαθμό που από μόνος του πλέον να έχει εξελιχθεί σε παραγωγικό τομέα με υψηλούς προϋπολογισμούς, που εμπεριέχει οικονομική υπεραξία και έλκει γύρω του πολλούς επαγγελματικούς κλάδους. Η Δυτική Ελλάδα, έχοντας εξασφαλίσει το προνόμιο μιας πλούσιας υποδομής σε επίπεδο εγκαταστάσεων, που ασφαλώς δεν αρκεί και πρέπει να συμπληρωθεί, έχοντας επίσης παγκόσμια μοναδική παράδοση και ιστορία με σημείο αναφοράς την αρχαία Ολυμπία, μπορεί να προσδοκά πολλά. Ιδιαίτερα όσο πλησιάζει η ημερομηνία διεξαγωγής της Ολυμπιάδας του 2004, διαπιστώνεται μεγάλη ανάγκη σχεδιασμού ώστε καμία ευκαιρία να μη χαθεί και να αξιοποιηθούν τόσο η περιοχή της Αρχαίας Ολυμπίας όσο και η ευρύτερη περιοχή στο σύνολο της.

Στην περιοχή της Πάτρας, αλλά και γενικότερα στη Δυτική Ελλάδα είναι γεγονός ότι υπάρχει πληθώρα χώρων άθλησης. Την πλούσια αθλητική υποδομή του νομού Αχαΐας, συνθέτουν δώδεκα κλειστά γυμναστήρια, είκοσι οκτώ ανοικτά γήπεδα αθλοπαιδιών, δύο κλειστά γυμναστήρια στίβου, τρία κολυμβητήρια, τρία συγκροτήματα γηπέδων τένις, εξήντα ανοικτά γήπεδα ποδοσφαίρου, τέσσερα συγκροτήματα γηπέδων μίνι ποδοσφαίρου (5x5), τέσσερις αίθουσες βαρέων αθλημάτων, ένα ανοικτό γήπεδο χειροσφαίρισης, τέσσερα ανοικτά γήπεδα στίβου και δεκάδες ανοικτά γήπεδα σε σχολεία του νομού.

Πρόκειται για αθλητικά κέντρα και γήπεδα πλήρως εξοπλισμένα που μπορούν να φιλοξενήσουν και για προετοιμασία αθλητές και ομάδες όλων σχεδόν των Ολυμπιακών Αθλημάτων. Επίσης στις σύγχρονες εγκαταστάσεις της Αχαΐας μπορούν να διεξαχθούν κορυφαία αθλητικά γεγονότα (Ευρωπαϊκά - Παγκόσμια Πρωταθλήματα, Προολυμπιακά Τουρνουά κ.λ.π.).

Όλα αυτά, όπως είναι φυσικό, θα έχουν άμεσες θετικές επιπτώσεις και οφέλη στην αγορά και οικονομία της Πάτρας και της Αχαΐας, αλλά και της ευρύτερης Περιφέρειας. Είναι προφανές ότι η φιλοξενία μεγάλων αθλητικών οργανώσεων στην περιοχή ή η φιλοξενία εθνικών ομάδων - αθλητών για την προετοιμασία τους ενόψει του 2004, συνεπάγεται αύξηση της πληρότητας στα ξενοδοχεία της περιοχής, έλευση επισκεπτών και φιλάθλων στις περιοχές των μεγάλων διοργανώσεων και φυσικά αύξηση της κίνησης στην εμπορική αγορά της πόλης και όχι μόνο.

Στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, όπου αρκετή συζήτηση αλλά και δραστηριότητα αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια, δεν είχε επιχειρηθεί συστηματική ποσοτική διερεύνηση, ούτε τεχνική (εμπειρική) αποτύπωση των μεγεθών και των υποδομών του, με αποτέλεσμα η πολιτική στον τομέα αυτό να είναι βασισμένη στην εμπειρία και στη διαίσθηση και όχι στον επιστημονικό τεκμηριωμένο προγραμματισμό. Δεν είχε γίνει καταγραφή τόσο των αθλητικών

υποδομών και της κατάστασης στην οποία βρίσκονται όσο και του δημογραφικού και κοινωνικού προφίλ των χρηστών αθλητικών προϊόντων ανά τομέα.

Σύμφωνα με έρευνα, η οποία χρηματοδοτήθηκε από τον Οργανισμό Νεολαίας Άθλησης του Δήμου Πατρών, κατέδειξε τα ακόλουθα αποτελέσματα αναλύοντας τα προβλήματα του συγκεκριμένου τομέα και καταλήγοντας σε συμπεράσματα και προτάσεις.

- Αγωνιστικός αθλητισμός:

- Όσον αφορά τον αγωνιστικό αθλητισμό, η έρευνα ανέδειξε τους παρακάτω πιθανούς τομείς ανάπτυξης δραστηριοτήτων:
- Παροχή προγραμμάτων εκμάθησης μη δημοφιλών ολυμπιακών αθλημάτων (π.χ. πολεμικές τέχνες, θαλάσσια αθλήματα, γυμναστική κ.λ.π.).
- Οργάνωση και λειτουργία κέντρου φυσικής κατάστασης και δύναμης, εξειδικευμένου στον υψηλό αθλητισμό.
- Βασική ερευνητική υποστήριξη του αθλητικού συστήματος (μάρκετινγκ, έρευνες, εκτιμήσεις κινδύνων, προσδιορισμός οικονομικής απήχησης).
- Επιμόρφωση προπονητών για ειδικά θέματα αθλητισμού. Καλλιέργεια ολυμπιακού ιδεώδους, Fair Play.
- Οργάνωση προγραμμάτων ενημέρωσης σε θέματα σχετικά με τον αγωνιστικό αθλητισμό (π.χ. διατροφή, τραυματολογία, αποκατάσταση, επιστημονικές πρόοδοι στον αθλητισμό, νέες τεχνολογίες, ντόπινγκ κ.λ.π.)
- Κατασκευή και συντήρηση των απαραίτητων αθλητικών εγκαταστάσεων για την υποστήριξη των αγωνιστικών προγραμμάτων της πόλης (π.χ. νέα γήπεδα στα ομαδικά αθλήματα).

- Για τον γενικό πληθυσμό η έρευνα κατέδειξε :

- Χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην άσκηση / άθληση, ιδιαίτερα μεταξύ των ενηλίκων.
- Σημαντική έλλειψη προγραμμάτων άθλησης για ενηλίκους (μη αθλούμενους στο παρελθόν), που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.
- Περιορισμένη ενημέρωση για τα οφέλη της άσκησης μεταξύ των ενηλίκων.
- Περιορισμένη απήχηση των προγραμμάτων του δήμου στον ευρύτερο πληθυσμό.
- Σημαντική έλλειψη προγραμμάτων άσκησης για μη ασκούμενα σήμερα παιδιά που δεν προσελκύονται από τον αγωνιστικό αθλητισμό.
- Υψηλή ζήτηση για αθλητικές υπηρεσίες, προγράμματα και εγκαταστάσεις στον πληθυσμό των ενηλίκων και των μη ασκούμενων σήμερα παιδιών.
- Μη ισορροπημένη ανάπτυξη των γνωστότερων ολυμπιακών αθλημάτων στην πόλη, κάτι αρκετά σημαντικό εν όψει της Ολυμπιάδας.
- Χαμηλή ποιότητα αθλητικών εγκαταστάσεων ως προς βασικές παραμέτρους υγείας και ασφάλειας της άσκησης (π.χ. περίφραξη, αποδυτήρια, κερκίδες κ.λ.π.)
- Μη ισορροπημένη διαθεσιμότητα αθλητικών εγκαταστάσεων σε σχέση με τα αθλήματα ή το είδος της άσκησης που προτιμούν οι πολίτες.
- Έλλειψη ανανέωσης και καινοτόμων προγραμμάτων άσκησης ενηλίκων στον ιδιωτικό τομέα. Αθλητικές επιχειρήσεις οικογενειακού τύπου, στις οποίες ο ιδιοκτήτης μπορεί να κατέχει μέχρι και τρεις ρόλους (ιδιοκτήτης, διευθυντής, γυμναστής).
- Προσκόλληση του σωματειακού - αγωνιστικού αθλητισμού στο ερασιτεχνικό μοντέλο διοίκησης ανεξαρτήτως μεγέθους της οργάνωσης (παντελής έλλειψη έμμισθου διοικητικού προσωπικού για να υποστηρίξει τη συνέχεια, την ποιότητα και την προώθηση των αθλητικών προγραμμάτων).

- Μαζική άθληση:

Η έρευνα ανέδειξε περιθώρια ανάπτυξης δραστηριότητας στους παρακάτω τομείς:

(Α). Ενήλικοι:

- ο Ετήσια προγράμματα άσκησης εξειδικευμένα στους ενήλικες γενικά (το 60 % δεν αθλείται και θα ήθελε ή σκοπεύει να αθληθεί στο μέλλον).
- ο Ετήσια προγράμματα άσκησης εξειδικευμένα στο γυναικείο αγύμναστο πληθυσμό (εργαζόμενες, μητέρες, παχύσαρκες, συνταξιούχοι κ.λ.π.).
- ο Αθλητικά προγράμματα εξειδικευμένα σε προβλήματα υγείας (παχυσαρκία, άγχος, καρδιακά νοσήματα κ.λ.π.)
- ο Προγράμματα ενημέρωσης και βασικής εκπαίδευσης για θέματα άσκησης (π.χ. άσκηση και υγεία, διατροφή, στρες, μάντζιμεντ κ.λ.π.).
- ο Κατασκευή και λειτουργία ενός σύγχρονου κέντρου γύμνασης στην πόλη για όλες τις ηλικίες.
- ο Κατασκευή ενός σύγχρονου ανοιχτού διαδρόμου για περπάτημα και ποδήλατο (το 20% των μη ασκούμενων θα επιλέξουν στο μέλλον τρέξιμο και το 37% των αθλούμενων σήμερα κάνουν τρέξιμο).

(Β). Παιδιά:

- ο Οργάνωση αθλητικών προγραμμάτων για μη ασκούμενα σήμερα παιδιά που ενδιαφέρονται να ασκηθούν και δεν έλκονται από τον αγωνιστικό αθλητισμό και τις αρχές του (το 92% των μη ασκούμενων παιδιών σήμερα θα ήθελαν να αθληθούν).
- ο Οργάνωση τουρνουά / αγώνων σε λιγότερο δημοφιλή αθλήματα, ειδικά για παιδιά που δεν αθλούνται σήμερα (ποδηλασία, τρέξιμο, πινγκ-πονγκ, πάλη κ.λ.π.).
- ο Οργάνωση camp για παιδιά που δεν αθλούνται σήμερα και ενδιαφέρονται να μάθουν λιγότερο δημοφιλή αθλήματα (π.χ. ορειβασία, κολύμπι, κ.λ.π.).
- ο Κατασκευή και συντήρηση παιδότοπων (παιδικές χαρές, πλατείες). Το 69 % των μη ασκούμενων παιδιών παίζει πάνω από 2 ώρες κατά το Σαββατοκύριακο μόνο. Το ανάλογο ποσοστό είναι μεγαλύτερο μεταξύ των αθλούμενων στις ίδιες ηλικίες.

5. 5. 1. ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΤΡΩΝ

Εθνικό Αθλητικό Κέντρο "ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΟΦΑΛΟΣ"

Το Εθνικό Αθλητικό Κέντρο "Ολυμπιονίκης Δημήτριος Τόφαλος" της Πάτρας, είναι ένα πολυδύναμο αθλητικό συγκρότημα που αποτελεί ιδανικό χώρο για μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις καθώς και για την προετοιμασία ομάδων σε πολλά αθλήματα. Είναι χωρητικότητας 4.000 καθήμενων θεατών, ενώ προσφέρει όλες τις ανέσεις για την άψογη διεξαγωγή αγώνων και προπονήσεων.

Διαθέτει αίθουσες VIP'S, δημοσιογραφικά θεωρεία, αίθουσες για τη λειτουργία κέντρου τύπου, αίθουσες συσκέψεων, σεμιναρίων, κ.λ.π. Η οδική πρόσβαση προς το Αθλητικό Κέντρο είναι εύκολη αφού βρίσκεται ακριβώς δίπλα στην Εθνική Οδό Πατρών - Αθηνών. Διαθέτει μεγάλους χώρους στάθμευσης, ενώ σε πολύ μικρή απόσταση βρίσκονται το υπερσύγχρονο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και το Πανεπιστήμιο. Σε πολύ κοντινή απόσταση βρίσκονται επίσης ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, μειώνοντας έτσι στο ελάχιστο το χρόνο των μετακινήσεων (από 5' - 15').

Στο Ε.Α.Κ "Ολυμπιονίκης Δημήτριος Τόφαλος" έχουν διεξαχθεί με απόλυτη επιτυχία, κορυφαίες Διεθνείς Αθλητικές Οργανώσεις όπως:

- Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Καλαθοσφαίρισης Εφήβων (ΑΔ Όμιλος), Ιούλιος 1995.
- Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Εθνικών Ομάδων Πετοσφαίρισης, Σεπτέμβριος 1995.
- Προολυμπιακοί Αγώνες Πετοσφαίρισης μεταξύ Ελλάδας - Πολωνίας, Ισπανίας - Ιαπωνίας, Μάιος 1996.
- 13^ο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Ρυθμικής Αγωνιστικής Γυμναστικής, Μάιος 1997.

- 11^ο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Εφήβων και 4^ο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Νεανίδων Ταεκβοντό, Σεπτέμβριος 1997.
- Διεθνής Συνάντηση Άρσης Βαρών, Φεβρουάριος 1998.
- Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Πάλης Νεανίδων, Ιούνιος 1998.
- Ευρωπαϊκό Μάστερ Γυμναστικής, Ιούνιος 1999.
- Προολυμπιακό Τουρνουά Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης, Δεκέμβριος 1999.
- Διεθνής Συνάντηση Άλματος εις ύψος, Φεβρουάριος 2000.
- Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα ανδρών - γυναικών Ταεκβοντό, Μάιος 2000.
- Πολλοί διεθνείς αγώνες καλαθοσφαίρισης.

• Εθνικό Στάδιο Πατρών

Το Εθνικό Στάδιο Πατρών προετοιμάζεται για να υποδεχθεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004 καθώς στο χώρο αυτό θα διεξαχθούν αγώνες Ποδοσφαίρου (Ανδρών - Γυναικών). Για το λόγο αυτό γίνονται όλες οι αναγκαίες εργασίες εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης, συνολικού προϋπολογισμού 3,5 δις. δραχμών που το καθιστούν ένα υπερσύγχρονο αθλητικό κέντρο. Προσφέρει όλες τις ανέσεις για τη φιλοξενία μεγάλων αθλητικών διοργανώσεων και την προετοιμασία ομάδων. Διαθέτει ένα κεντρικό γήπεδο με χλοοτάπητα και στίβο και είναι χωρητικότητας 17.000 θεατών. Επίσης διαθέτει βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου και στίβου καθώς και κλειστό γυμναστήριο αθλοπαιδιών χωρητικότητας 1.800 θέσεων, στο οποίο μπορούν να φιλοξενηθούν αθλήματα σάλας. Η οδική πρόσβαση είναι εύκολη αφού βρίσκεται δίπλα στη λεωφόρο Πατρών - Κλάους. Στο Εθνικό Στάδιο Πατρών έχουν διεξαχθεί με επιτυχία κορυφαίες αθλητικές διοργανώσεις, όπως:

- Μέρος των Μεσογειακών Αγώνων 10 - 1991.
- Διεθνής Συνάντηση "ΤΟΦΑΛΕΙΑ".
- Πολλοί διεθνείς αγώνες ποδοσφαίρου.

• Κολυμβητήριο "ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΕΠΑΝΟΣ"

Το κολυμβητήριο "Ολυμπιονίκης Αντώνιος Πέπανος" είναι ένα σύγχρονο αθλητικό συγκρότημα που προσφέρει όλες τις ανέσεις και εξυπηρετήσεις για τη φιλοξενία κορυφαίων διοργανώσεων και για την προετοιμασία ομάδων στα αθλήματα υγρού στίβου, υδατοσφαίρισης, καταδύσεων, συγχρονισμένης και τεχνικής κολύμβησης.

Η κατασκευή του ολοκληρώθηκε το 2000 και είναι χωρητικότητας 3.000 καθήμενων θεατών. Περιλαμβάνει δύο πισίνες ολυμπιακών προδιαγραφών, ενώ διαθέτει αίθουσες VIP'S, δημοσιογραφικά θεωρεία και αίθουσες για τη λειτουργία κέντρου Τύπου, αίθουσες συσκέψεων και σεμιναρίων.

Η οδική πρόσβαση προς το κολυμβητήριο είναι εύκολη αφού βρίσκεται δίπλα στη λεωφόρο Πατρών - Κλάους. Βρίσκεται εντός του συγκροτήματος του Εθνικού Σταδίου Πατρών. Διαθέτει μεγάλους χώρους στάθμευσης, ενώ σε πολύ μικρή απόσταση βρίσκεται το Γενικό Νοσοκομείο Πατρών "Άγιος Ανδρέας" και το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πάτρας. Σε κοντινή απόσταση βρίσκονται επίσης ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών, μειώνοντας έτσι στο ελάχιστο το χρόνο των μετακινήσεων.

Είναι πλήρως εξοπλισμένο με τον απαραίτητο μηχανολογικό εξοπλισμό. Διαθέτει το πλέον σύγχρονο σύστημα ανακύκλωσης, καθαρισμού και χλωρίωσης του νερού και στις δύο δεξαμενές, καθώς και καθαρισμού των τοιχωμάτων των πισινών με ειδικές σκούπες. Έχει ειδικό σύστημα για υποβρύχια megάφωνα, κάμερες και φωτογράφιση. Διαθέτει πλήρες σύστημα για τη θέρμανση - ψύξη και ανανέωση του αέρα τόσο στην κεντρική σάλα, όσο και στους υπόλοιπους χώρους του κολυμβητηρίου.

Αθλητικό Κέντρο του Δήμου Πατρών "ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ"

Το Αθλητικό Κέντρο του Δήμου Πατρών "ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ" αποτελεί ένα σύγχρονο προπονητήριο για τα αθλήματα της ενόργανης γυμναστικής, της ρυθμικής γυμναστικής, του τραμπολίνο και του κλειστού στίβου. Έχει φιλοξενήσει για προετοιμασία κορυφαίους αθλητές όπως τους Ολυμπιονίκες Ιωάννη Μελισσανίδη, Αλεξί Νέμοφ, τον παγκόσμιο πρωταθλητή Δημοσθένη Ταμπάκο, τις εθνικές ομάδες Ελλάδας, Ρωσίας, Ελβετίας κ.λ.π.

Η οδική πρόσβαση προς το αθλητικό κέντρο είναι εύκολη αφού βρίσκεται δίπλα στην Εθνική Οδό Πατρών - Πύργου - Αρχαίας Ολυμπίας. Διαθέτει μεγάλους χώρους στάθμευσης, ενώ σε μικρή απόσταση βρίσκονται το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Πατρών και το Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο Πατρών "Άγιος Ανδρέας". Σε πολύ κοντινή απόσταση βρίσκονται ξενοδοχεία όλων των κατηγοριών μειώνοντας έτσι στο ελάχιστο το χρόνο των μετακινήσεων μεταξύ χώρου άθλησης και χώρου διαμονής.

Αθλητιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών (ΑΚΕΠΑΠ)

Στην Πάτρα λειτουργεί το Αθλητιατρικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών που αναπτύσσει δραστηριότητες και λειτουργίες στους ακόλουθους τομείς:

- Εμβιομηχανική της άθλησης και αποκατάστασης.
- Μελέτη καρδιοαναπνευστικής λειτουργίας (εργοσπιρομέτρηση).
- Τμήμα μελέτης μεταβολισμού και διατροφής.
- Αιματολογικό, βιοχημικό, ορμονολογικό εργαστήριο.
- Απεικονιστική εκτίμηση (απλές ακτινογραφίες X-ray, αξονική τομογραφία C.T., μαγνητική τομογραφία MRI και έλεγχος οπτικής πυκνότητας και σωματικού λίπους με DEXA).

Επιπρόσθετα το ΑΚΕΠΑΠ :

- Έχει εντάξει στις δραστηριότητες του το εθνικό Κέντρο Εκπαίδευσης στην παροχή πρώτων βοηθειών στον τόπο του ατυχήματος, που εδρεύει στην Πάτρα και εκπαιδεύει νοσηλευτικό και ιατρικό προσωπικό που εξειδικεύεται στην παροχή υψηλής στάθμης υπηρεσιών, σύμφωνα με τις οδηγίες και την επιστημονική καθοδήγηση του αμερικανικού Κολεγίου Χειρουργών (πρόγραμμα PHTLS - ACS).
- Στελεχώνεται από ιατρούς πολλών ειδικοτήτων με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην αθλητιατρική, βιολογία, μηχανική του μυοσκελετικού συστήματος, στη μελέτη του καρδιοαναπνευστικού συστήματος, στον μεταβολισμό, διατροφή και στη μελέτη της ανάπτυξης και ενήβωσης των αθλητών. Επίσης στελεχώνεται από φυσιάτρους, φυσιοθεραπευτές, γυμναστές και διαιτολόγους, για βελτίωση επίδοσης αλλά και πρόληψη και αποκατάσταση κακώσεων.
- Συνδέεται με τις κλινικές και τα εργαστήρια του Τμήματος Ιατρικής Πανεπιστημίου Πατρών ως και με άλλα συγγενή προς το αντικείμενο του ΑΚΕΠΑΠ εργαστήρια του ιδρύματος.

5.5.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σπάνια συναντά κανείς σε μια περιοχή τόσους χώρους άθλησης όσους διαθέτει ο νομός Αχαΐας. Την πλούσια αθλητική υποδομή του νομού, αποτελούν:

- Δώδεκα κλειστά γυμναστήρια
- Είκοσι-οκτώ ανοικτά γήπεδα αθλοπαιδιών
- Δύο κλειστά γυμναστήρια στίβου
- Δύο κολυμβητήρια και ένα υπό κατασκευή
- Τρία συγκροτήματα γηπέδων τένις
- Εξήντα ανοικτά γήπεδα ποδοσφαίρου

- ο Περισσότερα από δέκα συγκροτήματα γηπέδων μίνι-ποδοσφαίρου (5 X 5)
- ο Τέσσερις αίθουσες βαρέων αθλημάτων
- ο Ένα ανοικτό γήπεδο χειροσφαίρισης.
- ο Τέσσερα ανοικτά γήπεδα στίβου
- ο Δεκάδες ανοικτά γήπεδα σε σχολεία του νομού

Πρόκειται για Αθλητικά Κέντρα και Γήπεδα πλήρως εξοπλισμένα που μπορούν να φιλοξενήσουν για προετοιμασία αθλητές και ομάδες όλων σχεδόν των Ολυμπιακών Αθλημάτων. Επίσης στις σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις της Αχαΐας μπορούν να φιλοξενηθούν κορυφαία αθλητικά γεγονότα (Ευρωπαϊκά-Παγκόσμια Πρωταθλήματα, Προολυμπιακά Τουρνουά κ.λ.π.). Οι μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις που έγιναν στην Αχαΐα, όπως τα Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα Γυμναστικής το 1997 και το 1999, τα Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα ΤΑΕΚΒΟΝΤΟ το 1997 και το 2000, οι διεθνείς αγώνες Μπάσκετ, Βόλεϊ, Άρσης Βαρών, Επιτραπέζιας Αντισφαίρισης και πολλές ακόμα, στέφθηκαν από απόλυτη οργανωτική και αγωνιστική επιτυχία. Ο Νομός Αχαΐας αποτελεί έναν ιδανικό τόπο για αθλητικές συναντήσεις και διαθέτει την γνώση, την επιθυμία, το όραμα, τη φαντασία, την ικανότητα και τα εξειδικευμένα επαγγελματικά στελέχη για να ανταποκριθεί με απόλυτη επιτυχία στις ανάγκες κορυφαίων διοργανώσεων και μιας άψογης φιλοξενίας των ξένων αποστολών.

5. 6. ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μορφωτικό τουρισμό αποτελεί η μετάβαση του τουρίστα σε ένα άλλο πολιτιστικό περιβάλλον για την παρακολούθηση ομιλιών ή για γενικότερο εμπλουτισμό του μορφωτικού του επιπέδου. Είναι μια μορφή τουρισμού, στην οποία τα άτομα έχουν σαν κύριο σκοπό την συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις. Πολιτιστικό περιβάλλον είναι η σχέση φυσικού και δομημένου χώρου με συνδεδετικό στοιχείο την ιστορία. Βασικοί πόροι αυτού του είδους τουρισμού είναι οι τόποι με πολιτιστική κληρονομιά και ιδιαίτερη φυσιογνωμία, το φυσικό περιβάλλον, οι αρχαιολογικοί χώροι, τα ιστορικά μνημεία, η τοπική αρχιτεκτονική, οι παραδόσεις, φολκλόρ και γενικά οι τοπικές λαογραφικές εκδηλώσεις (εορτές, πανηγύρια, εκθέσεις) και οι παραδοσιακοί οικισμοί. Ο μορφωτικός - πολιτιστικός τουρισμός περιλαμβάνει μεταξύ άλλων επισκέψεις και μελέτες ιστορικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, ταξίδια με σκοπό την επίσκεψη και παρακολούθηση θεάτρου ή όπερας, την συμμετοχή ή παρακολούθηση λαογραφικής εκδήλωσης, την συμμετοχή σε ειδικά μαθήματα ή σεμινάρια γλώσσας, φιλοσοφίας, ιστορίας της τέχνης, ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, ανθρωπολογίας κ.α.

Αυτό το είδος τουρισμού εμφανίζει ανοδικές τάσεις διεθνώς, και απαιτείται για την ανάπτυξη του η ύπαρξη της βασικής τουριστικής υποδομής αλλά και ειδικής υποδομής όπως πολιτιστικά προγράμματα, καλλιτεχνικές και μορφωτικές εκδηλώσεις διεθνούς φήμης. Η Πάτρα, όπως και ολόκληρος ο νομός Αχαΐας, συγκεντρώνουν σαν τουριστική περιοχή πολλά τέτοια προσόντα. Η περιοχή αποτελεί ιστορικό τόπο αφού είναι διάσπαρτη από μνήμες του ελληνικού αρχαίου πολιτισμού. Η συμβολή των αρχαιολογικών και ιστορικών μνημείων στην ανάπτυξη του τουρισμού είναι αρκετά σημαντική. Ο τουρίστας επιδιώκει με την τουριστική του μετακίνηση, την διεύρυνση του φυσικού, κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, τη γνωριμία και μελέτη νέων γεωγραφικών περιβαλλόντων, νέων συνανθρώπων, ηθών, εθίμων και διαφορετικών πολιτισμών. Η περιοχή μας διαθέτει επίσης πολιτιστικούς θεσμούς οι οποίοι είναι ευρέως γνωστοί και αποτελούν ήδη πόλο έλξης των τουριστών.

5. 6. 1. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

- Μεσαιωνικό κάστρο Πάτρας:

Κτισμένο στην Άνω Πόλη σε απόσταση περίπου οκτακοσίων μέτρων από την ακτή, ανταντεύει την Κάτω Πόλη με την οποία συνδέεται άμεσα από τα σκαλοπάτια της οδού Αγίου Νικολάου. Το κάστρο της Πάτρας οικοδομήθηκε από τον Ιουστινιανό το 551 μ.Χ., ύστερα από σεισμό, με σκοπό την άμυνα από επιδρομές. Υπέστη πολλές κατασκευαστικές αλλαγές από τους κατά καιρούς κατακτητές, οι οποίοι θέλοντας να επεκτείνουν το κάστρο χρησιμοποίησαν υλικά παρμένα από τους γύρω αρχαίους και Χριστιανικούς ναούς και αυτό φαίνεται από σφηνωμένα στους τοίχους αγάλματα, αμφορείς κ.λ.π. Εντός του σώζονται ερείπια του ναού της Αγίας Σοφίας. Το κτίσμα, που καλύπτει έκταση 22.725 τ.μ., σήμερα έχει διαμορφωθεί σε κήπο.

- Αρχαίο Ωδείο Πάτρας:

Το Ρωμαϊκό Ωδείο βρίσκεται στην Άνω πόλη και κατασκευάστηκε κατά την διάρκεια των Ρωμαϊκών χρόνων από τον Νέρωνα. Σύμφωνα με τον αρχαίο περιηγητή Πausανία ήταν το πιο αξιόλογο στην Ελλάδα. Με το πέρασμα του χρόνου, πόλεμοι και σεισμοί το κατέστρεψαν μερικώς, και το 'εξαφάνισαν' κάτω από μπάζα και χώματα. Εκσκαφές που έγιναν στην περιοχή με σκοπό να παρθεί χώμα για την κατασκευή του λιμανιού, τυχαία το έφεραν και πάλι στο φως. Μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο ξεκίνησαν επισκευές και συνεχείς προσπάθειες αναστήλωσης, και τη δεκαετία του 1960 ανακηρύχθηκε επίσημα ως αρχαιολογικός χώρος. Σήμερα το Ωδείο εκτός από αρχαιολογικό χώρο αποτελεί και την έδρα του ετήσιου Πολιτιστικού Διεθνούς Φεστιβάλ της πόλης, και φιλοξενεί ποικίλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Έχει χωρητικότητα 2.300 θεατών.

- Ρωμαϊκό Αμφιθέατρο:

Χρονολογείται από τον 1^ο μ.Χ. αιώνα. Χτισμένο μερικές δεκάδες μέτρα δυτικά του αρχαίου Ωδείου, παρότι είναι σε καλή κατάσταση, αυτό που σώζεται σήμερα αποτελούσε μέρος του συνολικού κτίσματος κι έτσι οι ειδικοί μπορούν μόνο να υποθέσουν ότι επρόκειτο για αμφιθέατρο, αρένα ή ιπποδρόμιο. Διακρίνονται οι θολωτοί του διάδρομοι, σκάλες, καθώς και το αποχετευτικό του σύστημα, ενώ στη διάρκεια των ανασκαφών εκεί, ήρθαν στο φως πολλά ευρήματα όπως επιγραφές, ζωφόροι, ένα μωσαϊκό, λυχνάρια, κ.α..

- Η Γέφυρα του Μείλιχου ή αλλιώς "γέφυρα του Πausανία":

Ονομάστηκε έτσι όταν πέρασε από αυτήν ο αρχαίος περιηγητής πηγαίνοντας προς το Αίγιο. Το ποτάμι που περνούσε κάτωθεν αρχικά λεγόταν Αμείλιχος (σκληρός). Σύμφωνα με την ιστορία, εκεί γίνονταν ανθρωποθυσίες κάθε χρόνο προς εκτόνωση της οργής της Θεάς Άρτεμης που έφερε συμφορές στους κατοίκους λόγω της ασέβειας δύο νέων. Ύστερα από προσφορά αγάλματος στο ναό της Θεάς το κακό σταμάτησε και το ποτάμι τότε μετονομάστηκε σε Μείλιχο (ήρεμος). Τμήμα της γέφυρας που αποτελείται από δύο καμάρες με βάσεις από πελεκητές πέτρες και τούβλινα τόξα σώζεται σήμερα, σε καλή κατάσταση, περίπου 2 χμ βόρεια του κέντρου της πόλης της Πάτρας, στο πλάι της νέας εθνικής οδού προς Αθήνα.

- Πηγή Δήμητρας:

Στον περίβολο του παλαιού ναού του Αγίου Ανδρέα βρίσκεται η πηγή της Θεάς Δήμητρας στο σημείο που στα αρχαία χρόνια υπήρχε ναός και μαντείο αφιερωμένα στη Θεά. Εκεί σταυρώθηκε ο Απόστολος Ανδρέας από τους Ρωμαίους.

- Ρωμαϊκό Υδραγωγείο:

Είναι το πρώτο συστηματικό υδραγωγείο της Πάτρας, έργο Ρωμαϊκό, από την εποχή όπως εκτιμάται του αυτοκράτορα Αυγούστου. Βρίσκεται στους πρόποδες του λόφου του

Δασυλλίου. Είναι γνωστό με το όνομα "Καμάρες" από τις καμάρες των τόξων που υπάρχουν στην είσοδο του οικοδομήματος του.

- Μυκηναϊκοί τάφοι Βούντενης:

Μεγάλο Μυκηναϊκό νεκροταφείο που χρονολογείται μεταξύ 1450 και 1050 π.Χ.. Καταλαμβάνει έκταση 80 στρεμμάτων και βρίσκεται στην περιοχή της Βούντενης, 4 χλμ. ανατολικά της Πάτρας. Ανακαλύφθηκε τυχαία ύστερα από λαθραία ανασκαφή. Στους τάφους έχουν βρεθεί αρκετά λείψανα (σκελετοί) καθώς και άλλα αρχαιολογικά αντικείμενα όπως αγγεία, όπλα, κοσμήματα, κ.λ.π.. Μετά την ολοκλήρωση των αρχαιολογικών ανασκαφών, όπως οι ειδικοί υποστηρίζουν, το μέρος θα αποτελέσει έναν σπουδαίο αρχαιολογικό χώρο αντάξιο αυτού των Μυκηνών, που θα φανερώσει την ύπαρξη μυκηναϊκού κέντρου στην περιοχή.

- Κάστρο του Ρίου:

Χτισμένο το 1499 από τον Σουλτάνο Βαγιαζήτ Β' για να ελέγχει το στενό πέρασμα στα ακρωτήρια του Ρίου και του Αντιρρίου. Το "Κάστρο του Μωριά", όπως αποκαλούσαν το κάστρο του Ρίου, κατά κύριο λόγο είχαν στην κατοχή τους οι Τούρκοι, όμως γνώρισε και άλλους κατακτητές, όπως το 1532 που το κυριεύσαν οι Ισπανοί με τον Αντρέα Ντόρια, το 1603 οι Ιππότες της Μάλτας, ή το 1687 οι Βενετοί του Φρ. Μποποτσιβί. Το 1828 παραδόθηκε στον Γάλλο στρατηγό Σνάιντερ και μετά το 1831 μετατράπηκε σε φυλακή. Σήμερα σώζεται σε καλή κατάσταση όπως και το εκκλησάκι της Ζωοδόχου Πηγής που βρίσκεται εντός των τειχών. Κατά τη θερινή περίοδο διοργανώνονται στον υπαίθριο χώρο του μουσικές συναυλίες και άλλες καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Στο χωριό Καστρίτσι σώζονται ερείπια του Κάστρου που είχε χτιστεί εκεί ταυτόχρονα με αυτό του Ρίου, σαν συμπληρωματικό του.

- Θέατρο Αρχαίας Αιγείρας:

Χρονολογείται από τον 5^ο ή 4^ο αιώνα π.Χ. και αποτελεί δείγμα του πολιτισμού που άκμασε από τη Μυκηναϊκή ως τα τέλη της Ρωμαϊκής κυριαρχίας. Έχει χωρητικότητα 10000 ατόμων. Ανακαλύφθηκε από Αυστριακό συνεργείο αρχαιολογίας που από το 1916 διενεργεί ανασκαφές στην περιοχή και έφερε στο φως και τα -εξίσου σημαντικά- τμήματα του υπερμεγέθους αγάλματος του Δία (έργο του γλύπτη Ευκλείδη). Σήμερα ενώ οι ανασκαφές συνεχίζονται, το κτίσμα βρίσκεται σε κατάσταση βελτίωσης με σκοπό την μελλοντική φιλοξενία πολιτιστικών εκδηλώσεων και θεατρικών παραστάσεων.

- Τα ίχνη των αρχαίων πόλεων Αιγών και Κερίνειας:

Τα ίχνη της αρχαίας πόλης Αιγές που καταστράφηκε γύρω στο 281 π.Χ. βρίσκονται στην περιοχή του δήμου Αιγείρας.

- Αρχαίοι Λουσσοί:

Η αρχαία πόλη των Λουσσών ήταν κτισμένη κάτω από το Χελμό (708 π.Χ.) και ήταν μέλος της Αχαικής Συμπολιτείας. Από τους μεγαλύτερους οικισμούς της περιοχής που όμως τα ίχνη του χάνονται τον 1^ο αιώνα π.Χ.. Από το 1898 που πραγματοποιούνται αρχαιολογικές ανασκαφές στο χώρο, έχουν έρθει στο φως ο ναός της Λουσσιάδας Αρτέμιδος (περίγραμμα), ευρήματα στα οποία περιλαμβάνεται και το άγαλμα της Θεάς, και κτίσματα που χρονολογούνται από το 500 π.Χ..

- Αρχαία Κλειτορία:

Η αρχαία πόλη Κλείτωρ βρίσκεται σε απόσταση 3 χμ από τη σημερινή πόλη Κλειτορία. Κτίστηκε το 1600 π.Χ. από τον Κλείτωρα και τον Αζάνα.

- Κάστρο της Ωριάς (Σαλμενίκου):

Βρίσκεται επάνω από τον τόπο θυσίας των Καλαβρύτων στην κορυφή του βουνού. Χτίστηκε την εποχή της φραγκοκρατίας για άμυνα. Υπήρξε σημαντικό μεσαιωνικό κάστρο. Επί

Τουρκοκρατίας η Αικατερίνη Παλαιολόγου έπεσε από το κάστρο αυτό και αυτοκτόνησε (1463) για να μην βρεθεί στα χέρια των Τούρκων. Από τότε πήρε την ονομασία του.

5. 6. 2. ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

- Αρχαιολογικό:

Στεγάζεται σε νεοκλασικό αρχοντικό μιας από τις κεντρικές πλατείες της πόλης, αυτήν της βασιλείσσης Όλγας. Σε ένα από τα σημαντικότερα μουσεία της χώρας, εκτίθενται αρχαιότητες κλασικών Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων που βρέθηκαν στη Πάτρα και περιλαμβάνουν από αγάλματα, γλυπτά ναών, και μάρμαρα του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, μέχρι Ρωμαϊκά ψηφιδωτά, κοσμήματα και αγγεία.

- Εθνολογικό - Ιστορικό:

Στεγάζεται στο Μέγαρο Λόγου και Τέχνης της πόλης στην πλατεία Γεωργίου Α' και λειτουργεί από το 1973. Εκεί εκτίθενται κειμήλια από το 1770 καθώς και πολεμικά όπλα, ιστορικά κειμήλια και προσωπικά αντικείμενα των αγωνιστών της επανάστασης του 1821.

- Λαογραφικό:

Λειτουργεί από το 1977 και στεγάζεται στο χώρο του Σκαγιοπούλειου ιδρύματος από το 1983. Διαθέτει συλλογή από έργα λαϊκής τέχνης που παρουσιάζουν τον τρόπο ζωής και εργασιών της προβιομηχανικής κοινωνίας, βιβλιοθήκη, αρχείο φωτογραφιών και χώρο διαλέξεων και εκθέσεων.

- Μουσείο τύπου:

Λειτουργεί από το 1952 στο κτίριο της Ένωσης Συντακτών. Εκεί εκτίθενται φύλλα Πατράϊκών εφημερίδων από το 1875, τοπικών περιοδικών, Πελοποννησιακών εγγράφων και βιβλίων που φτάνουν μέχρι και το 1604. Το σημαντικότερο έκθεμα είναι το επίσημο έγγραφο της Γ' Εθνοσυνέλευσης, υπογεγραμμένο από τους αγωνιστές προς τον τότε πρωθυπουργό Ι. Καποδίστρια.

- Αρχεία Δημοτικής Βιβλιοθήκης:

Διαθέτει 120.000 τόμους βιβλίων, αρχείο εφημερίδων της πόλης, ιστορικά έγγραφα, γκραβούρες, καθώς και βιβλία ανεκτίμητης αξίας που φυλάσσονται σε ειδικό τμήμα. Στο κτίριο της Βιβλιοθήκης λειτουργεί και η Δημοτική Πινακοθήκη.

5. 6. 3. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

• Πατρινό Καρναβάλι

Είναι το μεγαλύτερο πολιτιστικό γεγονός της Πάτρας με ιστορία 170 χρόνων, και από τα σημαντικότερα καρναβάλια της Ευρώπης. Ξεκίνησε στις αρχές του 19ου αιώνα, όπου υπάρχει η εκτίμηση ότι έγινε και ο πρώτος αποκριάτικος χορός. Από το 1860 και μετά, οργανώθηκε σε θεσμό. Με επιρροές από το δυτικό, επανησιακό, αλλά και μεσογειακό στοιχείο, αναπτύχθηκε και πέρασε από διάφορα στάδια και μορφές.

Από το 1966, με ιδιωτική πρωτοβουλία, προστέθηκε το παιχνίδι του 'Κρυμμένου Θησαυρού', ένα καρναβαλικό παιχνίδι που διαρκεί πάνω από 10 μέρες και αποτελεί τον κορμό του καρναβαλιού και της παρέλασης. Από το 1968 προστέθηκε ένα παιχνίδι με τη μορφή ποδηλατικού αγώνα μασκαρεμένων, στο οποίο συμμετέχουν αγόρια και κορίτσια μικρής ηλικίας και πήρε το όνομα Baby rally. Τα "μπουρμπούλια", ο καθιερωμένος και ιδιαίτερος χορός που διοργανώνεται κάθε βραδιά του καρναβαλιού από το Δήμο στο Δημοτικό Θέατρο, με τους άνδρες ντυμένους με ένδυμα καθημερινό, να υποκύπτουν στις προσταγές των γυναικών, οι

οποίες φορούν μαύρα ντόμινα και μάσκες στο πρόσωπο ώστε να μην τις αναγνωρίζουν. Κάθε μέρα του καρναβαλιού διοργανώνονται χοροί σε διάφορα σημεία, από ιδιώτες ή δημόσιους φορείς της πόλης.

Την Τσικνοπέμπτη, σε δρόμους, πεζοδρόμια και αυλές, οι Πατρινοί στήνουν ψησταριές από το πρωί, ψήνουν κρέας, πίνουν άφθονο κρασί κερνώντας τους περαστικούς, χορεύουν και τραγουδούν μέχρι το επόμενο πρωί. Είναι ένα έθιμο που γίνεται την προτελευταία Πέμπτη της αποκριάς και έρχεται να θυμίσει στους Πατρινούς συνήθειες της παλιάς Πάτρας. Οι εκδηλώσεις του θεσμού πληθαίνουν και εμπλουτίζονται χρόνο με το χρόνο από τη διοργανώτρια αρχή, δίνοντας μεγαλύτερη ώθηση στη συμμετοχή. Αποκορύφωμα των καρναβαλικών εκδηλώσεων οι δύο μεγάλες παρελάσεις που γίνονται την νύχτα του Σαββάτου και την επόμενη ημέρα, τελευταία Κυριακή της αποκριάς, με χιλιάδες Πατρινούς - και όχι μόνο - καρναβαλιστές, να κατακλύζουν μεταμφιεσμένοι τους δρόμους της πόλης χορεύοντας. Η φήμη του Πατρινού καρναβαλιού έχει ταξιδέψει εντός και εκτός των συνόρων της χώρας, και είναι ο σημαντικότερος τουριστικός πόρος της πόλης σήμερα. Οι καρναβαλικές εκδηλώσεις, που αρχίζουν στις 17 Ιανουαρίου κάθε έτους, διαρκούν μέχρι την Καθαρή Δευτέρα, με τη συμμετοχή πολλών χιλιάδων Πατρινών και πολλών επίσης επισκεπτών.

Το Πατρινό Καρναβάλι είναι σήμα κατατεθέν για την Αχαϊκή πρωτεύουσα. Δεν είναι οικονομικά ανταποδοτικό όσο θα έπρεπε για την πόλη, μπορεί όμως να γίνει ο κινητήριος μοχλός ανάπτυξης της περιοχής. Υπάρχει προοπτική για καλύτερη αξιοποίηση του θεσμού αυτού, με οφέλη για τον τουρισμό της πόλης αλλά και ολόκληρου του νομού. Η αξιοποίηση του Πατρινού Καρναβαλιού σε όλη τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, η ανάπτυξη ενός εμπνευσμένου πολιτιστικού προγράμματος και η ποιοτική αναβάθμιση της τουριστικής νοοτροπίας οδηγεί στην εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου ετήσιου προγράμματος παροχής υπηρεσιών. Στόχοι του προγράμματος θα είναι :

- Η ποιοτική αναβάθμιση του καρναβαλιού.
- Η επέκταση και ο καταμερισμός των καρναβαλικών εκδηλώσεων.
- Ο εμπλουτισμός των εκδηλώσεων με άλλες παράλληλες εκδηλώσεις πολιτιστικού περιεχομένου σε σχέση με το καρναβάλι.
- Συμμετοχή της ευρύτερης περιοχής στις καρναβαλικές εκδηλώσεις ώστε οι θεατές και επισκέπτες να γίνουν κοινωνοί και συμμετοχοί.
- Οι επαφές και ανταλλαγές με άλλα καρναβάλια της Ελλάδας.
- Η διεθνοποίηση ώστε να διευρυνθούν οι ορίζοντες του θεσμού, η συνεργασία και οι ανταλλαγές με άλλες πόλεις του εξωτερικού με δυνατότητα διακρατικών συμφωνιών, άντληση πόρων και διεύρυνση του τουριστικού και πολιτιστικού ορίζοντα της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής.

• Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας

Ο σημαντικότερος αυτός ετήσιος θεσμός της πόλης που ξεκίνησε το 1986 έχει να παρουσιάσει ένα μεγάλο σύνολο επιτυχημένων πολιτιστικών εκδηλώσεων και έχει φιλοξενήσει μεγάλα ονόματα του Ελληνικού και διεθνούς καλλιτεχνικού χώρου. Στις εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα, τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο, στο Αρχαίο Ωδείο, στα κάστρα Πάτρας και Ρίου, στο Παλιό Δημοτικό Νοσοκομείο, στη Δημοτική Πινακοθήκη και αλλού, περιλαμβάνονται θεατρικές παραστάσεις αρχαίου δράματος (Αισχύλος, Ευριπίδης, Σοφοκλής), αρχαίας κωμωδίας (Αριστοφάνης), μουσικές συναυλίες, ρεσιτάλ, χορευτικές παραστάσεις και χοροθέατρο, εκθέσεις ζωγραφικής, γλυπτικής, φωτογραφίας, ποιητικές εκδηλώσεις, κινηματογραφικές προβολές και αφιερώματα.

Τα πρώτα χρόνια το Φεστιβάλ της Πάτρας δικαιολογούσε πλήρως τον τίτλο διεθνές αφού φιλοξένησε τα μεγαλύτερα διεθνή ονόματα. Για να ξαναβρεί ο θεσμός αυτή την διάσταση θα πρέπει να αναδειχθεί και να προβληθεί δυναμικό υψηλού επιπέδου με εκδηλώσεις αντίστοιχης ποιότητας. Στόχος είναι η αναβίωση του θεσμού σε όλες του τις παραμέτρους

μέσα από την οποία θα αιτιολογείται ο τίτλος του Διεθνούς. Για να επιτευχθεί αυτό επιβάλλεται η διαμόρφωση σαφούς πολιτιστικής στρατηγικής, σωστός σχεδιασμός και συνεχής προσπάθεια. Βασική προϋπόθεση είναι ο επαναπροσδιορισμός των στόχων και των κατευθύνσεων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του τουρισμού και την προστασία του περιβάλλοντος.

- Η Γιορτή του Κερασιού

Κάθε Ιούνιο, στην κοινότητα Καστριτσίου γίνεται η γιορτή του κερασιού όπου διοργανώνονται χοροί και άλλες υπαίθριες εκδηλώσεις.

- Αναπαράσταση του Όρκου των Αγωνιστών της Επανάστασης

Κάθε χρόνο στις 21 Μαρτίου τα Καλάβρυτα γιορτάζουν την απελευθέρωση με μια αναπαράσταση της εξέγερσης που έγινε στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας το Μάρτιο του 1821, τότε που κηρύχτηκε η επανάσταση.

5. 6. 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ

Για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού, εκτός όμως από την βασική τουριστική υποδομή την οποία και διαθέτει η περιοχή, απαραίτητη είναι η ύπαρξη θεσμών διεθνούς φήμης, νέες πολιτιστικές εκδηλώσεις και ιδέες που αφού σχεδιαστούν και θεσμοθετηθούν, θα δώσουν ένα διαφορετικό αέρα στην περιοχή. Η Πάτρα, για να βρει την πολιτιστική της ταυτότητα, δεν είναι απαραίτητο να μένει αφοσιωμένη και προσκολλημένη στα παλαιά πρότυπα. Η αναζήτηση και υποστήριξη νέων πρωτοποριακών πολιτιστικών δράσεων που θα αφορούν τη μεσογειακή μας ταυτότητα και την ικανότητα της περιοχής να δέχεται πολιτιστικά ρεύματα, να τα αφομοιώνει και να παράγει πρωτότυπο πολιτιστικό προϊόν, είναι απαραίτητη, αφού έχει αρχίσει η παρακμή πολλών από τους ήδη υπάρχοντες θεσμούς όπως είναι το Πατρινό Καρναβάλι και το Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας. Οι θεσμοί που θα επιλεγούν θα πρέπει να έχουν ισχυρό έρεισμα στην πόλη και να αποφασίζονται αφού θα έχει προηγηθεί μία ολοκληρωμένη μελέτη. Ο πολιτισμός απαιτεί οργάνωση και αρμονικό συνδυασμό της καλλιτεχνικής με την τεχνοκρατική νοοτροπία για να υπάρξει αειφόρος ανάπτυξη και βιωσιμότητα.

Νέες ιδέες για δημιουργία θεσμών για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης, οι οποίοι έχουν κατά καιρούς προταθεί από διάφορους φορείς είναι οι ακόλουθοι:

- Ημέρες Θεάτρου σκιών.

Η Πάτρα είναι η ελληνική γενέτειρα του Καραγκιόζη, και το θέατρο σκιών έχει μεγάλη παράδοση καλλιτεχνών. Για να ενισχυθεί ο θεσμός του φεστιβάλ που έχει ήδη ξεκινήσει η ΔΕΠΑΤΤ το 2002 και απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η δημιουργία μιας μόνιμης θεατρικής σκηνής, σε ένα μόνιμο χώρο χωρητικότητας τουλάχιστον 300 θέσεων που θα προγραμματίζει τις δικές της παραγωγές, θα ενισχύει νέες καλλιτεχνικές προσπάθειες με σκοπό την προώθηση, την διάδοση και την καλλιτεχνική βελτίωση του θεάτρου σκιών και η δημιουργία ενός μουσείου θεάτρου σκιών. Στόχος της διοργάνωσης είναι μια σειρά επιλεγμένων παραστάσεων για μεγάλους και η δημιουργία ενός σταθερού κοινού. Για να στηριχτεί ο θεσμός θα πρέπει να περιστοιχίζεται από μια σειρά άλλων δραστηριοτήτων, καθιέρωση αξιόλογων βραβείων για τους νέους συγγραφείς και καραγκιοζοπαίχτες. Ο νέος αυτός ετήσιος θεσμός θα πρέπει να στηριχτεί από τους τοπικούς φορείς και να

ενισχυθεί ώστε να αποκτήσει τις απαραίτητες βάσεις και να εξελιχθεί σε διεθνούς φήμης.

- Χορωδιακό φεστιβάλ

Η Πάτρα σε αναλογία πληθυσμού διαθέτει τα περισσότερα χορωδιακά από κάθε άλλη ελληνική πόλη. Μία διεθνής χορωδιακή διοργάνωση στην Πάτρα θα μπορούσε να αποφέρει μακροπρόθεσμα κέρδη προβολής της πόλης και σημαντικά οικονομικά οφέλη, αφού παρά το υψηλό κόστος που θα έχει, θα φιλοξενήσει τουλάχιστον δύο χιλιάδες άτομα για μια π.χ. "χορωδιακή εβδομάδα" στην πόλη μας.

- Πολιτιστική Πανεπιστημιάδα

Τα επτά τμήματα των πολιτιστικών ομάδων των φοιτητών του Πανεπιστημίου Πατρών έχουν στο ενεργητικό τους ένα πλήθος αξιόλογων πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον συνεργάζονται με αντίστοιχες φοιτητικές πολιτιστικές ομάδες άλλων πανεπιστημίων και διοργανώνουν από κοινού εκδηλώσεις στην Πάτρα ή άλλες πόλεις. Έτσι ξεκίνησε ο θεσμός της Πολιτιστικής Πανεπιστημιάδας το 1990, ο οποίος φιλοξενήθηκε στην Πάτρα το 1994. Η πολιτιστική εβδομάδα που διοργανώνει από το 2000 το Πανεπιστήμιο θα μπορούσε να εξελιχθεί σε ένα διαπανεπιστημιακό φεστιβάλ, το οποίο, με την ευκαιρία της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2006, θα είχε την δυνατότητα με την κατάλληλη υποστήριξη, να πάρει ακόμα και διεθνή χαρακτήρα. Η καθιέρωση μιας τέτοιας μεγάλης συνάντησης νέων στην πόλη μας θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη όπως επίσης και προβολή και διαφήμιση της πόλης.

5. 7. ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο οικολογικός τουρισμός είναι μία ειδική μορφή τουρισμού, που αντικείμενο έχει το ενδιαφέρον του επισκέπτη - περιηγητή για το φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα το ζωντανό περιεχόμενο του. Συνδυάζει τις διακοπές και τις οικολογικές δραστηριότητες. Μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές με σπάνιο φυσικό κάλλος, φυσικές διαπλάσεις και γεωμορφολογικούς σχηματισμούς και με πλούσιο ή σπάνιο ζωικό βασίλειο, καλύπτοντας έτσι ένα ευρύ φάσμα από ορεινές περιοχές, υδροβιότοπους και θαλάσσια και χερσαία οικοσυστήματα. Ο οικολογικός τουρισμός είναι μόνο μία από ένα σύνολο τουριστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες περιλαμβάνουν τον αγροτουρισμό, τον πολιτιστικό και τον επιστημονικό τουρισμό. Αυτές οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στηρίζουν τις υπόλοιπες οικονομικές δραστηριότητες της κάθε περιοχής και μεταφέρουν εισόδημα στην αγροτική ενδοχώρα. Αποτελεί μια σχετικά νέα ιδέα για την Ελλάδα.

Οι συμμετέχοντες είναι άτομα με οικολογικά ενδιαφέροντα και αποτελούνται συνήθως από νεαρά άτομα που επιζητούν την περιπέτεια με αρκετό βαθμό ανεξαρτησίας και από μεγαλύτερης ηλικίας άτομα οργανωμένα σε ομάδες. Η πιο σημαντική δραστηριότητα στον οικοτουρισμό είναι η περιπατητική δραστηριότητα, απλή πεζοπορία (walking), σε οροθετημένα μονοπάτια (trekking), και rambling. Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν χρησιμοποιούνται βαριές κατασκευές, οπότε οι απαιτούμενες επενδύσεις σε υποδομή είναι χαμηλές, ενώ ο τουρίστας και το τουριστικό κύκλωμα υποδοχής και εξυπηρέτησης του σέβονται την φύση. Στα πλαίσια της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού εντάσσεται η τουριστική ανάπτυξη των παραδοσιακών οικισμών, των βιοτόπων και των εθνικών δρυμών.

Τα οφέλη από την ανάπτυξη του οικοτουρισμού είναι μεγάλα σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Η ανάπτυξή του συντελεί στην μεταβολή του προτύπου του μαζικού τουρισμού με επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και αποτελεί την εξισορρόπηση μιας χώρας στο μαζικό τουρισμό και τα προβλήματα του. Γι' αυτό η ανάπτυξη του είναι

απολύτως αναγκαία για τις περιοχές όπου υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, όπως είναι η Αχαΐα.

Το μέγεθος βέβαια της ανάπτυξης του οικολογικού τουρισμού δεν θα πρέπει να υπερβεί κάποια όρια, διαφορετικά πιθανόν να προκληθεί ζημιά ή και να καταστραφούν οι φυσικοί πόροι που αποτελούν και την βασική υποδομή του (π.χ. υψηλή συγκέντρωση τουριστών σε έναν οικότοπο μπορεί να δημιουργήσει ρύπανση ή και ακόμα να διαταράξει την ομαλή διαβίωση ζώων ή πουλιών που ζουν σε αυτόν). Οποιαδήποτε ανάπτυξη πρέπει να λάβει υπόψη της το περιβάλλον και τα οικοσυστήματα. Αν βέβαια η τουριστική δραστηριότητα είναι πολύ περιορισμένη, δεν θα είναι δυνατόν να δημιουργηθεί η κατάλληλη υποδομή. Για αυτό είναι απαραίτητο να βρεθεί η ιδανική αναλογία ανάπτυξης που θα συνδυάζει την προστασία του οικολογικού περιβάλλοντος με την τουριστική - οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Ταυτόχρονα απαιτείται και μία ισόρροπη ανάπτυξη των απαραίτητων υποστηρικτικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων. Η πολιτική ανάπτυξης του οικοτουρισμού πρέπει να περιλαμβάνει κανονισμούς που αφορούν στην τουριστική χρήση ενός ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος, στην δημιουργία της απαραίτητης για αυτό υποδομής, στην θετική αντιμετώπιση του ζητήματος από τους ντόπιους κατοίκους και στην προβολή-διαφήμιση (marketing). Η ενημέρωση των κατοίκων της περιοχής για συγκεκριμένα προγράμματα και ευκαιρίες τουριστικής ανάπτυξης είναι ελλιπής. Η Γενική Γραμματεία Τουρισμού, με εντολή του υφυπουργού Ανάπτυξης, προσπαθεί να καλύψει αυτή την έλλειψη πληροφόρησης διενεργώντας το έργο "Δράσεις Ενημέρωσης Πληροφόρησης Κοινού για τα Οικοτουριστικά Προγράμματα". Η προκήρυξη εκδήλωσης υποψηφιοτήτων για τον ανάδοχο του έργου έληξε τον περασμένο Μάιο. Το έργο συνίσταται στις ακόλουθες ενέργειες :

- έκδοση έντυπου υλικού,
- ανάπτυξη εργαλείων ενημέρωσης, προβολής και προώθησης του οικοτουρισμού με τη χρήση νέων μέσων πληροφόρησης και ειδικότερα με την ανάπτυξη δικτυακής πύλης,
- δημιουργία cd -rom,
- δημιουργία σταθμών διαδραστικής πληροφόρησης (info kiosks),
- πραγματοποίηση εκδηλώσεων ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και προβολής οικοτουριστικών προγραμμάτων.

Το υλικό αφορά τις έξι ολυμπιακές πόλεις (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλος, Ηράκλειο, Αρχαία Ολυμπία) και τις ευρύτερες περιοχές με τις οποίες γειτνιάζουν. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι 1.531.779,70 €. Συγκεκριμένα για την Αχαΐα, το πρόγραμμα θα αφορά το Χελμό, το φαράγγι του Βουραϊκού, τη λιμνοθάλασσα της Καλογριάς και το δάσος Στροφυλιάς,

Οι θετικές επιδράσεις της ανάπτυξης του οικοτουρισμού στο νομό Αχαΐας θα είναι:

- Άμβλυση της εποχικότητας του τουρισμού.
- Αύξηση - ενδυνάμωση του τοπικού (επαρχιακού) πληθυσμού.
- Ανάπτυξη της ανθρώπινης επαφής μεταξύ των τουριστών και του τοπικού πληθυσμού.
- Οικονομική ενίσχυση της περιοχής και αύξηση του τουριστικού εισοδήματος.
- Δημιουργία (σε περιορισμένο ίσως βαθμό) νέων θέσεων εργασίας.
- Προστασία του περιβάλλοντος.

5. 7. 1. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

— ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΣΔΑ

Ο χλωριδικός πλούτος του νομού είναι σημαντικός, καθώς ο νομός εμφανίζει υψηλό βαθμό φυτοκάλυψης αλλά και παρουσία σημαντικών οικολογικά περιοχών. Συναντώνται τα περισσότερα είδη θάμνων και αυτοφυών δένδρων που υπάρχουν στην Ελλάδα. Τα είδη βλάστησης που συμμετέχουν στη φυτοκάλυψη του νομού είναι αρκετά με κύριο είδος βλάστησης τα αειφύλλα-πλατύφυλλα, τα οποία καλύπτουν το 51,3% των δασικών εκτάσεων,

και χαρακτηριστικά είδη το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), την αριά (*Quercus ilex*), τη χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), τη δάφνη (*Laurus nobilis*) κ.ά. Συγκροτήματα αμιγούς και μεικτής βλάστησης βρίσκουμε σε παραλιακές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές του νομού.

Η πανίδα του Νομού Αχαΐας εμφανίζει πληθώρα ειδών και ιδιαίτερο πλούτο ιδιαίτερα όσον αφορά στην ορνιθοπανίδα. Το κλίμα της περιοχής, η μορφολογία του εδάφους και η γεωγραφική θέση του νομού συντελούν στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την εγκατάσταση και την ανάπτυξη πληθυσμών πουλιών, παρά τις κατά τόπους σημαντικές ανθρώπινες επιδράσεις. Τα σημαντικότερα είδη πανίδας συναντώνται στις ορεινές περιοχές, στις δασικές εκτάσεις και τους υγρότοπους (Στροφιλιά, ποταμοί, έλη). Στο Λεόντιο και στον Κλωκό υπάρχουν βιότοποι αρπακτικών πτηνών.

— ΠΟΤΑΜΟΙ - ΧΕΙΜΑΡΟΙ

Ο κυριότερος ποταμός που διατρέχει το Νομό Αχαΐας είναι ο Βουρραϊκός. Ο κύριος ρους του ξεκινά κοντά στην κοινότητα Τριολίθου και καταλήγει εκβάλλοντας κοντά στο Διακοπτό. Καθ' όλη την πορεία του δημιουργεί όμορφες υδάτινες διαδρομές και πλούσια παρόχθια βλάστηση που σε μερικά σημεία, όπως στην περιοχή Κάτω Ζαχλωρού-Καλαβρύτων, δημιουργεί παραποτάμια δάση που σπάνια απαντώνται σήμερα στην Πελοπόννησο. Σημαντικοί για την ύδρευση και άρδευση είναι ο Πείρος και ο Παράπειρος, που ενώνονται στο ύψος της κοινότητας Θεριανού και εκβάλλουν στην περιοχή μεταξύ Κ. Αχαΐας και Αλισσού. Ο ποταμός Σελινούς, ξεκινώντας από το ορεινό συγκρότημα του όρους Ερύμανθος, εκβάλλει κοντά στην Κοινότητα Βαλιμίτικα και είναι σημαντικός υδάτινος πόρος για την περιοχή. Ο ποταμός Αροάνιος στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού συνεισφέρει στην άρδευση της περιοχής. Στη συνέχεια ενώνεται με το Λάδωνα. Ο ποταμός Γλαύκος ξεκινά από την περιοχή των Κοινοτήτων Λεοντίου-Δεμέστιχα και καταλήγει εκβάλλοντας στην περιοχή Ιτέων Πατρών. Εκατέρωθεν της Πάτρας εκβάλλουν αρκετοί χείμαρροι, όπως ο Διακονιάρης και ο Βαλιτσίανικος.

— ΥΓΡΟΤΟΠΟΙ - ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

- Έλος Αγιάς:

Βρίσκεται Βορειοανατολικά και σε μικρή απόσταση από το κέντρο της πόλης των Πατρών και είναι σπάνιο είδος υγροβιότοπου στα όρια αστικού περιβάλλοντος, με πλούσια νερά και βλάστηση.

- Λίμνη Τσιβλού:

Βρίσκεται στην ανατολική Αχαΐα, σε κοντινή απόσταση από την Κοινότητα Ζαρούχλας. Το τοπίο συνδυάζει την αισθητική ομορφιά με την οικολογική σπουδαιότητα, όπου καταγράφονται σημαντικές ποσότητες ψαριών, ενώ στις όχθες έχει αναπτυχθεί πλούσια βλάστηση πλατάνου, ελάτης και υψηλότερα από αυτές μαύρης πεύκης.

- Υδροβιότοπος Αλυκής:

Ανατολικά του Αιγίου βρίσκεται στο ακρωτήριο Γύφτισσα, στην παραλία της Αλυκής, μια λιμνοθάλασσα έκτασης 180 στρεμμάτων. Κατά τη θερινή περίοδο η παράκτια λιμνοθάλασσα ξεραιίνεται και περιβάλλεται από καλαμώνες. Παρά το μικρό μέγεθος αποτελεί πολύ σημαντικό οικοσύστημα ειδικά για τα διερχόμενα είδη πτηνών, όπως ο λευκοτσικνιάς (*Ergetta garzetta*), ο πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*), η χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), η χουλιανορύτα (*Platalea leucorodia*), το φοινικόπτερο (*Phoenicopterus ruber*), ο καλαμοκανάς

(*Himantopus himantopus*), ο μαχητής (*Philomachus rugnax*), ο λασπότρυγγας (*Tringa glareola*) και ο μαυροκέφαλος γλάρος (*Larus melanocephalus*).

Η Αλυκή συγκεντρώνει όλα τα κύρια χαρακτηριστικά ενός τυπικού υγροτόπου και κατόπιν υπουργικής απόφασης αποτελεί πλέον προστατευόμενη περιοχή.

- Λιμνοθάλασσα Καλογριάς:

Βρίσκεται στα νοτιοδυτικά του Νομού Αχαΐας, μεταξύ του όρμου Καραβοστάσι και του ακρωτηρίου Αραξος και είναι σταθμός ιχθυοκαλλιέργειας. Εκτός από τη σημαντική οικονομική αξία έχει και μεγάλη οικολογική αξία, αφού είναι η βορειότερη λιμνοθάλασσα της δυτικής Πελοποννήσου, συνέχεια μιας σειράς λιμνοθαλασσών που υπάρχουν ή υπήρχαν. Νοητά συνδέεται με τις λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου, ως ενδιάμεσος σταθμός για την υδρόβια ορνιθοπανίδα που ακολουθεί το μεταναστευτικό μονοπάτι της δυτικής Ελλάδας.

— ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΔΑΣΗ

- Δάσος Στροφυλιάς:

Η προστατευόμενη περιοχή Στροφυλιάς-Κατεχίου εκτείνεται στην παραλιακή περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου. Βρίσκεται στα όρια των νομών Αχαΐας και Ηλείας, σε απόσταση 3 χμ από τις κοινότητες Μετοχίου και Μανωλάδος. Είναι μια λωρίδα γης μήκους 15 χμ και πλάτους από 0,5 έως 3,5 χμ, με συνολική έκταση περίπου 19.000 στρεμμάτων. Ο παράκτιος αυτός βιότοπος χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοθινών, ενώ το δάσος κυριαρχείται από πεύκα (*Pinus halepensis*), κουκουναριές (*Pinus pinea*) και ήμερη βελανιδιά (*Quercus ithaburensis*). Στις μη δασικές εκτάσεις κυριαρχούν τα χαρακτηριστικά είδη των βοσκοτόπων. Οι υγρότοποι γύρω από το δάσος ελκύουν μεγάλο αριθμό πουλιών, με αναπαραγόμενα είδη τον μικροτσικνιά (*Icthyophaga minutus*), τον καλαμοκανά (*Himantopus himantopus*), το ποταμογλάρονο (*Sterna hirundo*), τον μπούφο (*Bubo bubo*) και την αλκυόνη (*Alcedo atthis*). Η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους διερχόμενους ερωδιούς, τη χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*) και τα γλαρόνια. Το χειμώνα εμφανίζονται ο καλαμόκιρκος (*Circus aeruginosus*) και ο βαλτόκιρκος (*Circus cyaneus*).

Στην ευρύτερη περιοχή του δάσους συμπεριλαμβάνονται ο όγκος των Μαύρων Βουνών, οι υγρότοποι Πρόκοπους Λαμίας, Καλογριά-Παπά, καθώς και οι ιαματικές πηγές Αράξου. Λόγω της σημασίας της ολόκληρη η περιοχή έχει ενταχθεί στη σύμβαση Ramsar¹, συγκαταλέγεται δηλαδή στις περιοχές ειδικής προστασίας της ορνιθοπανίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- Αισθητικό Δάσος Καλαβρύτων:

Η μακκία βλάστηση, η οποία σε μεγάλη έκταση αποτελεί τον υπόροφο των δασών της ελάτης (*Abies cyparissica*), τα φρύγανα, τα χορτολίβαδα και οι αναδασώσεις μικρής έκτασης με πεύκα (*Pinus nigra*) συνθέτουν τη βλάστηση της περιοχής. Είναι μία περιοχή με εναλλασσόμενη τοπογραφία, στην οποία οι παραπάνω τύποι μεικτής βλάστηση προσδίδουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα, που, σε συνδυασμό με την ιστορική και πολιτιστική αξία της περιοχής, αναδεικνύει τη σημασία της.

1. Σύμβαση Ramsar: Είναι η «Σύμβαση για τους Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας ως Ενδιαιτήματος για Υδρόβια Πουλιά». Η σύμβαση που έχει συνυπογραφεί και από τη χώρα μας, χαρακτηρίζει 11 από τους Ελληνικούς υγρότοπους ως βιότοπους που χρειάζονται ειδική προστασία. Σύμφωνα με τον ορισμό της σύμβασης υγρότοπος είναι κάθε περιοχή που αποτελείται από έλη ή βάλτους και συγκεντρώσεις μόνιμες ή προσωρινές, φυσικές ή τεχνητές, νερών στάσιμων ή ρεόντων, γλυκών υφάλμυρων ή αλμυρών, συμπεριλαμβάνοντας και τις θαλάσσιες περιοχές που το βάθος τους κατά την άμπωτη δεν ξεπερνά τα 6 μέτρα, καθώς και οι ζώνες που την περιβάλλουν.

– ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ ΤΟΥ ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ

Ο ορεινός όγκος του Χελμού - Βουραϊκού είναι ένας τόπος προικισμένος με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά. Οι σήραγγες, οι καταρράκτες, τα σπήλαια και η πυκνή βλάστηση συνθέτουν ένα εντυπωσιακό τοπίο. Το φαράγγι αρχίζει 2χμ. από το Διακοπτό και συνεχίζει 20χμ. έως τα Καλάβρυτα. Την ίδια διαδρομή, δίπλα στο φαράγγι ακολουθεί και ο οδοντωτός σιδηρόδρομος μέσα από τον οποίο μπορεί ο επισκέπτης να θαυμάσει την καταπληκτική εναλλαγή των εικόνων της άγριας φύσης.

Το στενότερο σημείο είναι λίγα χιλιόμετρα πριν από το χωριό Ζαχλωρού και ονομάζεται "Πόρτες". Οι απότομες πλαγιές του φαραγγιού είναι πολύ σημαντικές για την άγρια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής. Στις ανατολικές πλαγιές του αναπτύσσεται δάσος με την ενδημική ελάτη *Abies cephalonica*, ενώ στις ανατολικές η βλάστηση είναι αραιότερη. Σε χαμηλότερα υψόμετρα παρατηρείται θαμνώδης βλάστηση με σχίνους (*Pistacia lentiscus*) και πουρνάρια (*Quercus coccifera*). Στην περιοχή γύρω από το χωριό και κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό παρατηρούνται καλλιεργημένοι αγροί με καστανιές. Δίπλα στις όχθες του ποταμού αναπτύσσονται συστάδες από πλατάνια (*Platanus orientalis*) μαζί με μεμονωμένα δένδρα από ιτιές (*Salix alba*) και φτελιές (*Ulmus minor*). Περίπου 2χμ. βόρεια της Κάτω Ζαχλωρού αναπτύσσεται πυκνή δενδρώδης βλάστηση με κυρίαρχο είδος την αριά (*Quercus ilex*). Στο βορειότερο ήμισυ του φαραγγιού απαντάται εκτεταμένο δάσος με πεύκα (*Pinus halepensis*) και σε μερικές θέσεις παρεμβάλλεται μακκία βλάστηση. Η οικολογική αξία της περιοχής είναι σημαντική και έχει προταθεί από το ΥΠΕΧΩΔΕ για ένταξη στο δίκτυο NATURA 2000 ώστε να διατηρηθούν οι οικοτόποι και να διασωθούν η άγρια χλωρίδα και πανίδα. Η περιοχή προσφέρεται για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

5. 8. ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο ορεινός τουρισμός είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο σε ορεινές περιοχές. Αν και παρουσιάζει ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό των χειμερινών σπορ, δεν ταυτίζεται με αυτόν και δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης. Μορφές τουρισμού που συγκαταλέγονται στον ορεινό είναι ο τουρισμός των χειμερινών σπορ, ο αθλητικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο οικοτουρισμός. Η ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού απαιτεί την ύπαρξη των κατάλληλων προϋποθέσεων :

- περιοχές φυσικής ομορφιάς,
- δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και σπορ,
- δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και παρέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες υπηρεσίες και συμπληρωματικούς χώρους (εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, χώρους αναψυχής, γυμναστήριο κ.λ.π.,
- επαρκές συγκοινωνιακό δίκτυο.

Η τουριστική ανάπτυξη των ορεινών όγκων απαιτεί τη χωρική τους οργάνωση, ώστε να μπορεί να πραγματοποιηθεί ένας αριθμός δραστηριοτήτων όπως σκι, πεζοπορία, αναρρίχηση και να δημιουργηθούν τουριστικά καταλύματα τοπικής αρχιτεκτονικής στους ήδη υπάρχοντες κατοικημένους πυρήνες.

5. 9. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ

Ο τουρισμός των χειμερινών σπορ περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων που διεξάγονται σε ορισμένο γεωγραφικό χώρο και συνήθως σε ορεινές περιοχές κατά τη διάρκεια του χειμώνα, σε συνδυασμό με ορισμένες κλιματολογικές συνθήκες όπως χαμηλές θερμοκρασίες που πλησιάζουν τους 0 βαθμούς Κελσίου και πολύ χιόνι. Οι δραστηριότητες αυτές είναι αθλητικές και τα άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τον τουρισμό ασχολούνται αποκλειστικά με χειμερινά σπορ και συναφείς προς αυτά δραστηριότητες.

Ο τουρισμός των χειμερινών σπορ είναι μία δυναμική μορφή τουρισμού την οποία προσπαθούν να αναπτύξουν οι περιοχές που διαθέτουν τις προϋποθέσεις, με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την ανάπτυξη του ποιοτικού τουρισμού αφού θα εκμεταλλευτούν τους αδρανείς μήνες και θα προσελκύσουν μία ιδιαίτερη γκάμα τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης. Η ενασχόληση με τα χειμερινά σπορ απαιτεί υψηλό κόστος αφού απαιτείται ειδικός εξοπλισμός, συγκεκριμένος χώρος (πίστες) και προσφορά εξειδικευμένων υπηρεσιών υψηλού επιπέδου. Τα άτομα που ασχολούνται με τα χειμερινά σπορ διαθέτουν σχετικά υψηλό εισόδημα και έχουν υψηλές απαιτήσεις.

Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία της κατάλληλης υποδομής με στόχο την ανάπτυξη του τουρισμού των χειμερινών σπορ στα βουνά του νομού είναι:

- άρτια οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα
- αγωνιστικές πίστες σκι
- πίστες σκι για παιδιά, αρχάριους και ερασιτέχνες σκιέρ
- πίστες πάγου για παγοδρομίες, καλλιτεχνικό πατινάζ, έλκηθρα
- τουριστικά καταλύματα όλων των κατηγοριών και κυρίως πολυτελείας και Α' κατηγορίας
- άρτια συγκοινωνιακή σύνδεση με τα μεγάλα αστικά κέντρα και τους χώρους υποδοχής των τουριστών (αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμούς τρένων και λεωφορείων)

5. 10. ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Το 60% της έκτασης του νομού καλύπτεται από τις τρεις μεγάλες οροσειρές του Χελμού (2.138μ.), του Παναχαΐκού (1.924μ.) και του Ερυμάνθου (2.220μ.). Αυτές προσφέρονται στον επισκέπτη όλες τις εποχές του χρόνου και όχι μονάχα τον χειμώνα, για ορειβασία, αναρρίχηση, πεζοπορία στο διεθνές μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E4, ανεμοπτερισμό - αλεξίπτωτο πλαγιάς, ποδηλασία-mountain bike, επίσκεψη σε μοναστήρια, σπήλαια και παραδοσιακούς οικισμούς, και λαογραφική ενασχόληση. Οι φυσικές ομορφιές, οι λίμνες, τα ποτάμια, τα φαράγγια, τα μονοπάτια των ορεινών όγκων, προσφέρονται στους φυσιολάτρες για παρατήρηση, αναψυχή και ξεκούραση.

5. 10. 1. ΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ

Βρίσκεται στο βόρειο και κεντρικό τμήμα του νομού, νοτιοανατολικά της Πάτρας. Χαρακτηρίζεται από πολυσηχιδές ανάγλυφο με αρκετές κορυφές, η ψηλότερη από τις οποίες είναι ο Βοϊδιάς, με υψόμετρο 1.926 μέτρα. Στο Παναχαΐκό υπάρχει μεγάλη ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και τύπων εδαφών, σχηματισμοί που διακόπτονται από πολλά φαράγγια και ρέματα με χείμαρρους. Η βλάστηση σε αρκετά μέρη στα κατώτερα υψόμετρα επηρεάζεται έντονα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (καλλιεργήσιμοι αγροί και βοσκοτόπια). Η παρουσία της μακκίας βλάστησης στις άκρες των δρόμων και στα όρια των αγρών φανερώνει ότι σε παλαιότερα χρόνια επικρατούσε αυτός ο τύπος βλάστησης. Τα δάση κωνοφόρων με το ενδημικό είδος ελάτης *Abies cephalonica* καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της κατώτερης ανατολικής περιοχής, πάνω από τα χωριά Πιτίτσα, Άνω Σαλμένικο και

Βουνόπυργος, καθώς επίσης και το κατώτερο νότιο μέρος πάνω από τα χωριά Μοίρα, Βετέικα και Κουναβέικα. Στις δυτικές πλαγιές παρουσιάζονται περιοχές με αραιή κάλυψη ελάτης. Το δάσος έχει καλή δομή στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής πάνω από το χωριό Κρήνη και δυτικά της κορυφής Μάρμπας, όπου είναι εξαιρετικά πυκνό. Σε άλλες περιοχές είναι αραιότερο και με σημάδια υποβάθμισης, λόγω της έντονης διάβρωσης και της βόσκησης. Επάνω από τη δασική ζώνη κυριαρχεί ακανθώδης βλάστηση (*Astragalus angustifolius*, *Acantholimon echinus*), όπου η διάβρωση των ασβεστόλιθων έχει συμβάλει στο σχηματισμό ενός ανάγλυφου με απότομες πλαγιές και σάρες. Πυκνά χορτολίβαδα συμμετέχουν στο σχηματισμό ενός συμπλέγματος βλάστησης που διαφοροποιείται σε τέσσερις κύριους τύπους: ανοιχτά λιβάδια, απόκρημνοι βραχώδεις σχηματισμοί, ασβεστολιθικές σάρες και πυκνά κλειστά χορτολίβαδα. Η υποβαθμισμένη βλάστηση, συνοδευόμενη από γυμνό έδαφος, περιγράφει την κυριότερη εικόνα του τοπίου στα υψηλότερα τμήματα του όρους. Ωστόσο, σ' αυτό το έδαφος συναντάται μεγάλο ποσοστό της ενδημικής χλωρίδας και κατά συνέπεια είναι η σημαντικότερη περιοχή του όρους. Παρ' όλο που δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες χλωριδικές μελέτες, έχουν καταγραφεί 43 ενδημικά είδη, επτά από τα οποία είναι ενδημικά της Πελοποννήσου και άλλα έχουν περιορισμένη εξάπλωση στη Στερεά και τη Δυτική Ελλάδα.

— ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Ο Ορειβατικός σύλλογος διαθέτει δύο ιδιόκτητα καταφύγια στο Παναχαϊκό με τα οποία στηρίζει τις ορεινές δραστηριότητες στο βουνό εδώ και περισσότερα από 60 χρόνια. Το ένα, με την ονομασία 'ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ', βρίσκεται στη θέση 'Ψάρθι' (1500 μ. ύψος) και είναι δυναμικότητας 60 ατόμων. Διαθέτει σόμπα πετρελαίου, κουζίνα και νερό από πηγή. Το δεύτερο στη θέση 'Πρασούδι' (1750 μ. ύψος) είναι δυναμικότητας 15 ατόμων. Ο σύλλογος υπολογίζει στη βοήθεια της πολιτείας ώστε να καταφέρει να κρατάει το καταφύγιο στο Ψάρθι ανοικτό αρκετές ημέρες το χρόνο με μόνιμο προσωπικό και να προσφέρει φαγητό και ύπνο.

— ΟΡΕΙΝΗ ΠΕΖΟΠΟΡΕΙΑ ΣΤΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟ (TREKKING)

Με τη σηματοδότηση των υπάρχοντων μονοπατιών και την τοποθέτηση στις αφετηρίες των διαδρομών, κατάλληλων πινακίδων με σχεδιαγράμματα και άλλα στοιχεία (ώρες πορείας, υψόμετρα, πηγές, σημεία στάσης) μπορεί ο πεζοπόρος χωρίς δυσκολίες να χαρεί το βουνό. Ο ορειβατικός σύλλογος Πατρών έχει καταγράψει περίπου 25 διαδρομές πεζοπορείας στον περίγυρο του Παναχαϊκού. Οι πιο διαδεδομένες είναι:

- ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα) - Μοίρα - Ζουμπάτα - Λεόντιο - Λαπαναγοί - Ποτάμι Σελλινούντα - Μονή Μακελλαριάς - Δάσος Μποντιάς - Φλάμπουρα - Καλάβρυτα.

(Ζουμπάτα 1.100μ. - Καλάβρυτα 750μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 2 ημέρες). Πανέμορφο ιστορικό μονοπάτι επιφυλάσσει μεγάλη συγκίνηση στον ορειβάτη. Στη διαδρομή θα συναντήσει κανείς ωραιότατα παραδοσιακά χωριά όπως το Λεόντιο, οι Λαπαναγοί και τα Αρβανιτοχώρια της Ζουμπάτας που ιδρύθηκαν το 14ο αιώνα. Η Μονή της Μακελλαριάς (θεμελιώθηκε το 532 μ.Χ.) ονομάζεται "Μικρό Μετέωρο της Πελοποννήσου". Τέλος ο ορειβάτης διασχίζει το πυκνό καστανόδασος του Μποντιά, το οποίο σύμφωνα με μαρτυρίες είναι προϊστορικό.

- ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΥΣΑΝΙΑ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα) - Καταρράχτης - Κομπηγάδι - Άνω Βλασία - Ψηλές Κορυφές - Λεχούρι - Τριπόταμα.

(Ψηλές Κορυφές 1.500μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 2 ημέρες).

Ιστορική διαδρομή που περνά από το παραδοσιακό χωριό της Βλασίας, από πυκνόφυτα δάση και τρεχούμενα νερά. Διανυκτέρευση μπορεί να γίνει στη Βλασία. Μαγευτικό το τοπίο από τις ψηλές κορυφές.

- Άνω Καστρίτσι - Πηγή Πασχαλιάνων - Δρίτσελο.

(Πασχαλιάνοι 1300μ. - Δρίτσελο 1.594μ - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 4 ώρες).

Από το χωριό Καστρίτσι (500μ.) ξεκινά μία άλλη διαδρομή. Ακολουθώντας μονοπάτι στην αρχή σε γυμνό έδαφος και στη συνέχεια σε δάσος συχνά διακοπτόμενο από δασικούς δρόμους, φτάνουμε σε δύο ώρες στους Πασχαλιάνους, όπου βρίσκονται χαρακτηριστικά ερείπια παλιού τυροκομείου. Λίγο πιο πάνω στο τέλος του δάσους υπάρχει μια μικρή λιμνούλα. Από τους Πασχαλιάνους μπορούμε να συνεχίσουμε προς τα ψηλά και σε μία με μιάμιση ώρα να βγούμε στην κορυφή Δρίτσελο.

• Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι) - Βοδιάς - Καταφύγιο Πρασουδιού - Κορυφή Παλαβού Πύργου.

(Ψάρθι 1.500μ. - Βοδιάς 1.836 μ.-Κορυφή 1.926μ - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 6 ώρες).

Έως το καταφύγιο η διαδρομή είναι κοινή με το μονοπάτι Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)- Βουνό του Γιώργη- Άνω Καστρίτσι. Από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους φτάνουμε στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής, όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Από εκεί, περπατώντας σε γυμνή πλαγιά οδηγούμαστε στην κορυφή Βοδιάς σε μία ώρα. Σε μισή ώρα φτάνουμε στο οροπέδιο Παρασουδι (1.750μ.), όπου υπάρχει το δεύτερο μικρό καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών. Το οροπέδιο την άνοιξη μετατρέπεται σε ένα τεράστιο χαλί από λουλούδια. Από εδώ σε 45 λεπτά πατάμε την κορυφή Παλαβού Πύργου που είναι και η ψηλότερη του βουνού.

• Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι) - Βουνό του Γιώργη - Άνω Καστρίτσι.

(Πουρναρόκαστρο 650μ. - Βουνό του Γιώργη 1.806μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 7 ώρες).

Η κλασική ανάβαση, που γίνεται από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους, μας φέρνει στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Η διαδρομή έως το καταφύγιο είναι κοινή με αυτήν του μονοπατιού Πουρναρόκαστρο - Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι) - Βοδιάς - Καταφύγιο Πρασουδιού - Παλαβού Πύργος. Από εκεί σε μία ώρα φτάνουμε στην κορυφή Βουνό του Γιώργη. Από την κορυφή κατηφορίζουμε προς Άνω Καστρίτσι.

— ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ

Το επάνω μέρος του Παναχαϊκού και ιδιαίτερα η αλπική του ζώνη, δηλ. από τα 1500μ. και άνω, προσφέρεται για ορειβατικές διαδρομές ποικίλης δυσκολίας για χειμώνα και καλοκαίρι, 15 περίπου τον αριθμό.

— ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟ ΣΚΙ - ΔΡΟΜΟΙ ΑΝΤΟΧΗΣ

Η μορφολογία του βουνού και η παρατεταμένη και επαρκής χιονόστρωση προσφέρεται θαυμάσια για την ανάπτυξη του ορειβατικού σκι, ενός σπορ που γνωρίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη στην Ευρώπη και αλλού, από ανθρώπους που αναζητούν την περιπέτεια, αλλά και σκιέρ που έχουν κορεστεί από τη συνεχή χρησιμοποίηση χιονοδρομικών εγκαταστάσεων και ζητούν ηρεμία και παρθένες πίστες. Είναι πίστες κατάλληλες και για την ανάπτυξη του ολυμπιακού αθλήματος των δρόμων αντοχής με σκι.

— ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΑΧΑΪΚΟΥ ΟΡΟΥΣ

Το Παναχαϊκό όρος, το οποίο δεσπόζει πάνω από την πόλη της Πάτρας, παραμένει σχετικά ανεκμετάλλευτο σε σχέση με τον τουρισμό, ενώ προσφέρεται για ανάπτυξη αφού διαθέτει τις προϋποθέσεις για να αξιοποιηθεί τουριστικά. Η αξιοποίηση του θα πρέπει να συνδυαστεί με την προστασία του περιβάλλοντος και του οικοσυστήματος. Ο δήμος έχει ήδη επεξεργαστεί τις επιλογές του σχετικά με τη χρήση και την ανάπτυξη της περιοχής. Οι προτάσεις έχουν χαμηλό περιβαλλοντικό αντίκτυπο στην περιοχή και περιλαμβάνουν:

- Ενδείξεις και πινακίδες σχετικά με αποστάσεις και κατευθύνσεις.
- Διάθεση χαρτών.
- Δημιουργία κέντρου αναψυχής όπου θα προσφέρονται αναψυκτικά.
- Κατασκευή παρατηρητηρίων.
- Κατασκευή μικρών καταφυγίων-στεγάστρων για την προστασία από τον ήλιο και τη βροχή.
- Εγκαταστάσεις για την ενίσχυση αθλημάτων όπως ο αιωροπτερισμός και δημιουργία αποθηκευτικών χώρων για την αποθήκευση του εξοπλισμού.
- Δημιουργία ενός μικρού χιονοδρομικού κέντρου, αφού το όρος προσφέρεται για σκι τύπου cross-country (Nordic).
- Προπονητήριο για τα αθλήματα του ποδοσφαίρου και της καλαθοσφαίρας σε υψόμετρο 1000 μέτρων.
- Δημιουργία κέντρου προώθησης τοπικών προϊόντων.
- Λήψη μέτρων για τη διάνοιξη των δρόμων κατά την χειμερινή περίοδο.

5. 10. 2. Ο ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ (Ή ΩΛΕΝΟΣ)

Βρίσκεται στα νότια του Παναχαϊκού με μέγιστο υψόμετρο 2.224 μέτρα. Είναι το ψηλότερο βουνό της εκτεταμένης ορεινής περιοχής της βορειοδυτικής Πελοποννήσου και χαρακτηρίζεται από πολυσχιδές ανάγλυφο. Από τις πηγές της κορυφής του Ωλενού σχηματίζονται δύο μικρά ποτάμια που διασχίζουν τις δύο μεγάλες χαράδρες του όρους. Το τοπίο χαρακτηρίζεται από αρκετούς καταρράκτες ιδιαίτερης ομορφιάς. Η επαφή των ασβεστολιθικών βράχων με τους αδιαπέραστους από το νερό σχιστόλιθους είναι ο κύριος λόγος για την ύπαρξη πολλών πηγών που εμφανίζονται σε υψόμετρα μεγαλύτερα από 1.500 μέτρα. Τα δάση κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cerhalonica*) που καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των βορείων πλαγιών του όρους χαρακτηρίζονται από καλή δομή και πυκνές συστάδες μέχρι το υψόμετρο των 1.800-1.900μ., ενώ στις δυτικές πλαγιές απαντώνται ασβεστολιθικά βραχώδη οικοσυστήματα. Οι νότιες πλαγιές καλύπτονται από δάση ελάτης και αραιές συστάδες βουνοκυπάρισσου (*Juniperus foetidissima*) που ανέρχονται στα 1.600-1.700μ. -χαμηλότερο υψόμετρο. Η έντονη διάβρωση και η υπερβόσκηση έχουν αποτέλεσμα την παρουσία υποβαθμισμένων φυτοκοινωνιών που συνοδεύονται από γυμνά βράχια. Η σημασία του όρους έγκειται στην παρουσία πολλών ενδημικών φυτών, στην ύπαρξη καλά διατηρημένων δασών κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη και βουνοκυπάρισσο, στην παρουσία καλά διατηρημένων οικοτόπων, καθώς και στην παρουσία οκτώ πελοποννησιακών ενδημικών ειδών.

— ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Ο Ερύμανθος παρότι πανέμορφος, είναι σχετικά δύσβατο βουνό και από τα λιγότερο εξερευνημένα της Πελοποννήσου. Δεν διαθέτει καταφύγιο για αυτό και οι διαδρομές εκεί θα πρέπει να ολοκληρώνονται τη μέρα. Εναλλακτικά υπάρχει και η διανυκτέρευση στο ύπαιθρο για όσους το επιθυμούν.

— ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΕΡΥΜΑΝΘΟ (TREKKING)

- Καλέτζι - Προφήτης Ηλίας - Ερύμανθος.

(Καλέτζι 900. - Προφήτης Ηλίας 2.124μ. - Δύσκολη διαδρομή - Διάρκεια 3,5 ώρες).

Μια ανάβαση προς τον Ερύμανθο γίνεται στην κορυφή Προφήτης Ηλίας. Ξεκινώντας από το χωριό Καλέτζι από δασικό δρόμο και μονοπάτι σε ελατόδασος φτάνουμε σε κάτι περισσότερο από μία ώρα στην πηγή της Ανάληψης (1.300μ.), όπου τελειώνει το δάσος. Συνεχίζοντας σε δασικό δρόμο με νοτιοδυτική κατεύθυνση ανεβαίνουμε άλλες δύο ώρες στην κορυφή Προφήτης Ηλίας.

- Μίχας (Τσαπουρνιά) - Μουγγίλα - Ωλενός.

(Οικισμός Τσαπουρνιά 1.000μ. - Ωλενός 2.224μ. - Δύσκολη διαδρομή - Διάρκεια 7 ώρες).

Η κλασική διαδρομή για την ψηλότερη κορυφή του βουνού Ωλενός γίνεται από τον οικισμό Τσαπουρνιά του χωριού Μίχας. Από το χωριό ξεκινά δρόμος που ανηφορίζει μέχρι τα 1.200μ. και μετά ισάζει και διασχίζει τις πλαγιές προς τα νοτιοδυτικά. Εδώ αρχίζει το μονοπάτι που περνά δίπλα από φρεάτιο του αγωγού ύδρευσης. Το μονοπάτι περνά μέσα από το δάσος και φτάνει σε διάσελο με ερείπια στρούγκας στα 1.450 μέτρα. Μέχρι εδώ χρειάζονται μιάμιση με δύο ώρες από του Μίχα. Το μονοπάτι κατηφορίζει προς μια σάνη που βρίσκεται χαμηλότερα και μετά ανηφορίζει πάλι στα 1.500μ. απέναντι. Το κατέβασμα μπορεί να αποφευχθεί, τραβώντας προς τα αριστερά και ακολουθώντας 20 λεπτά περίπου ένα πανέμορφο μονοπάτι-αυλάκι του νερού, που ερχόταν παλιότερα από ψηλά προς το χωριό. Το μονοπάτι βγάζει ύστερα από μιάμιση ώρα πορείας, σε ρέμα με νερό που τροφοδοτεί με αγωγούς και φρεάτια το χωριό. Έπειτα από άλλη μισή ώρα οδηγεί σε δύο καλοχτισμένα γραίκια σε ένα πλάτωμα στα 1.650μ. με φιλόξενους τσοπαναριούς από το χωριό Ελληνικό Αχαΐας. Το μονοπάτι, ύστερα από μικρή δυσκολία σε χωμάτινη σάρα, οδηγεί σε μία ώρα στο οροπέδιο Ωλενού, ανάμεσα στις κορφές Ωλενός και Μουγγίλα (2.169μ.). Υπάρχουν γραίκια, βρύση και μερικές στάνες. Η ψηλή κορυφή απαιτεί άλλη μία ώρα κοπιαστικής ανάβασης.

- Μετόχι Βλασίας - Καλλιφώνι.

(Μετόχι Βλασίας 900μ. - Καλλιφώνι 1998μ. - Δύσκολη διαδρομή - Διάρκεια 5 ώρες).

Από το Μετόχι Βλασίας γίνεται η ανάβαση στον όγκο του Καλλιφωνίου. Ακολουθούμε το μονοπάτι που διακόπτεται από δρόμο μια, δυο φορές, μέσα σε όμορφο ελατόδασος το οποίο τελειώνει ύστερα από δύο με δυόμισι ώρες κάτω από χαρακτηριστικά βράχια, με πολλές ξύλινες ποτίστρες. Από εδώ σε μία με μιάμιση ώρα φτάνουμε στην κορυφή, με εξαίρετη θέα του Ωλενού.

5. 10. 3. ΧΕΛΜΟΣ (Ή ΑΡΟΑΝΙΑ)

Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα του νομού με πολλές κορυφές, που περιβάλλουν τη χαράδρα των Υδάτων της Στυγός ή Μαυρονέρι και η γενική διάταξη των οποίων έχει σχήμα πετάλου. Η ψηλότερη κορυφή, η "Ψηλή Κορυφή", βρίσκεται στην ανατολικότερη κορυφογραμμή με ύψος 2.355 μέτρα. Πολύ κοντά βρίσκεται η κορυφή "Αϊτοράχη" (2.335μ.) στα δυτικά της οποίας είναι η κορυφή "2.315". Στη δυτική κορυφογραμμή βρίσκεται η δεύτερη σε ύψος κορυφή "Νεραϊδοράχη" (2.341μ.) που είναι στο βορειότερο άκρο. Οι δύο κύριες κορυφογραμμές συναντώνται στη θέση "Απάνω Λιθάρι", από όπου αρχίζει ο σχηματισμός της Κοιλάδας των Υδάτων της Στυγός. Το όρος χαρακτηρίζεται από ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και εδαφικών τύπων. Τα κύρια χαρακτηριστικά του φυσικού τοπίου περιλαμβάνουν καλά δασωμένες πλαγιές με δάση κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cerhalonica*) και μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*). Οι εγκατακρημνίσεις και η διάβρωση του ασβεστολιθικού υποστρώματος έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός έντονου ανάγλυφου με απόκρημνους ασβεστολιθικούς βράχους και σάρες. Δάση ιδιαίτερα καλής δομής βρίσκονται

στις ανατολικές πλαγιές του Χελμού και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερης ποικιλότητας χλωρίδα, συγκριτικά με τις βόρειες πλαγιές του όρους.

— ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Στη θέση 'Διάσελο Αυγού' στη θέση που υπήρχε το καταφύγιο 'ΛΕΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ' σε υψόμετρο 2100 μ. χτίστηκε σε συνεργασία με τον Ορειβατικό Σύλλογο Καλαβρύτων¹ ένας μεγάλος ξενώνας-καταφύγιο δυναμικότητας 40 ατόμων.

— ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΛΜΟΥ (ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ)

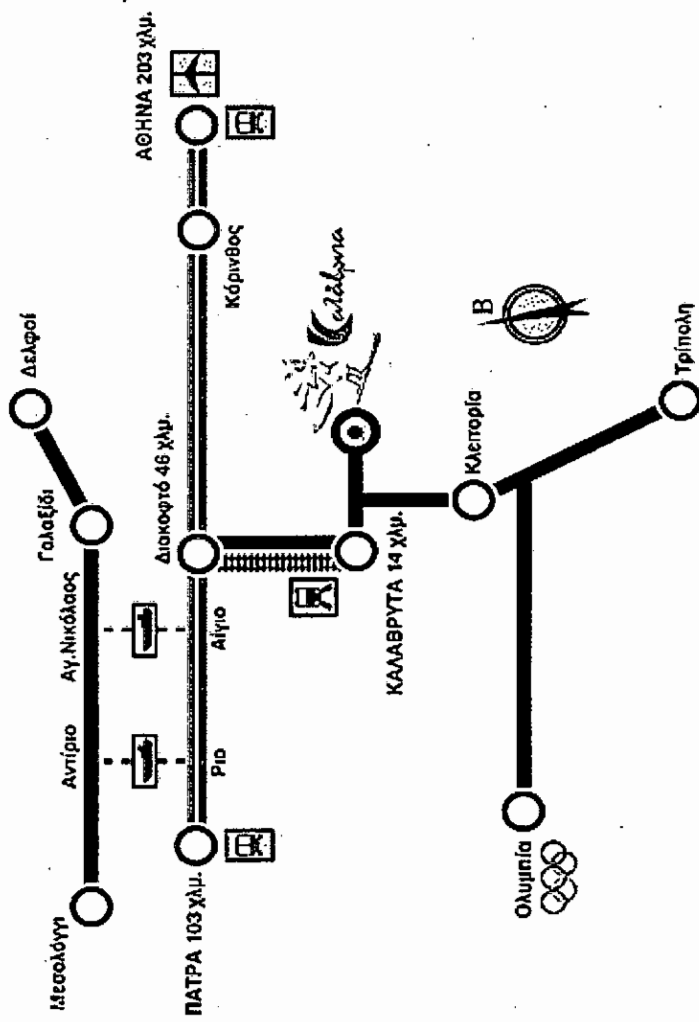
Είναι το δεύτερο μεγαλύτερο χιονοδρομικό κέντρο της Ελλάδας. Απέχει 14 χμ από τα Καλάβρυτα, 90 χμ από την Πάτρα και 200 χμ από την Αθήνα. Βρίσκεται στη ΒΔ πλευρά του Χελμού στη θέση Βαθεία Λάκα σε υψόμετρο από 1650 μ. Διαθέτει 12 πίστες όλων των επιπέδων συνολικού μήκους 20 χμ. και 7 αναβατήρες (2 αρχαρίων, 2 τύπου καρέκλας και 3 συρόμενους) που ξεκινούν από την περιοχή του Ξηρόκαμπου (1650 μ.) και καταλήγουν στην κορυφή (Νεραϊδοράχη), σε ύψος 2340 μ., και έχουν δυνατότητα μεταφοράς 5000 ατόμων την ώρα. Χάρη στις σύγχρονες εγκαταστάσεις του μπορεί να ανταποκριθεί στις υψηλές απαιτήσεις αθλητικών αποστολών ή μεμονωμένων αθλητών που ασχολούνται με τα χειμερινά σπορ. Εδώ βρίσκεται ο κορυφαίος εναέριος αναβατήρας της 'Στύγας', (στην κορυφή Νεραϊδοράχη) που είναι ο ψηλότερος της χώρας και προσφέρει μαγευτική θέα προς τον Κορινθιακό κόλπο.

Επίσης υπάρχουν πίστες cross-country ski, μονοπάτια ορειβατικού σκι και μονοπάτια πορείας ορειβασίας. Δίπλα από τις εγκαταστάσεις του κέντρου περνάει το διεθνές μονοπάτι E4. Τέσσερις χιονοστρωτήρες φροντίζουν για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία του χιονιού στις πίστες ενώ δύο εκχιονιστικά μηχανήματα διατηρούν τους δρόμους πρόσβασης στο κέντρο καθαρούς από χιόνι και ασφαλείς. Διαθέτει άνετους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων (25000 τ.μ.), κτίρια υποδοχής χιονοδρόμων και επισκεπτών, καφετέριες, εστιατόρια, δύο υπαίθριες καντίνες - bars για τη γρήγορη εξυπηρέτηση των χιονοδρόμων, ιατρό και πλήρως εξοπλισμένο σταθμό Α' βοθηθίων, και πεπειραμένους εκπαιδευτές στα αθλήματα του ski και snowboard, που παρέχουν μαθήματα σε όλα τα επίπεδα, καθώς και καταστήματα πώλησης και ενοικίασης χιονοδρομικού εξοπλισμού.

Το χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων είναι δημοτική επιχείρηση που ξεκίνησε την λειτουργία του το Νοέμβριο του 1988. Κάθε χρόνο περίπου 100,000 αθλητές και επισκέπτες, στην πλειοψηφία τους νεαρής ηλικίας, επισκέπτονται και χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις του από τα μέσα Δεκεμβρίου έως τα τέλη Απριλίου, όσο δηλαδή διαρκεί η χειμερινή περίοδος,

1. Το 1931 μια μικρή ομάδα ανήσυχων Καλαβρυτινών ιδρύουν το ορειβατικό τμήμα στα Καλάβρυτα. Εντάσσεται στον Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο (Ε.Ο.Σ) που έχει έδρα την Αθήνα και δημιουργεί αργότερα την Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων. Το 1943 σβήνει κάθε ίχνος πολιτιστικής ζωής, μαζί και η δράση του Ορειβατικού που επαναδραστηριοποιείται μετά την απελευθέρωση. Το 1977, η νέα γενιά των Καλαβρυτινών επαναλειτούργει τον Ορειβατικό, ως Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο - Τμήμα Καλαβρύτων. Το 1991 μετονομάζεται σε Σύλλογο Ορειβασίας και Χιονοδρομίας Καλαβρύτων και ξεκινά μια νέα δραστηριότητα. Ήταν εμπνευστής και κύριος μοχλός συνεχούς πίεσης προς τα αρμόδια υπουργεία και το δήμο Καλαβρύτων για να ιδρυθεί και να λειτουργήσει το χιονοδρομικό κέντρο. Από το 1984 έως και το 1994 συμμετείχε στο Διοικητικό Συμβούλιο της Δημοτικής Επιχείρησης Χιονοδρομικού Κέντρου Καλαβρύτων ως τακτικό μέλος. Μετά από είκοσι χρόνια συνεχούς δράσης, εναρμονισμένος με τις διεθνείς εξελίξεις των αθλημάτων που εκπροσωπεί στα Καλάβρυτα και την επαρχία, μετονομάζεται σε Σύλλογο Ορειβασίας -Χιονοδρομίας -Αναρρίχησης -Προστασίας Περιβάλλοντος Καλαβρύτων. Φιλοδοξία του ήταν η ανακήρυξη του φαραγγιού του Βουραϊκού μαζί με την άνω κοιλάδα του Χελμού και τα Ύδατα της Στυγός ως Εθνικού Δρυμού, όπως τελικά πραγματοποιήθηκε. Κάθε χρόνο οργανώνονται πεζοπορίες στο φαράγγι του Βουραϊκού με τη συμμετοχή πολλών ενδιαφερομένων.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΕΛΜΟΥ

— ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΣΤΟ ΧΕΛΜΟ (TREKKING)

- Χιονοδρομικό Κέντρο - Ορειβατικό Καταφύγιο - Νεραϊδόραχη - Ψηλή Κορυφή Μαυρόλιμνη - Ύδατα Στυγός.

(Καταφύγιο 2100μ. - Νεραϊδόραχη 2341μ. - Δύσκολη διαδρομή - Διάρκεια 7 ώρες).

Η συντομότερη ανάβαση στην Ψηλή Κορυφή γίνεται από το Χιονοδρομικό Κέντρο. Ακολουθώντας τη Βαθείά Λάκκα σε μιάμιση ώρα από το Χιονοδρομικό Κέντρο βρισκόμαστε στη θέση του Πουλιού Βρύση, όπου και το καταφύγιο του Ορειβατικού. Μία ώρα ανάβαση από το καταφύγιο και φτάνουμε στην κορυφή της Νεραϊδόραχης. Φεύγοντας από τη Νεραϊδόραχη περνάμε από το Νεραϊδάλνω και προχωράμε προς την Αετοράχη και την Ψηλή Κορυφή. Συνεχίζοντας κατεβαίνουμε προς τη Μαυρόλιμνη και τα Ύδατα Στυγός.

- Κάτω Λουσοί - Ψηλή Κορυφή - Κάτω Κάμπος - Κεφαλόβρυσος - Ελατόφυτο - Πλανητέρο (Ε4).

(Κάτω Λουσοί 1.000μ. - Ψηλή Κορυφή 2.318μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 9 ώρες).

Μία ανάβαση γίνεται από το χωριό Κάτω Λουσοί. Στην αρχή ακολουθώντας δρόμο, γρήγορα μπαίνουμε στο ελατόδασος και χωρίς σαφές μονοπάτι φτάνουμε σε τρεις ώρες στο καταφύγιο ή πιο δεξιά συνεχίζοντας για την κορυφή σε πέντε ώρες περίπου.

- ΜΟΝΟΠΑΤΙ Ε4: Διακοπτό - Ζαχλωρού - Καλάβρυτα - Κάτω Λουσοί - Πλανητέρο (Ε4) - Άρμπουνας - Αγ. Νικόλαος - Τουρλάδα - Κρινόφυτα - Λυκούρια.

(Καλάβρυτα 750μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 2 ημέρες).

Από το Διακοπτό ακολουθούμε το Ε4 βαδίζοντας δίπλα στις γραμμές του οδοντωτού σιδηρόδρομου Διακοπτό - Καλαβρύτων. Το τοπίο είναι πανέμορφο όπως ξεδιπλώνεται μέσα στην κοιλάδα του απόκρημνου και βαθιού Φαραγγιού του Βουραϊκού. Φτάνοντας έως το σταθμό των Καλαβρύτων συνεχίζουμε προς Χελμό. Ανηφορίζοντας φτάνουμε στο παρεκκλήσι του Αγίου Νικολάου. Περνάμε πάνω από τους Άνω Λουσοί, συναντάμε βρύση δίπλα στο μονοπάτι, ανηφορίζουμε πάλι και φτάνουμε στους Κάτω Λουσοί, όπου υπάρχουν βρύσες με άφθονο νερό και ένα καφενείο. Από τη μικρή κεντρική πλατεία του χωριού ακολουθούμε το δρόμο αριστερά, περνούμε τη γέφυρα, ανηφορίζουμε και συνεχίζουμε στο δρόμο έως το εκκλησάκι στην άκρη του χωριού. Όλο αριστερά του δρόμου φτάνουμε στη βαθιά χαράδρα Λαγκάδα. Ακολουθούμε τη δεξιά όχθη κατεβαίνοντας έως ότου συναντήσουμε το χωματόδρομο, που μπαίνει στη χαράδρα. Τον ακολουθούμε γυρίζοντας αριστερά ώσπου να φτάσουμε σε μία ποτίστρα (μία ώρα και ένα τέταρτο). Από εδώ αλλάζουμε κατεύθυνση και κατεβαίνουμε κατευθείαν στην κοίτη του χειμάρρου. Την περνάμε και αρχίζουμε να ανεβαίνουμε στην αριστερή όχθη σε νότια-νοτιοανατολική κατεύθυνση. Σε λίγο συναντάμε χωραφόδρομο και ύστερα από μιάμιση ώρα μέσα από πλατύ σηματοδοτημένο δύσβατο φτάνουμε στο Πλανητέρο. Από το Πλανητέρο συνεχίζουμε για το χωριό Άρμπουνας. Λίγο πριν από το χωριό αυτό υπάρχει πηγή και κοντά της θεόρατα πλατάνια. Σε όλη τη διαδρομή από Άρμπουνα έως Τουρλάδα απλώνεται δεξιά μας κάτω η κοιλάδα του Αροάνειου με όλες τις καλλιέργειες, τα σπίτια και τα χωριά. Βγαίνοντας από το χωριό παίρνουμε το δρόμο προς την Κλειτορία αλλάζοντας κατεύθυνση, που έως τώρα ήταν νότια, προς τα δυτικά. Πριν αρχίσουν οι στροφές και κοντά σε ένα ξωκλήσι εγκαταλείπουμε το δρόμο, γυρίζουμε νότια και παίρνουμε το μονοπάτι προς Κρινόφυτα. Από την πλατεία των Κρινοφύτων ανηφορίζουμε προς Λυκούρια.

- Περιστέρα (Σόλος) - Ύδατα Στυγός

(Περιστέρα 1.000μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 3,5 ώρες).

Η πιο εντυπωσιακή ανάβαση γίνεται από το χωριό Περιστέρα (ή Σόλος). Σημείο μεγάλης ομορφιάς είναι η λίμνη Τσιβλού (700μ.) μέσα στο δάσος, μερικά χιλιόμετρα πριν από την Περιστέρα. Ξεκινάμε από δασικό δρόμο που μας βάζει σε δάσος με πεύκα και συνεχίζουμε σε μονοπάτι μέχρι ένα χαρακτηριστικό σημείο με θαυμάσια θέα (δυόμισι ώρες). Εδώ επειδή το μονοπάτι έχει πέσει μας μπερδεύει λίγο στο πέρασμα αλλά σε άλλη μισή ώρα μάς φέρνει στη βάση του Καταρράκτη των Υδάτων της Στυγός.

- Πηγές Λάδωνα - Παγκράτιο - Κλήμα Παιονία

(Παγκράτιο 860μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 2 ώρες).

Από τις πηγές του Λάδωνα παίρνουμε το σηματοδοτημένο μονοπάτι, περνάμε από ένα νερόμυλο και αρχίζουμε να ανεβαίνουμε έως ότου σε μία ώρα φτάσουμε στο χωριό Παγκράτιον (850μ.). Μία ώρα δυτικά του χωριού υπάρχει το ιστορικό κλήμα του Παισάνια, η ηλικία τού οποίου υπολογίζεται στα 2.000 χρόνια. Συνιστούμε την επίσκεψη του ιστορικού κλήματος.

• Σκεπαστό - Παναγία Πλατανιώτισσα - Μονή Μακελλαριάς.

(Σκεπαστό 1.100μ. - Πλατανιώτισσα 2.318μ. - Διαδρομή μέτριας δυσκολίας - Διάρκεια 7 ώρες).

Από το Σκεπαστό ανηφορίζουμε προς την ομώνυμη κορυφή έως το χωριό Βάλτα. Από εκεί ακολουθώντας το δρόμο φτάνουμε στο εκκλησάκι της Παναγίας Πλατανιώτισσας. Συνεχίζοντας δυτικά καταλήγουμε στη Μονή Μακελλαριάς.

• Σπαρτιά - Καταρράχτης - Μονή Ταξιαρχών.

(Σπαρτιά 750μ. - Καταρράχτης 1.000μ - Εύκολη διαδρομή - Διάρκεια 2 ώρες).

Η ομορφότερη αλλά πιο επίπονη διαδρομή είναι αυτή από το χωριό Γρεβενό ή Σπαρτιά (750μ.). Ακολουθώντας δασικό δρόμο μέσα από αραιό ελατόδασος, φτάνουμε σε μία ώρα σε ρεματιά με καταρράκτη. Από εδώ περπατώντας σε μονοπάτι φτάνουμε σε χαρακτηριστική διασταύρωση, που σημαδεύεται από ένα λευκό σταυρό. Πηγαίνοντας δεξιά φτάνουμε σε 20 λεπτά στην εγκαταλελειμμένη Μονή Ταξιαρχών, δίπλα σε ορμητικό καταρράκτη. Σημειώνουμε ότι η διαδρομή για το μοναστήρι των Ταξιαρχών μπορεί να γίνει και από το Αλεποχώρι (500μ.) ακολουθώντας την κοίτη του ποταμού Τεθρέα.

• Φτέρη Αιγίου - Κορυφή Κλωκός.

(Φτέρη Αιγίου 800μ. - Κορυφή Κλωκός 1.777μ. - Εύκολη διαδρομή - Διάρκεια 2,5 ώρες).

Η συνήθεστερη ανάβαση στον Κλωκό γίνεται από τη Φτέρη. Υπάρχει δρόμος μέχρι τα ξενοδοχεία. Σημαδεύουμε την κεραία που φαίνεται στη ράχη πάνω από τα κτίρια. Ακολουθούμε το φανερό μονοπάτι ίσια στη ράχη μέχρι την κορυφή (μία με μιάμιση ώρες), όπου βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγίας της Κλωκοβίτισσας. Ωραία θέα στα γειτονικά μικρά βουνά και Χελμό, Ερύμανθο και Παναχαϊκό.

5. 11. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Ο τουρισμός περιπέτειας περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων περιπέτειας μεγάλης έντασης που αναπτύσσονται στη φύση, με κύρια χαρακτηριστικά τα στοιχεία του απροσδόκητου, του άγνωστου και της έντασης και πραγματοποιείται οποιαδήποτε εποχή του χρόνου. Απευθύνεται σε νεαρά άτομα αφού απαιτούνται ιδιαίτερες αντοχές από τους συμμετέχοντες σε τέτοιου είδους δραστηριότητες. Δραστηριότητες που εντάσσονται στον τουρισμό περιπέτειας είναι οι καταδύσεις, η κωπηλασία σε ορμητικούς ποταμούς (rafting, kayak), trekking, gappel και canyoning σε βουνά και φαράγγια, mountain bike, ιππασία, αναρρίχηση, ορειβατικές αποστολές, μαθήματα επιβίωσης, mountaineering, orienteering, archery, multi-activities.

5. 11. 1. ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗ - ΟΙ ΑΧΑΪΚΕΣ ΠΙΣΤΕΣ ΑΝΑΡΡΙΧΗΣΗΣ

- Αναρριχητικό πεδίο Αλεποχωριού:

Βρίσκεται στους πρόποδες του Ερυμάνθου, δυτικά από τον κώνο του Ωλενού, δίπλα στην κοίτη του Τεθρέα. Απέχει 40χμ. από την Πάτρα και περιλαμβάνει πέντε αναρριχητικά πεδία με 60 διαδρομές συνολικά. Οι αναρριχητικές διαδρομές είναι έως 25μ. και έχουν γενικά αρνητική κλίση. Υπάρχουν διαδρομές με βαθμό δυσκολίας από έξι μέχρι δέκα, αλλά κυριαρχούν σε ποιότητα όσο και σε ποσότητα οι διαδρομές ένατου βαθμού.

Ο προσανατολισμός των πεδίων είναι αλλού ανατολικός και αλλού δυτικός. Έτσι, ακόμα και σε συνθήκες έντονης ηλιοφάνειας, υπάρχουν πάντα διαδρομές υπό σκιά. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων με αναρριχητικές διαδρομές: Ανατολικό Ζωνάρι, Κεντρικό Ζωνάρι, Δυτικό Ζωνάρι, Σαμψών και Άλπεις.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Βίτσιο	7
Πυθαγόρειο θεώρημα	8
Σβαρνίστρα	8+
Σταλακτική συνουσία	9
Πιθηκάνθρωπος	9
Δαίμονας	9+/10-
Σαμψών	9+/10-
Κουκουρούκου	10-

- Αναρριχητικό πεδίο Καλόγριας:

Απέχει 45χμ. από την Πάτρα και έχει νότιο προσανατολισμό. Η καλύτερη περίοδος αναρρίχησης είναι Οκτώβριο με Απρίλιο. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων που περιλαμβάνουν 20 παραδοσιακές διαδρομές με βαθμό δυσκολίας πέντε έως οκτώ, 60 αθλητικές από πέντε έως δέκα και 20 διαδρομές top rope έξι έως οκτώ. Το πεδίο έχει μήκος 2χμ. και η κλίση των βράχων είναι συνήθως κάθετη, χωρίς να λείπουν αρνητικές κλίσεις και "στέγες". Η θέα από τις κορυφές των βράχων είναι καταπληκτική, γιατί συνδυάζει θάλασσα, δάσος και τη λίμνη της Στροφυλιάς. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα με αναρριχητικές διαδρομές: Α' Συγκρότημα, Β' Συγκρότημα, Γ' Συγκρότημα και Δ' Συγκρότημα και Ε' Συγκρότημα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Γαλάζιο όνειρο (Ε' Συγκρότημα)	8+/9-
Μπαομπάπ (Ε' Συγκρότημα)	7-
Κλεοπάτρα (Γ' Συγκρότημα)	7
Κόκκινη πίστα (Β' Συγκρότημα)	6 έως 8
Ιεροσουλία (Δ' Συγκρότημα)	9+
Μαύρη πίστα (Α' Συγκρότημα)	8 έως 10
Λούκυ Λούκ (Ε' Συγκρότημα)	8
Σταλακτίτης (Δ' Συγκρότημα)	9+
Φρίκη (Ε' Συγκρότημα)	8 (Παραδοσιακή ασφάλιση)
Περσεφόνη (Ε' Συγκρότημα)	7+ (Δύο σχοινιές, παραδοσιακή ασφάλιση)

- Αναρριχητικό πεδίο Σπαρτάς (Γρεβενού):

Βρίσκεται στις παρυφές ενός εκτεταμένου ελατοδάσους στους δυτικούς πρόποδες του Ερύμανθου, λίγο ψηλότερα από το Αλεποχώρι, σε υψόμετρο 800 μέτρων. Απέχει από την Πάτρα γύρω στα 50χμ. μέσω Ερυμάνθειας και προσφέρει άπλετη θέα προς τον Ωλενό και την κορυφογραμμή του Ερύμανθου. Υπάρχουν δέκα διαδρομές μεσαίας έως υψηλής δυσκολίας στη σπηλιά δεξιά από το δρόμο, πριν από την είσοδο στο χωριό. Η πρόσβαση στο πεδίο διαρκεί πέντε λεπτά και ο προσανατολισμός είναι βορειοδυτικός:

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Καλικάντζαρος	8+
Πραξικόπημα	9/9+
Κοράκι	10-
Γύπας	10-/10

- Αναρριχητικό πεδίο όρους Σκολίς (Σανταμέρι):

Βρίσκεται πάνω από τον κάμπο της Αχαΐας, 45χμ. από την Πάτρα. Υπάρχουν δύο συγκροτήματα σε αντίστοιχες πλευρές του βουνού:

ο Χατζούρι (κατεύθυνση Πόρτες):

Έχει ανατολικό προσανατολισμό και γι' αυτό είναι ιδανικό για τους καλοκαιρινούς μήνες. Υπάρχουν δύο αναρριχητικά πεδία. Το πρώτο έχει κάθετα συμπαγή βράχια έως 80μ. (οκτώ διαδρομές έβδομου και όγδοου βαθμού), ενώ το δεύτερο είναι μια τεράστια σπηλιά με κάποιες δύσκολες διαδρομές για τα διεθνή δεδομένα:

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Φουρτούνα	8-
Έκφυλη Τσαρίνα	7+
Καταραμένο Φίδι	8
Galactica	10/10+

ο Σανταμέρι:

Αποτελείται από τέσσερα με πέντε μικρά πεδία που βρίσκονται λίγο πιο πάνω από το ομώνυμο χωριό και έχουν δυτικό προσανατολισμό. Υπάρχουν γύρω στις 15 διαδρομές από 7- έως 9+.

5. 11. 2. ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Ο τουρισμός περιπέτειας είναι μία νέα μορφή τουρισμού που άρχισε να αναπτύσσεται πρόσφατα στην Ελλάδα. Η ζήτηση για το συγκεκριμένο τύπο διακοπών παρουσιάζει μία συνεχή αυξητική τάση και προκύπτει από την ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων να ξεφύγει από το στρες που προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η ανία της ρουτίνας. Οι έντονες αυτές δραστηριότητες τον βοηθούν να εκτονωθεί. Οργανωμένα γραφεία, εξειδικευμένα στον τομέα του τουρισμού περιπέτειας, οργανώνουν εξορμήσεις τα Σαββατοκύριακα, προσφέροντας ολοκληρωμένα πακέτα στους ενδιαφερόμενους που αφορούν δραστηριότητες μοναδικής εμπειρίας. Τα παρακάτω προγράμματα που περιγράφονται διοργανώνονται στην περιοχή του Βουραϊκού από εταιρεία οργάνωσης εκδρομικού και τουρισμού περιπέτειας με έδρα την Πάτρα (X-treme).

— TREKKING στο Φαράγγι του Βουραϊκού

Μια από τις πιο όμορφες διαδρομές στην ελληνική φύση είναι η δημοφιλής διαδρομή του Οδοντωτού σιδηρόδρομου που συνδέει το Διακοπτό με τα Καλάβρυτα. Η πεζοπορία στο φαράγγι ακολουθεί πιστά την γραμμή του οδοντωτού και θεωρείται εύκολη για όλους. Καλύπτει το ωραιότερο τμήμα της διαδρομής, αρχίζοντας από το γραφικό χωριό Ζαχλωρού και τελειώνοντας στην θέση Νιάματα. Σε όλη την διαδρομή στο στενό και βαθύ φαράγγι έχουμε σύντροφο τα ορμητικά νερά του Βουραϊκού σε εικόνες που μένουν αξέχαστες. Περνάμε μέσα από φυσικά και τεχνητά τούνελ, συναντάμε παλιούς σταθμούς ανεφοδιασμού του οδοντωτού και βλέπουμε από κοντά τα περιβόητα δόντια του. Κατά διαστήματα αφήνουμε για λίγο την κλασική διαδρομή και επισκεπτόμαστε κομμάτια του φαραγγιού με εντυπωσιακούς καταρράκτες ή ήρεμα γραφικά σημεία για να έρθουμε σε επαφή με τα δροσερά νερά του. Σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής ο συνοδός μας ενημερώνει για την ιστορία, την πανίδα και τη χλωρίδα της περιοχής. Το πρόγραμμα Trekking στον Βουραϊκό διοργανώνεται κάθε

Σαββατοκύριακο, είναι διάρκειας 4 ωρών και περιλαμβάνει: Επαγγελματία συνοδό, πικ-νικ, εισιτήριο οδοντωτού, χάρτες της διαδρομής και ασφάλιση.

— Πρόγραμμα X-treme Negative Rappel

Το πρόγραμμα αυτό εκτυλίσσεται στην πιο όμορφη περιοχή των Καλαβρύτων, στο Φαράγγι του Βουραϊκού, στην πιο γραφική γέφυρα της διαδρομής του Θρυλικού Οδοντωτού σιδηρόδρομου και δεν είναι τυχαία το αγαπημένο πρόγραμμα όλων. Συνδυάζει Trekking και Rappel σε ένα από τα ομορφότερα φαράγγια της χώρας μας. Ο ήχος των ορμητικών νερών του Βουραϊκού, η αγριάδα του τοπίου, το παλιό τούνελ και οι μυθικές "Πόρτες" του Ηρακλή συνθέτουν το τέλειο σκηνικό βγαλμένο από ταινία περιπέτειας για μία ανεπανάληπτη καταρρίχηση στην γέφυρα του Οδοντωτού. Μετά από όλα αυτά δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από ένα παραδοσιακό φαγητό στην ταβερνίτσα της κυρα Μαρίας στο χωριό Ζαχλωρού.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει :

1. Αναχώρηση από τα Καλάβρυτα με προορισμό το χωριό Ζαχλωρού
2. Εκκίνηση της διαδρομής από τον σταθμό Μ. Σπήλαιο στην Ζαχλωρού και λίγα λόγια για την περιοχή και την ιστορία του οδοντωτού.
3. Trekking 45 περίπου λεπτών στο φαράγγι του Βουραϊκού
4. Άφιξη στην θέση "πόρτες" και προετοιμασία για το Rappel από την νέα γέφυρα.
5. Θεωρία τεχνικής καταρρίχησης από γέφυρα και μέτρα ασφαλείας.
6. Επίδειξη από τον εκπαιδευτή ασφαλούς Rappel από την Γέφυρα.
7. Καταρρίχηση όλων των συμμετεχόντων.
8. Επιστροφή για ένα καλό γεύμα στο χωριό Ζαχλωρού.

Το πρόγραμμα αυτό διοργανώνεται κάθε Σαβ/κο με μίνιμουμ συμμετοχών τα 8 άτομα.

— "Orienteering"

Αν ερμηνεύσουμε την Αγγλική λέξη Orientation, η αντίστοιχη Ελληνική σημαίνει Προσανατολισμός, όρος που δηλώνει ότι λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς την Ανατολή ανά πάσα στιγμή γνωρίζουμε τη θέση μας στο περιβάλλον, πού ακριβώς βρισκόμαστε, πού θέλουμε να πάμε και σε ποια κατεύθυνση πρέπει να κινηθούμε για να πάμε μέχρι εκεί. Ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1920, μέσα στα απέραντα και ποικιλόμορφα δάση της Σκανδιναβίας. Στην αρχή για στρατιωτικούς εκπαιδευτικούς σκοπούς και αργότερα ως μαζικό μέσο αναψυχής. Κατά συνέπεια, Orienteering είναι το άθλημα του Προσανατολισμού, όπου οι αγωνιζόμενοι ή οι συμμετέχοντες, χρησιμοποιούν ένα λεπτομερή χάρτη της περιοχής στην οποία κινούνται και με τη βοήθεια της πυξίδας, εντοπίζουν στο πεδίο έναν αριθμό από προτοποθετημένα σημεία ελέγχου σε καθορισμένη σειρά. Αυτά είναι συνήθως μικρά χαρακτηριστικά, φυσικά ή τεχνητά (φαναράκια). Μόλις ο αγωνιζόμενος φτάσει σε ένα σημείο ελέγχου, μαρκάρει μία κάρτα την οποία έχει μαζί του, ως απόδειξη του περάσματος του από εκεί. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο αγωνιζόμενος που θα διατρέξει όλο τον κύκλο των σημείων ελέγχου στο συντομότερο χρονικό διάστημα, είναι ο νικητής.

Εκείνο όμως που διακρίνει το άθλημα του "Ο" (Orienteering) και το διαφοροποιεί από τα περισσότερα, είναι η ποικιλία των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους μπορεί να διεξαχθεί καθώς και η δυνατότητα που προσφέρει για συμμετοχή σε όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας, φυσικής κατάστασης και επιπέδου. Μπορεί να παιχθεί ως δραστηριότητα αναψυχής για παιδιά, νέους και ηλικιωμένους. Εξίσου ιδανικό μέσο αναψυχής και άθλησης είναι και για ανθρώπους με κινητικές δυσκολίες και ειδικές ανάγκες. Παράλληλα, υπάρχει και η αγωνιστική μορφή με συμμετοχή αθλητών όλων των κατηγοριών από διαφορετικούς συλλόγους και χώρες, η διεξαγωγή πρωταθλημάτων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο κλπ. Οι κύριοι τρόποι με τους οποίους διεξάγεται είναι πεζοπορικώς ή τρέχοντας (Foot-O), με ορειβατικό ποδήλατο (MB-O), με χιονοδρομία (Ski-O) και τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε και η προσαρμοσμένη μορφή

του για ανθρώπους με κινητικές δυσκολίες (Trail-O). Πρόκειται για ατομικό άθλημα αλλά μπορούν να συμμετέχουν και ομάδες των δύο - τριών ατόμων ή ακόμη να γίνει και σκυταλοδρομία. Το κατάλληλο πεδίο είναι το φυσικό (δάση, βουνά, παρόχθιες περιοχές κ.ά.) αλλά το ίδιο καλά παίζεται και σε αυλές σχολείων, δημόσια πάρκα, τεχνητούς κήπους ή μέσα στην πόλη. Αυτή τη στιγμή το "O" είναι διαδεδομένο σε περισσότερες από 35 χώρες και η Διεθνής Ομοσπονδία εδρεύει στην Αγγλία. Η X-tremeer έχει ετοιμάσει κατάλληλες πίστες εκπαίδευσης για όλα τα επίπεδα, πάντοτε μέσα στην φύση, ώστε να εκπαιδευτείτε και να αγαπήσετε και εσείς αυτό το ενδιαφέρον άθλημα του προσανατολισμού.

— Archery (Τοξοβολία)

Αν θέλετε να νιώσετε έστω για λίγο Ρομπέν των Δασών, η καλύτερη επιλογή είναι το άθλημα της τοξοβολίας. Το τόξο είναι ένα από τα αρχαιότερα πολεμικά όπλα που χρησιμοποιήθηκε από πολλούς λαούς στο παρελθόν, είτε στον πόλεμο είτε στο κυνήγι. Σήμερα μπορείτε να απολαύσετε αυτό το άθλημα και να εκπαιδευθείτε σε αυτό στους χώρους δραστηριοτήτων της X-tremeer. Σε φυσικό περιβάλλον, κάτω από πανύψηλα δέντρα και την συντροφιά του ποταμού, η ηρεμία και η γαλήνη αφήνουν μόνο να ακουστεί ο διαπεραστικός ήχος του βέλους σας.

— Multi-activities

Ειδικές Δραστηριότητες συνεργασίας, στρατηγικής και ηγεσίας. Δοκιμασίες και παιχνίδια που συνδυάζουν το ομαδικό πνεύμα και την συνεργασία για την υπερπήδηση εμποδίων και την επίτευξη κάποιου κοινού στόχου. Το πρόγραμμα αυτό είναι πολύ δημοφιλές είτε για την υπέροχη τοποθεσία στις όχθες του Βουραϊκού όπου διεξάγεται είτε για το ότι μπορούν να ασχοληθούν με αυτά τα αθλήματα όλοι ανεξαιρέτως χωρίς ιδιαίτερες αθλητικές ικανότητες.

5. 11. 3. ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

«Προσφέρει συγκίνηση, εμπειρίες πρωτόγνωρες, την αίσθηση της έλλειψης βαρύτητας, γυμνάζει το σώμα... γίνεται πάθος και όποιος το ξεκινήσει δύσκολα το αφήνει!». Με αυτά τα λόγια περιγράφει ένας έμπειρος δύτες, δάσκαλος σχολής αυτοδυτών στην Πάτρα, την εμπειρία των καταδύσεων. Ένα άθλημα όχι ιδιαίτερα διαδεδομένο αλλά πραγματικά συναρπαστικό αφού φέρνει τον άνθρωπο σε επαφή με έναν άλλο στην κυριολεξία κόσμο - αυτόν του βυθού -, κάνει δειλά την εμφάνισή του με τρεις σχολές στην Πάτρα. Παράλληλα, η Αχαική Θάλασσα διαθέτει αρκετά αξιολογές περιοχές καταδύσεων όπως οι σπηλιές της Ροδινής και η Θάλασσα του Λαμπιρίου, αλλά και ναυάγια που αποτελούν πόλο έλξης για εκείνους που ασχολούνται ή επιθυμούν να ασχοληθούν με το άθλημα των καταδύσεων. Αυτά είναι:

— Δάρμας, στα Μποζαίτικα.

Είναι το μεγαλύτερο σε μήκος ναυάγιο στον Πατραϊκό.

— Ιωάννης Νομικός, στην παραλία Αραχωβιτικών.

Κατεστραμμένο ναυάγιο σε κοντινή απόσταση από την ακτή.

— Νέστος, στον Ψαθόπυργο.

Πολύ γνωστό στους ντόπιους δύτες λόγω της εύκολης πρόσβασης σε αυτό από την ακτή.

— Mars, ΝΔ του ακρωτηρίου Πάππας.

Είναι δύσκολη κατάδυση σε αρκετά βαθιά νερά και χρειάζεται εμπειρία.

— Βιβή, στα ανοικτά του ακρωτηρίου Πάππας.

Το ναυάγιο είναι σε καλή κατάσταση, αποτελεί όμως μια δύσκολη κατάδυση.

5. 12. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ

Ο αγροτουρισμός είναι μία μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται στην ύπαιθρο και αποτελεί δραστηριότητα των ανθρώπων που ασχολούνται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Παράλληλα ικανοποιεί τις ανάγκες ατόμων που θέλουν να περάσουν το χρόνο διακοπών τους σε ένα αγροτικό, οικογενειακό περιβάλλον. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μία μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον, δεν το αλλοιώνει. Αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει διάφορες τουριστικές δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές και δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες, όπως οικονομικές και κοινωνικές, που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο. Ο αγροτικός τουρισμός, σύμφωνα με την διεθνή εμπειρία, συναντάται σε δύο μοντέλα :

- Όταν καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή των αγροτών και στις αγροτικές δραστηριότητες γενικότερα, είναι ο τύπος "διακοπές αγροικιών" (farm-house holidays).

- Ο δεύτερος τύπος αφορά τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και ενοικιαζόμενων δωματίων σε εξωαστικούς μικροσυννοικισμούς, όχι απαραίτητα αγροτικού χαρακτήρα, και τη φιλοξενία τουριστών με το σύστημα "κλίνη και πρόγευμα" (B.B. ή bed and breakfast).

Ο αγροτουρισμός φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του παρέχει τη δυνατότητα να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες και να έρθει σε επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, με την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και την νοοτροπία των κατοίκων. Ο αγροτουρίστας δεν αναζητά τις παθητικές διακοπές. Είναι θαυμαστής της φύσης, ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά, την αυθεντικότητα και την ομορφιά, την ήσυχη ζωή και την φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε τόπος. Έτσι, έρχεται σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου.

Ας δούμε πως τοποθετείται το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού (ΕΛΛ.Κ.Α)¹, για τον αγροτουρισμό. Η μορφή αυτή τουρισμού είναι: «Η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπεί στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών χώρων και της υπαίθρου, με την στήριξη της τοπικής αγροτικής παραγωγής, της εμπορίας, της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών και της ανάδειξης του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου κάθε περιοχής». Ο αγροτουρισμός μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Επιτρέπει την συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είχαν «πεθάνει», συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές στους νέους της περιφέρειας. Ο Αγροτουρισμός βοηθά στο να παραμείνει ο κόσμος στην ύπαιθρο, -ιδιαίτερα οι νέοι- και προτείνει ένα διέξοδο από την ανεργία. Τονώνει την αγροτική ζωή, και ενισχύει το οικονομικό της εισόδημα.

1. Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2003 και απαρτίζεται από επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες, άτομα που ο καθένας στον τομέα του έχει να επιδείξει ένα σημαντικό έργο. Δημιουργήθηκε με σκοπό τη στήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της ιδέας του αγροτουρισμού στην Ελλάδα καθώς και τον πολιτικών για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με κατεύθυνση την βιώσιμη τοπική και περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη. Στα πλαίσια των σκοπών του, επιδιώκει τη συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και με διεθνείς και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις. Ο σκοπός του ΕΛΛ.Κ.Α είναι να δημιουργηθούν Δίκτυα Συνεργασίας για την ανάδειξη των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων.

Ιδιαίτερη θέση κατέχουν στον αγροτουρισμό και οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονικά και γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Έτσι η αξιοποίηση για την δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία εργαστήρια χειροτεχνίας, η συμμετοχή σε πανηγύρια και τοπικές γιορτές, στο μάζεμα της ελιάς, της σταφίδας ή του τρύγου, ακόμα και τα μαθήματα τοπικής κουζίνας, όλα μπορούν να δώσουν στον τουρίστα την ξεχωριστή τοπική ταυτότητα και να αναδείξουν τα μοναδικά τοπικά στοιχεία και προϊόντα. Η γαστρονομία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής και ολοκληρωμένης παροχής του Αγροτουρισμού. Το φαγητό το οποίο προσφέρεται πρέπει να είναι καλής ποιότητας, ικανής ποσότητας και ποικιλίας, φτιαγμένο με τοπικά προϊόντα και παραδοσιακές συνταγές. Όταν μπορούμε αν ενισχύσουμε τα προϊόντα, με αυτά της πιστοποιημένης βιολογικής καλλιέργειας, τότε προωθούμε ακόμα περισσότερο την ποιότητα στις παροχές μας. Παράλληλα είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι επισκέπτες που γεύονται τα εδέσματα και τα γευστικά προϊόντα ενός τόπου, επιθυμούν να αγοράσουν φεύγοντας αυτά που τους αρέσουν, ακόμα και να τα παραγγέλλουν τακτικά.

Η παραμονή στην ύπαιθρο μπορεί να εμπλουτισθεί με ποικίλες δραστηριότητες, με τα λεγόμενα «σπορ κοντά στη φύση» ή «σπορ περιπέτειας». Ένα ορμητικό ποτάμι (Βουραϊκός) μπορεί να είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για την διοργάνωση αθλημάτων όπως το ράφτινγκ ή τα κανώ. Τα περιπατικά μονοπάτια όπως το Ε4, είναι αφορμή για την διοργάνωση ομάδων πεζοπορίας. Το Trekking, η ορειβασία, το ποδήλατο ή η κατάβαση βουνού, η τοξοβολία, η ιππασία όλες οι μορφές δραστηριοτήτων, που συνδυάζουν τον τουρισμό περιπέτειας με την ενεργή συμμετοχή και δράση στη φύση, μπορούν να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του αγροτουριστικού «πακέτου».

Στον αγροτουρισμό τα καταλύματα δεν είναι μεγάλες, αχανείς και απρόσωπες μονάδες. Επιβάλλεται να είναι μικρές μονάδες, πλήρως εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική δόμηση του τόπου, δημιουργημένες ειδικά για τον σκοπό αυτό, είτε παλιά παραδοσιακά κτίσματα που αναπαλαιώνονται. Μπορούν ακόμα να χρησιμοποιηθούν εγκαταλελειμμένα σπίτια ή οικισμοί, ακόμα και παλιά πέτρινα σχολεία, αρχοντικά, οτιδήποτε φανερώνει την ιστορία του τόπου και αξίζει να διατηρηθεί. Στον νομό Αχαΐας υπάρχουν ορεινά χωριά που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν διατηρητέοι παραδοσιακοί οικισμοί για τη φυσική ομορφιά που διαθέτουν, το υγιεινό τους κλίμα, τα γραφικά σοκάκια, τα πέτρινα σπίτια με τους εξώστες, τους φιλόξενους κατοίκους.

Τα καταλύματα μπορούν ακόμα να είναι δωμάτια (ειδικά κατασκευασμένα με όλες τις ανέσεις), μέσα στον ευρύτερο χώρο ενός μεγάλου αγροτόσπιτου και αγροκτήματος, (όπως συμβαίνει και στην γειτονική μας Ιταλία), όπου ο επισκέπτης έχει την εμπειρία της συνύπαρξης με την οικογένεια. Θα πρέπει όμως να είναι πολύ προσεκτικά διαμορφωμένα, κατασκευασμένα με όλο τον σεβασμό και την ακολουθία στα παραδοσιακά και αρχιτεκτονικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την περιοχή, αλλά και σε όλα εκείνα που συνθέτουν την μοναδικότητα της διαμονής στην επαρχία. Ο αστός επισκέπτης δεν αναζητά απλά κάποια ενοικιαζόμενα δωμάτια στη «μέση του πουθενά», ούτε ένα πρόχειρο και απρόσωπο περιβάλλον. Δεν αναζητά επίσης τη διακόσμηση του αστικού σπιτιού του, αλλά την χαρακτηριστική διακόσμηση του αγροτόσπιτου. Αυτό όμως σε καμία περίπτωση δε σημαίνει ότι δεν αναζητά την άνεση, τις παροχές, την καθαριότητα που συνεπάγεται, τα οποία συνδυάζει με την ζεστή φιλοξενία που θέλει να βρει σε έναν τόπο, ώστε να τον αισθανθεί οικείο, δικό του και να θέλει να ξανάρθει.

Οι αγροτουρίστες αναζητούν ξεκούραση, χαλάρωση σε ένα ήρεμο περιβάλλον, σε μια προσπάθεια να αποκοπούν προσωρινά από την αστική τους καθημερινότητα. Επιζητούν την επαφή με την φύση, προκειμένου να γνωρίσουν τόσο την αγροτική ζωή όσο και τους αγρότες, τους ντόπιους που θα τους μιλήσουν σε ένα διαφορετικό και άγνωστο για πολλούς από αυτούς τρόπο ζωής. Θέλουν να απολαύσουν την αυθεντικότητα της επαρχιακής ζωής, την ανεπιτήδευτη φιλοξενία, την καθαρότητα του τοπίου και την καθαριότητα του περιβάλλοντος,

τα παραδοσιακά, σπιτικά εδέσματα, να γίνουν κοινωνοί σε μια ζωή που έχει να τους πει πολλά για το κοντινό παρελθόν τους.

Από τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά που διακρίνουν τα άτομα που επιλέγουν τον αγροτουρισμό είναι το υψηλό οικονομικό αλλά και μορφωτικό τους επίπεδο. Τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι έχουν αυξημένη οικολογική συνείδηση, πολυποίκιλα ενδιαφέροντα, διάθεση για μόρφωση και πολιτιστική προσέγγιση. Οι αγροτουρίστες ανήκουν σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα. Τα νεότερα άτομα είναι αυτά που προτιμούν να συνδυάζουν το πακέτο αγροτουρισμού με «σπορ περιπέτειας», ενώ οι μεγαλύτεροι με πιο ήπιες δραστηριότητες, με περιηγήσεις πολιτιστικού, θρησκευτικού, λαογραφικού κλπ. περιεχομένου.

Μέσα από την ανάδειξη ενός τοπικού μοντέλου Αγροτουρισμού, που θα προκύψει από μια εξειδικευμένη μελέτη και καταγραφή, καλλιεργούμε τον μύθο του χωριού που τόσο έχουμε ανάγκη, την επιστροφή στις ρίζες και την πολιτιστική κληρονομιά μας. Μπορούμε να βασιστούμε πάνω στα πετυχημένα μοντέλα άλλων χώρων, όμως σίγουρα τα τοπικά χαρακτηριστικά μπορούν να διαμορφώσουν τον Αγροτουρισμό προσαρμοσμένο πάνω στις δικές μας ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και τα πλεονεκτήματα του τόπου μας.

5. 13. ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο χειμερινός τουρισμός είναι κάθε μορφή τουρισμού που διεξάγεται κατά την χειμερινή περίοδο. Καλύπτει δραστηριότητες που εκδηλώνονται σε ορισμένο γεωγραφικό χώρο τον χειμώνα. Μορφές χειμερινού τουρισμού αποτελούν ο ορεινός, ο χιονοδρομικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο συνεδριακός, ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο αθλητικός, ο πολιτιστικός - μορφωτικός, ο θρησκευτικός και ο τουρισμός παραχείμασης. Τα άτομα που κάνουν χειμερινό τουρισμό, ασχολούνται συνήθως με τα χειμερινά σπορ αλλά και με κάθε είδους έντονη δραστηριότητα, όπως περιπάτους στη φύση, ορειβασία, αναρρίχηση, ποδηλασία, σπορ σε ποταμούς και λίμνες. Οι τουρίστες επιλέγουν το χειμερινό τουρισμό με πρώτο κριτήριο το ενδιαφέρον τους για τα χειμερινά σπορ και συγκεκριμένα το χιονοδρομικό τουρισμό. Δεύτερο κριτήριο είναι το χαμηλό κόστος των χειμερινών διακοπών σε αστικά και παραθεριστικά κέντρα, για τα οποία προσφέρονται οικονομικά ταξιδιωτικά πακέτα κατά την χειμερινή περίοδο, με τιμές πολύ χαμηλές σε σχέση με αυτές της υψηλής περιόδου.

Χειμερινό τουρισμό πραγματοποιούν οι ομάδες ερευνητών, επιστημόνων και γενικά επαγγελματιών που συμμετέχουν σε συνέδρια. Ο συνεδριακός τουρισμός πραγματοποιείται εκτός περιόδων αιχμής. Τα συνέδρια συνήθως διοργανώνονται κατά τους χειμερινούς μήνες. Επίσης ο θρησκευτικός τουρισμός διεξάγεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου οπότε και την χειμερινή περίοδο και κυρίως συμπίπτει με τις ημερομηνίες των θρησκευτικών εορτών. Τα άτομα τρίτης ηλικίας, κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου επιλέγουν θερμότερες περιοχές για παραχείμαση. Ο τουρισμός χειμερινών διακοπών και ειδικότερα ο τουρισμός πόλεως (αστικός), είναι μία μορφή τουρισμού κατάλληλη κυρίως για την τρίτη ηλικία αφού δεν περιλαμβάνει έντονες δραστηριότητες. Είναι ημιοργανωμένος και κινητικός και αφορά τουρίστες υψηλών εισοδημάτων.

Ο τουρισμός παραχείμασης είναι η τουριστική διαμονή μικρής ή μεγάλης διάρκειας κατά τη χειμερινή περίοδο σε περιοχές με ήπιο κλίμα. Είναι ένας τύπος ενδημικού τουρισμού που πραγματοποιείται από άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών. Είναι οργανωμένος και στατικός και απευθύνεται σε τουρίστες χαμηλού εισοδήματος. Παράγοντες που επηρεάζουν την διάρκεια παραμονής είναι το κόστος διαβίωσης στον τόπο παραχείμασης, το διαθέσιμο εισόδημα του τουρίστα, το κλίμα, η πρόωρη συνταξιοδότηση και η διαφορά κόστους ζωής μεταξύ του τόπου πηγής και του τόπου προορισμού του τουρίστα. Το οικονομικό όφελος από τον τουρισμό παραχείμασης είναι μικρότερο από αυτό του τουρισμού πόλεως, αφού οι τουρίστες παραχείμασης ανήκουν στη χαμηλή ή μεσαία εισοδηματική τάξη. Άλλωστε το βασικότερο κίνητρο για τον τουρίστα παραχείμασης είναι οι χαμηλές τιμές.

5. 13. 1. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΑΧΑΪΑΣ

Η Αχαΐα διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού. Οι θαυμάσιοι ορεινοί όγκοι που την περιβάλλουν, ο οικολογικός πλούτος της, τα χιονοδρομικά κέντρα του Χελμού, η δυνατότητα χειμερινών σπορ, τα πλούσια αρχαιολογικά ενδιαφέροντα και αξιοθέατα, το Πατρινό Καρναβάλι, η συνεδριακή και ξενοδοχειακή υποδομή της, καλύπτουν κάθε δυνατότητα για ανάπτυξη του τουρισμού κατά την χειμερινή περίοδο.

Ο νομός Αχαΐας μπορεί να καλύψει κάθε ανάγκη του τουρίστα αφού προσφέρει κάθε είδους τουριστικές υπηρεσίες όπως τουριστικά γραφεία, γραφεία ενοικίασεως αυτοκινήτων, συγκοινωνιακά μέσα, διασκέδαση, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.λ.π. και να προωθήσει την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού συντελώντας με αυτόν τον τρόπο και στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6°

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

6.1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 2004

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα γεγονός - ορόσημο για την Ελλάδα, το οποίο δίνει την μοναδική ευκαιρία να αναδειχθούν σε όλο τον κόσμο τόσο η τεράστια πολιτιστική κληρονομιά της χώρας όσο και οι σύγχρονες υποδομές και εγκαταστάσεις που διαθέτει. Στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία, η Δυτική Ελλάδα έχει μπροστά της μια μεγάλη ευκαιρία. Στην κατεύθυνση αυτή καταβάλλεται κάθε προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος.

Η ανάγκη άμεσης ενεργοποίησης και συνεργασίας μεταξύ των τοπικών φορέων για τη συγκρότηση μιας κοινής στρατηγικής που θα έχει σκοπό την αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 προς όφελος της Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα προς όφελος των τριών νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας έχει επισημανθεί αρκετά νωρίς.

Ο αθλητικός συνεδριακός τουρισμός και οι προπονητικές εγκαταστάσεις προετοιμασίας, αποτελούν δύο μόνο από τις πολλές παραμέτρους παράλληλα με τις γνήσια αγωνιστικές δραστηριότητες που έχουν επενδυτικό και επιχειρηματικό ενδιαφέρον και μπορούν να αξιοποιηθούν ανάλογα. Εδώ ασφαλώς θα χρειασθούν προσεχτικός σχεδιασμός και στρατηγική, γιατί οι στόχοι είναι πολλοί και δύσκολοι.

Στην πρόταση πλαίσιο που είχε εκπονηθεί το 1998 για την ανάπτυξη της Δυτικής Ελλάδας σε συνεργασία του Πανεπιστημίου Πατρών και της Περιφέρειας, η ομάδα εργασίας στον τομέα του αθλητισμού είχε καταλήξει στις ακόλουθες προτάσεις:

— Ανάδειξη της Πάτρας ως αθλητικού κέντρου με παράλληλη όμως ανάδειξη και του πολιτισμικού χαρακτήρα του στον άξονα Αθήνα - Ολυμπία με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Στο έργο αυτό, πρέπει να ενταχθεί η συμπλήρωση - αξιοποίηση των αθλητικών χώρων, τόσο του Πανεπιστημίου όσο και των πόλεων Πάτρας, Πύργου και Ολυμπίας.

— Δημιουργία σύγχρονου κέντρου Αθλητιατρικής στην Πάτρα. Η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών διαθέτει έμπειρο προσωπικό και εγκαταστάσεις και μαζί με την αξιοποίηση της υπάρχουσας υποδομής σε αθλητικές εγκαταστάσεις στην περιοχή, μπορεί να δημιουργηθεί ένα υπεσύγχρονο Κέντρο Αθλητιατρικής. Το κέντρο θα προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στους συλλόγους και αθλητές της Περιφέρειας, αλλά και θα αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμο, και ενόψει της Ολυμπιάδας του 2004, αν ληφθεί υπόψη η έλλειψη τέτοιων οργανωμένων κέντρων στη χώρα μας. Η πρόταση αυτή υπάρχει και στο κείμενο της Επιτροπής Υγείας, ενώ σχετίζεται και ενισχύει την πρόταση για ίδρυση ΤΕΦΑΑ στο Πανεπιστήμιο Πατρών.

— Διεθνές προπονητικό κέντρο στη λίμνη Καγιάδα με παράλληλη πισίνα για αθλητικό χειμερινό τουρισμό.

— Κέντρο προετοιμασίας αθλητών στα Καλάβρυτα με παράλληλη αναβάθμιση του χιονοδρομικού κέντρου για διεθνείς εκδηλώσεις.

— Ανάπτυξη ειδικών αθλητικών δραστηριοτήτων:

- Διάδρομος ανώμαλου δρόμου διεθνών προδιαγραφών στο δάσος της Στροφιλιάς.
- Πίστα μοτοσικλέτας στο Επιτάλιο.
- Σκοπευτήριο στη Σπιάντζα.
- Αυτοκινητοδρόμιο στην Πάτρα.

Η Δυτική Ελλάδα διεκδικεί μερίδιο από την προετοιμασία εθνικών ομάδων σε διάφορα αγωνίσματα πριν από το 2004, με σκοπό να λειτουργήσει ως πεδίο προπονητικών κέντρων, καθώς η περιοχή έχει την κατάλληλη αθλητική υποδομή. Ο νομός Αχαΐας διαθέτει τη γνώση, την επιθυμία, το όραμα, τη φαντασία, την ικανότητα και τα εξειδικευμένα επαγγελματικά στελέχη για να ανταποκριθεί με απόλυτη επιτυχία στις ανάγκες κορυφαίων διοργανώσεων και μιας άψογης φιλοξενίας των ξένων αποστολών δεδομένης της ιδιομορφίας των αναγκών των αθλητών και των αποστολών όταν βρίσκονται σε ξένη χώρα. Ήδη, από τον Φεβρουάριο του 2004, η πόλη της Πάτρας αναμένεται να φιλοξενήσει τις εθνικές ομάδες καταδύσεως του Καναδά, της Μεγ. Βρετανίας, της Ισπανίας, της Ρωσίας, της Γαλλίας, της Ουκρανίας και της Λευκορωσίας καθώς και την εθνική ομάδα συγχρονισμένης κολύμβησης της Ιαπωνίας, οι οποίες θα προετοιμαστούν για τα παγκόσμια πρωταθλήματα καταδύσεων και συγχρονισμένης κολύμβησης που θα γίνουν στην Αθήνα. Αυτές οι ομάδες καθώς και η εθνική ομάδα μπάντμιντον της Γερμανίας, θα βρεθούν πάλι στην Πάτρα τον προσεχή Ιούλιο εν όψει της προετοιμασίας τους για τους Ολυμπιακούς.

6.1.1. ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.

Η γεωγραφική θέση της Αχαΐας, καθώς βρίσκεται στο μέσο της διαδρομής Αθήνα - Αρχαία Ολυμπία, και οι σύγχρονες πλέον αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής, αποτελούν τα δύο ισχυρά χαρτιά που καλείται να αξιοποιήσει η εταιρεία "Ολυμπιακή Προοπτική Α.Ε." ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων 2004. Μέτοχοι είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, η Τ.Ε.Δ.Κ. νομού Αχαΐας και ο δήμος Πατρών, με ίσα ποσοστά στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας, έχοντας επιμιστεί πρωτοβουλία για την αξιοποίηση των Αγώνων του 2004 προς όφελος του νομού. Το κεφάλαιο είχε αρχικά οριστεί στο ποσό των 20 εκατομμυρίων δραχμών, ενώ μελλοντικά μπορεί να γίνει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και να διατεθούν μετοχές σε κοινωνικούς και αυτοδιοικητικούς φορείς της περιοχής, αλλά ο έλεγχος θα παραμείνει στους τρεις βασικούς μετόχους.

Ως έδρα της "Ολυμπιακής Προοπτικής" έχει οριστεί η Πάτρα, ενώ η επιχείρηση διοικείται από εννιαμελές διοικητικό συμβούλιο, το οποίο θα απαρτίζεται από δύο μέλη της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, δύο από την Τ.Ε.Δ.Κ., δύο από τον Δήμο Πατρών και τρία μέλη τα οποία θα είναι έγκριτοι πολίτες με μακροχρόνια προσφορά και γνώση στα θέματα αθλητισμού, των δημοσίων σχέσεων και του μάρκετινγκ. Μέσω της εταιρείας πρόκειται να αναληφθούν σημαντικές πρωτοβουλίες που θα αναδείξουν τον ιδιαίτερο ρόλο της Αχαΐας σε σχέση με τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας. Αφετηρία των βασικών στόχων της "Ολυμπιακής Προοπτικής Α.Ε." είναι αφενός οι πλούσιες αθλητικές υποδομές του νομού Αχαΐας και αφετέρου η σημαντική γεωγραφική του θέση.

Βασικός σκοπός της δημιουργίας αυτής της εταιρείας είναι η ανάλυση πρωτοβουλιών, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενεργειών και δράσεων για την αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 προς όφελος του νομού Αχαΐας. Συγκεκριμένα προβλέπεται:

- Η προβολή του νομού και των δυνατοτήτων που έχει για τη φιλοξενία αθλητικών ομάδων από το εξωτερικό και την Ελλάδα προκειμένου να προετοιμαστούν ενόψει του 2004, στις σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις που υπάρχουν στον νομό Αχαΐας.
- Η προβολή του νομού Αχαΐας και των δυνατοτήτων που έχει για τη φιλοξενία τουριστών, που θα φθάσουν στην Ελλάδα ενόψει του 2004.
- Η παραγωγή εντύπων, τηλεοπτικών ταινιών και λοιπών διαφημιστικών μέσων για την προβολή των προαναφερόμενων ενεργειών.
- Η διοργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, συμποσίων, εκθέσεων, πολιτιστικών και αθλητικών διοργανώσεων και λοιπών εκδηλώσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό για την προβολή των ανωτέρω ενεργειών.

— Ο σχεδιασμός, η εκπόνηση και η υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης επαγγελματικών και κοινωνικών ομάδων για να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες ανάγκες που προκύπτουν από τη διοργάνωση του 2004 στην Αθήνα.

— Η επιμόρφωση και ενημέρωση των επαγγελματικών και κοινωνικών ομάδων για τις επαγγελματικές - επιχειρηματικές - οικονομικές και λοιπές ευκαιρίες που δημιουργεί για την περιοχή της Αχαΐας η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα.

— Ο συντονισμός των ενεργειών και δράσεων των Δήμων και Κοινοτήτων και των λοιπών φορέων του νομού για την ανάδειξη της πολιτιστικής και αθλητικής φυσιογνωμίας και των τουριστικών - αθλητικών - πολιτιστικών πλεονεκτημάτων, που διαθέτουν οι περιοχές και οι τομείς ευθύνης τους.

— Η συνεργασία με τους υπόλοιπους φορείς του νομού Αχαΐας στο προαναφερόμενο πλαίσιο.

— Η συνεργασία με φορείς, οργανισμούς, επιχειρήσεις, νομικά και φυσικά πρόσωπα από την Ελλάδα ή το εξωτερικό για την εξυπηρέτηση των προαναφερομένων σκοπών.

Η διάρκεια της επιχείρησης ορίστηκε για 5 χρόνια από την έκδοσή της κατά τον νόμο πράξης του Περιφερειακού Διευθυντή Αχαΐας, ενώ θα διαλυθεί μετά την ολοκλήρωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

6.1.2. ΕΛΛΑΔΑ 2004

Σε κατάσταση Ολυμπιακής Προετοιμασίας βρίσκεται ολόκληρη η Ελλάδα ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Η Ολυμπιάδα δεν είναι υπόθεση μόνο της Αθήνας. Έτσι το Υπουργείο Πολιτισμού, θέλοντας να υπογραμμίσει την εθνική διάσταση των Αγώνων, με το πρόγραμμα "Ελλάδα 2004" εντάσσει την περιφέρεια στο Ολυμπιακό γίγνεσθαι. Η επιτυχής διοργάνωση των αγώνων προϋποθέτει και υποδομές. Γίνονται λοιπόν έργα τα οποία προϋποθέτουν και μία σαφή μεταολυμπιακή χρησιμότητα, που προσφέρουν απαντήσεις σε μείζονα προβλήματα της περιφέρειας, που εκσυγχρονίζουν τις υποδομές και αναδεικνύουν τον αθλητισμό και τον πολιτισμό ως μοχλούς ανάπτυξης. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται η Αρχαία Ολυμπία και οι τέσσερις Ολυμπιακές πόλεις, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Πάτρα και Ηράκλειο.

6.2. ΠΑΤΡΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 2006

Η εταιρία "Αναπτυξιακή Αχαΐας ΑΕ" είναι η υπεύθυνη εταιρεία κατάρτισης και διαχείρισης του πολιτιστικού προγράμματος που θα διαρθρώσει τον θεσμό της "Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης" για το 2006. Πρόεδρος του διοργανωτικού φορέα είναι ο Δήμαρχος Πατρών Α. Καράβολας, αντιπρόεδρος ο Δ. Πεφάνης (Αντιδήμαρχος Περιφερειακής Ανάπτυξης Δήμου Πατρών) και καλλιτεχνικός διευθυντής ο Θ. Μικρούτσικος (πρώην Υπουργός Πολιτισμού).

Ο υπουργός Πολιτισμού, Ευ. Βενιζέλος, δέχθηκε να ενταχθούν τα έργα της Πάτρας που αφορούν στο θεσμό 'Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2006' στον "ολυμπιακό σχεδιασμό" της χώρας, όπως ακριβώς είχε κάνει και με τα έργα της Θεσσαλονίκης για την διεκδίκηση της Διεθνούς Έκθεσης "Εκρο 2008". Έτσι, το άρθρο του νομοσχεδίου για ρυθμίσεις ολυμπιακών έργων θα συμπληρωθεί με τα έργα που θα γίνουν στην Πάτρα, προκειμένου αυτή να είναι έτοιμη το 2006 για να γίνει "Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης". Ο Δήμαρχος Πατρών έχει ήδη ανακοινώσει για τη διοργάνωση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, κατάλληλων ημερίδων ενημέρωσης σχετικά με την διαχείριση των χώρων που έχουν επιλεγεί για την "Πολιτιστική" αλλά και του προσανατολισμού του θεσμού. Όλα αυτά με την βοήθεια του καλλιτεχνικού

διευθυντή του φορέα Θ. Μικρούτσικου, με τον οποίο συζητούνται αυτά τα θέματα καθώς και το πρόγραμμα επικοινωνίας και προσδιορίζονται οι ρόλοι των συμμετεχόντων.

Σε συνέντευξη τύπου που παραχωρήθηκε στις 7/11/03 από τον Δήμαρχο Πατρών, επισημάνθηκε για μία ακόμα φορά ότι η πολιτεία έχει δεσμευθεί για τις χρηματοδοτήσεις των έργων της "Πολιτιστικής" καθώς και του φορέα υλοποίησης ενώ τα τεχνικά δελτία που αφορούν στην κατασκευή των έργων υποδομής, έχουν ήδη τεθεί στο Υπουργείο Οικονομικών για μελέτη και έγκριση. Όσο για την ευθύνη της προβολής του θεσμού ελέγχθη ότι ο Δήμος Πατρών, θα προχωρήσει σε κατάρτιση προκήρυξης διεθνούς διαγωνισμού για την εύρεση εταιρίας επικοινωνίας. Προβολή και πρόγραμμα επικοινωνίας που θα προσδιορισθεί σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Στα σχέδια της διοργανώτριας αρχής προς το παρόν πρωταγωνιστικό ρόλο παίζει η διαμόρφωση της Αγοράς Αργύρη ως κέντρο πληροφόρησης και συντονισμού των εισιτηρίων, των εντύπων και του γενικότερου καλλιτεχνικού προγράμματος, αρκεί βεβαίως να δοθεί βάρος και στον τρόπο με τον οποίο θα πηγαίνουν ως εκεί οι τουρίστες. Άλλες προτάσεις που έχουν ακουστεί στο δημοτικό συμβούλιο εκτός του Αρχαιολογικού μουσείου για το οποίο γίνεται λόγος παρακάτω, είναι ο χώρος του πρώην εργοστασίου του Λαδόπουλου να στεγάσει το μουσείο του Καρναβαλιού και η δημιουργία μουσείου σάτιρας και Καραγκιόζη στις αποθήκες Κόλλα. Επίσης μείζονος σημασίας είναι το θέμα της σωστής αξιοποίησης και εκμετάλλευσης του χώρου του πρώην κάμπινγκ Ε.Ο.Τ. στην Αγυιά ενόψει των έργων της "Πολιτιστικής", κάτι που θα πρέπει σύντομα να συναποφασιστεί από τους αρμόδιους φορείς σε συνεργασία με την δημοτική αρχή. Είναι πάντως γεγονός πως και σήμερα ακόμα δεν έχει ανακοινωθεί ένα ενιαίο σχέδιο δράσεων και φυσικά είναι πολύ νωρίς για να ακουστεί κάτι για το πρόγραμμα των διοργανώσεων ή και για όποιες εμφανίσεις μεγάλων ονομάτων του καλλιτεχνικού χώρου στην πόλη μας.

6. 2. 1. ΝΕΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Το καλοκαίρι του 2002, σε σχετικό αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, η μελέτη μιας ομάδας αρχιτεκτόνων από την Αθήνα με επικεφαλής τον κ. Θ. Μπομπότη πήρε την πρώτη θέση, και έδωσε σε όλους τους ενδιαφερόμενους μια πρώτη εντύπωση, αποτυπωμένη βέβαια στο χαρτί, για το πώς θα δείχνει -εξωτερικά και εσωτερικά- το κτίριο που θα στεγάσει το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Πάτρας. [Εικόνες 1 και 2]

1. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Σε συνέντευξη που παραχώρησε ο αρχιτέκτονας του έργου στο πολιτιστικό περιοδικό της Πάτρας "ΤΟ ΔΟΝΤΙ", τον Σεπτέμβριο του 2003, αναφέρει την πρόθεσή του να μπορεί το κτίριο να αποπνέει απλότητα και λιτότητα σε όσους το περιδιαβαίνουν αλλά και να τραβάει τα βλέμματα όσων διέρχονται από την Πάτρα. Για τους διερχόμενους και τους

τουρίστες που πιθανών να μην έχουν το χρόνο για μια ολοκληρωμένη επίσκεψη αλλά παρόλα αυτά θέλουν να έχουν την εμπειρία της περιήγησης στο εσωτερικό του μουσείου, είναι σχεδιασμένη μια ειδική διαδρομή που διασχίζει τους χώρους με τα εκθέματα περιμετρικά και από μεγάλο ύψος, ώστε να δίνει την ευκαιρία στους επισκέπτες για μια «γρήγορη βόλτα».

2. Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ακόμη, θα υπάρχει η απαραίτητη υποδομή για μια εικονική περιπλάνηση μέσα από τη χρήση νέων τεχνολογιών, και μια αίθουσα ανάπαυλας που θα γίνονται προβολές εικόνων ειδικά σχεδιασμένων και σύμφωνες με το πνεύμα του χώρου.

Η ανέγερση του μουσείου θα γίνει στο χώρο της Γεωργικής Σχολής της Πάτρας που βρίσκεται στο πλάι της νέας Εθνικής Οδού, στην βόρεια έξοδο της πόλης προς Αθήνα. Χώρος ο οποίος έχει παραχωρηθεί πριν από 15 χρόνια από το Υπουργείο Πολιτισμού στην Αρχαιολογική υπηρεσία για το σκοπό αυτό. Άγνωστο βέβαια είναι ακόμα το πότε θα ολοκληρωθεί η ανέγερσή του εφόσον δεν έχει ακόμα ξεκινήσει. Και αυτό κατά κύριο λόγο οφείλεται στο γεγονός της αδιαλλαγίας των επαγγελματιών που ενοικιάζουν τα απαλλοτριωμένα κτίρια που βρίσκονται στο χώρο και τα οποία θα χρειαστεί να κατεδαφιστούν πριν ξεκινήσουν οι εργασίες. Ένας ακόμη λόγος είναι η συγκέντρωση διακοσίων υπογραφών από πολίτες που αντιτίθενται στην κατασκευή του μουσείου στη συγκεκριμένη τοποθεσία ισχυριζόμενοι καταστροφή του περιβάλλοντος, αφού ο χώρος είναι δένδροφυτεμένος και κατ'εκείνους αποτελεί βιότοπο που πρόκειται να «ταιμεντοποιηθεί». Το Υπουργείο Πολιτισμού έχει ανακοινώσει ότι το κτίριο του μουσείου θα καταλάβει μικρό μέρος της όλης έκτασης και μάλιστα θα βοηθήσει και στην ανάδειξη των υπάρχοντων φυτών και δένδρων. Γεγονός είναι πως, σύμφωνα με τα λόγια του αρχιτέκτονα Μπομπότη (περιοδικό 'ΤΟ ΔΟΝΤΙ', 9^{ος} 2003, σελ.99), «εάν τα έργα δεν αργήσουν να ξεκινήσουν, τότε ο χρόνος επαρκεί» ώστε το μουσείο να είναι έτοιμο να υποδεχτεί τους πρώτους του επισκέπτες το 2006.

6. 3. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ 2006 ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Μια μεγάλη αθλητική διοργάνωση θα φιλοξενηθεί στην Πάτρα στα τέλη του 2006. Πρόκειται για το παγκόσμιο πρωτάθλημα ρυθμικής γυμναστικής γυναικών, το οποίο θα αποτελέσει παράλληλα και το προκριματικό στάδιο για τους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η ανάθεση της διοργάνωσης αυτής στην πόλη της Πάτρας οφείλεται στον Πατρινής

καταγωγής πρόεδρο της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Γυμναστικής κ. Δ. Δημητρόπουλο, ο οποίος έδρασε πραγματικά αθόρυβα αφού βρέθηκε μόνος στην συνεδρίαση της Παγκόσμιας Γυμναστικής στο Λος-Άντζελες της Αμερικής ζητώντας το πρωτάθλημα για λογαριασμό της Πάτρας, και όπως αναφέρει στο σχετικό άρθρο του ο Π. Χατζής στην εφημερίδα Πελοπόννησος (03/12/2003, σελ.56) : «*το θέμα έκλεισε σε 20%*». Στο ίδιο άρθρο ο δημοσιογράφος παραθέτει το «*τι θα φέρει αυτό το πρωτάθλημα στην Πάτρα:*

- *3.000 αθλήτριες και εμπλεκόμενους*
- *500 δημοσιογράφους ηλεκτρονικού και γραπτού τύπου*
- *Αυτό σημαίνει άνω των 45.000 με 50.000 διανυκτερεύσεων, με ότι αυτό συνεπάγεται*
- *Παγκόσμια αναγνωρισιμότητα της πόλης, αφού οι αγώνες θα μεταδοθούν (τηλεοπτικά) σε όλο τον κόσμο και αυτό γιατί το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα της Πάτρας θα είναι ταυτόχρονα (για τους αθλητές) και η πρόκριση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου το 2008».*

6. 4. ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ: ΠΟΜΠΟΣ, ΔΕΚΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Είναι πολύς ο καιρός, που λόγω εσφαλμένων επιλογών, ο νομός Αχαΐας και ο νομός Ηλείας ακολούθησαν χωριστές διεκδικητικές πορείες σε αναπτυξιακό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Αντί να συνθέσουμε τις παραμέτρους του κοινού συμφέροντος και να παραπέμφουμε σε διαδικασίες εποικοδομητικού διαλόγου αμοιβαίων παραχωρήσεων τις διαφορές, οδηγηθήκαμε, απαξιώνοντας οι ίδιοι τις τεράστιες δυνατότητες μας, σε μια πορεία παράλληλων διεκδικήσεων, οι οποίες ακόμα και αν υλοποιούνταν, θα ήταν μη βιώσιμες λόγω του περιορισμένου και οικονομοτεχνικά ασύμφορου ζωτικού τους χώρου. Ενώ επί είκοσι τουλάχιστον χρόνια αμφοτέρωθεν οι νομοί μας τρέφουν μεγάλες φιλοδοξίες στον τομέα του τουρισμού και του πολιτισμού, του εμπορίου και της πρωτογενούς παραγωγής, με δική μας ευθύνη, λόγω αδυναμίας υπέρβασης του παρελθόντος, δεν έχουμε πολιτικό αεροδρόμιο, δεν έχουμε αξιοπρεπείς δρόμους και σιδηρόδρομο, δεν έχουμε μεγάλες ξενοδοχειακές επενδύσεις και μαρίνες. Βέβαια η Πάτρα, λόγω της γεωγραφικής, διοικητικής και λειτουργικής θέσης της, βρίσκεται σε καλύτερη μοίρα, υποδεέστερη όμως αυτής που της αξίζει.

Ο δήμος της Αρχαίας Ολυμπίας είναι διατεθειμένος να προχωρήσει σε μια εποικοδομητική συνεργασία με τον δήμο Πατρών, προκειμένου να προσφέρει αλλά και να κερδίσει στα όρια αυτού του νέου ζωτικού χώρου ώστε να επανέλθει στην πρώτη γραμμή του παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Να γίνει μια Ολυμπία προσβάσιμη από κάθε άνθρωπο, από κάθε γωνιά του πλανήτη, γενέτειρα ιδεών και αξιών μιας νέας παγκόσμιας κοινωνίας, και πόλος επίσκεψης και συγκράτησης τουριστικού ρεύματος, περιηγητικού ή πολιτιστικού. Η ιστορική αυτάρκεια, η ιερότητα του τόπου και η επικαιρότητα των δράσεων και θεσμών που πρόκειται να υλοποιηθούν στην Αρχαία Ολυμπία δεν αρκούν για να θεμελιώσουμε την διαρκή πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη σε επιθυμητό βαθμό. Ο φυσικός ζωτικός χώρος, όπως αυτός ορίζεται στο τυπικό του μέρος, αδυνατεί να στηρίξει μια τέτοια προσπάθεια.

Η Αρχαία Ολυμπία έγινε αυτό που έγινε, γιατί εκεί απόθεσαν το καλύτερο κομμάτι της πολιτείας τους οι Ηλείοι, οι Σπαρτιάτες, οι Αχαιοί, οι Αθηναίοι, οι Μεσσήνιοι, οι Θηβαίοι, οι Μεγαρίτες, οι Κορίνθιοι και όλοι όσοι αποτέλεσαν το πρώτο και το ύστερο σώμα της εθνικής συνείδησης των Ελλήνων. Παρέμεινε ελκυστικός και άσβεστος φάρος αξιών. Η ιστορική της διαδρομή διαθέτει το προνόμιο να μεταγγίζει στο παρόν τις πανανθρώπινες αξίες του παρελθόντος. Διδάσκει, φωτίζει, καθοδηγεί για περίπου 3000 χρόνια. Πόλεις, κράτη και αυτοκρατορίες παρήλθαν, η Αρχαία Ολυμπία όμως στάθηκε αυτόνομα, με αξιοπρέπεια και αναλλοίωτη παράλληλα με όλες τις αλλαγές που συντελέστηκαν. Η Πολιτιστική Ολυμπιάδα, το

Ολυμπιακό Φεστιβάλ Νέων και η Ολυμπιακή Εκεχειρία είναι δρομολογημένοι Θεσμοί με δικαιοματική έδρα την Αρχαία Ολυμπία.

Τώρα λοιπόν πρέπει να γίνει προσπάθεια, φυσικά μέσα σε ένα πλαίσιο αυτονόητων και αυταπόδεικτων δυνατοτήτων, ώστε η Αρχαία Ολυμπία να αμειφθεί. Είναι μάταιο να επιδιώξει να γίνει το διαμετακομιστικό κέντρο της προσπάθειας. Είναι άσκοπο να αναπτύξει αυτόνομες υποδομές μεταφορών, διανομών, υγείας, εμπορίου, σε επίπεδο ίδιο με της Πάτρας. Την συμφέρει να τα παρέχει σαν να ήταν δικά της, χωρίς συμπλέγματα και ζηλοτυπία. Αυτό που χρειάζεται είναι υποδομές άμεσης σύνδεσης με αυτά που θα δημιουργηθούν στην Πάτρα. Η Πάτρα, με την αναμφισβήτητη υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει, μπορεί και πρέπει να παίξει τον δικό της ιδιαίτερο ρόλο στις νέες προκλήσεις του αιώνα μας. Η Πάτρα, κοιτώντας δίπλα της, συναντά μια πρόθυμη Ολυμπία με αυτόνομους και αυτάρκεις Θεσμούς, με τεράστιο απόθεμα διαχρονικών αξιών και με απεριόριστη ικανότητα έλξης, στο παγκόσμιο τουριστικό ενδιαφέρον. Όλα αυτά, η Αρχαία Ολυμπία τα θέτει στην υπηρεσία της προσπάθειας για την δημιουργία ενός νέου ζωτικού χώρου που γεννά τοπικά, εθνικά και παγκόσμια οφέλη. Έτσι λοιπόν οι δύο δήμοι θα συστρατευθούν μέσα από μια αμοιβαία συμφέρουσα στρατηγική επιδιώκοντας την δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου πολιτιστικής δραστηριότητας με σημείο αναφοράς την Αρχαία Ολυμπία, την Ήλιδα και την Πάτρα.

Απαραίτητη είναι η ανάπτυξη μεγάλων ξενοδοχειακών εκμεταλλεύσεων στη ζώνη που ξεκινά από την Ζαχάρω και τελειώνει στο Ρίο, θεωρώντας όλη αυτή την περιοχή πληρέστατο τουριστικό προορισμό, με επάρκεια ενδιαφερόντων, που θα συγκρατούν τον τουριστικό πληθυσμό και θα απαντήσουν οριστικά στο πρόβλημα της απλής διέλευσης από την Αρχαία Ολυμπία με την εγκατάσταση ενός ενιαίου ηλεκτρονικού συστήματος on line reservation, το οποίο θα δώσει νέες δυνατότητες κρατήσεων σε αυτόνομους τουρίστες που θα έρχονται στην περιφέρεια είτε για περιηγητικούς, είτε για οικονομικούς, είτε για πολιτιστικούς λόγους. Βασική επιδίωξη είναι η επέκταση των υποδομών υποδοχής και σύνδεσης των λειτουργιών που θα εμπορεύονται από το περιφερειακό κέντρο της Πάτρας. Οδικές, λιμενικές, σιδηροδρομικές και τηλεπικοινωνιακές συνδέσεις Ηλείας - Αχαΐας, πρέπει να αναπτυχθούν άμεσα, σε επίπεδο ανάλογο των απαιτήσεων που θα προκληθούν.

6. 4. 1. ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΣΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Η σκοπιμότητα ανάδειξης της Αρχαίας Ολυμπίας σε Παγκόσμιο Κέντρο Αθλητισμού, Πολιτισμού και Ειρήνης είναι προφανής, τόσο για τα συμφέροντα της Ηλείας όσο και όλης της Ελλάδας. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι το συγκριτικό πλεονέκτημα της Αθήνας για τους Ολυμπιακούς του 2004 είναι η Ολυμπία και η επιτυχημένη διεξαγωγή της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, της Ολυμπιάδας Εφήβων και της Ολυμπιακής Εκεχειρίας. Εξάλλου, οποιοδήποτε οργανωτικό ή οικονομικό μειονέκτημα των Ολυμπιακών του 2004, μπορεί να φανεί ασήμαντο και μικρό μπροστά στο μεγαλείο της πολιτιστικής δημιουργίας, που για πρώτη φορά θα ταυτιστεί με τους Ολυμπιακούς Αγώνες αναδεικνύοντας τον πολιτισμό του σώματος και του πνεύματος έτσι όπως ενιαία και αδιάρρηκτα λειτουργούσε και κατά την κλασική αρχαιότητα. Με αυτό τον τρόπο θα υλοποιηθούν οι δεσμεύσεις της χώρας μας απέναντι στην παγκόσμια κοινότητα και οι προσδοκίες των απανταχού οπαδών της ολυμπιακής ιδέας, για αναβάθμιση του Θεσμού. Έτσι, τέλος, θα γίνουν πράξη τόσο οι εξαγγελίες για ανάδειξη της Αρχαίας Ολυμπίας σε Παγκόσμιο Κέντρο Πολιτισμού, Αθλητισμού και Ειρήνης, όσο και οι υποχρεώσεις της Αρχαίας Ολυμπίας ως έδρας της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας.

6. 5. Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Η Πάτρα, πόλη του νότου, χτισμένη πλάι στη θάλασσα, διαγράφει τον κύκλο ζωής της ανά τους αιώνες, στις σελίδες της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της πατρίδας μας, με ένα ιδιόμορφο τρόπο, με χαρακτηριστικά μεσογειακού ταμπεραμέντου και λαμπρής επαρχιώτικης αίγλης. Αυτή η αίγλη περνάει στιγμές φθίνουσας πορείας όταν η αδηφάγος πρωτεύουσα του κράτους, διογκούμενη απελπιστικά, απορροφάει κατ' ανάγκη εδώ και πολλές δεκαετίες, γενιές νέων ανθρώπων που αναζήτησαν στην Αθήνα ευκαιρίες για μόρφωση, δουλειά και γενικότερα προκλήσεις για μια άλλη ζωή. Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80, η εμπειρία της ζωής στην Αθήνα είχε φθάσει στο απίστευτο σημείο, να θεωρείται στην Πάτρα σοβαρό μειονέκτημα για όποιον νέον άνθρωπο δεν την είχε ζήσει.

Αυτό παραλίγο να γίνει κατεστημένη νοοτροπία, όχι μόνο σε αυτούς που κατ' ανάγκη οικονομική δικαιολογημένα μετά την φθίνουσα πορεία της βιομηχανικής εμπορικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας της Πάτρας, στράφηκαν στην πρωτεύουσα, αλλά και σε αυτούς που δεν είχαν τέτοια ανάγκη. Η ζωή στην Πάτρα άλλαξε, ευτυχώς, για τους νέους ανθρώπους από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας, όταν άρχισε να προβάλλεται έντονη η ανάγκη να ζήσουμε εδώ στην πόλη μας καλύτερα, να σκεφτούμε και να διαλέξουμε για το αύριο της πόλης μας που εμείς θα καρπωθούμε και θα παραδώσουμε. Οι νέοι επιστρέφουν στην Πάτρα των ονείρων μας, μπαίνουν στις δουλειές των γονιών τους, αναπτύσσουν δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα, αναζητούν την δημιουργία ευκαιριών εδώ, συμμετέχουν στα κοινά, προβληματίζονται και παίρνουν στα χέρια τους την κουλτούρα και την παράδοση της Πάτρας. Αφυπνίστηκε το γονίδιο μιας νέας γενιάς Πατριτών, οι οποίοι καταγράφουν θεαματική πορεία σχεδόν σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής της πόλης, σκιαγραφώντας την ταυτότητα ενός νέου πολιτισμού. Είναι κατάλληλη ευκαιρία, αυτή η νέα Πάτρα να αρχίσει να προκαλεί το θετικό ενδιαφέρον της υπόλοιπης ελληνικής κοινωνίας ή και των γειτονικών Ευρωπαϊκών πόλεων αν είναι δυνατό, για να αναπτυχθεί ένα ισχυρό όφελος από αυτούς που θα καλέσουμε να περάσουν, να μείνουν ή να φέρουν κάτι στην Πάτρα. Αυτό δηλαδή που με πολλές μορφές μάθαμε να λέμε τουρισμός.

Ξεκινώντας από το καρναβάλι, την κατ' εξοχήν μαζική συμμετοχή νέων ανθρώπων σε μια δραστηριότητα στην Πάτρα. Είναι ανάγκη να καταδείξουμε πως χρειάζεται θέμα και θέαμα. Δεν μας αφορά μόνο ο τρόπος ζωής και η συνέχιση μιας παράδοσης. Πρέπει να μας αφορά και σαν παραγόμενο προϊόν προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέροντος. Για να το πετύχουμε αυτό, πρέπει να μάθουν οι νέοι που συμμετέχουν, ότι παίζουν ρόλο παράγοντες που σήμερα δεν τους υπολογίζουμε. Η αμφίεση, τα κουστούμια, το θέαμα της παρέλασης, των δρώμενων στους δρόμους της πόλης και των παράλληλων γεγονότων, χρειάζονται ανατροπές, οι οποίες με όποιο κόστος θα βάλουν τις βάσεις για να γίνει το καρναβάλι και τουριστικό προϊόν. Αλίμονο αν συνεχίσουμε να δεχόμαστε, ότι το μεγαλύτερο πολιτιστικό γεγονός της Ελλάδας, αφορά σαν τουριστικό αξιοθέατο μερικές εκατοντάδες απένταρων νεαρών των Εξαρχείων, που στοιβάζονται στα νυχτερινά τραίνα προς Πάτρα και κοιμούνται στους δρόμους και στις πλατείες. Η ανάδειξη του Πατρινού Καρναβαλιού σε γεγονός μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος, θα γίνει μόνο αν ξεκινήσουμε την διοργάνωση του από εντελώς διαφορετική βάση. Από την ασφαλή λογική του πως θα διοχετεύσουμε την ποσότητα, να περάσουμε στο δύσκολο εγχείρημα να απεγκλωβίσουμε την ποιότητα. Ακόμη και αν χρειαστεί να σταματήσει να πραγματοποιείται το παιχνίδι του Κρυμμένου Θησαυρού και να αντικατασταθεί με κάτι άλλο, που εκτός των στοιχείων μιας παράδοσης, να είναι τουριστικό προϊόν προς αξιολόγηση.

Άλλο σημαντικός τομέας της ζωής στην Πάτρα είναι ο αθλητισμός, όπου η δημιουργική δράση της νεολαίας προσφέρει θεαματικά γεγονότα προσέλκυσης ενδιαφέροντος, τόσο για τον λεγόμενο αθλητισμό όσο και για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού. Τέσσερα μεγάλα Ευρωπαϊκά και Διεθνή γεγονότα και τρία Πανελλήνια Τουρνουά έφεραν στην πόλη, μόνο μέσα σε ένα χρόνο, πέντε χιλιάδες διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία και ανάδειξαν

την Πάτρα σε πόλο ανάπτυξης αθλητικού ενδιαφέροντος. Αυτό αποτελεί στόχο και για το μέλλον. Τόσο οι εγκαταστάσεις που διαρκώς αναπτύσσονται και τελειοποιούνται όσο και μια νέα οργανωτική δομή στον τομέα του αθλητισμού, μπορούν να εγγυηθούν ένα σίγουρο δρόμο τουριστικής ανάπτυξης και σε αυτόν τον τομέα. Προγραμματίζονται ήδη μεγάλες αθλητικές εγκαταστάσεις, γεγονότα Πανελληνίου και Ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, τα οποία θα καταξιώσουν την Πάτρα και την ευρύτερη περιοχή σαν χώρο αθλητικού ενδιαφέροντος ξένων επισκεπτών. Μετά την υπογραφή για την ένταξη της Πάτρας στο Εθνικό Δίκτυο Αθλητικών Οργανισμών, που έγινε τον Νοέμβριο του 2000 στην Αθήνα, ο ΟΝΑΠ (Οργανισμός Νεολαίας και Άθλησης Πάτρας) μαζί με άλλους 72 φορείς Νεολαίας Άθλησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης συνεργάστηκαν για τον σχεδιασμό κάθε πτυχής της ανάπτυξης των δράσεων των νέων στην Ελλάδα.

Η δημιουργική δράση της νεολαίας δεν σταματάει εδώ. Με σημείο αναφοράς το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων, την Αθλητική Βιβλιοθήκη και το Internet καφέ, δίνεται η δυνατότητα οργάνωσης γεγονότων στην Πάτρα, τα οποία θα δημιουργήσουν υψηλό τουριστικό ενδιαφέρον τα επόμενα χρόνια. Η Πάτρα που γεννηθήκαμε και αγαπάμε πρέπει να πιστέψει στις δυνατότητες της και να παλέψει για την ανάδειξη τους με τη βοήθεια της νέας γενιάς που έχει νεύρο, οξύ πνεύμα, όρεξη, δυναμισμό και φαντασία. Και για να γίνει αυτό, πρέπει να δοθούν στους νέους κίνητρα παραγωγικής δράσης και αποδοτικής συμμετοχής. Η τοπική κοινωνία πρέπει να πάρει την τύχη της στα χέρια της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

7.1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΟΡΕΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

Για λόγους διαφήμισης των αθλητικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που προσφέρει ο νομός σε αθλητές και ομάδες, συμμετέχει όπως όλοι οι νομοί της Περιφέρειας στον Προπονητικό Οδηγό "Ελλάδα 2001-2004" που εξέδωσε η Οργανωτική Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων "Αθήνα 2004", με στόχο την έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση της παγκόσμιας αθλητικής κοινότητας για τις δυνατότητες που προσφέρει η χώρα μας για αθλητική προετοιμασία και εγκλιματισμό. Αυτό το έντυπο-οδηγό εξέδωσε η εταιρία "Ολυμπιακή Προοπτική Α.Ε." στοχεύοντας στο να προβάλει την Αχαΐα ως έναν ιδανικό τόπο αθλητικών γεγονότων. Όπως αναφέρεται στον πρόλογο του εντύπου, στις σελίδες του επιχειρείται μια νοερή περιήγηση στην ευρύτερη περιοχή. Με βεβαιότητα αναφέρει ότι ο νομός Αχαΐας είναι ένας ιδανικός τόπος αθλητικών γεγονότων, τόσο για την προετοιμασία ομάδων και αθλητών όσο και για την διεξαγωγή κορυφαίων αθλητικών διοργανώσεων (Εθνικά, Ευρωπαϊκά, Παγκόσμια Πρωταθλήματα, Προολυμπιακά τουρνουά και Συναντήσεις). Επιβεβαιώνει αυτόν τον ισχυρισμό με την επιτυχία που σημείωσαν οι μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις που έχουν φιλοξενηθεί έως σήμερα στην Πάτρα, όπως τα Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα Γυμναστικής το 1997 και το 1999, τα Ευρωπαϊκά Πρωταθλήματα Τάεκβοντο το 1997 και το 2000, οι διεθνείς αγώνες μπάσκετ, βόλεϊ, άρσης βαρών, επιτραπέζιας αντισφαίρισης και πολλές ακόμα, οι οποίες στέφθηκαν με επιτυχία και αποτελούν μία πρόσθετη απόδειξη ότι ο νομός Αχαΐας αποτελεί έναν ιδανικό τόπο για αθλητικές συναντήσεις.

Σύμφωνα όμως με πρόσφατη δημοσίευση στον τοπικό τύπο (εφημ. Πρωινή Γνώμη, 05/02/03, σελ.2), Αχαιός βουλευτής καταγγέλλει ότι ο προπονητικός οδηγός που κυκλοφόρησε με σκοπό να διαφημίσει περιοχές της χώρας μας σε ξένες αθλητικές ομοσπονδίες που θα ήθελαν να βρεθούν στην Ελλάδα προετοιμαζόμενες για τους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004, υποβαθμίζει και ουσιαστικά δυσφημίζει την Αχαΐα. Αναφέρει ως ελλιπή, υποβαθμισμένη και έξω από κάθε έννοια πραγματικότητας και αλήθειας για την ιστορία και το επίπεδο ανάπτυξης του Νομού Αχαΐας, την προβολή και παρουσίαση που γίνεται μέσα από τον Ολυμπιακό Προπονητικό Οδηγό ΑΘΗΝΑ 2004, ο οποίος έχει κυκλοφορήσει σε όλη την υφήλιο εδώ και δυόμισι περίπου χρόνια. Συγκεκριμένα ο εν λόγω οδηγός, σύμφωνα με το ίδιο δημοσίευμα, *"αναφέρει ότι η εικόνα που δίνεται για τον νομό, είναι ότι πρόκειται για μια ασήμαντη περιοχή που βρίσκεται στο πουθενά, ένα χωριό κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Συνεχίζοντας (ο κ. βουλευτής), αντλεί μερικές περικοπές από τον ίδιο τον οδηγό: «Η Αχαΐα συνορεύει με την Αρκαδία και την Κορινθία και γειτνιάζει με τον Πατραϊκό και Κορινθιακό κόλπο». Καμία αναφορά σε Ηλεία, Αρχαία Ολυμπία και βέβαια ούτε λόγος να γίνεται για θέση της Πάτρας στο κέντρο του τριγώνου Ολυμπία, Δελφοί και Μυκήνες. Μας χαρακτηρίζει ορεινό νομό με σημαντικά βουνά το Παναχαϊκό και τη Φτέρη! Δεν υπάρχει ούτε Ερύμανθος, ούτε Χελμός, δεν υπάρχουν Ύδατα της Στυγός, δεν υπάρχει μύθος, δεν υπάρχει ιστορία 4000 ετών, δεν υπάρχει τίποτα. Και είναι φυσικό βέβαια, αφού σύμφωνα με τον οδηγό, είμαστε ένας Νομός που κατοικήθηκε μόλις τον 2^ο αιώνα π.Χ.. Δηλαδή είμαστε αποικία των Ρωμαίων! Στη συνέχεια παρουσιάζει την Πάτρα, αναφέροντας ότι "το έμβλημα της πόλης είναι το ρολόι των λουλουδιών και απόν το Κάστρο της πόλης βλέπει κανείς τον Κορινθιακό κόλπο. Στην Πάτρα Μπορεί κανείς να δει όμορφα μέρη όπως το Αρχαίο Ωδείο και*

το Κάστρο του Ρίου, το Δημοτικό Θέατρο όπου γίνονται χοροί με μεταμφιέσεις και το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας και τέλος καθαρές παραλίες έχει μόνο στην Καλόγρια και στην Λακκόπετρα. Στην συνέχεια γίνεται μια παρουσίαση της Κάτω Αχαΐας όπου, κατά τον συντάκτη, υπήρχε η πόλη της Αρχαίας Δύμης και σήμερα είναι το χωριό Μετόχι. Η Τελευταία σημαντική πόλη του Νομού μας είναι το Λάππα, το οποίο διαθέτει και το μοναδικό γήπεδο football στο Νομό. Μέσα στο κείμενο παρουσίασης της Αχαΐας δεν αναφέρει τίποτα για το Αίγιο, τα Καλάβρυτα, την Ακράτα. Δεν γίνεται καμία αναφορά στα ξενοδοχεία, στις αθλητικές υποδομές της Αιγιαλείας, στο Χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων, στον οδοντωτό, στις αθλητικές υποδομές, και στους αρχαιολογικούς χώρους. Κατά τον συντάκτη του οδηγού, όλος ο νομός Αχαΐας διαθέτει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ενώ τα Ιωάννινα διαθέτουν 4, η Καρδίτσα 2, η Μαγνησία 3 και η Θεσσαλονίκη 15, και δεν αναφέρει καν την ύπαρξη γηπέδων βόλει, τένις, μπάσκετ όχι μόνο στην Αχαΐα αλλά σε ολόκληρη την περιφέρεια". Επίσης μια άλλη διάσταση του θέματος που προέκυψε, είναι οι λανθασμένες οδηγίες που δίνονται σε ηλεκτρονικής μορφής τουριστικούς οδηγούς. Σύμφωνα με αλλοδαπούς ταξιδιωτικούς οδηγούς, η Πάτρα έχει άγαλμα του Μιγκέλ Θερβάντες, το οποίο βρίσκεται στην είσοδο του μικρού λιμανιού της. Τίποτα από τα παραπάνω δεν απηχούν στην πραγματικότητα, αφού αυτά είναι χαρακτηριστικά της Ναυπάκτου. Περιλαμβάνονται όμως σε ηλεκτρονικής μορφής τουριστικούς οδηγούς, που απεικονίζουν την Ναύπακτο αναφέροντας την ως Πάτρα, δίνοντας έτσι εσφαλμένη εικόνα στους υποψήφιους επισκέπτες. Υπάρχουν τέλος και εκείνοι οι οδηγοί που αναφέρονται στην Πάτρα μόνον ως την πόλη με το μεγάλο λιμάνι, μέσω του οποίου οι τουρίστες φθάνουν ερχόμενοι από την Ιταλία.

Ο διαχωρισμός ανάμεσα στους σωστούς ταξιδιωτικούς οδηγούς (έντυποι ή άλλης μορφής) και αυτούς που προσφέρουν λανθασμένα στοιχεία για την περιοχή ή αυτούς που δίνουν μια διόλου κολακευτική εικόνα, είναι απαραίτητος. Χρειάζεται να ασχοληθεί σοβαρά ένας φορέας με το συγκεκριμένο αντικείμενο, αλλά και να μην εμπλακούν πολλοί και διαφορετικοί παράγοντες, κάτι το οποίο έχει δείξει στο παρελθόν ότι λειτούργησε αντίστροφα από το επιθυμητό αποτέλεσμα, αφού δεν υπήρχε συντονισμός. Η ζημιά που έχει υποστεί το τουριστικό προφίλ της Πάτρας στο παρελθόν από λανθασμένους, ξεπερασμένους και απαξιωτικούς οδηγούς είναι μεγάλη. Παράδειγμα είναι ο οδηγός "Αντισιάσέ" που περιελάμβανε άσχημες φωτογραφίες της πόλης πριν μια δεκαετία. Αυτό συνέβη γιατί οι πληροφορίες συχνά δίνονται μέσω ανταποκρίσεως, ενώ η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Οι συντάκτες του εν λόγω οδηγού κλήθηκαν από την Ε.Τ.Α.Α. (Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Αχαΐας) στην Πάτρα, φιλοξενήθηκαν και πήραν τις σωστές πληροφορίες μαζί με μία γεύση από την περιοχή. Οδηγοί αυτού του είδους τυπώνονται κάθε 5-6 χρόνια και εάν δεν υπάρξει έλεγχος και συμβολή στην πληροφόρηση των κατασκευαστών τέτοιων εντύπων, προ της έκδοσής τους, η αδικαιολόγητη ζημιά που ενδέχεται να προκαλέσουν στον τουρισμό μας θα είναι δύσκολα αναστρέψιμη και μακροχρόνια. Βέβαια δεν θα πρέπει να κρύβουμε τα τρωτά σημεία της περιοχής μας από τους υποψήφιους επισκέπτες, αλλά χρειάζεται να τονίζουμε τα πλεονεκτήματα και να λειάνουμε το δυνατόν τα μειονεκτήματα μας. Αναγκαία και ικανή συνθήκη για όλα αυτά είναι να υπάρξει ένας αξιόπιστος και σωστά οργανωμένος συντονισμός. Το παράδειγμα της Γλασκόβης που μετά τη διοργάνωση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας δεκαπλασίασε τις διοργανώσεις συνεδρίων στους χώρους της και αύξησε κατά 40% τη θεατρική της δραστηριότητα - σε εισιτήρια και καλλιτεχνική παραγωγή -, δείχνει πως οι υποδομές που δημιουργούνται για την φιλοξενία θεσμών όπως οι Ολυμπιακοί και η Πολιτιστική Πρωτεύουσα στο νομό μας έχουν άμεση σχέση με τη μετέπειτα δράση και αξιοποίησή τους που μπορεί και να είναι τελικά πιο σημαντική από το 2004 ή το 2006.

7. 2. ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το ποδήλατο αναμφίβολα μπορεί να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις σύγχρονες πόλεις του νομού μας, αλλά και η δημιουργία κατάλληλης υποδομής για ευκολότερη κυκλοφορία του στους δρόμους να βοηθήσει στην προσέλκυση των αλλοδαπών τουριστών που επισκέπτονται τη χώρα μας με ποδήλατο από γειτονικές χώρες κάθε καλοκαίρι. Βέβαια, για την ώρα τουλάχιστον, στην Ελλάδα το ποδήλατο 'αγνοείται'. Ο περισσότερος κόσμος επιλέγει τα μηχανοκίνητα δίκυκλα και κατόπιν τα ιδιωτικά αυτοκίνητα ως πιο πρακτική λύση στις μικρές εντός πόλεως μετακινήσεις του. Τέτοια λύση όμως καταλήγει να είναι συχνά επικίνδυνη για τον πολίτη, και επιβλαβής για το περιβάλλον της πόλης. Το ποδήλατο αντιθέτως είναι ένα μεταφορικό μέσο φθινό στην αγορά και τη συντήρησή του, αθόρυβο, δεν ρυπαίνει, δεν καταναλώνει ενέργεια, δεν είναι επικίνδυνο για τον χρήστη του αλλά και τους άλλους, δεν καταλαμβάνει χώρο και γυμνάζει. Μπορεί να κινηθεί στον δρόμο αλλά και στο πεζοδρόμιο, σε στοές, να ανέβει σκαλιά - εφόσον ο αναβάτης κατέβει και το σύρει και ύστερα ξανανεβεί - ακόμα και να μεταφερθεί εντός οχημάτων δημόσιας συγκοινωνίας (τρένο, λεωφορείο).

Κατάλληλη υποδομή για ευρεία χρήση του ποδηλάτου δεν υπάρχει σε πόλεις αλλά και επαρχιακούς δρόμους του νομού της Αχαΐας, και η υλοποίηση τυχόν απόφασης για ένταξη του ποδηλάτου σε αυτές θα σημάνει αλλαγές όχι μόνο στη δομή και κυκλοφορία των δρόμων και στις σημάσεις, αλλά και στη συμπεριφορά των υπολοίπων χρηστών των δρόμων απέναντι στους ποδηλάτες. Η μεγαλύτερη αλλαγή θα πρέπει να γίνει στη νοοτροπία του αστού που θέλει να χρησιμοποιεί ιδιωτικά μηχανοκίνητα μέσα για κάθε του μετακίνηση μέσα στην πόλη και να στραφεί σε άλλες μεθόδους μετακίνησης. Σε αυτό μπορεί να συμβάλει:

I. Ένα καθοριστικό αλλά απλό και εύκολο στην εφαρμογή του μέτρο -που έχει αρχίσει και εφαρμόζεται σε πολλές άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις- και είναι ο περιορισμός του αυτοκινήτου στις μεγάλες οδικές αρτηρίες όπου ανήκει, μέσω της θέσπισης *'δρόμων ήπιας κυκλοφορίας οχημάτων'*. Με την θέσπιση λοιπόν χαμηλών ορίων ταχύτητας για τα αυτοκίνητα στους μικρούς αστικούς δρόμους κατοικημένων περιοχών, π.χ. 30 χμ/ώρα, αλλά και τον αυστηρό έλεγχο τήρησης των ορίων αυτών, θα εξασφαλισθεί η άνετη κυκλοφορία του ποδηλάτου και του πεζού στην πόλη σε αρμονική συνύπαρξη με τα λιγοστά αυτοκίνητα. Η πόλη θα αποκτήσει έτσι ασφαλείς χώρους κίνησης, άνετους και μακριά από υψηλά επίπεδα ρύπανσης και θορύβου.

II. Η ριζική βελτίωση της αστικής δημόσιας συγκοινωνίας θα επιτρέψει μια πιο άνετη αστική μετακίνηση αλλά και τη συνδυασμένη χρήση ποδηλάτου και αστικών δημοσίων μέσων μεταφοράς.

III. Η σταδιακή ανάπλαση στις οδούς των πόλεων που θα συμβάλει και στην βελτίωση του αστικού τοπίου και στην παροχή κινήτρων για χρήση του ποδηλάτου σε ένα ελκυστικό περιβάλλον. Δρόμοι όμορφοι, περιβαλλόμενοι από κτίρια με καλή αισθητική που δημιουργούν θετικές εντυπώσεις στον ποδηλάτη αλλά και τον πεζό θα καταστήσουν τις Αχαϊκές πόλεις φιλικές στον πολίτη και ανταγωνιστικές στην προσέλκυση εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού.

IV. Εδώ και μερικά χρόνια, πολλές Ευρωπαϊκές πόλεις έχουν καθιερώσει την 22^α Σεπτεμβρίου ως την «Ημέρα Χωρίς Αυτοκίνητο». Είναι μια μέρα που οι πόλεις κλείνουν για τα αυτοκίνητα και οι πολίτες κυκλοφορούν στα αστικά κέντρα με τα πόδια, το ποδήλατο, ή την τοπική δημόσια συγκοινωνία την οποία ίσως πολλοί δεν έχει τύχη ή χρειαστεί ποτέ να δοκιμάσουν. Μπορούν και οι πόλεις της Αχαΐας να συμμετάσχουν στην ετήσια αυτή "γιορτή", δίνοντας την ευκαιρία στους Αχαιοί πολίτες να δοκιμάσουν κάτι διαφορετικό από ό,τι έχουν συνηθίσει για τις μετακινήσεις τους και ίσως και μια παρότρυνση να αλλάξουν εντελώς συνήθειες. Το πρόγραμμα αυτό προωθείται από τους Ευρωπαίους Υπουργούς Πολιτισμού και χρηματοδοτείται από την Ε.Ε.

Μία αξιόλογη προσπάθεια πάνω σε Ευρωπαϊκά πρότυπα που ξεκίνησε στην πόλη της Πάτρας το Κέντρο Πληροφοριών του Δήμου (Info Center), είναι η δωρεάν παροχή ή 'δανεισμός' ποδηλάτου στους ενδιαφερόμενους πολίτες ή τουρίστες για τις κοντινές μετακινήσεις τους στο κέντρο της πόλης και για μέγιστη χρονική περίοδο 12 ωρών (09:00 με 21:00).

7. 3. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

7. 3. 1. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

- Η σιδηροδρομική γραμμή, αφού διαπλατυνθεί, να μεταφερθεί εκτός πόλεως ή να γίνει υπόγεια από Ρίο μέχρι Βραχνείικα και ειδικά το τμήμα που διασχίζει την πόλη της Πάτρας, ώστε η ζώνη που καταλαμβάνει σήμερα και που χωρίζει την βόρεια Πάτρα στα δύο, να αξιοποιηθεί με τη δημιουργία χώρου πρασίνου και χώρων στάθμευσης.
- Επίσης να γίνει επέκταση των σιδηροδρομικών γραμμών μέχρι το αεροδρόμιο του Αράξου και το δάσος της Στροφιλιάς.

7. 3. 2. ΣΤΑΘΜΟΙ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΩΡΕΙΩΝ (Κ.Τ.Ε.Λ.)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ:

Η θέση των σταθμών Πατρών και Αιγίου στα κέντρα ουσιαστικά των πόλεων, έχει σαν αποτέλεσμα: αύξηση του κυκλοφοριακού προβλήματος λόγω της συσσώρευσης σε αυτούς πλήθους επιβατών και κόσμου που περιμένουν αφίξεις δικών τους ανθρώπων, αυτοκινήτων ταξί ή Ι.Χ. συνήθως διπλοπαρκαρισμένων σε γύρω δρόμους εφόσον οι χώροι στάθμευσης είναι ανύπαρκτοι, μπλοκάρισμα της κυκλοφορίας κεντρικών οδών από τις αναγκαστικές μανούβρες των μεγάλων οχημάτων του Κ.Τ.Ε.Λ., αυξημένα ποσοστά ηχορύπανσης αλλά και ατμοσφαιρικής ρύπανσης του αστικού κέντρου, ανυπαρξία ασφάλειας στην κίνηση των πεζών εντός και γύρω από τους σταθμούς και γενικότερη τλαιπωρία των ταξιδιωτών.

ΠΡΟΤΑΣΗ:

Αποκέντρωση και εκσυγχρονισμός σταθμού Κ.Τ.Ε.Λ. Πατρών και Αιγίου. Δημιουργία σταθμού στην Πάτρα στο σημείο που βρίσκεται ο χώρος στάθμευσης των υπεραστικών λεωφορείων (Μύλοι Αγίου Γεωργίου) απέναντι από την πύλη 5 του λιμανιού. Ο χώρος είναι κατάλληλος γιατί:

- ο Διαθέτει το πενταόροφο κτίριο των Μύλων το οποίο μπορεί να εκμεταλλευτεί ο οργανισμός του Κ.Τ.Ε.Λ. για να στεγάσει τα γραφεία, τα εκδοτήρια εισιτηρίων, τις αίθουσες αναμονής, κυλικεία, χώρους αποθήκευσης και φύλαξης αποσκευών κ.λ.π.
- ο Υπάρχει επαρκής υπαίθρια έκταση για την δημιουργία χώρου υποδοχής και ταυτόχρονης εξυπηρέτησης μέχρι και τεσσάρων λεωφορείων, καθώς επίσης και τη δημιουργία πιάτσας ταξί.
- ο Είναι εξασφαλισμένη η ροή της κίνησης των λεωφορείων χωρίς προβλήματα για το κυκλοφοριακό στην πόλη τόσο κατά την είσοδο αυτών από τις οδούς Αγίας Σοφίας και Αθηνών, όσο και κατά την έξοδό τους από τις οδούς Ηρώων Πολυτεχνείου και Κανελλοπούλου χωρίς να απαιτούνται οι μανούβρες και η κυκλοφορία αυτών σε πολυσύχναστους και στενούς κεντρικούς δρόμους όπως συμβαίνει σήμερα.
- ο Σε συνεργασία με τον Ο.Λ.Π.Α. θα μπορούσε να δημιουργηθεί νέος χώρος πολύωρης στάθμευσης και διανυκτέρευσης των λεωφορείων σε κοντινή απόσταση στο σταθμό, εντός

του χώρου του λιμανιού (πύλη 5), μετά βεβαίως από την ολοκλήρωση των κατασκευών και την έναρξη λειτουργίας του νέου λιμανιού.

7. 3. 3. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ - ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Η μεγάλη περιμετρική έχει συμβάλει, και η ολοκλήρωση της κατασκευής της μικρής θα συμβάλει ακόμη περισσότερο στη λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης. Ωστόσο περαιτέρω απαραίτητες ενέργειες προς την καταπολέμηση του κυκλοφοριακού προβλήματος είναι :

— Η κατασκευή χώρων στάθμευσης:

Οι χώροι στάθμευσης μέσα στη πόλη είναι δυσεύρετοι τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους διερχόμενους, οι οποίοι ακόμα και αν θα επιθυμούσαν να σταματήσουν για να περπατήσουν την πόλη μας έστω και λίγο, την προσπερνούν. Το κυκλοφοριακό χάος που επικρατεί στο κέντρο, στις εισόδους και εξόδους της πόλης και η έλλειψη χώρων στάθμευσης τους τρέπει σε φυγή. Ο αριθμός των διερχόμενων επιβατών που καταφθάνει καθημερινά στο λιμάνι της Πάτρας από και προς την Ιταλία, είναι πολύ μεγάλος και όμως ελάχιστοι είναι αυτοί που θα θελήσουν να επισκεφθούν τη πόλη μας και ακόμα λιγότεροι αυτοί που θα το πραγματοποιήσουν, βάση της παρούσης κατάστασης.

— Διάνοιξη της Κανακάρη μέχρι την αρχή της mini περιμετρικής στον κόμβο Κουρτεσιού:

Η επιμήκυνση της οδού κατά μήκος των προπόδων του Δασυλλίου και η συνένωση αυτής με τον κόμβο Κουρτεσιού στην κυριότερη (βορειοανατολική) είσοδο της Κάτω Πόλης θα διευκολύνει την κυκλοφορία των οχημάτων προς το κέντρο που αυτή τη στιγμή εξυπηρετείται μόνο από την οδό Μαιζώνος. Θα γίνει ο δεύτερος μεγάλος δρόμος που θα διασχίζει από άκρη σε άκρη την Κάτω Πόλη με το ρεύμα κυκλοφορίας να κατευθύνεται διαμέσου του εμπορικού κέντρου, προς τη νοτιοδυτική παραλιακή έξοδο της Πάτρας.

— Διάνοιξη της οδού Αθηνών μέχρι Ρίο εκατέρωθεν γραμμής Ο.Σ.Ε.:

Θα αποτελέσει μία ακόμη οδό εισόδου - εξόδου των οχημάτων στα βορειοανατολικά της Πάτρας και θα απελευθερώσει μέρος της κίνησης του αστικού κέντρου που τώρα διοχετεύεται αποκλειστικά στις οδούς Μαιζώνος και Όθωνος για την είσοδο και Κορίνθου και Αγίου Ανδρέου για την έξοδο των τροχοφόρων από την πόλη.

— Κατασκευή λεωφόρων μέχρι Αχάϊα Κλάους, Γλαύκο, Γηροκομείο, Μπάλα, Καστρίτσι, Πιτίτσα.

— Έναρξη των δρομολογίων των mini - bus με πυκνά δρομολόγια.

7. 4. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΑΡΑΞΟΥ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το αεροδρόμιο του Αράξου βρίσκεται 40 περίπου χιλιόμετρα ΝΔ της Πάτρας. Συνδέεται με την Πάτρα με επαρχιακό δρόμο σχετικά ταχείας κυκλοφορίας, όμως τακτική συγκοινωνία από και προς το αεροδρόμιο δεν υπάρχει. Η εκμετάλλευση του αεροδρομίου γίνεται κατά κύριο λόγο από την 116 Πτέρυγα Μάχης της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας που περιλαμβάνει δύο μοίρες βομβαρδιστικών αεροσκαφών, την 335 και την 336. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 το αεροδρόμιο χρησιμοποιείται εποχιακά από αεροσκάφη charter διαφόρων εταιρειών. Το 1990 έγινε ανεπιτυχής προσπάθεια λειτουργίας τακτικής γραμμής Άραξος - Θεσσαλονίκη από την Ολυμπιακή Αεροπορία με αεροσκάφη τύπου Dornier, 28 θέσεων. Το ίδιο πείραμα επαναλήφθηκε τον Δεκέμβριο του 1997 από την εταιρεία Air Greece με αεροσκάφη ATR 72 χωρίς επιτυχία και η γραμμή σταμάτησε τον Ιούνιο του 1998.

Το αεροδρόμιο διαθέτει ένα κύριο κτίριο Διοικητικών Υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων επιβατών, ελάχιστες διευκολύνσεις και ελάχιστα ίδια μέσα. Ο πύργος ελέγχου είναι ευθύνη της Πολεμικής Αεροπορίας. Από πλευράς ηλεκτρονικών βοηθημάτων διαθέτει VOR και έχει

τη δυνατότητα καλύψεως από TACAN και GCA από τις εγκαταστάσεις της Πολεμικής Αεροπορίας. Η πίστα του αεροδρομίου αποτελείται από δύο διαδρόμους προσγειώσεως. Έναν κύριο (τον 9-24) και τον βοηθητικό του (18-36), καλώς προσανατολισμένους, μικρού όμως σχετικά μήκους (3 περίπου χμ) και μικρού LCN (43, έναντι 95 της Ανδραβίδας). Σαν αποτέλεσμα, αεροσκάφη μεγάλου βάρους και πετάσματος (π.χ. B747 κ.α.), δεν μπορούν να προσγειωθούν σε αυτό με ασφάλεια. Επιπλέον, μίσ μικρή σχετικά πίστα στο τέλος του διαδρόμου 18 μετά βίας καλύπτει τις ανάγκες ελιγμών και σταθμεύσεως περισσότερων του ενός αεροσκαφών. Προ ετών έχουν αγορασθεί ή απαλλοτριωθεί 255 στρέμματα πλησίον του πέρατος του διαδρόμου 9, έχουν περιφραχθεί και έχει ακόμη γίνει και εδαφολογική μελέτη με πιθανό σκοπό την ανέγερση νέων κτιρίων σ' αυτή τη θέση, όμως, διάφορα κονδύλια που κατά καιρούς προορίζονταν για το εν λόγω αεροδρόμιο τελικά δαπανήθηκαν αλλού.

Η αναστολή ή επιβράδυνση της αναπτύξεως του Αράξου σαν κυρίου πολιτικού Αεροδρομίου στη Δυτική Ελλάδα φαίνεται ότι πηγάζει από τις εγγενείς αδυναμίες που περιγράφηκαν παραπάνω, αλλά και από τον ανταγωνισμό από το αεροδρόμιο της Ανδραβίδας. Ιστορικά, το αεροδρόμιο της Ανδραβίδας υπήρξε το πρώτο εποχιακό πολιτικό αεροδρόμιο στη Δυτική Ελλάδα. Και σήμερα αποτελεί για πολλούς ερώτημα το γιατί μετεφέρθη στον Άραξο. Εικάζεται ακόμη ότι ο πολιτικός σχεδιασμός που ευνοεί την εκ νέου μεταστάθμευση του πολιτικού σκέλους στο αεροδρόμιο της Ανδραβίδας έγινε με γνώμονα τα τουριστικά συμφέροντα των ακτών της Ηλείας (μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, γειτνίαση της Ολυμπίας εν όψει μάλιστα και των αγώνων του 2004, κλπ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1. ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ ΜΕ ΠΤΗΣΕΙΣ CHARTER ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΤΟΥ ΑΡΑΞΟΥ ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-2002

ΕΤΟΣ	ΑΡ. ΑΦΙΞΕΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
1990	26.578		
1991	23.863	1991/1990	-11,22
1992	28.152	1992/1991	17,97
1993	27.853	1993/1992	-1,07
1994	33.577	1994/1993	20,55
1995	24.031	1995/1994	-28,44
1996	23.595	1996/1995	-1,82
1997	15.554	1997/1996	-34,08
1998	22.840	1998/1997	46,84
1999	31.111	1999/1998	36,21
2000	41.480	2000/1999	33,33
2001	37.000	2001/2000	-10,81
2002	38.478	2002/2001	3,99

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εύκολα λοιπόν θα κατέληγε κανείς στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν εμφανείς προοπτικές αναπτύξεως του αεροδρομίου και κατ' επέκταση προοπτικές τακτικής αεροπορικής συνδέσεως της Πάτρας με πόλεις του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Μένει όμως να εξετασθούν ακόμα προσεκτικότερα κάποιες παράμετροι:

— Η σημαντική αύξηση αφίξεων τουριστών στον Άραξο την τελευταία πενταετία που δείχνει την τάση προτίμησης σε πτήσεις charter, αλλά και σε προορισμούς της Δυτικής Ελλάδας.

— Η ενδελεχής διερεύνηση των στοιχείων -οικονομικών και άλλων- της Air Greece ως προς την γραμμή Άραξος-Θεσσαλονίκη, τα οποία θα διασώτιζαν περισσότερο τους λόγους της αποτυχίας της. Φημολογείται ότι η εταιρεία δεν διαφήμισε καθόλου το προϊόν

της και ότι δεν είχε ίσως την οικονομική άνεση για να αντέξει μέχρις ότου η γραμμή καταστεί κερδοφόρος.

— Μία, ενισχυτική των θέσεών μας, ενημέρωση στο αρμόδιο Υπουργείο, ακόμη και η άσκηση οιασδήποτε πίεσης, θα ήταν χρήσιμη ώστε να παραμείνει ο 'Αραξος το κύριο αεροδρόμιο της Δυτικής Ελλάδας, να εκσυγχρονισθεί και να επεκταθεί. Είναι άλλωστε σημαντικό έργο υποστήριξης της ανάπτυξης των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και της ανάπτυξης του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

8. 1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΥΠ.ΑΝ.) - ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (Ε.Ο.Τ.): ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Βασική επιδίωξη της τουριστικής πολιτικής είναι η ποιοτική αναβάθμιση, ο εμπλουτισμός και η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με την βελτίωση του συνόλου των προσφερομένων υπηρεσιών και την ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων, ώστε να καταστεί περισσότερο ανταγωνιστικό, με παράλληλους στόχους:

- Την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.
- Την ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς) ως τουριστικού πόρου.
- Την ανάπτυξη των τουριστικών πόρων της αγροτικής ζώνης και των ορεινών όγκων στα πλαίσια της αειφορικής ανάπτυξης.
- Σε συνδυασμό με τις επιδιώξεις της τουριστικής πολιτικής, οι πολιτικές των διακοπών να διαμορφώνονται σύμφωνα με :
 - το νέο εναλλακτικό μοντέλο διακοπών,
 - την αναδιάρθρωση και ποιοτική βελτίωση του κυρίαρχου μοντέλου,
 - τις επιμέρους παρεμβάσεις σ' έναν αριθμό τουριστικών προϊόντων.

8.1.1. ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

1). ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ" (Ε.Π.ΑΝ.)

Όσον αφορά στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (2000 - 2006), οι δράσεις και οι πόροι του τουρισμού ενσωματώθηκαν στο επιχειρησιακό πρόγραμμα "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ", οι άξονες του οποίου προωθούν και στηρίζουν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία και την ποιότητα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού. Βασικοί στόχοι του προγράμματος ΕΠΑΝ είναι:

- Η αναβάθμιση και διατήρηση του επιπέδου ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν.
- Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του με τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών και οργάνωση των υπηρεσιών για την προσέλκυση και ανάπτυξη νέων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.
- Άμβλυση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.
- Ενίσχυση της προβολής της χώρας ως τουριστικού προορισμού.
- Αναδιάρθρωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τομέα του τουρισμού.

2). Ε.Π.ΑΝ. [ΜΕΤΡΟ 2.2.]: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το Υπουργείο Ανάπτυξης (ΥΠ.ΑΝ.) εφαρμόζει το Μέτρο με στόχο τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων ξενοδοχείων, camping, ενοικιαζομένων δωματίων και

διαμερισμάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Μ.Μ.Ε. όλων των κλάδων του τουρισμού.

3). Ε.Π.ΑΝ. [ΜΕΤΡΟ 2.2. - ΠΡΑΞΗ 2]: ΠΟΙΟΤΙΚΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΝΟΜΟ

Ο ΕΟΤ, στα πλαίσια του προγράμματος ΕΠΑΝ, υλοποιεί το πρόγραμμα αυτό σε συνεργασία με ενδιάμεσο φορέα, με στόχο τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών των μικρών καταλυμάτων, που δεν εντάσσονται στον αναπτυξιακό νόμο 2601/98. Οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να υποβάλλουν τις προτάσεις συμμετοχής τους μέχρι τη λήξη της διάρκειας εφαρμογής του προγράμματος (30.06.2006).

Η χρηματοδοτική ενίσχυση μιας εγκεκριμένης επένδυσης ανέρχεται σε ποσοστό 40% επί του εγκεκριμένου προϋπολογισμού της. Το υπόλοιπο 60% καλύπτεται με ιδιωτική συμμετοχή των επενδυτών. Οι κατηγορίες των ενεργειών που χρηματοδοτούνται είναι οι ακόλουθες:

1. Βελτίωση, αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων.
2. Εκσυγχρονισμός κινητού εξοπλισμού εσωτερικών χώρων.
3. Έργα διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου.
4. Επενδύσεις σε ηλεκτρονικό εξοπλισμό.
5. Έργα εξοικονόμησης και υποκατάστασης της συμβατικής ενέργειας.
6. Έργα προστασίας περιβάλλοντος, ασφάλειας και υγιεινής.

Οι επιλέξιμοι δικαιούχοι που μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα είναι :

- Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια και διαμερίσματα, ανεξαρτήτως κατηγορίας.
- Camping Δ' κατηγορίας.
- Ξενοδοχεία Δ' και Ε' κατηγορίας.
- Τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις.
- Ξενοδοχεία και camping Γ' κατηγορίας και άνω, τα οποία δεν έχουν επιδοτηθεί την τελευταία επταετία από τον Αναπτυξιακό Νόμο, δεν υπερβαίνουν τις 30 κλίνες τα ξενοδοχεία και τις 100 θέσεις τα camping και ο προϋπολογισμός τους δεν υπερβαίνει τα 70.433 €.

Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης Ε.Π.ΑΝ. που έχει τη χωρική αρμοδιότητα για τον νομό Αχαΐας είναι η Διαχειριστική Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δυτικής Ελλάδος - Πελοποννήσου - Ηπείρου - Ιονίων Νήσων με έδρα την Πάτρα (Μιχαλακοπούλου 58, τηλ.: 2610-622711, e-mail: efd @ patrascc. gr).

4). [ΜΕΤΡΟ 3.2]: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η επιχειρηματική αριστεία αναφέρεται στο σύνολο της λειτουργίας των επιχειρήσεων και εκφράζεται από την δέσμευση της διοίκησης τους να ακολουθήσουν τις βασικές αρχές που αναφέρονται στο Ευρωπαϊκό Μοντέλο Επιχειρηματικής Αριστείας αλλά και ανάλογων άλλων διεθνών ή εθνικών μοντέλων. Ως επιχειρηματική αριστεία ορίζεται το μοντέλο λειτουργίας μιας επιχείρησης, το οποίο οδηγεί σε ισόρροπη ικανοποίηση των αναγκών όλων των εμπλεκόμενων σε αυτήν συμπεριλαμβανομένων των πελατών, των εργαζομένων, των προμηθευτών, των μετόχων και της κοινωνίας και έχει ως στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της. Το Μέτρο στοχεύει στην ενθάρρυνση των τουριστικών και όχι μόνο, επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών στην παροχή ολοκληρωμένων και αναβαθμισμένων υπηρεσιών και στην προώθηση της επιχειρηματικής αριστείας.

5). ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ - ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Ο Άξονας Προτεραιότητας 5 του ΕΠΑΝ αφορά στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού. Ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος προωθείται με τις επενδύσεις σε έργα ειδικών τουριστικών υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η μείωση της εποχικότητας θα επιδιωχθεί με την υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης κατά την διάρκεια της χειμερινής περιόδου.

Η ενίσχυση της προβολής της χώρας θα επιτευχθεί με την εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού και σταθερού προϋπολογισμού προβολής στοχεύοντας σε συγκεκριμένες ομάδες, βάση εξειδικευμένης και αξιόπιστης έρευνας αγοράς. Ο ΕΟΤ συμμετέχει στην εφαρμογή σχεδίων τουριστικής προβολής που προωθούνται από τον ιδιωτικό τομέα ή παράλληλα με αυτόν. Τα σχέδια θα αφορούν σε συγκεκριμένες τουριστικές περιοχές ή σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα τα οποία απευθύνονται σε τμήματα της τουριστικής αγοράς και είναι προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η Πολιτεία θα χρηματοδοτήσει την εφαρμογή δράσεων προσέλκυσης ζήτησης εκτός τουριστικής περιόδου στις περιοχές που έχουν την δυνατότητα να παρέχουν ένα ολοκληρωμένο χειμερινό τουριστικό προϊόν και διαθέτουν την κατάλληλη τουριστική υποδομή, τις συμπληρωματικές υπηρεσίες εστίασης και αναψυχής, προγράμματα και δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στα ειδικά ενδιαφέροντα των τουριστών. Το μέτρο θα υλοποιηθεί αποκλειστικά με δημόσιες επενδύσεις.

6). ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το μέτρο για την εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα του τουρισμού εφαρμόζεται από το ΥΠΑΝ με δικαιούχους τις Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης. Στόχος είναι η αξιοποίηση των ανθρώπινων πόρων του τουριστικού τομέα μέσω της αναδιάρθρωσης και αναμόρφωσης της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σύνδεση με τις ανάγκες της αγοράς και η αύξηση της απασχόληση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, με συνέπεια την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους κλάδους του τουρισμού, την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την άμβλυνση της εποχικότητας του τουρισμού.

7). ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΕΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Το Υπουργείο Ανάπτυξης έχει αναθέσει στον ΕΟΤ την ανακατάταξη όλων των ξενοδοχειακών μονάδων της χώρας σύμφωνα με το νέο σύστημα κατάταξης σε κατηγορίες αστεριών, καθώς και των ενοικιαζομένων επιπλωμένων δωματίων και διαμερισμάτων με το σύστημα κατάταξης σε κατηγορίες κλειδιών. Για την εισαγωγή και εφαρμογή του νέου συστήματος κατάταξης συναίνεσε το Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού και ο αρμόδιος αντιπροσωπευτικός φορέας.

8). ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

9). ΕΝΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

10). ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΥΖΙΝΑΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΟΡΟΥ

8.1.2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΟΤ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Η στρατηγική μάρκετινγκ του ΕΟΤ σχεδιάστηκε με στόχο την ανάδειξη της ιδιαιτερότητας και συνθετότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος σε όλες τις διεθνείς αγορές με αναφορά στις βελτιώσεις της υποδομής και της ποιότητας του προσφερόμενου προϊόντος και στην προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, δημιουργώντας μία σαφή τοποθέτηση της χώρας σε συνδυασμό με ένα σαφές ελκυστικό προφίλ του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Η διαφημιστική προβολή του ΕΟΤ, εκτός των άλλων περιλαμβάνει την ενίσχυση των διαφημιστικών προγραμμάτων των νομαρχιακών Επιτροπών Τουριστικής Προβολής.

8.1.3. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

Τα επιδοτούμενα προγράμματα φαίνεται πως δεν προσελκύουν το ενδιαφέρον των επιχειρηματιών. Οι προσδοκίες της διαφημιστικής καμπάνιας δεν ανταποκρίθηκε στην πραγματικότητα, αφού η μικρή ζήτηση, οι υψηλές απαιτήσεις και το περιορισμένο ενδιαφέρον είναι τα χαρακτηριστικά της κίνησης που επέδειξαν οι επιχειρηματίες της περιοχής σε σχέση με τις επενδυτικές ευκαιρίες και τα κίνητρα για νέες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με το Διευθυντή του Κέντρου Χρηματοδοτήσεων Πάτρας της Εθνικής Τράπεζας, Χάρη Παπακώστα, το ενδιαφέρον των τουριστικών επιχειρήσεων ήταν πολύ χαμηλό, παρά το γεγονός ότι οι τέσσερις Περιφέρειες αναπτύσσουν την τουριστική υποδομή τους. Στο σύνολο των 185 υποβληθέντων προτάσεων, μόνο οι 66 αφορούσαν τον τουριστικό τομέα, δηλαδή ποσοστό 36%. Όσον αφορά στον αναπτυξιακό νόμο 2601/98, τριάντα δύο συνολικά προτάσεις τουριστικών επενδύσεων από όλη την Δυτική Ελλάδα υπάγονται στις διατάξεις του και αφορούν ανέγερση ή εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακών συγκροτημάτων.

Στον νομό Αχαΐας οι επενδύσεις είναι 17, αναμένεται να προκύψουν 114 νέες θέσεις εργασίας, ενώ το ύψος της συνολικής επένδυσης για τις προτάσεις αυτές φθάνει το ποσό των 14.638.431,56 € με ίδια συμμετοχή τα 6.949.740,69 €. Από αυτές, οι 5 αντιστοιχούν στην Πάτρα και μόνο οι 4 αφορούν την ανέγερση νέων τουριστικών συγκροτημάτων, όλες οι υπόλοιπες σχετίζονται με εκσυγχρονισμό παλαιών εγκαταστάσεων.

Σχετικά με την υποβολή προτάσεων για ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στο σύνολο των 17 προτάσεων που υποβλήθηκαν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας από μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, οι 8 διέθεταν όλες τις προϋποθέσεις, και μόνο 4 αφορούν τον νομό Αχαΐας. Το ύψος της συνολικής επένδυσης ανέρχεται στο 1.100.000 €, ενώ η επιδότηση του προγράμματος στα 439.000 €. Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός για τη Δυτική Ελλάδα είχε υπολογιστεί στα 5.300.000 €. Θα γίνει επαναπροκήρυξη ώστε να μην επιστραφούν τα 4.000.000 € που έμειναν αδιάθετα και να δοθεί ακόμα μία ευκαιρία στις μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις.

Οι επιχειρηματίες δείχνουν περιορισμένο ενδιαφέρον με αποτέλεσμα να μην αξιοποιούνται οι επιδοτήσεις των προγραμμάτων και να μένουν τα κεφάλαια αδιάθετα. Πιθανοί λόγοι είναι το αρνητικό επενδυτικό κλίμα και οι αυστηρότεροι πλέον όροι των επιδοτήσεων. Ο υπεύθυνος σχεδιασμού και ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, κος Σπύρος Σοκορέλλης, δήλωσε σε συνέντευξη του ότι οι επιχειρηματίες της Δυτικής Ελλάδας δεν είναι πρόθυμοι να υποβληθούν στην επιβαλλόμενη διαδικασία, ενώ η προετοιμασία ενός ολοκληρωμένου φακέλου με την πρόταση επιδότησης συνήθως αναθέτεται σε ειδικά γραφεία, με αποτέλεσμα το υψηλό κόστος αυτού και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δεν είναι σίγουρη η έγκριση της πρότασης, να αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην υποβολή προτάσεων.

8. 1. 4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Η Ν.Ε.Α. συμμετέχει σε τρία προγράμματα που αφορούν την τουριστική προβολή της Αχαΐας:

1^ο: Περιλαμβάνει δράσεις για τη δημιουργία συστήματος διαχείρισης, προώθησης και διανομής ταξιδιωτικών και τουριστικών υπηρεσιών (Zeus) σε διάφορες περιοχές των Βαλκανίων. Η χρηματοδότηση του γίνεται κατά 75% από το πρόγραμμα Interreg και θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του 2006.

2^ο: Περιλαμβάνει τη δημιουργία χαρτών και τουριστικών οδηγών, ηλεκτρονικών δικτύων προβολής τουριστικών πληροφοριών, συμμετοχή ε τουριστικές εκθέσεις και άμεση διαφήμιση του νομού στα μέσα ενημέρωσης. Ανήκει σε εθνικό έργο, χρηματοδοτείται κατά 50% από τον Ε.Ο.Τ. και θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του 2004.

3^ο: Αφορά τη συμμετοχή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας σε διεθνείς και εθνικές τουριστικές εκθέσεις με στόχο την ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων του νομού. Χρηματοδοτείται 100 % από την Περιφέρεια και θα διαρκέσει μέχρι τον Μάιο του 2004.

8. 1. 5. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο ελληνικός τουρισμός, ως ο κινητήριο μοχλός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οφείλει να συμβάλει στη μεγιστοποίηση των εσόδων και του επιπέδου απασχόλησης, σε συνδυασμό με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, με στόχο μία ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη, με συνεχή βελτίωση των αποδόσεων και αύξηση του αριθμού των αφίξεων και διανυκτερεύσεων και με καλύτερη χωρική και χρονική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας.

Η εφαρμογή της πολιτικής που θα χαρακτηρίζεται από την πολυμορφία, την ποιότητα και την βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος, θα εκτείνεται σε όλη την ελληνική επικράτεια, θα σέβεται τον πολιτισμό και το περιβάλλον και θα ενισχύει την αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, αντέχοντας στις αξίες, στην αισθητική και στον χρόνο.

Βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις είναι η ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και η ανάπτυξη της βιωσιμότητας δηλαδή της συνέχειας της επιχειρηματικότητας πέραν του 2004 και 2006, έτη σταθμούς για την ανάπτυξη της χώρας. Κύριοι άξονες στρατηγικής για την επίτευξη αυτών των στόχων, με γνώμονα την τουριστική ανάπτυξη σε μία ανταγωνιστική προοπτική υψηλής ποιότητας είναι :

- Η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και ο διαρκής εκσυγχρονισμός κάθε είδους τουριστικής επιχείρησης, απαιτούν τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος μέσω ουσιαστικών τροποποιήσεων και απλούστευσης των διαδικασιών του αναπτυξιακού Νόμου.
- Νέες κατευθύνσεις στην προώθηση του ελληνικού τουρισμού με δυναμική και συνεχή προβολή και ενίσχυση των τουριστικών δικτύων διανομής και μεταφοράς που αφορούν στην ενίσχυση των παραδοσιακών αγορών, διαφοροποίηση και διεύρυνση σε νέες αγορές, συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, θεματικές προβολές και δράσεις για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, μείωση της εποχικότητας, αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και ανάπτυξη των διεθνών σχέσεων.
- Προσήλωση στην ποιότητα και στην βελτιστοποίηση της σχέσης τιμής / ποσότητας.
- Αξιοποίηση περιουσίας (Ελληνικά τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.) με διαγωνισμό αξιοποίησης περιουσίας και προκήρυξη νέων έργων.
- Ολοκληρωμένες τουριστικές εγκαταστάσεις, συνεκμετάλλευση ΕΤΑ και ιδιωτικών κεφαλαίων, ΠΟΤΑ.

Για την επίτευξη της επιχειρηματικότητας και της βιωσιμότητας της αναπτυξιακής διαδικασίας, πρέπει το κράτος, η δημόσια διοίκηση για τον τουρισμό και η Τοπική Αυτοδιοίκηση να ενισχύσει την ευθύνη άσκησης συγκροτημένης τουριστικής πολιτικής,

ελέγχου ποιότητας και νομιμότητας, με αναδιρθρωμένα όργανα και διαδικασίες διαβούλευσης του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου.

8.1.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Ο χωρικός και οικονομικός σχεδιασμός του τόπου υποδοχής πρέπει να διενεργείται σε πολλά επίπεδα: περιφερειακός, νομαρχιακός, διαδημοτικός - διακοινοτικός, δημοτικός, κοινοτικός. Στα πλαίσια του περιφερειακού σχεδιασμού, όπου ο τουρισμός ανάγεται από τις περιφερειακές αρχές σε αξιόλογη κοινωνικο-οικονομική δραστηριότητα, απαιτείται:

- ο προσδιορισμός της γεωγραφικής θέσης και των χαρακτηριστικών των περιοχών που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες ανάγκες (ζώνες τουριστικής ανάπτυξης).
- Εκτίμηση των δυνατοτήτων τουριστικής ανάπτυξης σε συνδυασμό με λήψη μέτρων προστασίας και εφαρμογή τους για τις προστατευόμενες χωρικές ενότητες.
- Εκτίμηση του δυναμικού ρόλου του τουρισμού σε σχέση με άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας.
- Διαμόρφωση του πρότυπου περιφερειακής ανάπτυξης.
- Προσδιορισμός του ρόλου των αστικών κέντρων και επιλογή αυτών που θα λειτουργήσουν ως κέντρα τουριστικής ανάπτυξης.
- Προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης.
- Κατάρτιση προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης.
- Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των περιφερειών και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο σχεδιασμός πολιτικής της τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να συμβάλει στην τουριστική ανάπτυξη μιας χωρικής ενότητας, πρέπει να περιλαμβάνει:

- την οργάνωση του τόπου υποδοχής
- την τουριστική πληροφόρηση
- την προβολή και προώθηση των τουριστικών προϊόντων
- την πολιτιστική ανάπτυξη

Στόχος είναι τα τουριστικά προϊόντα του τόπου υποδοχής να αποβλέπουν στη μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των τουριστών και στη βελτίωση της οικονομικής τους αποδοτικότητας. Για την παραγωγή και διαχείριση τους πρέπει να λαμβάνει υπόψη:

- Τις διακοπές του διημέρου, συνήθως Σαββατοκύριακου.
- Τις σχολικές διακοπές, εορτές και αργίες.
- Τις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου.
- Τις διακοπές μετ' αποδοχών.

Η τουριστική πολιτική οριοθετείται από τους τόπους υποδοχής των τουριστών, τα παραγόμενα τουριστικά προϊόντα και τις χρήσεις τους. Οι κατευθύνσεις και οι στόχοι της, η διαμόρφωση των οποίων επηρεάζεται από τη θέση των τουριστικών παραγωγών και τις υπάρχουσες διαρθρωτικές μεταβολές πρέπει να αποβλέπουν:

- στον εκδημοκρατισμό των διακοπών και αύξηση του εσωτερικού τουρισμού με ανάπτυξη των τουριστικών δομών κοινωνικού χαρακτήρα (χωριά διακοπών, παιδικές κατασκηνώσεις), εμπλουτισμό του υπάρχοντος τουριστικού προϊόντος, δημιουργία κουπονιών διακοπών, προώθηση του κοινωνικού τουρισμού.
- στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων.
- στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων του τουρισμού.

Η αύξηση του εσωτερικού τουρισμού θα έχει ως αποτέλεσμα την άμβλυνση της εποχικότητας, τη βελτίωση της οικονομικής διαχείρισης των τουριστικών επιχειρήσεων και

της αποδοτικότητας τους. Η διαμόρφωση της δημόσιας τουριστικής πολιτικής, των στόχων και των επιλογών ενός στρατηγικού σχεδίου πρέπει να περιλαμβάνει κριτήρια σειφορίας. Η επίτευξη συνθηκών και καταστάσεων σειφορικής τουριστικής ανάπτυξης επιβάλλει την ενεργό συμμετοχή του συνόλου των παραγόντων που εμπλέκονται στην τουριστική αναπτυξιακή διαδικασία.

Αιφώρες μορφές τουρισμού είναι αυτές που στηρίζουν την οικολογική ισορροπία ενός χώρου. Αειφόρος τουρισμός θεωρείται μία θετική και χρήσιμη προσέγγιση, που αποσκοπεί στη μείωση ποικίλων εντάσεων και αντιθέσεων που προκύπτουν από τις σύνθετες αλληλεπιδράσεις μεταξύ της τουριστικής βιομηχανίας των τουριστών / επισκεπτών, των τοπικών κοινοτήτων και του περιβάλλοντος. Απαιτούνται συγκεκριμένες ενέργειες για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και ποιότητα φυσικών και ανθρώπινων πόρων. Η αποτελεσματικότητα και ο συντονισμός των περιφερειακών πολιτικών του τουρισμού επιβάλλει την άμεση συνεργασία και συμμετοχή των νομαρχιών, των δήμων και των κοινοτήτων και την ενεργοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης.

8. 2. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τα ενταγμένα στον κρατικό προϋπολογισμό έργα που γίνονται στο νομό Αχαΐας και έχουν άμεσες ή έμμεσες θετικές επιπτώσεις στον τουρισμό και στην ανάπτυξη αυτού.

Στοιχεία καταχωρισμένα στα ΟΠΣ μέχρι 31-12-2003		Ποσά σε ευρώ	
ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	
ΕΡΓΑ ΟΔΟΠΟΙΪΑΣ			
ΖΕΥΞΗ ΡΙΟΥ - ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ	474,686,918	234,776,229	
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΟΥ Π Α Θ Ε Κ Π Σ Ι Ε	564,050,384	129,692,138	
ΟΔΟΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΡΙΟΥ - ΑΝΤΙΡΡΙΟΥ	42,000,000	33,000,000	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΚΡΗΣ ΠΕΡΙΜΕΤΡΙΚΗΣ ΠΑΤΡΩΝ	21,511,372	21,511,372	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ - ΔΙΑΠΛΑΤΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΔΕΜΕΝΙΚΑ (Χ.Θ.1+609) ΕΩΣ ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟ (Χ.Θ.2+260) ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΦΝΟΥΛΑ - ΔΙΑΣΕΛΟ	1,247,249	1,247,249	
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤ ΕΛΛΑΔΑΣ	1,760,528	880,411	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΣΕ ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΩΝ, ΠΕΡΙΟΧΗ Σ.Ν. ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΛΕΞΙΩΤΙΣΣΑΣ	418,706	418,706	
ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΟΔΟΥ ΜΑΙΣΩΝΟΣ Δ. ΠΑΤΡΩΝ	766,327	766,327	
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΜΕΙΝΤΑΝΑ ΔΗΜΟΥ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	590,655	590,655	
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΕΙΡΑΣ	242,094	242,094	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΒΙ.ΠΕ. ΜΕ ΝΕΑ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ ΠΑΤΡΩΝ - ΠΥΡΓΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	545,383	545,383	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ - ΜΕΣΟΡΟΥΤΙ - ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	1,739,279	1,739,279	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ - ΡΟΔΙΑ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	466,617	466,617	
ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΩ ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ ΤΡΙΤΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΠΑΤΖΕΙΚΑ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΟΔΟΥ ΣΥΝΔ. Ε.Ο. 111 ΜΕ ΟΙΚΙΣΜΟ ΜΙΚΡΟΥΛΕΙΚΑ	404,272	404,272	
ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΗ ΣΗΜΑΝΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΧΑΛΥΒΔΙΝΩΝ ΣΤΗΘΑΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΕΠ.Ο. ΔΙΚΤΥΟ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	469,449	469,449	
ΒΕΛΤΙΩΣΗ Ε.Ο. ΠΑΤΡΩΝ - ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ - ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	9,684,519	9,684,519	

ΕΡΓΟ	ΠΡΟΫΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠ/ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΕΑΣ ΔΙΑΔΙΑΜΕΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ Δ.Δ. ΡΙΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ - ΕΙΣΗΜΥΘ - Δ.Δ. ΠΛΑΤΑΝΙΟΥ	339,532	339,532
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΙΟΥ	338,474	338,474
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ Δ.Δ. ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΜΕΧΡΙ Δ.Δ. ΖΑΡΟΥΧΛΑΣ	28,140	28,140
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΘΡΕΙΝΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ΑΠΟ Δ.Δ. ΕΞΟΧΗΣ ΜΕΧΡΙ 19 Ε.Ο. ΚΑΙ ΕΙΣΔΙΚΟΤΕΡΑ ΜΕΧΡΙ Δ.Δ. ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΚΡΑΤΑΣ	25,200	25,200
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ Δ.Δ. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΖΑΧΩΛΗΣ	30,316	30,316
ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΟΔΩΝ ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑ	20,000	20,000
ΔΡΟΜΟΣ ΒΛΑΣΙΑ - ΛΕΧΟΥΡΙ	1,040,000	1,040,000
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΤΕΡΗΣ	100,000	100,000
ΕΡΓΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ	120,000	120,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	1,122,625,414	438,476,362

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥ - ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	9,537,784	9,537,784
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΤΗΘΑΙΟΥ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟ ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΥΣ Ν. ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΙΑΣ	2,572,267	514,453
ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΑΤΡΑΣ ΠΥΡΓΟΥ	10,271,000	7,337,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	22,381,051	17,389,238

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΛΙΜΕΝΩΝ /ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ/ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΦΥΓΙΩΝ

ΛΙΜΕΝΑΣ ΑΙΓΙΟΥ	4,108,584	4,108,584
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΙΜΕΝΙΣΚΟΥ ΙΧΘΥΟΣΚΑΛΑΣ ΠΑΤΡΩΝ - ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΠΗΝΕΜΟΥ Μ.ΩΛΟΥ	1,018,853	1,018,853
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	5,127,437	5,127,437

ΕΡΓΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΑΚΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	572,426	572,426
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	572,426	572,426

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μελέτη και κατασκευή του νέου Μουσείου Πατρών και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου	23,477,623	23,477,623
ΑΠΟΠΕΡΑΥΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΑΛΑΒΡΥΤΙΝΟΥ ΘΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ	1,167,337	1,167,337
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	24,644,960	24,644,960

ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ανάπλαση, αναδείξη μνημειακού νεκροταφείου Βούντενης Πατρών	3,521,643	3,521,643
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ ΤΕΙΧΟΥΣ ΔΥΜΑΙΩΝ, ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	2,934,703	2,934,703

ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	1,379,310	1,379,310
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ, ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ 1. ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΜΥΚΗΝΑΪΚΩΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩΝ ΣΠΙΛΙΑΡΕΪΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ 2. ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΜΥΚΗΝΑΪΚΩΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩΝ ΜΙΤΟΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΟΡΤΩΝ	1,467,351	1,467,351
ΑΝΑΔΕΙΞΗ- ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ (ΜΑΜΟΥΣΙΑ) Ν. ΑΧΑΪΑΣ	205,429	205,429
ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (ΚΟΥΜΑΡΗ) ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	146,735	146,735
ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	498,899	498,899
ΑΝΑΔΕΙΞΗ - ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΩ ΒΛΑΣΙΑΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ ΚΑΙ ΡΑΚΙΤΑΣ (ΑΝΩ ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ) ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	440,205	440,205
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΤΡΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ	674,982	674,982
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΔΕΙΞΗ ΪΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	1,379,310	1,379,310
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	12,648,570	12,648,570

ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΑΧΑΪΑ Α.Ε.ΠΕ	380,000	380,000
ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΑΧΑΪΑ Α.Ε.ΠΕ	535,000	535,000
Ανάπλαση τμήματος παραδοσιακού οικισμού Ακράτας	366,840	366,840
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΟΙΝΩΤΗΤΑΣ ΚΑΛΕΝΤΖΙΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	390,705	390,705
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΑΚΡΑΤΑΣ - ΑΙΓΕΪΡΑΣ, ΠΑΡΑΛΙΑΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ - ΡΟΪΤΙΚΩΝ - ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ - ΒΡΑΧΝΕΪΚΩΝ	498,670	498,670
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΚΡΑΤΑΣ	880,411	880,411
ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΡΕΜΑΤΟΣ ΛΥΚΟΥΡΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΥΚΑΣΙΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	385,587	385,587
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΑΞΙΟΛΟΓΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ & ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΕΪΡΑΣ	200,000	200,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	3,637,212	3,637,212

ΔΙΚΤΥΩΣΗ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ: ΔΙΑΤΟΠΙΚΗ-ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΑΧΑΪΑ Α.Ε.ΠΕ	200,000	200,000
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΟ Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΡΑΤΩΝ: ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΠΑΧΑΪΑ Α.Ε.ΠΕ	50,000	50,000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	250,000	250,000

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Εκπόνηση μελετών διαχείρισης και προστασίας δασικών οικοσυστημάτων της δημόσιας δασοπονίας (διαχτηριστικές μελέτες) και ολοκληρωμένα σχέδια αποκατάστασης τοπίου μετά από φυσικές καταστροφές - 2η Προκήρυξη	4,457,388	50,765
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΓΚΟΥ ΧΕΛΜΟΥ - ΒΟΥΡΑΪΚΟΥ Π	297,550	297,550
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	4,754,938	348,315

ΥΔΑΤΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ

ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΣΤΗ Λ/Θ ΠΡΟΚΟΠΟΥ Ν. ΑΧΑΪΑΣ	702.500	702.500
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	702,500	702,500

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ)

Ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, κάμπινγκ και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων, που δεν υπάγονται στον Ν.2601/98, Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ηπείρου & Ιονίων Νήσων	14.386.058	211.826
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΜΜΕ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΗΠΕΙΡΟΥ & ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	547.169	18.915
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΝΟΜΟΥ 2601/98, ΕΤΟΥΣ 2000	350.416	350.416
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΝΟΜΟΥ 2601/98, ΕΤΟΥΣ 2001	1.546.295	1.210.271
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΝΕΕΣ ΚΛΙΝΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ) ΝΟΜΟΥ 2601/98 ΕΤΟΥΣ 2001	2.048.422	2.048.422
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΝΕΕΣ ΚΛΙΝΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ) Ν. 2601/98, ΕΤΩΝ 2002-2003	6.111.876	1.260.000
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Ν. 2601/98, ΕΤΩΝ 2002-2003	8.199.403	2.171.200
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	33,189,639	7,271,050

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑ Α.Ε	80.000	80.000
Σύνολο κατηγορίας ενέργειας	80,000	80,000

ΠΗΓΗ: ΟΠΣ "ΕΡΓΟΡΑΜΑ"

8. 3. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΑΧΑΪΑΣ

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας, όπως και οι υπόλοιπες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ιδρύθηκε το 1994 σαν τον κύριο Αυτοδιοικητικό Θεσμό στο επίπεδο του νομού Αχαΐας. Αποτελεί αυτοδιοικούμενο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και έχει σαν κύριο προορισμό αφ' ενός μεν τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων νομαρχιακού επιπέδου, αφ' ετέρου δε την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στον ευρύτερο τομέα του τουρισμού και της ανάπτυξης αυτού στο νομό, η Ν.Α. Αχαΐας έχει δικαιοδοσία στους τομείς:

- Προγραμματισμού, επενδύσεων
- Πολιτισμού, αθλητισμού, παιδείας
- Μεταφορών, επικοινωνιών
- Τουρισμού

Ενδεικτικά, το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων στους τομείς αυτούς είναι σε γενικές γραμμές το ακόλουθο:

- Εκπόνηση προγραμμάτων οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, εφαρμογή επενδυτικών προγραμμάτων για πάσης φύσεως έργα.
- Ίδρυση κέντρων παροχής πολιτιστικών υπηρεσιών, διατήρηση και προβολή πολιτιστικής κληρονομιάς του νομού, χορήγηση άδειας λειτουργίας ερασιτεχνικών σχολών και έλεγχος της λειτουργίας τους, ανάπτυξη του αθλητισμού, κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων, χορήγηση άδειας ίδρυσης ιδιωτικών σχολών γυμναστικής και ο έλεγχος της λειτουργίας τους, εκτίμηση των αναγκών σε διδακτήρια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χορήγηση άδειας ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων και έλεγχος της λειτουργίας, λαϊκή επιμόρφωση.
- Συμμετοχή στη χάραξη της πολιτικής για την ανάπτυξη του τουρισμού, κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής προβολής του νομού στο εσωτερικό και εξωτερικό και εφαρμογή τους.

8. 4. Τ.Ε.Δ.Κ. ΑΧΑΪΑΣ

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης την επόμενη περίοδο είναι να συντελέσει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της αναπτυξιακής υστέρησης στο νομό. Πρέπει λοιπόν να δοθεί βάρος στα εξής σημεία:

- Στον μακροχρόνιο προγραμματισμό των επενδύσεων και στον συντονισμό των επιμέρους προγραμμάτων ανάπτυξης των τοπικών φορέων και τη στενή συνεργασία του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.
- Στη συγκρότηση των εκσυγχρονιστικών δυνάμεων και στη σύνδεση τους μέσω αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και ανταλλαγής εμπειριών, με αντίστοιχες περιοχές της χώρας της Ε.Ε.
- Στην ενεργό προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας της ζωής.
- Στην ενσωμάτωση του νομού, με ευνοϊκούς όρους, στον ενιαίο ευρωπαϊκό οικονομικό και κοινωνικό χώρο.
- Στη δημιουργία της τοπικής συνείδησης και στην τόνωση της κοινωνικής προσφοράς ως διάστασης κάθε δραστηριότητας.

Με βάση τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του πλαισίου αναζήτησης, η τοπική στρατηγική της ανάπτυξης επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Ο πρώτος άξονας αναφέρεται στην πληροφόρηση και στην ενημέρωση. Σήμερα η πληροφόρηση έχει αποκτήσει τέτοια σημασία ώστε να θεωρείται από πολλούς σαν ανεξάρτητος συντελεστής παραγωγής, ίδιας σημασίας με τους φυσικούς πόρους και την εργασία. Η άγνοια και η έλλειψη ενημέρωσης γύρω από τα σημαντικά θέματα είναι από τους βασικούς παράγοντες που συνθέτουν το βασικό πλέγμα καθυστέρησης.
- Ο δεύτερος άξονας αναφέρεται στο ανθρώπινο δυναμικό που συμμετέχει στις τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες και στην ανάγκη για αναβάθμιση της ποιότητας του καθώς και στη μακροπρόθεσμη προσέλκυση ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής επιστημονικής κατάρτισης.
- Ο τρίτος άξονας για την ανάπτυξη σχετίζεται με την πλήρη καταγραφή των παραγωγικών πόρων και δυνατοτήτων της περιοχής, την επεξεργασία των τάσεων και την προσαρμογή αυτών στην περιοχή, σε τομεακό και χωρικό επίπεδο.

Οι επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες μπορούν να προσδοκούν:

- Στην καθιέρωση ενός κοινωνικού συμβολαίου ανάμεσα στους τοπικούς πολιτικούς φορείς και στους κοινωνικούς εταίρους για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της περιοχής.
- Στην ύπαρξη ενός συστήματος συνολικής και άμεσης διαχείρισης, στην προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων, μέσα από ευέλικτες και γρήγορες διαδικασίες που να τους παράσχει νέες υπηρεσίες και να διευρύνει τις δυνατότητες τους, για να μπορούν να καλύψουν τις απαιτήσεις μιας συνεχώς διευρυνόμενης αγοράς.

- Να εξασφαλίσουν την ανάλογη στελέχωση για την υλοποίηση των ποικίλων επενδυτικών προγραμμάτων με τη συνδρομή εξειδικευμένων επιστημόνων σε καθοδηγητικό ρόλο για τη μεταφορά τεχνογνωσίας ιδεών και εμπειρίας.
- Στη συγκρότηση ενός σύγχρονου συστήματος συλλογής, επεξεργασίας και παροχής πληροφοριών.
- Να επενδύσουν σε τεχνογνωσία και στη συνεργασία με τους άλλους επιστημονικούς, επαγγελματικούς και κοινωνικούς φορείς.
- Στη συγκρότηση ισχυρών τοπικών επιχειρηματικών και επαγγελματικών ενώσεων και την οργάνωση διαύλων επικοινωνίας, καλλιέργειας των δημοσίων σχέσεων σε πολλαπλό επίπεδο με την κυβέρνηση, Ν.Α., Ε.Ε.
- Να προβάλλουν από κοινού τα τοπικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και να αναζητούν από κοινού ευκαιρίες στρεφόμενες στον ευρύτερο δυνατό οικονομικό χώρο.

8.5. ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΕΩΝ

Ο Δήμος Πατρών εκτός της υπηρεσιακής του δομής, που απαρτίζεται από έξι διευθύνσεις, με τα αναλογούντα σε αυτές τμήματα έχει δημιουργήσει και άλλους τομείς με σκοπό την ανύψωση του πολιτισμικού επιπέδου, της πόλης του μυθικού Πατρέα. Η Πάτρα έχοντας διαγράψει μια μακρόχρονη ιστορία διακρίνεται για τον πρωταγωνιστικό της ρόλο στα πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα της χώρας. Η γεωγραφική της θέση, οι φυσικές της καλλονές, η κουλτούρα των κατοίκων της την έχουν αναδείξει σαν μητρόπολη της Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας. Για να συνεχίσει την πορεία της σαν πόλη που μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις ο Δήμος έχει δημιουργήσει τους πιο κάτω οργανισμούς:

- Δ.Ε.Π.Α.Π. (Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας). Η κοιτίδα των πνευματικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων της Πόλης. Διοργανώνει τις καρναβαλικές εκδηλώσεις και τις εκδηλώσεις του Διεθνούς Φεστιβάλ. Επίσης στην Δημοτική Πινακοθήκη αλλά και σε άλλους χώρους πραγματοποιεί εκθέσεις μεγάλων και γνωστών καλλιτεχνών. Στη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης του Δήμου Πατρών είναι ενταγμένοι οι εξής τομείς: Καρναβάλι - Τέχνες - Φεστιβάλ - Εικαστικών - Παραγωγής Εκδηλώσεων - Παιδεία - Πολιτισμός. Οι εκδηλώσεις των ανωτέρω τομέων έχουν καταστήσει την πρωτεύουσα της Αχαΐας ευρύτερα γνωστή στην Ελλάδα και το Εξωτερικό. Χώροι διοργάνωσης των εκδηλώσεων είναι:
 - Ρωμαϊκό Ωδείο
 - Θέατρο Κάστρου
 - Δημοτική Πινακοθήκη
 - "Θέατρο Απόλλων"
 - Παλαιό Δημοτικό Νοσοκομείο
 - Σταφιδαποθήκες Μπάρρου "Κέντρο Τεχνών"
 - Θέατρο Γερμανού
 - Θεατράκι Λιμενικού
 - Μέγαρο Λόγου Τέχνης
 - Κατά περίπτωση χρησιμοποιούνται πλατείες και παραδοσιακές γωνίες της πόλης.
- Α.Δ.Ε.Π. Τον Νοέμβριο του 1993 ο Δήμος Πατρών συνέστησε την «Αναπτυξιακή Δημοτική Επιχείρηση Πάτρας» (ΑΔΕΠ). Πρόκειται για αμιγή δημοτική επιχείρηση, με έδρα την Πάτρα. Η ΑΔΕΠ σύμφωνα με το καταστατικό της, έχει ως θεμελιώδεις σκοπούς την προώθηση της κοινωνικής, οικονομικής, τουριστικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης του

Δήμου Πατρών και την δημιουργία των προϋποθέσεων για την ορθολογική αξιοποίηση των δυνατοτήτων του Δήμου, αξιοποιώντας εθνικές και κοινοτικές χρηματοδοτήσεις.

Η ΑΔΕΠ, με τη λειτουργία της:

- Συμβάλλει στην αξιοποίηση εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων και χρηματοδοτήσεων.
- Αναπτύσσει τεχνογνωσία και εμπειρία στην διαχείριση και υλοποίηση προγραμμάτων.
- Δημιουργεί και διατηρεί σχέσεις επικοινωνίας και ανταλλαγής εμπειριών με Δήμους και φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συμμετέχοντας σε Εθνικά και Διεθνή Δίκτυα Πόλεων.
- Υποστηρίζει τον Δήμο Πατρών, παρέχοντας σε αυτόν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και εξασφαλίζοντας την κατάλληλη επιστημονικοτεχνική στήριξη, όπου κρίνεται σκόπιμο.

- Ο.Ν.Α.Π. (Οργανισμός Νεολαίας Άθλησης Πατρών). Ασχολείται με τον αθλητικό τομέα και τη διοργάνωση παντός είδους αθλητικών αγώνων. Υλοποιεί προγράμματα μαζικού αθλητισμού και γενικώς προάγει την αθλητική ιδέα στο χώρο της νεολαίας. Η δραστηριότητα του Οργανισμού Νεολαίας και Άθλησης Πάτρας αποτέλεσε πρότυπο για να ιδρυθούν στο Νομό Αχαΐας αρκετοί αθλητικοί οργανισμοί, στους Δήμους Αιγίου, Ρίου, Μεσσήνης, Λαρισσού, Ωλενίας και Παραλίας. Έτσι, με αρχή τον Ο.Ν.Α.Π., η οργανωτική δομή για τα ζητήματα Νεολαίας και Άθλησης στους Δήμους της Αχαΐας μπήκε σε νέα βάση. Η δραστηριότητά του ήταν απόλυτα επιτυχής και ικανοποιητική με στόχο πάντα να κερδίζει η πόλη σημαντικά οφέλη από όλους τους αγώνες που διεξάγονται στην Πάτρα, αλλά κυρίως από όσα προσδοκούμε από τους Ολυμπιακούς της Αθήνας. Ανάμεσα στις σημαντικές δραστηριότητες του οργανισμού είναι το γεγονός ότι η Πάτρα ανέλαβε την διοργάνωση των Διεθνών Παιδικών Αγώνων τον Ιούλιο του 2003.
- Ο Δ.Ο.Υ.Π. (Δημοτικός Οργανισμός Υγείας Πρόνοιας) έχει εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό με την κοινωνική μέριμνα, με τη σχολή Γονέων, με την Τράπεζα Τροφίμων, με τη Στέγη Αγάμων, ΑΜΕΑ, ΚΑΠΗ και άλλες δραστηριότητες με αποτέλεσμα οι δημότες της Πάτρας να νοιώθουν την στοργή και τη στήριξη της Δημοτικής αρχής.
- ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. (Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας). ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας. Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας ξεκίνησε την λειτουργία του το 1988, παρουσιάζοντας μεγάλα θεατρικά έργα στο Δημοτικό Θέατρο «Απόλλων». Φιλοδοξεί να εξελιχθεί σε Θέατρο Νοτιοδυτικής Ελλάδας. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του θεάτρου με σεμινάρια για φοιτητές και νέους ηθοποιούς και επίσης δημιουργία τμήματος ερασιτεχνικού θεάτρου με την ευθύνη του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Επεκτείνεται και στην εκδοτική δραστηριότητα, προγραμματίζοντας την έκδοση σημαντικών θεατρικών κειμένων. Οι βασικές παραγωγές του περιοδεύουν σε επιλεγμένες πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Βόλος, Αργίνο) και σε βασικές πόλεις της περιφέρειας (Πύργος, Αίγιο, Αργοστόλι) με σκοπό να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη θεατρική πραγματικότητα της χώρας.
- Η καθιέρωση μιας Ευρωπαϊκή Συνάντησης Σύγχρονου Ποιητικού και Μουσικού Θεάτρου για μια χρονική περίοδο διάρκειας δεκαπέντε ημερών με στόχο την διαμόρφωση σύγχρονων μορφών έκφρασης με την συμμετοχή της υπόλοιπης θεατρικής Ελλάδας και όχι μόνο, θα ήταν μια ευκαιρία ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού στην Πάτρα.
- Η Δημοτική Βιβλιοθήκη εξυπηρετεί και διευκολύνει τη γνώση και τη μάθηση μαθητών, φοιτητών, σπουδαστών και δημοτών - αναγνωστών

- Το Δημοτικό Ωδείο είναι ένας χώρος που τα παιδιά των Πατρινών με τη μάθηση της μουσικής εξευγενίζουν την ψυχή τους, ακολουθώντας πολλά από αυτά το δρόμο της τέχνης αυτής με αρκετές διακρίσεις.
- Δημοτική Μουσική. Η Μπάντα και μπαντίνια σε εορταστικές εκδηλώσεις δίνει μια ευχάριστη νότα με την εικόνα της και με τους ρυθμικούς ήχους της.
- Το ΚΕΚ - Επιμορφωτική Αχαΐας προβαίνει στην υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης, ιδιαίτερα ανέργων.
- Δ.Ε.Υ.Α.Π. (Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Πάτρας). Είναι ο Φορέας που διαχειρίζεται την ύδρευση και την αποχέτευση της πόλης.

8. 6. Ε.Τ.Α.Α. (ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΧΑΪΑΣ)

Η Ε.Τ.Α.Α. αποτελεί έναν διευρυμένο φορέα συντονισμού των τουριστικών φορέων της Δυτικής Ελλάδας. Συγκεκριμένα, ιδρύθηκε με σκοπό το συντονισμό των δραστηριοτήτων που θα οδηγήσουν σε μία ορθολογιστική προσέγγιση της τουριστικής και οικονομικής ανάπτυξης της Πάτρας και κατ' επέκταση της Αχαΐας. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν σε:

- Εκπόνηση μελετών για αναπτυξιακές υποδομές και δράσεις και κατανομή για την υλοποίησή τους στους φορείς ή την ιδιωτική πρωτοβουλία.
- Συνεχή, μεθοδική και ανεμπόδιστη παρακολούθηση, σχεδίαση της τουριστικής ανάπτυξης του Νομού.
- Παρακολούθηση και συντονισμό της υλοποίησης των δράσεων.
- Σχεδιασμό και η προώθηση προγραμμάτων κατάρτισης και εν γένει επιμόρφωσης των απασχολούμενων στον κλάδο με σκοπό τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Οργάνωση και επίβλεψη της λειτουργίας Γραφείων Τουριστικών Πληροφοριών.
- Προβολή του Νομού σε Ελλάδα και Εξωτερικό.

Η προσπάθεια της Ε.Τ.Α.Α. απευθύνεται σε όσους τοπικούς φορείς αφορά το τουριστικό φαινόμενο και αυτοί είναι:

(α) οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι και κοινότητες, Περιφέρεια, Νομαρχία ΤΕΔΚ),

(β) όλες οι αναπτυξιακές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και

(γ) όλες οι ενώσεις ιδιωτών και επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και είναι αποδέκτες του τουριστικού ρεύματος άμεσα και έμμεσα (Επιμελητήριο, ΟΕΒΕΣΝΑ, ΕΤΕΔΕ, Ένωση Ξενοδόχων και Ναυτιλιακών Πρακτόρων, Σύλλογος Εστίασης και Αναψυχής, Εμπορικοί Σύλλογοι, κ.α.).

Όλοι αυτοί οι φορείς, επειδή δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά πεδία μπορούν να προσφέρουν ευελιξία και μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας στο έργο του συντονιστικού οργάνου.

8. 6. 1. INFO-CENTER ΠΑΤΡΑΣ

Το info-center είναι ένα κέντρο πληροφόρησης που λειτουργεί με πρωτοβουλία της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης Αχαΐας. Είναι εγκατεστημένο στο χώρο που βρίσκονταν οι πρώην σταφιδαποθήκες Μπάρι, στο λιμάνι και κοντά στα μεγάλα ταξιδιωτικά και ναυτιλιακά πρακτορεία. Διατίθενται ενημερωτικά φυλλάδια για τα αξιοθέατα της Πάτρας, του νομού Αχαΐας, της Δυτικής Ελλάδας καθώς επίσης και οδηγοί για τα νησιά του Ιονίου και όχι μόνο. Επίσης πληροφοριακά έντυπα για Αρχαία Ολυμπία, Δελφούς, Επίδαυρο και φυλλάδια που

αφορούν ξενοδοχειακές μονάδες Αχαΐας, Ηλείας και Κεφαλονιάς. Φυσικά υπάρχουν και φυλλάδια των ναυτιλιακών εταιρειών με δρομολόγια και τιμές για Ιταλία και νησιά Ιονίου και Αιγαίου. Στον ίδιο χώρο με τα φυλλάδια παρουσιάζονται διάφορα τοπικά προϊόντα με σκοπό την διαφήμιση και προώθηση τους ως τοπικά τουριστικά προϊόντα. Επιπλέον υπάρχει ένας μεγάλος εκθεσιακός χώρος όπου γίνονται κατά καιρούς διάφορες εκθέσεις που αφορούν πάντα την περιοχή, ενώ κατά την περίοδο της αποκριάς εκθέτονται οι στολές των πληρωμάτων που λαμβάνουν μέρος στο καρναβάλι και πραγματικά συγκεντρώνεται πλήθος κόσμου για να επισκεφθεί την έκθεση.

Το info-center διαθέτει δωρεάν ποδήλατα στους τουρίστες που θέλουν να γνωρίσουν την πόλη της Πάτρας και να επισκεφθούν τα αξιοθέατα της. Η διάθεση και χρήση των ποδηλάτων είναι εφικτή όλη τη μέρα, καθημερινά από τις 09:00 έως τις 21:00. Σύμφωνα με την υπεύθυνη του κέντρου πληροφόρησης, περίπου εκατό άτομα την ημέρα ζητούν πληροφόρηση από το info-center και άλλα τριάντα ενημερώνονται από το κίосκι που βρίσκεται επί της πλατείας Τριών Συμμάχων. Η κίνηση αυτή, η οποία αυτή τη στιγμή δεν είναι η επιθυμητή, παρουσιάζει καθημερινά αυξητικές τάσεις.

8. 7. Ε.Τ.Ε.Δ.Ε. (ΕΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ)

Μέλη της ένωσης είναι αποκλειστικά φυσικά πρόσωπα, άνω των 18 ετών, που διατηρούν τουριστικές επιχειρήσεις με μόνιμη επαγγελματική στέγη στους νομούς Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας. Σκοποί της ένωσης είναι:

- Η συντονισμένη δράση των μελών για την υποβοήθηση της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την μεταφορά της εμπειρίας των επιχειρηματιών του τουρισμού στον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης.
- Η ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης στα μέλη και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που παρέχει η επαγγελματική οργάνωση και η ενότητα στην προάσπιση των συμφερόντων των μελών.
- Η κοινωνική, επαγγελματική και ηθική εξύψωση των μελών, στα πλαίσια πάντοτε της ελεύθερης οικονομίας, της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και του γενικότερου εθνικού, τοπικού και κοινωνικού συμφέροντος.
- Η μαζική συνένωση όλων των επιχειρήσεων τουριστικών κλάδων κάτω από τη σκέπη του σωματείου αλλά και η δημιουργία συμβουλευτικών τμημάτων ανά κλάδο.
- Η συστηματική και επιστημονική μελέτη, αναζήτηση, παρακολούθηση, προώθηση και επίλυση κάθε θέματος που αφορά τους επιχειρηματίες, εμπόρους και επαγγελματιοβιοτέχνες που σχετίζονται με τον τουρισμό.
- Η διαφύλαξη, προαγωγή και ανάπτυξη της παραδοσιακής Ελληνικής φιλοξενίας.

8. 8. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΚΡΑΤΑΣ

Στο Δήμο Ακράτας ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1998 Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης με σκοπό τον συντονισμό των ενεργειών και των διαφόρων δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής της Ακράτας. Η περιοχή διαθέτει τις προϋποθέσεις και προσφέρεται για τουριστική ανάπτυξη.

8.9. Δ.Ε.Π.Α.Π.Ο.Ζ

Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Ποιότητας Ζωής Καλαβρύτων ιδρύθηκε το καλοκαίρι του 1995 από το Δήμο Καλαβρύτων. Αποτελεί δημιουργικό φορέα για αναβάθμιση ποιότητας ζωής. Σκοπός της επιχείρησης είναι η σύνταξη, προώθηση και υλοποίηση ολοκληρωμένου αναπτυξιακού πολιτιστικού προγράμματος του Δήμου Καλαβρύτων. Η επιχείρηση έχει υπογράψει με το Δήμο Καλαβρύτων και το Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο πόλεων του Υπουργείου Πολιτισμού, προγραμματική σύμβαση για την ανέγερση κλειστού θεάτρου και τη δημιουργία μουσικού κέντρου.

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι: ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΟ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Θαλάσσιοι Σταθμοί Εισόδου	ΕΤΟΣ				
	1998	1999	2000	2001	2002
ΠΑΤΡΩΝ	209.903	289.390	281.742	266.748	274.792
ΣΥΝΟΛΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ	834.516	797.106	836.010	808.165	797.017

Θαλάσσιοι Σταθμοί Εισόδου	ΜΕΤΑΒΟΛΗ			
	99/98	00/99	01/00	02/01
ΠΑΤΡΩΝ	-37,87%	-2,64%	-5,32%	+3,02%
ΣΥΝΟΛΟ ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ	-4,48%	-4,88%	-3,33%	-1,38%

* Προσωρινά Στοιχεία
Πηγή: ΕΣΥΕ, ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ: ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΣΟ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΤΑΘΜΟ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΧΑΪΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1991-2002

ΕΤΟΣ	Αχάϊου (ΑΕΡ/ΚΩΣ)	Πατρών (ΘΑΛ/ΣΙΩΣ)	ΣΥΝΟΛΟ
1991	23.966	187.469	211.435
1992	29.102	370.699	399.801
1993	28.971	229.818	258.789
1994	32.059	308.060	340.119
1995	28.433	266.986	295.419
1996	27.546	221.068	248.614
1997	15.554	172.439	187.993
1998	22.840	209.903	232.743
1999	31.111	289.390	320.501
2000	41.480	281.742	323.222
2001	37.000	266.748	303.748
2002	38.478	274.792	313.270

ΠΗΓΗ: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ
(ΕΤΟΣ 2003)**

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΤΑΞΗ						ΓΕΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ
		A	B	Γ	Δ	Ε	Λ	
ΑΚΡΑΤΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1				2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		20	30				50
	ΚΛΙΝΕΣ		42	56				98
ΚΑΤΩ ΑΛΙΣΣΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			32				32
	ΚΛΙΝΕΣ			62				62
ΑΝΩ ΛΟΥΣΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
	ΚΑΛΑΒ/ΤΩΝ			8				8
	ΚΛΙΝΕΣ			11				11
	ΜΟΝΑΔΕΣ							
	ΔΩΜΑΤΙΑ							
	ΚΛΙΝΕΣ							
ΜΠΟΖΑΪΤΙΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2					2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		137					137
	ΚΛΙΝΕΣ		261					261
ΔΑΦΝΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ					1		1
	ΔΩΜΑΤΙΑ					9		9
	ΚΛΙΝΕΣ					18		18
ΔΙΑΚΟΠΤΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ			2	1			3
	ΔΩΜΑΤΙΑ			45	10			55
	ΚΛΙΝΕΣ			85	19			104
ΑΙΓΙΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1				2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		31	34				65
	ΚΛΙΝΕΣ		59	64				123
ΕΛΑΙΩΝΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ			2				2
	ΔΩΜΑΤΙΑ			32				32
	ΚΛΙΝΕΣ			60				60
ΦΙΛΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			7				7
	ΚΛΙΝΕΣ			14				14
ΦΤΕΡΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			11				11
	ΚΛΙΝΕΣ			17				17
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2	5	1	1		9
	ΔΩΜΑΤΙΑ		34	57	5	10		106
	ΚΛΙΝΕΣ		64	115	12	22		213
ΚΑΛΕΝΤΖΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			22				22
	ΚΛΙΝΕΣ			43				43
ΚΑΛΟΓΡΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2	1	1			4
	ΔΩΜΑΤΙΑ		141	12	76			229
	ΚΛΙΝΕΣ		266	24	156			446
ΚΑΜΙΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	2		1	2			5
	ΔΩΜΑΤΙΑ	53		49	16			118
	ΚΛΙΝΕΣ	106		93	32			231

ΚΑΤΟ ΑΧΑΪΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ			2			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ			34			34
	ΚΛΙΝΕΣ			65			65
ΚΑΤΩ ΖΑΧΑΛΩΡΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ				1		1
	ΔΩΜΑΤΙΑ				8		8
	ΚΛΙΝΕΣ				18		18
ΚΛΕΙΤΟΡΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		20	11			31
	ΚΛΙΝΕΣ		38	26			64
ΚΡΑΘΙΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			34			34
	ΚΛΙΝΕΣ			65			65
ΛΑΚΟΠΕΤΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	1				2
	ΔΩΜΑΤΙΑ	199	79				278
	ΚΛΙΝΕΣ	385	150				535
ΛΟΓΓΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		139	39			178
	ΚΛΙΝΕΣ		267	72			339
ΝΙΦΟΡΕΪΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	1	4			5
	ΔΩΜΑΤΙΑ	91	61	150			302
	ΚΛΙΝΕΣ	168	126	294			588
ΝΙΚΟΛΕΪΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		90	19			109
	ΚΛΙΝΕΣ		168	37			205
ΠΑΡΑΛΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			20			20
	ΚΛΙΝΕΣ			38			38
ΠΑΤΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	2	9	1		15
	ΔΩΜΑΤΙΑ	205	66	389	23		683
	ΚΛΙΝΕΣ	382	122	721	37		1.262
ΠΛΑΝΗΤΕΡΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ			2			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ			9			9
	ΚΛΙΝΕΣ			18			18
ΨΑΘΟΠΥΡΓΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ		81				81
	ΚΛΙΝΕΣ		156				156
ΡΙΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	2	2			5
	ΔΩΜΑΤΙΑ	235	43	99			377
	ΚΛΙΝΕΣ	456	83	188			727
ΡΟΔΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1				1
	ΔΩΜΑΤΙΑ		24				24
	ΚΛΙΝΕΣ		48				48
ΡΟΔΙΝΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1		1		2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		66		9		75
	ΚΛΙΝΕΣ		142		19		161
ΣΕΛΙΑΝΙΤΙΚΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ			4			4
	ΔΩΜΑΤΙΑ			86			86
	ΚΛΙΝΕΣ			164			164
ΤΣΑΠΟΥΡΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			5			5
	ΚΛΙΝΕΣ			10			10

ΒΑΛΤΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1				1
ΚΑΛΑΒ/ΤΩΝ	ΔΩΜΑΤΙΑ			8				8
	ΚΛΙΝΕΣ			16				16
ΖΑΡΟΥΧΛΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		2	1				3
	ΔΩΜΑΤΙΑ		24	6				30
	ΚΛΙΝΕΣ		55	12				67
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	Chapter 2 ΜΟΝΑΔΕΣ	8	22	49	8	2	-	89
	ΔΩΜΑΤΙΑ	783	1.056	1.248	147	19	-	3.253
	ΚΛΙΝΕΣ	1.497	2.037	2.390	293	40	-	6.257

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ξ.Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ IV: ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΚΑΙ CAMPING ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-2000

	1990					
	ΑΛΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.301	11	26.331	11	28.632
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.259	72	29.709	72	31.968
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	3.091	21	22.159	21	25.250
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	16.125	8	24.144	8	40.269
ΜΑΙΟΣ	439	28.060	38	24.855	477	52.915
ΙΟΥΝΙΟΣ	787	44.670	275	29.396	1.062	74.066
ΙΟΥΛΙΟΣ	5.611	62.429	4.882	36.756	10.493	99.185
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	7.652	87.087	6.908	47.248	14.560	134.335
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	1.185	48.695	598	22.401	1.783	71.096
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	69	11.132	3	25.086	72	36.218
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.614	0	26.931	0	30.545
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.791	0	27.248	0	30.039
ΣΥΝΟΛΟ	15.743	312.254	12.816	342.264	28.559	654.518

	1991					
	ΑΛΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	1.810	18	23.277	18	25.087
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	3.501	20	29.600	20	33.101
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	2.907	36	21.603	36	24.510
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	6.217	42	25.849	42	32.066
ΜΑΙΟΣ	266	21.579	80	25.619	346	47.198
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.742	32.957	329	26.737	2.071	59.694
ΙΟΥΛΙΟΣ	5.003	61.121	2.736	33.709	7.739	94.830
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	6.309	82.086	8.321	39.160	14.630	121.246
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2.416	49.060	244	22.429	2.660	71.489
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	22	17.258	14	21.479	36	38.737
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	3	3.097	3	19.918	6	23.015
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.388	12	20.131	12	22.519
ΣΥΝΟΛΟ	15.761	283.981	11.855	309.511	27.616	593.492

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε

	1992					
	ΑΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	1.467	0	22.447	0	23.914
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	3.850	0	24.271	0	28.121
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	2.922	0	26.638	0	29.560
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	78	16.230	100	24.804	178	41.034
ΜΑΙΟΣ	1.559	31.236	22	29.645	1.581	60.881
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.560	31.946	356	33.922	1.916	65.868
ΙΟΥΛΙΟΣ	6.362	83.026	8.636	40.510	14.998	123.536
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	8.851	71.935	3.425	36.636	12.276	108.571
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	764	48.601	581	16.664	1.345	65.265
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	146	13.837	0	24.893	146	38.730
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.138	0	28.363	0	31.501
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.519	0	27.488	0	30.007
ΣΥΝΟΛΟ	19.320	310.707	13.120	336.281	32.440	646.988

	1993					
	ΑΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.722	0	26.640	0	29.362
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.810	0	32.020	0	34.830
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	3.092	0	25.713	0	28.805
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	56	21.083	31	26.985	87	48.068
ΜΑΙΟΣ	524	29.104	7	28.685	531	57.789
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.436	35.703	224	23.998	1.660	59.701
ΙΟΥΛΙΟΣ	2.526	63.107	6.478	25.172	9.004	88.279
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	3.930	62.003	9.208	42.955	13.138	104.958
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	922	39.680	190	23.101	1.112	62.781
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	0	16.135	0	23.143	0	39.278
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.917	0	24.542	0	27.459
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.030	0	26.091	0	28.121
ΣΥΝΟΛΟ	9.394	280.386	16.138	329.045	25.532	609.431

ΠΗΓΗ Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε.

1994						
ΑΛΜΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΜΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ		
CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	2 017	0	22 990	25 007	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2 273	0	23 349	25 622	
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	4 969	0	31 048	36 017	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	172	17 755	0	27 770	45 525	
ΜΑΙΟΣ	433	33 836	11	23 540	57 376	
ΙΟΥΝΙΟΣ	1 320	38 523	56	32 710	71 233	
ΙΟΥΛΙΟΣ	4 561	70 204	5 211	33 254	103 458	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	4 571	72 555	5 201	47 628	120 183	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	1 020	55 603	795	27 744	83 347	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	20	13 774	0	24 198	37 972	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	6 424	0	24 259	30 683	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	1 888	0	24 342	26 230	
ΣΥΝΟΛΟ	12 097	319 821	11 274	342 832	662 653	

1995						
ΑΛΜΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΜΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ		
CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	1 958	0	21 472	23 430	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2 396	0	22 565	24 961	
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	4 897	0	31 466	36 363	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	19 307	0	36 884	56 191	
ΜΑΙΟΣ	1 096	28 321	36	21 889	60 210	
ΙΟΥΝΙΟΣ	0	28 073	0	19 847	47 920	
ΙΟΥΛΙΟΣ	7 782	39 404	7 642	28 383	67 787	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	10 174	49 100	7 638	42 923	92 023	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	1 767	26 942	433	28 911	55 853	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	44	9 525	2	19 769	29 294	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	3 195	0	22 276	25 471	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	21 226	0	19 930	41 156	
ΣΥΝΟΛΟ	20 863	234 344	15 751	316 315	550 659	

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε

	1996					
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ		ΗΜΕΔΑΠΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ & ΗΜΕΔΑΠΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.048	0	16.255	0	18.303
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.154	0	24.273	0	26.427
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	4.417	0	24.041	0	28.458
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	299	11.125	0	20.366	299	31.491
ΜΑΙΟΣ	1.418	17.527	9	23.162	1.427	40.689
ΙΟΥΝΙΟΣ	7.239	26.424	605	20.421	7.844	46.845
ΙΟΥΛΙΟΣ	43.450	27.030	2.302	30.029	45.752	57.059
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	18.240	28.276	3.204	38.603	21.444	66.879
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	14.495	24.525	47	22.568	14.542	47.093
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	54	9.993	0	25.420	54	35.413
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.417	0	22.162	0	25.579
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	1.876	0	19.408	0	21.284
ΣΥΝΟΛΟ	85.195	158.812	6.167	286.708	91.362	445.520

	1997					
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ		ΗΜΕΔΑΠΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ & ΗΜΕΔΑΠΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	3.011	0	18.800	0	21.811
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.290	0	19.204	0	21.494
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	2.460	0	21.253	0	23.713
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	60	4.035	0	26.525	60	30.560
ΜΑΙΟΣ	1.458	17.108	4	25.018	1.462	42.126
ΙΟΥΝΙΟΣ	2.162	21.436	375	22.659	2.537	44.095
ΙΟΥΛΙΟΣ	5.839	47.293	2.334	32.313	8.173	79.606
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	6.920	47.552	4.470	42.238	11.390	89.790
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	2.131	38.734	177	22.883	2.308	61.617
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	68	9.929	2	20.307	70	30.236
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.276	0	21.715	0	24.995
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.623	0	22.237	0	24.860
ΣΥΝΟΛΟ	18.638	199.747	7.362	295.156	26.000	494.903

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε.

1998						
ΑΛΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ		
CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	1.520	0	18.551	20.071	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.157	0	22.257	24.414	
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	3.253	0	18.969	22.222	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	9.053	0	23.927	32.980	
ΜΑΙΟΣ	1.200	22.097	50	26.750	48.847	
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.848	27.471	102	29.409	56.880	
ΙΟΥΛΙΟΣ	5.599	41.601	1.429	39.449	81.050	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	7.336	55.335	2.616	44.762	100.097	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	0	34.484	0	28.240	62.724	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	154	2.872	0	22.084	24.956	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	2.887	0	18.017	20.904	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.155	0	26.627	29.782	
ΣΥΝΟΛΟ	16.137	205.885	4.197	319.042	524.927	

1999						
ΑΛΛΟΔΑΤΟΙ		ΗΜΕΔΑΤΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΤΩΝ & ΗΜΕΔΑΤΩΝ		
CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	3.322	0	23.948	27.270	
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	2.473	0	20.147	22.620	
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	3.264	0	19.564	22.828	
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	10.239	0	24.454	34.693	
ΜΑΙΟΣ	255	20.301	38	24.969	45.270	
ΙΟΥΝΙΟΣ	2.220	27.550	275	35.828	63.378	
ΙΟΥΛΙΟΣ	4.578	43.030	2.160	34.789	77.819	
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	6.019	45.729	2.695	50.463	96.192	
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	710	36.525	171	22.801	59.326	
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2	15.428	6	25.235	40.663	
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	1.487	0	17.842	19.329	
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	3.202	0	29.306	32.508	
ΣΥΝΟΛΟ	13.784	212.550	5.345	329.346	541.896	

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε.

	2000					
	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ		ΗΜΕΔΑΠΟΙ		ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ & ΗΜΕΔΑΠΩΝ	
	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING	CAMPING	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΠΛΗΝ CAMPING
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	0	3 024	0	20 127	0	23 151
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	0	4 079	0	26 714	0	30 793
ΜΑΡΤΙΟΣ	0	5 591	0	31 107	0	36 698
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	0	25 807	0	21 642	0	47 449
ΜΑΙΟΣ	1 917	35 990	113	28 306	2 030	64 296
ΙΟΥΝΙΟΣ	2 663	42 272	416	27 442	3 079	69 714
ΙΟΥΛΙΟΣ	52 751	54 001	2 176	37 601	54 927	91 602
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	52 989	56 311	5 373	47 660	58 362	103 971
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	4 717	47 489	171	34 229	4 888	81 718
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	0	11 670	0	37 063	0	48 733
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0	4 673	0	27 180	0	31 853
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	0	3 902	0	25 752	0	29 654
ΣΥΝΟΛΟ	115.037	294.809	8.249	364.823	123.286	659.632

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε

Chapter 3 ΠΙΝΑΚΑΣ V: ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΚΛΙΝΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990 - 1999 ΑΝΑ ΜΗΝΑ

	1990		1991		1992		1993		1994	
	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	3 130	29,50%	2 275	35,57%	2 387	32,31%	3 568	26,54%	2 393	33,70%
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2 924	39,04%	2 972	39,77%	2 845	34,08%	3 204	38,82%	3 460	26,44%
ΜΑΡΤΙΟΣ	2 429	33,53%	1 849	42,76%	2 800	34,05%	3 408	27,26%	2 774	41,88%
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	3 090	43,44%	3 144	33,99%	3 033	45,09%	4 551	35,20%	4 724	32,12%
ΜΑΙΟΣ	4 292	39,77%	3 997	38,09%	4 937	39,77%	4 786	38,95%	4 610	40,14%
ΙΟΥΝΙΟΣ	5 420	45,55%	4 858	40,95%	5 162	42,53%	5 268	37,77%	4 438	53,50%
ΙΟΥΛΙΟΣ	5 766	55,48%	5 589	54,73%	5 850	68,12%	5 218	54,57%	4 744	70,34%
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	5 749	75,37%	5 464	71,58%	5 434	64,45%	5 213	64,94%	5 086	76,22%
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	5 306	44,66%	5 225	45,60%	4 705	46,23%	5 035	41,56%	5 216	53,26%
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3 719	31,41%	3 920	31,87%	4 105	30,43%	4 116	30,78%	3 713	32,98%
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	3 073	33,13%	2 444	31,38%	3 734	28,12%	2 688	34,05%	2 701	37,86%
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	2 805	34,54%	2 287	31,76%	2 993	32,34%	2 931	30,94%	3 000	28,20%
ΣΥΝΟΛΟ	47.703	45,73%	44.024	44,93%	47.985	44,94%	49.986	40,64%	46.859	47,13%
	1995		1996		1997		1998		1999	
	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα	Κλίνες που λειτουργούν	Πληρότητα
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	2 772	27,26%	2 259	26,13%	2 191	32,11%	2 152	30,08%	2 434	36,14%
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	2 616	34,07%	2 499	36,46%	2 091	36,71%	2 321	37,56%	2 148	37,60%
ΜΑΡΤΙΟΣ	3 333	35,19%	2 553	35,95%	1 784	42,87%	2 352	30,47%	1 718	42,86%
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	6 411	29,21%	2 843	36,92%	2 983	34,14%	2 652	41,45%	2 809	41,16%
ΜΑΙΟΣ	3 892	41,61%	3 684	35,62%	3 350	40,56%	3 731	42,23%	3 307	44,15%
ΙΟΥΝΙΟΣ	3 773	42,33%	3 994	39,09%	4 190	35,07%	4 066	46,63%	4 148	50,93%
ΙΟΥΛΙΟΣ	4 026	54,31%	4 357	42,24%	4 254	60,36%	4 747	55,07%	3 555	70,61%
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	4 373	67,88%	3 978	54,23%	4 208	68,83%	3 928	82,20%	3 619	85,74%
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	4 318	43,11%	3 600	43,60%	3 758	54,65%	3 810	54,87%	3 110	63,58%
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	3 119	30,29%	2 857	39,98%	2 834	34,41%	2 496	32,25%	3 345	39,21%
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	2 482	34,20%	2 547	33,47%	2 410	34,57%	2 060	33,82%	1 708	37,72%
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	2 524	52,59%	2 335	29,40%	2 404	33,35%	2 561	37,51%	2 786	37,63%
ΣΥΝΟΛΟ	43.639	42,06%	37.506	39,59%	36.457	45,24%	36.876	47,44%	34.687	52,07%

ΠΗΓΗ: Ε.Ο.Τ. - Ε.Σ.Υ.Ε

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρβαρέσος Σ., "Τουρισμός, Οικονομικές προσεγγίσεις", Εκδ. Προπομπός, Αθήνα, 1997.
- Βαρβαρέσος Σ., "Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική Αποκέντρωση", Εκδ. Προπομπός, 1999.
- Κομίλης Π., Βαγιονής Ν., "Τουριστικός σχεδιασμός, μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης", Εκδ. Προπομπός, Αθήνα, 1999.
- Δρ. Λάσκαρης Σ., "Αρχές Τουρισμού".
- Καμπισόπουλος Ι., "Τουριστικό Μάρκετινγκ".

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

- Ειδική έκδοση της εφημερίδας "Ναυτεμπορική": "Αχαΐα, Νέοι ορίζοντες και ευκαιρίες στην τοπική ανάπτυξη", Ιανουάριος 2002.
- Περιοδικό "Business & Τουρισμός", Τεύχος 47, Οκτώβριος 2003.
- Περιοδικό "Business & Τουρισμός", Τεύχος 48, Ιανουάριος.
- Ετήσια έκδοση της εφημερίδας "Σύμβουλος Επιχειρήσεων": "Τουρισμός & επιχειρηματικότητα στην Αχαΐα", Ιούλιος 2003.
- Ετήσια έκδοση της εφημερίδας "Σύμβουλος Επιχειρήσεων": "Πολιτισμός, Ισχυροί Θεσμοί", Φεβρουάριος 2003.
- Έκδοση του Οργανισμού Hellenews με τη συνεργασία της εφημερίδας "Εξπρές": "Πάτρα, Δυτική Ελλάδα", Νοέμβριος 2000.
- Συλλεκτική έκδοση του Ομίλου Καλοφωλιά με τη συνεργασία της εφημερίδας "Εξπρές": "Πάτρα, Δυτική Ελλάδα", Ιούλιος 2003.
- Έκδοση της εφημερίδας "Σύμβουλος Επιχειρήσεων": "Money Show 2002", Νοέμβριος 2002.
- Έκδοση του Οργανισμού Hellenews με τη συνεργασία της εφημερίδας "Εξπρές": "Μεγάλα έργα - Ολυμπιάδα", Νοέμβριος 2000.
- Έκδοση του Ομίλου Καλοφωλιά σε συνεργασία με την εφημερίδα "Εξπρές": "Ελληνικός Τουρισμός", Μάρτιος 2003.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΕΝΤΥΠΑ

- Έκδοση του ΥΠΕΧΩΔΕ: "Ποδήλατο στις ελληνικές πόλεις, πολιτικές ένταξης", Οκτώβριος 1999.
- Έκδοση της Ν.Ε.Α., Τ.Ε.Δ.Κ και Δήμου Πατρέων: "Αχαΐα, ένας ιδανικός τόπος αθλητικών γεγονότων",
- Trekking Hellas: "Outdoor Holidays"
- Scoutway: "Περιπέτεια για όλους", 2004
- Scoutway: "Outdoor Games & Travel - Χτίζοντας ομάδες... Αναπτύσσοντας ηγέτες...", 2004.
- Έκδοση της Ν.Ε.Α. Ν.Α. Αχαΐας: "Πεζοπορία & ορειβασία στο νομό Αχαΐας"
- Έκδοση της Ν.Ε.Α. Ν.Α. Αχαΐας: "Αναρρίχηση στο νομό Αχαΐας"
- Έκδοση του Οργανισμού Λιμένος Πατρών Α.Ε.: "Το λιμάνι της Πάτρας"
- "Πάτρα - Οδηγός πόλης- Αφιέρωμα ξενοδοχεία Α' τάξης", Εκδ. Ιονικό ΕΠΕ, Μάρτιος 2003.
- Έκδοση του Δήμου Πατρέων: "Πάτρα, τέσσερις χιλιετίες, μία πόλη".

Τουριστικός οδηγός "Νομός Αχαΐας ...για όλες τις εποχές", Εκδ. Α. Πετρόπουλος.
"Τουριστικός οδηγός Νομού Αχαΐας 1998", Εκδ. Το Έντυπο, 1998.
"1999 - 2000 Τουριστικός οδηγός Νομού Αχαΐας", Εκδ. Το Έντυπο, 1999.
About Greece "Νομός Αχαΐας, άλλη εμπειρία...", 2002.
Δήμος Παραλίας: "Δήμος Παραλίας Τουριστικός Οδηγός, Φύση, Ομορφιά, Παράδοση".
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Π.Ε.Π.: "Αιτωλοακαρνανία - Αχαΐα - Ηλεία, Δυτική Ελλάδα".
Ειδική έκδοση Εφημερίδων "Ημερήσιος Κήρυξ Πατρών" & "Εθνικός Κήρυξ Πατρών": "Διακοπές στη Δυτική Ελλάδα", Ιούλιος 2003.
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Π.Ε.Π.: "Αιτωλοακαρνανία - Αχαΐα - Ηλεία, Ιστορία & Πολιτισμός".
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Π.Ε.Π.: "Αιτωλοακαρνανία - Αχαΐα - Ηλεία, Τοπία & Οικολογικός Πλούτος".
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Π.Ε.Π.: "Αιτωλοακαρνανία - Αχαΐα - Ηλεία, Διακοπές και Φύση".
Δήμος Λευκασίου: "Το σπήλαιο των λιμνών, Καστριά Αχαΐας".
Τουριστικός οδηγός "Αιγιαλεία - Καλάβρυτα", Εκδ. Α. Πετρόπουλος.
Τουριστικός οδηγός "Αιγιαλεία & Καλάβρυτα, Peloponnese", 1998.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ινστιτούτο Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας: "Ο νέος ρόλος της αυτοδιοίκησης", Συνέδριο Money Show Πάτρας 2002, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας, Σ.Δ.Ο, Τμήμα Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων: "Κοινωνικές προεκτάσεις της τουριστικής ανάπτυξης", Συνέδριο Money Show Πάτρας 2002, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Ν.Ε.Α. Αχαΐας: "Δομές στήριξης της επιχειρηματικότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στα πλαίσια του ΙΙΙ Κ.Π.Σ.", Συνέδριο Money Show Πάτρας, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας: "Μεταποιητικές και τουριστικές επιχειρήσεις - Γ' Κ.Π.Σ.", Συνέδριο Money Show Πάτρας, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Τ.Ε.Δ.Κ.Ν. Αχαΐας: "Τουριστική ανάπτυξη και επιχειρηματικότητα - Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης", Συνέδριο Money Show Πάτρας, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Εφημερίδα Sportweek: "Αθλητική κατάσταση στην Αχαΐα", Συνέδριο money show Πάτρας, 23-24 Νοεμβρίου, 2002.
Συνέδριο υπό την αιγίδα του Ε.Ο.Τ.: "Patras I, Τριημερίδα Τουρισμού, η Πάτρα αναζητεί τον ρόλο στον τουρισμό", 28-29-30 Ιανουαρίου, 2000.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Σ.Ε.Τ.Ε., Ελληνικός τουρισμός 2010, Στρατηγική & Στόχοι, Μάιος 2002.
Ε.Ο.Τ., Τουριστική πολιτική 2002-2006, 2002.
Ε.Ο.Τ, Ε.Τ.Α, Σ.Τ.Ε, Τουριστική πολιτική 2000 - 2004, 2000.
ΥΠΑΝ - ΕΟΤ, Εξέλιξη Τουριστικής Κίνησης 2001 και 2002, Οκτώβριος 2002.

ΠΗΓΕΣ

Ε.Ο.Τ, Δ/ση Α', Τμήμα Α1 Ερευνών και Μελετών: Αμερικής 2, 10564 Αθήνα, Γραφείο 508 (5^{ος} όροφος), τηλ.:210-3271627, fax:210-3223488, e-mail: info@gnto.gr

Ε.Ο.Τ. , Δ/ση Μελετών και Επενδύσεων, Τμήμα Τουριστικών Επενδύσεων & Ενημέρωσης Επενδυτών :τηλ.:210-8707076-8, Fax:210-6466091, e-mail: info@gnto.gr
Ε.Ο.Τ : Φιλοποίμενος 28, Πάτρα, Τηλ.:2610-620163.
Ε.Σ.Υ.Ε. :Δημητρακοπούλου 77, 11741 Αθήνα, τηλ.: 210-9226384,9221963, fax :210-9215060.
Δήμος Πάτρων : Μαιζώνος 110, Πάτρα, τηλ.: 2610-966200.
Α.Δ.Ε.Π. : Ελ. Βενιζέλου 38, Πάτρα, τηλ.: 2610-361745.
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας , Διεύθυνση Τουρισμού : Τ.Θ. 3001 - Τ.Κ. 26221 Πάτρα, τηλ.: 2610-453347

ΠΗΓΕΣ INTERNET

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών , Πρόγραμμα Επιχειρηματικής Αξιοποίησης Ολυμπιακών Αγώνων 2004 :
http://www.ypetho.gr/ypourgeio/Framework_YPOIKO_Athens2004.htm
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Νόμος για την Ενίσχυση Οικονομικών Επενδύσεων για την Οικονομική και Περιφερειακή Ανάπτυξη της χώρας :
http://www.ypetho.gr/ypourgeio/anartyksiakos_new.asp
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Επενδύσεις Ν2601/98 1998-2002, Απρίλιος 2003: http://www.ypetho.gr/ypourgeio/sxoliasmos_pinakon_n.2601.98.asp
Υπουργείο Πολιτισμού : <http://www.culture.gr>
Επιμελητήριο Αχαΐας : <http://linux.patrascc.gr>
Ιστοσελίδα της Ν.Ε.Α. για τον νομό Αχαΐας :<http://www.achaios.gr>
ΕΛΚΕ (Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων) : <http://www.elke.gr>
Ε.Ο.Τ : <http://www.eot.gr> , <http://odysseas.gnto.gr>
Ν.Ε.Α. Ν.Α. Αχαΐας : <http://www.nea.gr>
Χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων : <http://www.skicenter.gr> , <http://www.kalavritas-ski.gr>
Philoxenia , Ημερίδα : *Αγροτουρισμός και περιφερειακή ανάπτυξη*, 2-11, 2003:
<http://www.in.gr/r.../chapter.asp?lngReviewID=993&lngChapterID=105>
Internet site της Πάτρας : <http://www.patrastoday.gr>
Internet Site της Ν.Ε.Α για τον Νομό Αχαΐας : <http://www.nea.gr/achaiosnew/>

